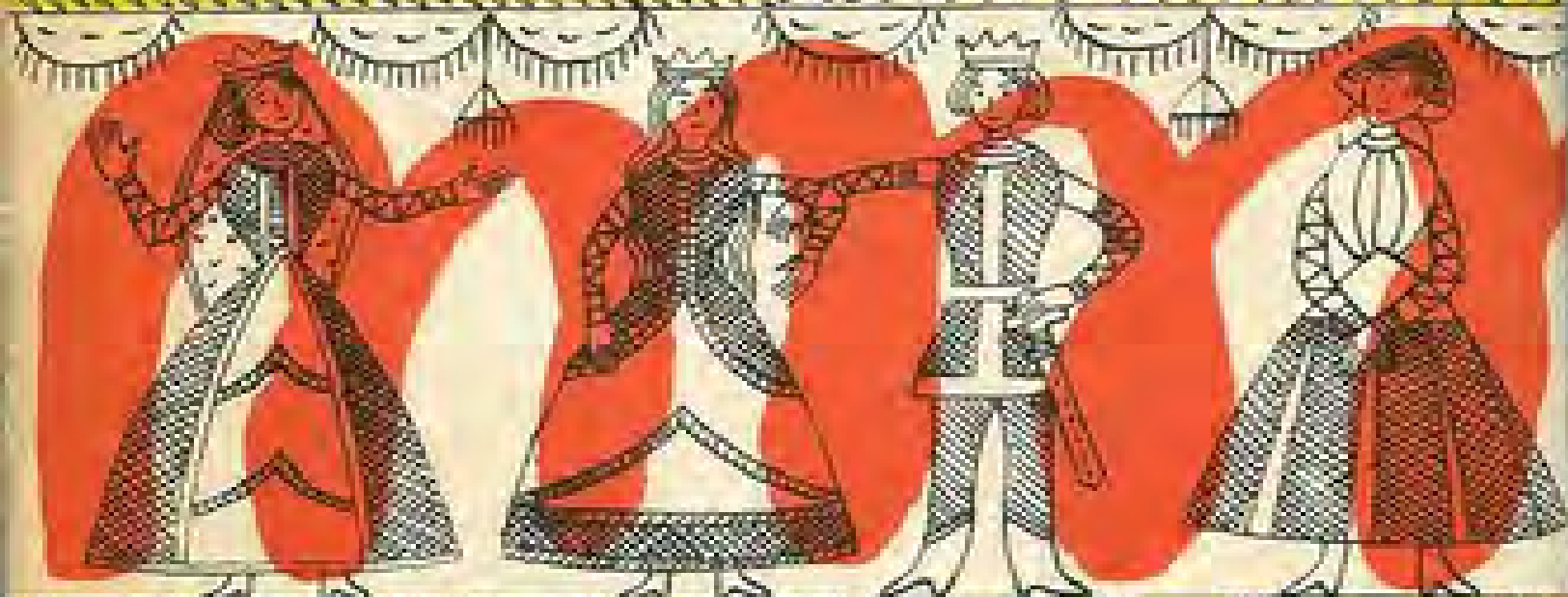
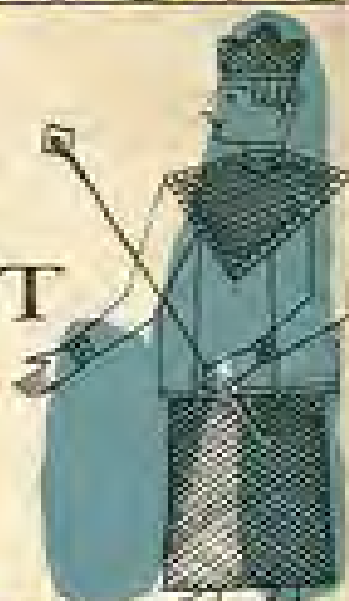
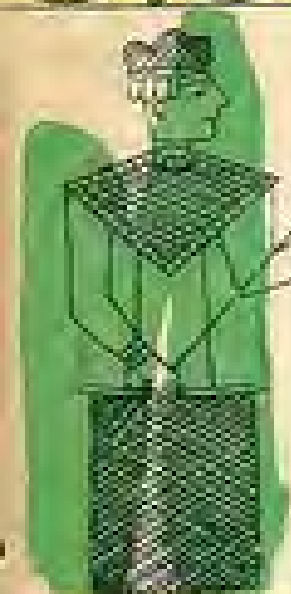
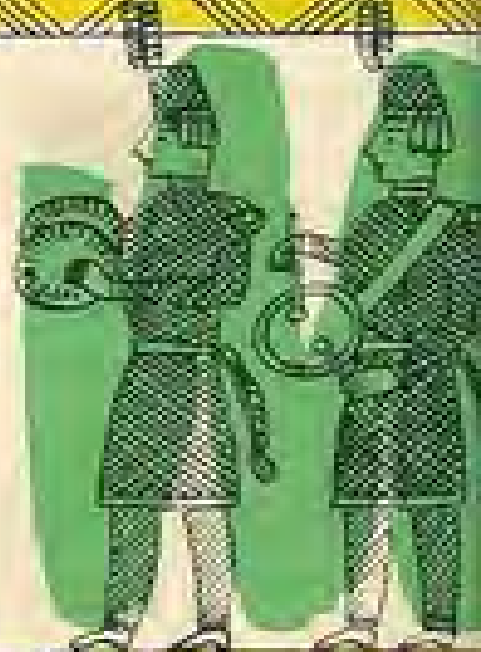

SFURTUNA,
AZ ELÁTKOZOTT
LEÁNY

SZICÍLIAI
NÉPMESÉK

SFURTUNA, AZ ELÁTKOZOTT LEÁNY
SZICÍLIAI NÉPMESÉK
EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1965

Válogatta és a jegyzeteket írta ZSÁMBOKI ZOLTÁN

A válogatást átnézte GIUSEPPE COCCHIARA

Az utószót írta ORTUTAY GYULA

A könyv védőborítóját, kötéstervét és illusztrációit LÓRÁNT LILLA rajzolta

Fordította ZSÁMBOKI ZOLTÁN

A PAPAGÁJ HÁROM MESÉJE

Azt mondják, azt mesélik, hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy nagyon gazdag kereskedő. Ez a kereskedő elhatározta, hogy megházasodik. Talált is magának olyan szép feleséget, akár a kelő nap. A menyecske ráadásul úgy szerette az urát, hogy majd eszét vesztette. No de látja ám egyik nap, hogy kissé bosszúsan tér haza az ember. Mivel ilyen bosszúsnak látta, megkérdezte tőle: — Mi baja kegyelmednek, hogy ennyire nekikeseredett? — Mi bajom volna! El kell utaznom áruért. Máris indulnom kell. — Hát ezért van így elkeseredve? Tudja, mitévők legyünk? Vegyen nekem kegyelmed sok-sok ennivalót, zárja rám az ajtót meg az ablakokat, egy híján, amelyik olyan magasan van, és csináltasson forgó tátikát. Akkor aztán elutazhat. — Okosan beszélsz — válaszolta az ember. Gyorsan összehordatott egy csomó élelmet: kenyeret, lisztet, olajat, húst, meg mindent. Minden ajtót, ablakot bezáratott, egy híján; azt is csak azért hagyta nyitva, hogy a menyecske levegőzhessen. Csináltatott forgó tátikát, amilyen a klastromokban van, búcsút vett a feleségétől, és útnak indult. A menyecske magára maradt a szobalánnyal. Másnap a szolga beszólt, megkérdezte, mit hozzon, aztán elment.

Elmúlt vagy tíz nap. A menyecske unatkozni kezdett. Olyan sírhatnékja támadt, hogy azt el sem lehet mondani. — Gazdasszonykám, mindenre van orvosság — szólalt meg a szobalány. — Toljuk oda az asztalt az ablakhoz, másszunk föl rá,

gyönyörködünk a kilátásban, hiszen ide látszik a Càssaru. — Oda is tolták az asztalt az ablakhoz. A menyecske kinézett: — Ó, hála neked, Uram — mondta. Amint kimondja, hogy „ó”, az ablakkal szemben volt a nótárius padja, és épp ott időzött a nótárius meg egy lovag, odafordulnak mind a ketten, hát megpillantják a menyecskét. — Ejnye, de szép ez a menyecske! Beszélnem kell vele! - szólal meg a lovag. — Én szólítom meg elsőnek. - Azt már nem, előbb majd én — vág vissza a nótárius. Addig- addig mondogatták, hogy „előbb én”, „előbb én”, míg végül le nem fogadták négyszáz unciában, hogy ki szólítja meg elsőnek. Amikor a menyecske észrevette őket, tüstént visszahúzódott a szobába, és soha többet nem nézett ki az ablakon.

A nótáriusnak meg a lovagnak más se járt az eszében, mint a fogadás. Nem volt nyugtuk, folyton ide-oda szaladgáltak, mindenáron szerettek volna szóba elegyedni a menyecskével. Végül is a nótárius lógó orral kiment a pusztába, és megidézte jó komáját, az ördögöt. Az ördög megjelent. A nótárius mindent elmondott neki, aztán így folytatta: — A lovag azzal hanceg, hogy ő lesz, aki elsőnek beszél a menyecskével. — Mit kapok tőled? — kérdezte az ördög. — Megkapod a lelkemet. — No, akkor megmondom, mitévő légy. Átváltoztatlak papagájjá. Röpülj a menyecske ablakára. A szobalány majd megfog, csináltat neked egy szép ezüstkalitkát, és beletesz. De vigyázz, mert a lovag szerez egy vénasszonyt. Ez a banya tudni fogja a módját, hogyan juthat ki a menyecske a házból. Ám te semmiképpen se engedd. Mondd ezt neki: *Szépséges gazdasszonykám. ülj le, mesélek valamit.* A vénasszony háromszor is el fog jönni. Te mindannyiszor tépd a tollad, verdess a szárnyaddal, és folyton csak azt rikácsolj: *Szépséges gazdasszonykám, ne menj el a banyával, bajt hoz rád. Ülj le, mesélek valamit.* Aztán mesélj neki valamit, amit jónak látsz.

Az ördög végezetül így szólt: — Ember, ember, változz papagájjá! — A papagáj elrepült, és leszállt a menyecske ablakára. Amint a szobalány észrevette, ráborította a kendőjét, és megfogta. — Milyen szép vagy! Most már te fogsz mulattatni — szólt a menyecske, amikor meglátta a papagájt. — Ahogy akarod, szépséges

gazdasszonykám. Én is szeretlek téged. — Az asszonyka ezüstös kalitkát csináltatott neki, és bezárta.

Hagyjuk most a papagájt a kalitkában, és lássuk, mit csinál a lovag, hisz majd a fene eszi, úgy erőlködik, hogy láthassa a menyecskét. Egyszer csak odamegy hozzá egy vénasszony, és kérdi, mi baja. — Mi dolgod neked az én bajommal — tessékelte el a lovag. De a vénasszony egyre csak orcátlankodott. Végül is, hogy megszabaduljon tőle, elmondott neki mindent a fogadról. Azt mondja erre a vénasszony: — Én ki tudom csinálni, hogy beszélhessen azzal a hölgyel. Töltessen meg uraságod két szép kosarat korai gyümölcssel. — A lovag mindenáron látni akarta a menyecskét. Megtöltötte a kosarakat korai gyümölcssel, és odaadta a vénasszonynak. Az meg a kosarakkal odalopózott a kereskedő házához, a forgó tátika elé. Azt hazudta, hogy nagyanyja a szépasszonynak. A menyecske elhitte. Egyik szó a másikat követte: — Mondd csak, kis unokám! Igaz, hogy be vagy zárva, de vasárnap csak elmész a misére. — Hogy mennék el? Tán a zárt ajtón keresztül? — Jaj, édes lányom, elkárhazol! Ez sehogy sincs rendjén. Vasárnap el kell menned misére. Ma ünnepnap van: menjünk a templomba.

A menyecske már-már hajlott a dologra, a papagáj azonban elkezdett rikoizni. Amikor a menyecske kihúzta az almárium fiókját, a papagáj így szólt: — Szépséges gazdasszonykám! Ne menj el a banyával! Meglátod, bajt hoz rád! Ha itthon maradsz, mesélek valamit. — A menyecskének szöget ütött a fejébe a dolog: — No, öreganyám, menj magad. Nem tarthatok veled. — A banya eltakarodott. Alighogy eltűnt, a menyecske odalépett a papagájhoz. A madár ezt a mesét mondta el neki:

A PAPAGÁJ ELSŐ MESÉJE

Élt egyszer egy király. Egyetlenegy lánya volt Ez a lány mindig csak a babáival játszott. Volt köztük egy kedvence. Öltöztette, vetkeztette, lefektette aludni, szóval azt csinálta vele, amit a gyerekekkel szoktak. Egy napon a király családotul elment vidékre. A királykisasszony a kedvenc babáját is magával vitte. Aztán addig játszott-játszadozott vele, míg egy puszpángbokron nem felejtette. Délre járt az idő, asztalhoz ültek. Ebéd után hintóba szálltak, és

visszahajtottak a királyi palotába. Hát a királykisasszonnyal mi történt? Az, hogy megfeledkezett a babáról.

De mihelyt a palota elé értek, eszébe jutott a baba. Vajon mit tett? Ahelyett hogy bement volna a palotába, visszafordult, és elindult megkeresni a babát. Amikor kilépett a városkapun, eltévedt. Bejárt minden vidéket, mintha az eszét vesztette volna. Egyszer csak egy palotához élt. Megkérdezte, kié ez a palota. — A spanyol királyé - felelték az emberek. A királykisasszony bekopogott, szállást kért. Beengedték. A spanyol király befogadta, és úgy bánt vele, mintha édeslánya lett volna. A királykisasszony berendezkedett a palotában, ő lett a ház úrnője. A királynak nem volt gyereke, így hát mindent megengedett neki. Még tizenkét udvarhölgyet is rendelt melléje. Mivel az irigység egyenrangúak között nagy szokás, az udvarhölgyek áskálódni kezdtek a királykisasszony ellen, összesúgtak: — No nézd! Ki tudja, honnan vetődött ide ez a lány. És hogy adja a királykisasszonyt! Hát ennek véget vetünk! — Másnap azt mondják a királykisasszonynak: — Gyere velünk! — Nem mehetek, apámuram nem engedi. Ha megengedi, veletek tartok. — Tudod, mit mondj neki, hogy eljöhess? Mondd azt: *Apámuram. a lánya lelkére kérem, engedjen el.* Amint meghallja, azon nyomban elenged. — A királykisasszony így is tett, de a király, mihelyt azt hallotta: *a lánya lelkére kérem, fölkiáltott:* — Ó, te gonosz boszorkány! Tüstént vessétek a verembe!

A királykisasszony, amikor bedobták a verembe, egy ajtófüggönyre bukkant. Ahogy tovább tapogatózott, egy másik ajtófüggönybe ütközött, aztán egy harmadikba. Amint vaktában botorkált, egyszer csak taplóhoz meg kénes gyufához ér a kezével. Meggyújtja a taplót, meggyújtja a gyertyát, amit ott talált, hát megpillant egy gyönyörű szép lányt. A száján lakat volt, úgyhogy nem tudott beszélni. Kézze-lábbal megmutatta, hogy a kulcs a párnája alatt van, azzal ki lehet nyitni a lakatot. A királykisasszony megkereste a kulcsot, kinyitotta a lakatot. A lány mindjárt meg is szólalt. Elmondta, hogy ő a király lánya, de elrabolta egy varázsló. Ez a varázsló minden délben hoz neki ebédet, de aztán újra lelakatolja a száját. Másnapig kell várni, míg megint kinyitja. — De mondd csak — kérdezte a királykisasszony —, nincs rá mód, hogy

megszabadítsalak? — Ha én azt tudnám! Majd ha a varázsló leveszi a lakatot a számról, megkérdem tőle. Nem tehetek egyebet. Bújj az ágy alá, figyelj, aztán okoskodd ki, mitévők legyünk. — Rendben van. — A királykisasszony visszatette a lakatot a lány szájára, a kulcsot a párna alá dugta, és bebújt az ágy alá. No de éjfélkor nagy dübörgésre ébred. A föld megnyílik, villámlás, füst, kénkőszag, és megjelenik a varázsló varázsköpenyében. Mellette egy óriás, kezében tálca, a tálcán étel, két inas fáklyát hoz, azok világítanak. A varázsló elküldi az inasokat, bezárja az ajtót. Előszedi a kulcsot, leveszi a lakatot a királylány szájáról. Evés közben megkérdi a királylány: — Te varázsló, valami az eszembe jutott, csak úgy kíváncsiságból. Hogyan juthatnék ki innen? — Túl sokat akarsz tudni, te lány. — Hát akkor ne mondd meg. Nem is akarom hallani. — Azért is megmondom. Körül kéne aknázni a királyi palotát, aztán pontban éjfélkor, amikor éppen belépek hozzád, meg kéne gyújtani a kanócot. Amint az akna fölrobban, ott találod magad édesapád mellett, én meg a levegőbe repülök — Vedd úgy, mintha senki se hallotta volna — sóhajtott fel a királylány. A varázsló felöltözött és elment. Eltelt egy-két óra, a királykisasszony előjött az ágy alól, elbúcsúzott húgocskájától, mert már húgocskájának nevezte a lányt, és elindult.

Visszaballagott a verembe, ment, mendegélt. Egyszer csak megállt, és segítségért kiáltott. A király meghallotta. Lebocsátott a verembe egy kötelet. A királykisasszony fölkapaszkodott, megjelent a királynál, elmondott neki mindent. A király hallgatott rá, megásatta az aknát, megtöltötte puskaporral, golyóval, seréttel. Amikor színültig megtelt, a királykisasszony órával kezében leereszkedett a verembe, és elindult a lányka felé: — Vagy mindketten meghalunk, vagy mindketten megmaradunk.

Odalépett húgocskájához: — Én vagyok. — Levette a lakatot a lány szájáról, elbeszélgettek, azután búcsút vettek egymástól. A királykisasszony, zsupsz, bebújt az ágy alá. Észre nem lehetett volna venni, hogy ott van. No de érkezett az idő, megjött a varázsló. A király órával a kezében várt. Pontosan éjfélkor meggyújtotta a kanócot: bumm! Hatalmas dörrenés hallatszott. A varázslót ízekre tépte a robbanás, nyoma se maradt. A két lányka összeölelkezett.

Megmenekültek mind a ketten. A király, amikor megpillantotta őket, felkiáltott: — Ó, édes lányaim — aztán így szólt az idegen lányhoz, akit édesgyermekévé fogadott:

— Balszerencsédnek köszönheted a szerencsédet, édes lányom. Rád hagyom a koronámat. — Nem tartok igényt rá, felséges uram, hiszen az én apám is király. Van énnekem koronám.

A nevezetes esemény híre elterjedt a világban, megtudta valamennyi király. Más se tettek, mint dicsérték a királykisasszony nagy bátorságát és jó szívét, mivelhogy kiszabadította a másik királykisasszonyt a varázsló karmai közül.

Azóta is boldogan élnek, élvezik a szent békesség áldását.

— No, szépséges gazdasszonykám, hogy tetszett a mese?

— Szép volt — felelte a menyecske a papagájnak.

Véget ért a mese. Aztán eltelt egy hét; a vénasszony, kezében két kosár gyümölcssel, megint fölkereste unokáját.

— Ez jókor jött! — szólalt meg a papagáj. — Vigyázz, szépséges gazdasszonykám, itt a vénasszony.

— No, édes lányom, jössz-e a misére? — kérdezte a banya.

— Megyek, öreganyám — felelte a menyecske, és öltözni kezdett. Amint a papagáj meglátta, hogy öltözik, elkezdte cibálni, aztán a tollát tépte, sírt: — Szépséges gazdasszonykám, ne menj a misére. A vénasszony a vesztedet okozza. Ha itthon maradsz, mondok még egy mesét. — No, eriggy innen — szólt rá a menyecske a banyára. — A mise nem ér annyit, hogy elpusztuljon a papagájom. — Ó, te istentelen. Egy oktalan állatért eladod a lelked üdvösségét.

— A vénasszony elkotródott. A menyecske leült a madara mellé, és a papagáj elmondott egy mesét.

A PAPAGÁJ MÁSODIK MESÉJE

No, gazdasszonykám, élt egyszer egy király. Egyetlenegy lánya volt, de az olyan szép volt, mint a nap meg a hold. Amikor a tizennyolcadik évét betöltötte, akadt egy kérője, éspedig nem más, mint maga a török király. Amikor a királykisasszony meghallotta, hogy a török király kéreti, így kiáltott fel: — Dehogy megyek én törökhöz! — és csúnyán leszólta kérőjét. Kis idő múltán a királykisasszony súlyosan megbetegedett. Az orvosok nem tudták megmondani, mi baja: görcs kínozta, összetekeredett, akár a

kötőháncs, a szeme beesett. Senki se tudta eltalálni a betegségét. Szegény édesapja kétségbeesésében harangszóval összehívatta a tanácsurakat: — Jaj, uraim — mondta a király —, az én szegény lányom napról napra jobban fogy: mit tanácsoltok? — Tudja felséged — felelték a bölcsek —, hogy egy kisasszony visszaadta a spanyol királynak a lányát; keresse meg felséged ezt a kisasszonyt. ő majd megmondja, hogyan gyógyítsuk meg a királylányt. — Pompás! Azt hiszem, jó tanácsot adtatok!

A király parancsot adott, hogy hajói menjenek el azért a kisasszonyért. — És ha a spanyol király nem akarja elengedni, dobjátok oda neki ezt a vaskesztyűt, üzenjétek meg a háborút! — A hajók elvitorláztak. Egy reggel megérkeztek Spanyolországba. Nagy sortüzet lőttek; a király követe partra szállt, jelentkezett a spanyol királynál, és átnyújtott neki egy pecsétetes levelet. A spanyol király fölbontotta. aztán, ahogy olvasta, egyszer csak sírva fakadt: — Inkább hadba szállok, de nem engedem a lányt... — Közben a kisasszony belépett a szobába: — Mi baj, felséges uram? — kérdezte, amikor meglátta a levelet. — Mitől fél felséged? Elmegyek én a királyhoz. — Ejnye, édes lányom, csak nem hagysz magamra? — Majd visszajövök. Megnézem, mi baja a királykisasszonynak, aztán máris jövök haza.

Benyitott hűgocskájához, búcsút vett tőle, és útnak indult. Amikor megérkezett, a király elébe ment: — Édes lányom, gyógyítsd meg a királykisasszonyt, és tiéd a koronám! — Minek nekem még egy korona! — felelte a lány. — Van énnékem már koronám, felséges uram. Nézzük inkább, mi a baj, hagyjuk a koronákat. — Kapta magát, és megvizsgálta a nagybeteg leányt. Aztán így szólt a királyhoz: — Felséges uram, főzessen levest meg jó tápláló ételeket. — Tüstént meg is főztek mindent. — Most bezárok a királykisasszonnyal. Ne nyisson ránk. Három nap múlva, élve vagy halva, visszakapja a lányát. Jól jegyezze meg felséged, mit mondok: akárhogy zörgetek, ne nyisson ajtót. — Minden így történt; a kisasszony bezárta az ajtót, lakatot is, láncot is tett rá. De valamit elfelejtett. Nem vitt be magával taplót, nem tudott éjszakára gyertyát gyújtani. Este azután nem tudta, mitévő legyen. Kopogni nem akart, így hát kinézett a szoba ablakán. Messze-messze világot látott;

fogott egy selyemlétrát, s kezében a gyertyával leereszkedett, hogy meggyújtsa. Amint a világosság közelébe ért, az egyik sziklán, egy kemence fölött hatalmas üstöt pillantott meg. Egy török keverte egy nagyvassal. — Mit csinálsz, te török? — A mi királyunk el akarta venni az itteni király lányát, de az nem ment hozzá. Így hát varázslattal megrontotta. — Ó, te szegény török! Ugye elfáradtál? Tudod mit? Pihenj egy kicsit, majd én keverem az üstöt. — Mohamedre! Ez derék dolog! — A török ellépett az üstől, a lány odament, és elkezdte keverni a vassal. — Jó lesz így? — Mohamedre mondom, jó lesz! — No, akkor aludj, majd én keverem. — Mihelyt a török elaludt, a lány odalépett hozzá, megragadta és belelökte a fortyogó üstbe. Szegény török azon nyomban megfőtt. Amikor a lány látta, hogy a török megfőtt, meggyújtotta a gyertyát, és visszatért a palotába. Amint belép a szobába, látja ám, hogy a beteg ott fekszik a földön eszméletlenül. Orra alá tartott egy kis szagosvizet, erre magához tért. Három nap múlva makkegészséges volt. A kisasszony kopogott, a király elcsodálkozott, hogy a lánya meggyógyult. — Ó, édes lányom — szólt a király —, hogy háláljam meg neked! Maradj itt nálam! — Nem tehetem. Felsőged háborút üzent volna apámnak, ha nem enged el. Most meg apám üzenne háborút felsőgednek, ha nem térnék vissza hozzá. — Ott maradt két hétig, aztán útra kelt. A király elhalmozta pénzzel, drágakövekkel. Így tért haza a spanyol király palotájába. Ezzel vége is volt a mesének.

— Hogy tetszett a mese, szépséges gazdasszonykám? — kérdezte a papagáj. — Nagyon szép volt! — Ne menj el az öregasszonnyal mert vesztedet okozza.

Megint elmúlt egy hét. A vénasszony megint megjelent a kosarakkal. — Édes lányom, tedd meg ma, amit kérek, gyere el velem a szentmisére. — Jól van, elmegyek. — Amint a papagáj ezt meghallotta, sírva fakadt és elkezdett toporzékolni. — Szépséges gazdasszonykám, ne menj el a vénasszonnyal! Ha itthon maradsz, megint mondok egy mesét.

— Öreganyám — mondja erre a menyecske —, ne gyere ide többé. A te kedvedért nem hagyom elpusztulni a papagájt.

— Becsapta a taticát, rátolta a reteszt. Az öregasszony meg nagy morogva, káromkodva elhordta az irháját. A menyecske odaült a madara mellé, és a papagáj elkezdett mesélni.

A PAPAGÁJ HARMADIK MESÉJE

Élt egyszer egy király meg egy királyné. Egy szem fiuk volt, s ez nem lelte másban örömét, csak a vadászatban. Egy alkalommal messzi földre ment vadászni, egy álló hónapra. Magával vitte a cselédségét. Erdőt-mezőt bejárt. Hát egyszer csak hová keveredett? Arra a vidékre, ahol a királykisasszony elhagyta a babáját. Amint meglátta a babát, felkiáltott: — Én már elejtettem a magam vadját, indulhatunk haza! — Fogta a babát, odaültette maga elé a lóra. — De szép baba! — mondogatta egyre- másra. — Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája? — Útközben is csak ezt hajtogatta. — De szép baba! Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája? — Hát amikor hazaért a palotába, mit csinált? Mélyedést vágatott szobája falába, beleállított egy üveges szekrényt, abba tette a babát, és éjjel-nappal így sóhajtozott: — De szép baba! Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája?

Így hát a királyfi nem volt kíváncsi senkire, semmire. Annyira nekikeseredett, hogy édesapja kénytelen volt tanácskozásra hívni az orvosokat. Az orvosok összeültek, megvizsgálták, és így szóltak: — Felséges királyunk! Ezt a betegséget hírből sem ismerjük. Annak a babának nézzen utána felséged. — A király bement a fiához. Hát az szüntelenül a babára mereszti a szemét. — Ó, de szép baba! Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája? — Megint megjelentek az orvosok, de ahogy jöttek, el is mentek. A királyfi meg csak ült, meresztette a szemét, és egyre azt hajtogatta: — Ó, de szép baba! Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája? — És folyton sóhajtozott, kesergett. A király azt hitte, hogy a végét járja. Harangszóval összehívatta a tanácsurakat. — Látjátok, mire jutott ez az én fiam! Láza sincs, a feje se fáj, mégis milyen nyomorúságos állapotban van. Jaj, idegenre száll a koronám!... Mondjátok meg, mitévő legyek! — Csak nem esik kétségbe felséged? Hiszen megvan még az a kisasszony, aki visszaadta a spanyol királynak a lányát, aztán egy másik királylányt is meggyógyított! Hívassa el felséged. Ha az apja nem engedi, üzenjen háborút.

A király követeket küldött Spanyolországba: akár szépszerével, akár erőszakkal, de hozzák el azt a kisasszonyt. A követeket bebocsátották a spanyol király elé. Belépett a csodatévő lány is.

Látja, hogy a király nagy gondban van. — Mi baj, felséges uram? — Semmi, édes lányom. Megint közbejött valami. Most egy másik király kéret magához. Hát ezentúl sohasem lehetsz az én lányom? — Ne búsuljon felséged. Engedjen el, egykettőre visszajövök.

A lány cselédei kíséretében hajóra szállt, és nekiindult a hosszú útnak. Amikor megérkezett, megvizsgálta a királyfit. Az egyre csak emésztette magát, és mondta, mondta: — Ó, de szép baba! Ugyan milyen lehet a gazdasszonykája? — Az utolsó órában érkeztem! — szólalt meg a lány. — No de adjon nekem egy hetet felséged. Hozasson kenőcsöt meg ételt. Egy hét múlva vagy ép és egészséges lesz a fia, vagy meghal.

A kisasszony bezárkózott a királyfival, és figyelte, amit mond, mert az szegény már nem is tudta, mit beszél. Csak hálni járt belé a lélek. Hallja a kisasszony, hogy a beteg suttog: — Ó ... de ... szép ... ba ... ba ... u . . . gyan mi... — Egyszer csak észreveszi a babát. — Ó, te istentelen! — kiált föl —, hát itt a babám nálad? No, csak bízzatok rám, majd én meggyógyítom! — A királyfi, e szavak hallatára tüstént magához tért. — Tied a baba? — Enyém bizony! — És képzeljétek, a királyfi azon nyomban erőre kapott. A kisasszony addig- addig etette vele a levest, míg meg nem gyógyult. Amikor aztán meggyógyult, megkérdezte tőle: — No, most mondd el szépen, hogy került hozzád a babám? — Erre a királyfi mindent elmesélt. Hogy rövidre fogjam a szót: a beteg egy hét múlva makkegészséges volt. Elég az hozzá, kihirdették, hogy a beteg meg a csodatevő lány férj-feleség lesznek. A király azt. se tudta, hová legyen örömeiben, hogy a fia meggyógyult. Nekifogott a levélírásnak. Megírta a spanyol királynak, hogy megvan a lány babája, és a másik királynak, a lány apjának, hogy megkerült a lánya. Írt a harmadik királynak is, annak, akinek a lányát a csodatevő királykisasszony meggyógyította. Amikor aztán valamennyi király megérkezett, nagy lakomát csaptak, és a királyfi elvette a királykisasszonyt. Azóta is élvezik a szent béke áldását.

— Hogy tetszett a mese, szépséges gazdasszonykám? — Nagyon tetszett, kedvesem. — Hallod-e? Nehogy elmenj a vénasszonnyal!

Amint a mese végére értek, beront a szobalány: — Gazdasszonykám, gazdasszonykám, jön a gazda! — Csakugyan — mondta rá a menyecske. — No, papagáj, új kalitkát csináltatok neked. — Megérkezett a gazda. Kitérte az ablakokat, megölelte a feleségét. Ebédnél a papagájt odaültették az asztal közepére. Amint javában lakmároznak, egyszer csak a papagáj telefreckeli levessel a gazda szemét. Az meg úgy érezte, kiég a szeme, hát rácsapott a madárra. Erre a papagáj nekiugrott, elmetszette a torkát, aztán elszállt.

Addig-addig repült, míg ki nem jutott a pusztába. — Papagáj vagyok, emberré változom! — mondta, aztán mintha mi sem történt volna, emberi alakban visszasétált a Càssarura. Találkozik a lovaggal. — Tudod, mi történt? - kérdezi a lovag. — Annak a szegény menyecskének meghalt a férje. Egy papagáj elmetszette a torkát. - Igazán? Szegényke! — felelte a nótárius, aztán faképnél hagyta a lovagot. A fogadásról nem szólt egy szót se. Megtudta, hogy a menyecskének még él az édesanyja. Beállított hozzá, és megkérte a lányát. Addig-addig mondogatták, hogy "Adja hozzám" „nem adom", „adja hozzám", „nem adom", míg a nótárius meg nem kapta az özvegyet. Megesküdtek. Este aztán a nótárius így szólt a menyecskéhez: — Mondd csak kedvesem, ki ölte meg a férjedet? — Egy papagáj. - No, hogy is volt ezzel a papagájjal? Meséld el szépen. — A menyecske mindent elmondott, azt is, hogy a madár telefreckelte a gazdája szemét levessel, és elrepült. — Ejnye, ejnye! — bólintott rá a nótárius. — Csak nem én voltam az a papagáj? — Kegyelmed volt!... Megáll az eszem! — Én bizony! Érted lettem papagájja!

Másnap a nótárius elment a lovaghoz, behajtotta rajta a négyszáz tallért, amiben fogadtak, el is mulatta a feleségével.

*Ma is élnek, boldogok,
Nekünk meg a gyomrunk korog.*

A BÖLCS CATARINA

Hát, uraim, azt mondják, azt mesélik, élt egyszer Palermóban egy jó módú családos kereskedő. Volt ennek a kereskedőnek egy lánya. No, ez a lány, amint elválasztották az anyja csecsétől, rettenetesen

megokosodott. Bármi történt is otthon a házban, nyomban megkérdezték, hogyan vélekszik róla. Az apja meg, ennyi bölcsesség láttán, elnevezte *bölcs Catariná*-nak. Megtanult ez a lány mindenféle nyelvet, elolvasott mindenfajta könyvet: szorgalomban, okosságban nem akadt párja. Tizenhat éves korában meghalt az édesanyja. Catarina nagyon elkeseredett. Bezárkózott a szobájába, és soha többé nem akart onnan kimozdulni. Amikor eljött az étkezés ideje, odabenn evett, amikor nyugovóra kellett térni, odabenn aludt. Se séta, se színház, se mulatság. Az apja meg, mivel ez az egyetlen leánya ilyen búskomorságba esett, úgy gondolta, tanácsot ül. Valahány úriembert ismert, mind meghívta (mert kereskedő létére jobb emberekkel barátkozott). — Amint tudjátok, uraim, van nekem egy lányom. Jobban szeretem, mint a szemem fényét. Amikor az anyja meghalt, behúzódott a szobájába, akár a csiga a házába, és azóta még az orrát se hajlandó kidugni.

Azt mondják erre az urak: — Úton-útfélen hallani, milyen okos ez a te leányod. Építtess hát neki egy nagy kollégiumot, hadd tanítson. Ez talán kiveri a búbanat a fejéből. — No; ez jó gondolat — mondta a kereskedő. Magához hívta a lányt, és így szólt hozzá: — Ide hallgass, édes lányom, miközben te búslakodtál, kigondoltam, mitévők legyünk. Építtetek egy nagy kollégiumot, és a gondjaidra bízom. Örösz-e neki? - A leány nagyon megörült a dolognak, és mivel sok mindenhez értett, ő maga dirigálta a mesterembereket, hogy milyenre építsék a kollégiumot. Amikor aztán felépült, közhírré tették: *Ha valaki bölcs Catarinától akar tanulni, ingyen járhat iskolába.*

Jöttek a gyerekek, kisfiúk, kislányok. Catarina szépen leültette őket a padba, egymás mellé. Nem tett kivételt egyikkel se. — No de ez itt a szénégető fia - mondaná valaki. — Annyi baj legyen, üljön csak le a hercegkisasszony mellé. Előbb hozta a búzát, előbb őrlét. — Megkezdődött a tanítás. Bölcs Catarina egyformán tanított minden gyereket. Ha valaki nem tudta a leckét, jól elverte ólomgombos korbácsával.

Eljutott az iskola híre a királyi palotába is. A királyfi elhatározta, ő is oda fog járni. Fölvette díszruháját, elment az iskolába, keresett magának egy helyet. Catarina leültette, aztán, amikor sor került rá,

fölszólította. De a királyfi nem tudott felelni, kapott is egy akkora pofont, hogy még most is ég az arca tőle. Erre fölpattant, hazaszaladt a palotába, és odaállt édesapja elé: — Megbocsásson felséged, de én megnősülök. Elveszem bölcs Catarinát. — No, a király hívhatja bölcs Catarina apját. Jön is az tüstént: — Szolgálatára felséges uram! — Állj föl! A fiam belegabalyodott a lányodba. Házasítsuk össze őket. — Ahogy felséged parancsolja. De én csak kereskedőember vagyok, felséged fia pedig királyi vérből származik. — Annyi baj legyen: a fiam így akarja.

A kereskedő siet haza: — Catarina, a királyfi kéret. Mi a szándékod? — Az, hogy hozzámegyek. — Egy hét alatt együtt volt a kelengye (hiszen se gyapjúért, se derékaljért nem kellett a szomszédba menniük). A királyfi kíséretül tizenkét nyoszolyólányt rendelt menyasszonyának: kinyitották a királyi kápolnát, megeskették a fiatalokat.

Amint véget ért a menyegző, a királyné ráparancsolt a nyoszolyólányokra, lássanak dologhoz, vetkőztessék le a fiatalasszonyt, fektessék ágyba. Azt mondja erre a királyfi: — Ne vetkőztessék, ne öltöztessék, és az ajtó mögé se álljanak oda leselkedni.

Amikor pedig magukra maradtak, így szólt: — Catarina, emlékszel, hogy pofon ütöttél az iskolában? Bánod-e? — Dehogy bánom! Sőt, ha akarsz, megint kaphatsz egyet. — Micsoda! Nem bánod? — Eszem ágában sincs. — Hát nem akarsz megbánni? — De nem ám! — Húha! Hát így vagyunk? Most meglátod, kivel van dolgod! — Elővett egy kötelet, és nekifogott, hogy lebocsássa a menyecskét egy csapóajtó alá, a verembe. De mielőtt leeresztette, így szólt hozzá: — Catarina, vagy megbánod, amit tettél, vagy bezárlak ebbe a verembe. — Legalább hűsölök egyet — vágott vissza Catarina bátran. Erre a királyfi, se szó, se beszéd, leengedte a csapóajtón. Nem volt a veremben más, mint egy asztalka, egy szék, egy korsó víz meg egy darab kenyér, amit a királyfi előre odakészített. Másnap reggel jött a király meg a királyné jó reggelt kívánni. A királyfi kiszólt nekik: — Catarina rosszul van. Nem lehet bejönni. — Aztán kinyitotta a csapóajtót, és megkérdezte: — No, hogy telt az éjszaka?

— Pompásan — felelte Catarina. — Bánod-e, hogy pofon ütöttél?
— Inkább azon gondolkozom, mekkora pofont adok én még neked.

De a napok múltak, és Catarina szeme kopogott az éhségtől. Nem tudta, mitévő legyen, hát kivett egy halcsontot a fűzőjéből, és elkezdte a falat fúrni. Már egy álló napja fúrt, amikor hirtelen világosságot pillantott meg. Egyszeriben úgy érezte magát, mintha újjászületett volna. Kitágította a lyukat, és amint kinézett rajta, látja ám, hogy ott megy édesapja írnoka: — Don Tumasi! Don Tumasi! — Don Tumasi nem tudta, mire vélje a dolgot, hiszen a falból jött a hang.

— Én vagyok, bölcs Catarina. Mondd meg apámnak, ebben a minutában beszélnem kell vele.

Amikor Don Tumasi odavezette gazdáját (ugyanis a kereskedő egymagában nem találta volna meg a lyukat), azt mondja a lány: — Édesapám, így hozta a balszerencse; bezártak ebbe a verembe. Csináltasson a házunk pincéjéből alagutat, minden húsz lépésre állíttasson tartógerendát, és gyújtasson lámpást. A többit bízva rám. — Nekiláttak a dolognak. A kereskedő mindennap küldött a lányának tyúkot, kakast, mindenféle jó falatot. A királyfi háromszor napjában lenézett a verembe: — Catarina, bánod-e, hogy pofon ütöttél? — Dehogyan bánom! Inkább azon gondolkozom, mekkora pofont adok én még neked.

A mesteremberek megcsinálták az alagutat. Minden húsz lépésre tartógerendát állítottak, lámpást gyújtottak. Amikor aztán elkészültek, Catarina csak arra várt, hogy a királyfi becsukja a csapóajtót, és máris szaladt az apjához. Így hát bolonddá tette férjét. Megint eltelt egy-két nap. A királyfinak már a hajszála is égnek meredt nagy magányosságában. Kinyitotta a csapóajtót: — Catarina, Nápolyba utazom. Szavad sincs hozzám? — Jó utat! Mulass jól! Ha megérkezel, írd. Tudod, milyen mondás járja: *Nápolyt látni és meghalni...* De te azért ne halj meg. — Hát elmenjek? — Indulj máris! Még mindig itt vagy? — Erre aztán a királyfi útnak indult.

Alig csukódott be a csapóajtó, Catarina rohant az apjához. — Édesapám, most segítsen! Gyorsan szereljen föl egy könnyű vitorlást. Vegyen nekem sok szép ruhát, fogadjon szobalányt,

társalkodónót, küldje el őket a hajón Nápolyba. Béreljenek palotát a királyi várral szemben, ott várjanak rám.

A kereskedő fölszereltetett egy könnyű vitorlást, útnak indította. Közben a királyfi is előkészítettett egy pompás gályát, fölszállott rá és elindult. Catarina az apai ház erkélyéről nézte. Mihelyt a királyfi hajója kifutott a kikötőből, ő is felült egy könnyű vitorlásra, és előbb odaért Nápolyba, mint a férje. Tudott dolog ugyanis, hogy a kis hajók gyorsabban járnak, mint a nagyok. Catarina, amint megérkezett, gyönyörű szépen felöltözött, és kiült az ablakba. Mindennap új ruhát vett fel, páváskodott kedvére. A királyfi meglátta, és tüstént beleszeretett. Üzent neki egyik emberével:

— Szép hölgy, a királyfi tiszteletét szeretné tenni nálad. Nagyon megtetszettél neki. — Szolgálatára! — válaszolt Catarina. Jött is a királyfi fényes díszruhában. Az egyik bók a másikat követte, aztán elkezdtek beszélgetni. Megkérdezi a királyfi: — Van-e férjed, szép hölgy? — Nincsen. Hát felségednek van-e felesége? — Nekem sincsen. Tudod, mit akarok mondani? Palermóban szerettem valakit. Nagyon hasonlítasz rá. Légy a feleségem. — Ezer örömmel, felséges királyfi.

— Alig telt el egy hét, és a királyfi meg Catarina összeházasodtak.

A szép hölgy teherbe esett. A mesében gyorsan száll az idő. Catarina pontosan kilenc hónap múlva lebetegedett. Olyan szép kisfiút szült, hogy az maga volt a gyönyörűség. A királyfi odalépett felesége ágyához: — Kis királyném, minek kereszteljük? — Nápolynak — felelte Catarina. El is keresztelték Nápolynak.

Két esztendő múltán a királyfi elhatározta, hogy elutazik. Feleségének ez sehogyan sem volt ínyére, de a férfi mindenáron el akart utazni. Mielőtt útra kelt, adott az asszonynak egy bizonyítványt, beleírta, hogy a kis herceg az ő elsőszülött fia, a trón várományosa. Ezután elutazott Genovába. Mihelyt elindult, Catarina levélben megkérte édesapját, vásároljon bútort meg mindent, fogadjon szobalányt, társalkodónót, küldje el őket vitorláson Genovába. Béreljenek palotát a királyi várral szemben, ott várjanak rá. A kereskedő fölszerelt egy fürge vitorlást, és elküldte Genovába. Amikor a királyfi elhajózott, Catarina is fölült egy gyors vitorlás

hajóra. Előbb odaért Genovába, mint a férje. Beköltözött a palotába. A királyfi, amikor megpillantotta ezt a királyi hajékkal, ékszerekkel és drágakövekkel páváskodó szépséget, fölkiáltott: — Szűzanyám: Hogy hasonlít bölcs Catarinához! — Elküldte hozzá egyik emberét, megüzente neki, hogy a királyfi tiszteletét szeretné tenni nála. A szép hölgy azt válaszolta, hogy szolgálatára áll őfelségének. A királyfi megjelent a palotában. Beszélgettek, beszélgettek, egyszer csak maga a háziasszony került szóba. — Hát férjed van-e? — kérdezte a királyfi. — Özvegy vagyok — felelte Catarina. — Akárcsak én — szólt a királyfi. — Van egy kisfiam is. De te, szép hölgy, világra hasonlítasz egy palermói ismerősömhöz. — Ne csodálkozzék felséged. Heten vagyunk ilyen egyformák ezen a földkerekségen. — Elég az hozzá, alig telt bele egy hét, és bölcs Catarina meg a királyfi összeházasodtak. A hölgy teherbe esett; a hónapok teltek-múltak, a mesében gyorsan száll az idő; Catarina kilenc hónap múlva lebetegedett. Megint kisfiút szült, de ez még az elsőnél is szebb volt. A királyfi nem győzte csodálni. — Kis királyném, minek kereszteljük? — Genovának. — Hát akkor legyen Genova. — Meg is keresztelték Genovának.

Két év elteltével a királyfinak megint kedve támadt az utazáshoz. — Elutazol? — kérdezte a felesége. — Engem meg itthagysz ezzel az aprósággal? — Ne félj — felelte a királyfi —, bizonyítványt adok róla, hogy a fiunk herceg, mert tőlem van. — Meg is írta a bizonyítványt. Aztán fölkészült, hogy elutazzon Velencébe. Catarina megint írt Palermóba az édesapjának, megkérte, vásároljon bútorokat, sok-sok ruhát meg mindent, fogadjon szobalányt, társalkodónőt, és indítsa útba őket egy fürge vitorlásra. A vitorlás meg is érkezett Velencébe. A királyfi útra kelt. Catarina is hajóra szállt, cs mivel a kis hajók gyorsabban járnak, mint a nagyok, ő ért oda előbb. Beköltözött a palotába. Megjött a gálya is. Amikor a királyfi körülnézett a városban, ugyan kit látott: a kis királynét, amint kinéz az ablakon. — Szűz- anyám! Hogy hasonlít bölcs Catarinához, meg a nápolyi lányhoz, meg a genovai özvegyhez! De ez biztosan másvalaki. Hiszen Catarina ott kuksol a veremben, a másik Nápolyban él, a harmadik meg Genovában maradt... Mégis, nagyon hasonlít rájuk. — Egyik emberével bejelentette magát nála. Aztán

elment meglátogatni, és így szólt hozzá: — Szép hölgyem, furcsa dolgot vettem észre. Nagyon hasonlítasz valakire, akit Palermóban, Nápolyban, Genovában is láttam. — Ne csodálkozzék rajta felséged! Heten vagyunk ilyen egyformák ezen a földkerekségen. — Aztán beszélgetni kezdtek, úgy, ahogy szoktak: — *Férjed van-e? — Nincsen, özvegy vagyok. Hát felséged? — Én is özvegy vagyok. Van két kisfiam.* — Alig telt el egy hét, összeházasodtak. A hölgy teherbe esett. Teltek-múltak a hónapok, hiszen a mesében gyorsan száll az idő. Kilenc hónap múlva Catarinára rájött a fájás. Olyan szép kislányt szült, hogy annál a nap meg a hold se szebb. A királyfi megkérdezte feleségét: — Kis királyném, minek kereszteljük? — Velencének. — Meg is keresztelték Velencének.

Megint eltelt két esztendő. Akkor aztán a királyfi így szólt Catarinához: — Kis királyném, tudod, mire gondoltam? Elég volt az utazásból. Hazamegyek Palermóba. De mielőtt útra kelnék, megírom neked egy bizonyítványban, hogy így és így, szóval, ez a kislány királyi hercegnő, mert tőlem van.

Ezután elutazott. Catarina utána. Amint megérkezett Palermóba, fölkereste apja házát, onnan meg átsietett a verembe. Megjött a királyfi is. Az volt az első dolga, hogy kinyissa a csapóajtót: — Catarina! Hogy érzed magad? — Pompásan! — Bánod-e már, hogy pofon ütöttél? — Eszem ágában sincs! Inkább azon gondolkozom, mekkora pofont adok én még neked. — Térj eszedre, Catarina. Különben fogom magam, és megnősülök újra. — Hát nősülj meg. Ki tart vissza? — Kérj bocsánatot, s akkor te leszel a feleségem. — Nem kérek.

A királyfi nem tudta, mitévő legyen, így hát elhíresztelte, hogy a felesége meghalt, ő meg új asszonyt hoz a házhoz. Minden királynak levelet írt; arcképet kért a királykisasszonyokról. Megjöttek az arcképek. A királyfinak az angol királyleány tetszett a legjobban. Megüzente neki, jöjjön Palermóba, hozza magával a királynét is, mert ő bizony elveszi feleségül.

Az angol királykisasszony el is jött Szicíliába, meg is jelent a királyi palotában, csak hogy a bátyjával. Hát Catarina vajon mit csinált? Gyermekének, Nápolynak, Genovának, Velencének, királyi ruhát varratott. Az esküvő az angol királykisasszony megérkezése

utáni napra volt kitűzve. Catarina is királynői ruhát vett magára, hiszen ehhez joga volt, Nápolyt királyfinak, Genovát hercegnek, Velencét hercegnőnek öltöztette, fényes hintóba ült velük, és a királyi palotába hajtatott. Amint odaértek, így szólt gyermekeihez: — Amikor szólok, menjetek oda apátokhoz, és csókoljátok meg a kezét. — Bementek a palotába. A királyfi ott ült a trónon. Catarina odalépett hozzá. Minden úgy történt, ahogy kitervelte. Odahívta a gyerekeket. — Nápoly, Genova, Velence, csókoljátok kezet édesapátoknak.

A királyfi majd halálra vált. — Jaj! Ez az igazi pofon! — mondta Catarinának. A királyfi lejött a trónról, és megölelte gyermekeit. Az angol királykisasszony pedig hoppon maradt. Másnap fölszedte a sátorfáját, és elvitorlázott. Catarina mindent elmesélt férjének. A királyfi nem győzött bocsánatot kérni tőle, amiért annyi bajt okozott neki. Azóta is szeretik egymást és:

*Vígan élnek, boldogok,
Nekünk meg a gyomrunk korog.*

A GRÓF HÚGA

Azt mondják, azt mesélik, élt egyszer egy dúsgazdag gróf. Gazdag volt, akár a tenger. Volt neki egy tizennyolc éves húga, hát az olyan gyönyörű szép volt, hogy elmondani se lehet. Be is zárta féltékenységében palotája egyik lakosztályába. Soha ki nem eresztette. Senki sem láthatta, senki sem köthetett ismeretséget vele. A grófi palota tőszomszédságában állott a királyi palotája. Úgy őrizték, úgy zárták azt a gyönyörű grófkisasszonyt, mintha valami harapós kutya lett volna. Sehogy sem tudta már elviselni börtönét. Éjszakánként fölkel, s halkán, alattomban fúrni kezdte a falat, egy szép, nagy festmény mögött. A lyuk éppen a királyi lakosztályába vezetett, ugyancsak egy festmény mögé, így aztán észre se lehetett venni. A grófkisasszony egyik éjszaka félrebillenti egy kicsit a képet. Látja ám, hogy drágaköves mécses ég a királyi szobájában. Megkérdezi a mécses:

Ezüst mécses, arany mécses, Alszik-e már a királyfi?

Azt mondja erre a mécses:

Jöjj be, szép hölgy, nincs mért félned. Gazdám alszik, baj nem érhet.

No, erre a kisasszony belépett a szobába, és odafeküdt a királyfi mellé. A királyfi fölébredt, megölelte, megcsókolta, és így szólt hozzá:

Mondd meg, szép hölgy, honnan jöttél, Ki lánya vagy, hol születted.

A grófkisasszony elmosolyodott azzal a gyönyörű ajkával, aztán így szólt:

Jaj, ne faggass, szép szerelmem, Inkább ölelj, csókolj csendben.

Amikor aztán a királyfi fölébredt, látta ám, hogy eltűnt mellőle az a gyönyörűsége istennő. Egy szempillantás alatt magára kapta ruháját, és elkezdett kiáltozni: — Tanácsurak, tanácsurak! — Jöttek is a tanácsurak, a királyfi pedig elmesélte nekik, mi történt. — Mitévő legyek, hogy az a szép kisasszony mindörökre mellettem maradjon? — Ó, Szentséges Koronánk jövődő ura — felelték a tanácsurak —, amikor javában szerelmeskedtek, csavard a karodra a lány haját, aztán, ha el akar szökni, erőnek erejével ott foghatod magadnál.

Amikor beesteledett, a grófkisasszony megint megkérdezte :
Ezüst mécses, *arany mécses. Alszik-e már a királyfi?*

A lámpa ismét így válaszolt:

Jöjj be, szép hölgy, nincs mért félned Gazdám alszik, baj nem érhet.

No, erre a kisasszony belépett a szobába, és bebújt az ágyba a királyfi mellé.

Mondd meg, szép hölgy, honnan jöttél, Ki lánya vagy, hol születted.

Jaj, ne faggass, szép szerelmem, Inkább ölelj, csókolj csendben.

Így aztán el is aludtak szépen, de a királyfi előbb karjára csavarta a grófkisasszony gyönyörű haját. A lány azonban fogott egy ollót, levágta a haját, és megszökött. Fölébred a királyfi: — Tanácsurak, tanácsurak! Az istennő eltűnt. Csak a haját hagyta itt. — Azt mondják erre a tanácsurak: — Szentséges Koronánk jövődő ura! Kösd a nyakadba a lány nyakláncának egyik végét.

A következő éjszakán ismét benéz a grófkisasszony:
Ezüst mécses, *arany mécses, Alszik-e már a királyfi?*

A mécses így felelt:

Jöjj be, szép hölgy, nincs mért félned. Gazdám alszik, baj nem érhet.

A királyfi pedig karjába ölelte, és megint megkérdezte:

Mondd meg, szép hölgy, honnan jöttél, Ki lánya vagy, hol születted.

A grófkisasszony ismét csak így válaszolt:

Jaj, ne faggass, szép szerelmeim, Inkább ölelj, csókolj csendben.

A királyfi körülkötözte a nyakán a grófkisasszony nyakláncát. De amint elaludt, a lány elvágta a láncot, és megszökött. Reggelre kelve a királyfi elkezdett kiáltozni: — Tanácsurak, tanácsurak! — és elmesélt nekik mindent. Azt felelik erre a tanácsurak: — Szentséges Koronánk jövődő ura, tölts tele egy tálát sáfrányos lével, és tedd az ágyad alá. Amint szépséges vendéged kibújik az ingéből, vedd el tőle, és dobd bele a sáfrányos tálba. Aztán majd, ha fölveszi és elmegy, bármerre jár, nyomot hagy maga után.

Amikor beesteledett, a királyfi megtöltött egy tálát sáfrányos lével, és lefeküdt. Éjfél tájban megszólal a gróf kisasszony:

Arany mécses, ezüst mécses, Alszik-e már a királyfi?

Azt mondja erre a mécses:

Jöjj be, szép hölgy, nincs mér félned. Gazdám alszik, baj nem érhet.

Amint a királyfi meglátta a lányt, megint megkérdezte tőle:

Mondd meg, szép hölgy, honnan jöttél, Ki lánya vagy, hol születtél.

A grófkisasszony ismét így válaszolt:

Jaj, ne faggass, szép szerelmem Inkább ölelj, csókolj csendben.

Amikor aztán a királyfi mélyen elaludt, a grófkisasszony szép csendben fölkelt, és készült vissza a szobájába. Igen ám, de látja, hogy az inge ott van a tálban, és csupa lucsok a sáfránytól. Egy szót se szólt rá, kicsavarta, szárazra nyomkodta az inget, aztán nyomtalanul eltűnt.

Ettől kezdve a királyfi hiába várta szépséges istennőjét. Borzasztóan el is keseredett. No de éppen kilenc hónap múlva, reggelre kelve, kit talál maga mellett az ágyban? Egy kisfiút. Hát az a kisfiú olyan gyönyörű szép volt, hogy még az angyalok se szebbek. A királyfi egyetlen szempillantás alatt magára kapta ruháját, és elkezdett kiáltozni: — Tanácsurak, tanácsurak! — Jönnek a tanácsurak. A királyfi megmutatja nekik a kisfiút, és így szól: — Ez a kisgyerek a fiam. No, de az anyját hol keressem? — Szentséges Koronánk jövődő ura — felelik a tanácsurak —, tégy úgy, mintha meghaltál volna, ravataloztasd fel magad a templomban, de előbb

parancsold meg, hogy valahány asszony meg lány a városban lakik, jöjjön el siratóba. Aki a legjobban sirat, az lesz a kisfiú édesanyja.

A királyfi így is tett. Tódult a ravatalhoz az asszonynép aprajagyja, mondták, mondogatták: — Szegény fiam! Szegény fiam! — aztán ahogy jöttek, mentek tovább. Eljött végül a grófkisasszony is. A szeméből csak úgy patakzott a könny. Ráborult a halottra, és hangosan fölzokogott:

*Szegény fiam, szegény fiam! Nagyon óvtam szépségemet.
Levágтам szőke fürtömet.*

Arra vágytam, még szebb legyek: Elvesztettem nyakékemet.

Hiúságom megalázott:

Ingem sáfránylében ázott.

A királyfi, a tanácsurak, mindnyájan fölkiáltottak: — O az! Ő a kisfiú anyja! — No, erre előlép a gróf, kirántja a kardját, és nekiszögezi húga mellének. De a királyfi ott terem közöttük, és megszólal:

Ne mozdulj gróf! Nincs mért bosszút állj! Feleségül veszi húgod a király.

Azon nyomban meg is esküdtek.

Vígan élnek, boldogok.

Nekünk meg a gyomrunk korog

A RABLÓ, AKI KIRÁLYLÁNYT VETT FELESÉGÜL

Azt mesélik, élt egyszer egy király meg egy királyné. Volt nekik egy lányuk. Férjhez akarták adni. A király kihirdette, hogy jelenjen meg palotájában a földkerekség valamennyi uralkodója. El is jött mindegyük. Akkor aztán őfelsége belekarolt a királykisasszonyba, és leste, melyik király tetszik neki, melyiket választja férjéül. A lány apjával együtt végigmustrálta a vendégsereget, de bizony senki sem tetszett meg neki. No, erre a vendégek hazatértek. Ezután a király kihirdette a városban, hogy minden herceg jelenjen meg a királyi palotában. Meg is jelentek, és őfelsége parancsára elhaladtak a királykisasszony előtt. Majd elfelejtettem, hogy mindkét alkalommal nagy lakomát csaptak. A hercegek elvonultak, de a lány szeme nem akadt meg egyikükön sem. Ezután a király egybehívott minden bárót, lovagot, tudóst. Ezek is elhaladtak a királyné előtt, de annak nem kellett se báró, se lovag; végül is egy nem odavalósi tudóst választott magának. Egyszeriben így szólt az apjához: — Édesapám, ez legyen a férjem. — A király engedett lánya kívánságának, és hozzáadta a tudóshoz. Az ifjú férj azon nyomban el akart utazni. A menyecske gyorsan búcsút vett apjától, anyjától, és egy nagy csapat katona kíséretében útnak indult férjestül. Ahogy mennek-mendegélnek, azt mondják a katonák a királyné férjének: — Ebédeljünk már, felséges uram. — Ilyenkor nem szokás ebédelni. — Mentek-mendégéltek megint egy kicsit, akkor aztán a katonák újból az ebéd felől kérdezősködtek. Ismét csak azt a választ kapták, hogy: — Ilyenkor nem szokás ebédelni. — De hát nem bírtak már magukkal, a köveket rágták éhségükben; no, faképnél is hagyták a királyné férjestül. A férfi végül is azt mondja a feleségének, álljanak meg, mert megérkeztek. Rácsap háromszor a botjára, hát erre kinyílik egy barlang bejárata. Ráripakodik az asszonyra: — Eriggy be a barlangba! — Jaj, nagyon félek — válaszol a menyecske. — Eriggy már, mert agyoncsaplak! — Hát, az asszony végül is bement a barlangba. Talált ott egy helyiséget, tele holttestekkel; a férje dobálta oda őket. — Látod ezeket a holttesteket? Még a mai napon egytől egyig rakd őket szépen sorba. Állítsd lábra mindegyiket. — A menyecske úgy tett, ahogy a férje

mondta, de sehogy sem volt ínyére ez a munka. El is tökéltette magában, hogy hazamegy az apjához. Eszébe jutott, hogy a ládában van neki egy kendője, a nénjétől kapta ajándékba. Kinyitja a ládát, hát az elkezd beszélni. Ezt mondja: — *Mit parancsolsz? Mit parancsolsz?* - Azt parancsolom, hogy hazakerüljek apámhoz, anyámhoz — válaszolta a menyecske. — Alighogy ezt kimondja, a ládából ki röppen egy fehér galamb, és megszólal: — Parancsolj velem, asszonykám. Azt tanácsolom, írd levelet édesapádnak, elviszem neki a csőrömben. — A királylány így is tett. A galamb elröpült a levéllel, és letette a király asztalára, aztán várt. A király azon nyomban elolvasta, és megírta a választ: — Édes lányom, tudasd velünk, hogyan szabadíthatnánk ki. — A galamb nagy sietve röpült vele a királylányhoz. Amikor a rabló hazajött, így szólt hozzá az asszony: — Jaj, édes férjem, milyen sápadt az orcád, milyen halovány! — Persze mindezt csak azért mondta, hogy kiszedje belőle, amit akart, vagyis hogy a férje elárulja, hogyan lehetne kijutni a barlangból. Reggelre kelve meg azt mondja a férjének: — Tudod-e, mit álmódtam? Azt álmódtam, hogy kijutottam ebből a barlangból. — Hohó, tudod, mi kellene ahhoz, hogy innen kijuss? Mindenekelőtt az kellene, hogy egy hetedszülött fiú jöjjön érted. — Amint ezt a királylány meghallotta, tüstént levelet írt az apjának, és elküldte a galambbal. A király azt válaszolta, sereggel megy érte, és elküldte katonáit, keressenek egy hetedszülött fiút. Hát, ahogy keresik ezt a hetedszülött fiút, egyszer csak egy kertbe érnek. Ott meg éppen egy mosónő teregette a mosott ruhát. Meg is ijedt, amikor megpillantotta a katonákat. — Még ellopják a ruhát — mondta, és nagy sietve összekapkodta a holmiját, mert nagyon félt. No, de a katonák így szóltak hozzá: — Ne félj, nem akarunk mi meglopni. Azt azonban tüstént mondd meg, hol találunk egy hetedszülött fiút. — Gondoltam, hogy az kéne — felelte a mosónő. — Hát éppenséggel nekem is van egy hetedszülött fiam. — No, akkor azt elvisszük magunkkal. — Az asszony megbeszélte fiával a dolgot. A katonák meg így szóltak hozzá: — Gyere velünk, szabadítsuk ki a királylányt. — Bízátok csak rám, én mindent elintézek — válaszolta a fiú. Aztán elindultak a királykisasszonyért. A hetedszülött fiú hármát csapott a botjára, s a barlang mindjárt kinyílt. A királykisasszony egykettőre

felszedelőzködött, összekötötte a batyuját, a sereg közrefogta, elindultak. Amint mentek, mendegéltek, az egyik kertben megláttak egy öregasszonyt; köszöntek neki, és indultak tovább. No de aztán a rabló is hazatért a barlangjába. Látja ám, hogy eltűnt a kiráylány. Elkezd kiáltozni: — Árulás, árulás! — Útnak indult ő is, hogy megkeresse a királykisasszonyt. Sorba belesett minden kertbe. Az egyikben megpillantott egy süket öregasszonyt. Megkérdezte tőle: — Nem láttad errefelé a királyt meg a kiráylányt egy sereg katonával? — Az öregasszony furcsa választ adott neki, hiszen süket volt: — Mit parancsol? Kelkáposztát, kelvirágot, fejeskáposztát? — És már indult is, hogy szedjen neki. De a rabló, amint látta, hogy szedegeti a káposztát, így szólt hozzá: — Nem kell a káposztád. Azt kérdeztem, hogy nem láttad-e errefelé a királyt meg a kiráylányt egy csapat katonával? — Azt mondja erre az öregasszony: — Mit parancsol uraságod? Zellert, uborkát vagy hagymát? — És már indult is hagymát szedni. Hát a rabló ráförmedt: — Nem kell a hagymád. Jöjjön rád a nehézség! Azt kérdeztem: mi van a kiráylánnyal, a sereggel meg a királlyal. — Tán gyónni akar uraságod? — kérdezi az öregasszony. — Jöjjön rád a nehézség! Nem láttad a kiráylányt, a királyt meg a seregüket? — Csak nem misét akar hallgatni? No, akkor meghúzom a harangot! — És az öregasszony elkezdett harangozni. Erre a rabló megmérgekedett, és otthagya faképnél. Közben a hetedszülött fiú hazaért, jobban mondva, a kiráylánnyal együtt megérkezett a királyi palotába, és részt vett a királykisasszony esküvőjén, mert az férjhez ment a szibériai királyfihoz.

No, de a rabló is szaglászott, kutatott, és megtanult olyan képeket csinálni, amelybe be is zárkozhatott. Aztán valakivel vitette magát a képben. Járt országról országra, nagyon távoli vidékekre is eljutott, és közben vitette ezeket a képeket. Végezetül elvetődött abba a városba, ahol a kiráylány lakott. A kiráylány kinézett az ablakon, szólt, hogy hozzák oda a képeket, s vásárolt is egyet az ágya fölé. Kérdezi tőle a királyfi: — Kis királyném, mit vettél? — Vettem egy képet az ágyunk fölé. — Kifizették a kép árát az illetőnek, s az szépen elment. A kép három retesszel volt bezárva. Este, mielőtt a király meg a királyné lefeküdt, a rabló kijött a képből, írt egy levélkét,

és betette a király párnája alá. Amikor aztán a királyi pár elaludt, a rabló félretolta az első reteszt. Közben zajt ütött. A királyné fölriadt a lármára, szólt a férjének, elkezdte csipkedni, de a király nem ébredt fel, mert abban a levélkében varázslat volt. Hiába csipkedte a felesége, nem érzett semmit. A rabló félretolta a második reteszt is, de a király ezt sem hallotta meg. A királyné azonban meghallotta, és halálra rémült. A rabló félretolta a harmadik reteszt is, kijött a képből, és így szólt: — No, most megvagy! Pattanj gyorsan, hozd ide az ollót, hadd vágjam le a hajad. — A királyné pattant az ollóért, de közben lerántotta a királyt a földre, mert nem engedte el a kezét. A levélke kiesett a párna alól, a király fölébredt, föl is ugrott, belefújt trombitájába, odahívta minden katonáját. A katonák megölték a rablót, ez lett a vége.

Ahogy írták, úgy mondtam, Meséljétek ti mostan.

VILÁGJÁRÓ PEPPI

Élt egyszer egy özvegyasszony, volt két lánya meg egy fia. A fiút úgy hívták: Peppi. Ez a Peppi sehogy se tudott egy kis kenyérrevalót keresni; a nővérei meg az anyja fontak. Egyszer aztán Peppi így szólt: — Édesanyám! Tudod, mit mondok neked? Elmegyek világgá. — Búcsút vett tőle, ahogy illik, és útnak indult. Amint ment, mendegélt, megpillantott egy mézárszéket. Bekopogtatott és megkérdezte: — Nincs szükségük szolgalegényre? — Alighogy kimondta, odabent elkezdtek kiabálni: — Hé! Fogd meg! — és csahos kutyák rontottak a fiúra. Kapta magát Peppi, futásnak eredt, aztán ballagott tovább. Amint beesteledik, megint meglát egy mézárszéket. Bekopog, és így köszön: — Dicsértessék a Szűzanya! — Dicsértessék a Szűzanya! Mi járatban vagy? — Nincs szükségük szolgalegényre? — Jaj, dehogy nincs, gyere, ülj le. Szolgál itt egy gulyás, de az éppen odébb akar állni. Várj, megkérdezem a gazdát. — Az egyik mézároslegény bement megkérdezni a gazdát, az meg így válaszolt:

— Jól van, adj neki enni, aztán majd kimegyek, és beszélek vele. — A mézároslegény odatett Peppi elé egy darab kenyeret meg egy tányér túrót. Peppi nekilátott; közben kijött a gazda, előkerült a gulyás is. Azt kérdi a gazda a gulyástól: — Felelj a kérdésemre.

Csakugyan el akarsz menni? — Igen, gazduram. — Azt mondja erre a gazda Peppinek:

— Holnap reggel te hajtod ki az ökreimet; de hallgasd meg, édes fiam, mi a szokás nálunk. Ha itt akarsz maradni, enned adok; semmi egyébire ne számíts. — No jó — felelte Peppi. — Legyen úgy, ahogy az Isten akarja. — Besötétedett. Peppi reggel kapott egy darab kenyeret meg egy kis harapnivalót hozzá, aztán kihajtotta az ökröket. Egy kicsit elidőzött az állatokkal, aztán este hazahajtotta őket. Közben közeledett a farsang. Peppi olyan volt egész este, mint akinek az orra vérzik. Oda is szólt neki az ispán: — Peppi! — Tessék! — Mi bajod? — Semmi! — Reggel aztán kihajtotta az ökröket, de az orra még mindig lógott, úgyhogy a gazda is észrevette: — Peppi! — Tessék! — Mi bajod? — Semmi! — Semmi? Jobban tennéd, te Peppi, ha megmondanád. — Ugyan mit mondanék? Itt a farsang, de én hiába lesem a borraivalót, nem tudom megvendégelni anyámat meg nővéreimet. — Nocsak! Bármiről beszélhetsz, de pénzről nem eshet szó közöttünk. Ha kenyeret akarsz, vágjál magadnak, amennyi jólesik. — De szeretnék egy kis húst venni. Miből vegyem meg? — Nem segíthetek rajtad. Tudod, miben állapotunk meg. — Reggelre kelve Peppi kihajtotta békés ökreit, és nagy búsan letelepedett a földre. Ahogy ott üldögél az orrát lógatva, egyszer csak hallja, hogy szólítják: — Peppi! — Fordul jobbra, fordul balra, fordul hátrafelé. Azt mondja magában: „Bánatomban hangot hallottam.” — Peppi! Peppi! — Ugyan ki szólított? — Hát odafordul hozzá egy ökör: — Én voltam. — Ejha! Te tudsz beszélni? — Tudok bizony. Mi bajod, hogy ennyire lógatod az orrodát? — Mi bajom volna, itt a farsang, és a gazdától nem kapok egy garast sem. - Ide hallgass, Peppi, mondok én neked valamit. Ma este, mikor hazaérsz, kérdezd meg a gazdától: „Nem adná nekem ezt a kivénhedt ökröt?” Mert hát a gazda rám sem tud nézni, soha sem akartam dolgozni neki. Biztosan odaad. — Este Peppi hazahajtja az ökröket, az orra úgy lóg, majd a földet éri. Megkérdezi a gazda: — Ejnye, Peppi, miért búsulsz olyan nagyon? — Kérdeznék valamit gazduram: nem adná nekem ezt a kivénhedt ökröt? Vénebb ez már a bagolynál is. Ha megkapnám, levágnám, összeaprítanám azt a kemény húsát. — Nem bánom, legyen a tiéd.

Fogj egy darab kötelet, aztán vidd. — Másnap, mihelyt megvirradt, Peppi kivezette az ökröt, nyakába vette a tarisznyáját, beletett nyolc kenyeret, és nyomában az ökörral, elindult hazafele. Elért egy nagy mezőre. Egyszer csak látja ám, hogy két pásztor vágat feléje lóháton. — Menekülj, mentsd az életed!

Jön a bika, agyontapos! — kiáltozták. — Megszólal erre az ökör: — Kérdezd meg Peppi: „Ha megfogom, nekem adjátok?” — Peppi meg is kérdezte. — Mi jutott az eszedbe? Hogy is tudnád megfogni a bikát, hiszen agyontapos az ökröddel együtt. — Azt mondja erre az ökör: — Peppi, állj csak mögém, és ne szólj semmit. — A bika nekirohant az ökörnek, orrlyuka kitágult. Összeöklelőztek, de a kivénhedt ökör úgy felöklette a bikát, hogy elkábult. Az ökör meg odafordul Peppihez, és azt mondja neki. — Fogd meg, kösd a szarvamhoz. — Peppi előbújt, elvonszolta a bikát, megköszönte a pásztoroknak. Amikor a bika magához tért, megpróbált ellenszegülni, de semmire sem ment. Amint mentek, mendegéltek, elvetődtek egy idegen országba. Hát itt éppen a király rendeletét olvasták fel: *Ha valaki vállalja, hogy egy nap alatt fölszánt és elboronál két hektár földet, megkapja feleségül a királykisasszonyt. Ha házas ember, nagy halom aranypénz üti a markát; de ha nem szántja fel a két hektárt, fejét veszik!* Peppi ökrével meg a bikával beállított a királyi udvarba. Az örök nem akarták bebocsátani, mert csupa rongy volt a ruhája. De a király éppen kinézett az ablakon, és szólt, hogy bocsássák be. Peppi bement a palotába: — Alázattal borulok felséged lába elé. — Mi járatban vagy? Hallottam a rendeletet, van két barmocskám, szeretnék próbát tenni azzal a két hektár földdel. — Aztán jól meghallgattad-e a rendeletét? — Jól meghallgattam,- tudom, ha nem szántom fel a két hektárt, fejemet veszik. Csak arra kérem felségedet, adjon egy ekét meg egy kis szénát, mert úton vagyok, semmi sincs velem. — Azt mondja erre a király: — Vezesd be a barmokat az istállómba, etesd meg őket.

Peppi fogta a barmait, bevezette őket; megszólal a vén ökör: — Nekem fél nyalábbal, a bikának egész nyalábbal adj. — Este Peppi is kapott vacsorát. Hajnalban fogta az ekét, fogott négy nyaláb szénát és elindult; megmutatták neki a földet, ott volt a palota közelében, befogta az ökröt meg a bikát az ekébe, és elkezdett

szántani. Mire eljött a reggeli ideje, felszántotta a föld felét; akkor aztán megreggelizett; a vén ökörnek adott egy fél nyaláb szénát, a bikának egy nyalábot. Alighogy megették, befogta őket, és folytatta a szántást. A tanácsurak kinéztek a szemben levő erkélyről. Mindjárt szaladtak a királyhoz: — Mit művel felséged? Nem látja, hogy ez a senkiházi már a végén tart? Egy ilyen mocskos paraszthoz akarja adni a lányát? — Hát mit tanácsoltok, mit csináljak? — kérdezi a király. — Küldjön ebédre ennek a legénynek egy sült tyúkot, egy üveg mákonyos bort, és egy kis gyöngö zellert... — A király így is tett. Amikor a szolgáló kiért az ebéddel, odaszólt Peppi-nek: — Gyere, Peppi, egyél, mert kihűl. — Nem volt már több hátra a szántásból egy püspöksüvegnyinél. Így hát Peppi nekifogott az ebédnek, a vén ökörnek adott egy nyaláb szénát, a bikának másfelet. Aztán komótosan ő is hozzálátott a tyúkhöz meg a borosüveghez; a bort mind megitta, a tyúkot mind megette, aztán leheveredett, elaludt. Amíg a bika szénája tartott, a vén ökör nem szólt egy szót se, de amikor látta, hogy a bika végzett a szénával, elkezdte böködni Peppit. — Haoó! — nyögött fel Peppi. — Kelj fel — sürgette az ökör. — Kelj fel. Különben fejedet veszik. — Peppi felkelt, megmosta az arcát, befogott. Fölszántotta azt a kis földet, és elkezdett boronálni. Amikor nyolc órát harangoztak, a tanácsurak kinéztek az ablakon, s látták, hogy Peppi már a boronálással is félig készen van. — Ejnye! Kevés volt a mákony. — Közben Peppi alaposan nekigyürkőzött a munkának, tíz órára el is készült vele. Akkor aztán a barmai nyakába akasztotta az ekét, és elindult a királyi palotába. Amikor odaért, kifogta a barmokat, szénát adott nekik, és fölment a királyhoz: — Add rám áldásodat, apámuram! — Isten hozott. Elkészültél? Most mit szeretnél? Akarsz egy nagy csomó aranypénzt? — Nőtlen ember vagyok, felséges uram, mit csináljak az aranypénzzel? Inkább házasodni szeretnék. — No, erre fogták, jól megmosdatták, és felöltöztették királyfinak. Peppi alaposan szemügyre vette magát: még órát is kapott. Aztán elvette a királylányt.

A királynak volt még két asszonylánya. Mind a kettő herceghez ment felségül. A vén ökör azt mondja Peppinek: — Majd ha a lakodalmad tartod, vágj le engem; csontjaimat tedd kosárba, csak a

lábszárcsontomat ne. Azt dugd a párnád alá, amin alszol. A csontjaimat meg szépen egymás után ülted el abba a földbe, amit fölszántottál és elboronáltál. Húsomat add oda a szakácsnak, és mondd meg neki, mindenféle ételt készíthet belőle, amit csak akar: házinyulat, vadnyulat, tyúkot, pulykát, ürüt, halat, ahogy a kedve tartja. — Elég az hozzá, Peppi levágta az ökröt. A király ellenkezett, de Peppi azt mondta neki: — Semmivel se törődj, apámuram. Levágom én azt az ökröt. Felségednek legalább nem kell húst vennie. — Megparancsolta a szakácsnak, készítsen az ökörből mindenféle sültet. A csontokat beletette egy kosárba, csak a lábszárcsontot nem. Aztán megtartották a lakodalmat. Nagy lakomát csaptak, fölhoradták a fogásokat. A király nekilátott az evésnek: — Hisz ez vadnyúl... Ez meg házinyúl... Hatalmas egy állat volt az az ökör! Milyen finom a húsa! — Ettek, eszegettek. Asztalbontás után elmentek sétálni. No de volt is ticsi-tacsi este az ágyban. Amint a menyecske elaludt, Peppi bedugta az ökör lábszárcsontját a párnája alá, vállára vette a kosarat, kiosont a kertbe, szép rendben elültette a csontokat, aztán visszalopózott az ágyba. Az asszonyka nem vett észre semmit. Alighogy Peppi lefeküdt, az asszonyka fölébredt, és így szólt: — Jaj, mit álmodtam! Úgy éreztem, hogy temérdek cseresznye meg alma van fölöttem, valósággal belelógottak a számba. És mennyi rózsát, szegfűt, jázmint, mennyi sokféle virágot láttam... Ó, hogy illatoztak! Mintha most is látnám őket. — Amint kinyújtotta a kezét, alma akadt benne. Fölkiáltott: — No lám, igaz volt az álom. — Azt mondja erre az ura: — Mennyi gyümölcs! Én is látom. — Kinyújtotta a kezét, és egy marék cseresznye akadt benne.

— Jaj de szép — szólt, és letépte. Jön a király háza népével együtt jó reggelt kívánni. Amikor benyitnak a fiatalokhoz, érzik a finom virágillatot. A király nekilátott annak a sok-sok korai gyümölcsnek. Fölszolgálták a kávé. Közben a tanácsurak kinéztek az erkélyről, szemügyre vették a földet, amit Peppi fölszántott. Látják ám, hogy tele van fával, mindenféle gyümölcsfával. — Igaz volna? Nem a szemünk káprázik? — kiáltottak föl a tanácsurak, és a szemüket dörzsölték. Szólnak a királynak: — Nézze csak felséged. Mennyi gyümölcsfa van ott, ahol Peppi szántott meg boronált. — A király is megdörzsölte szemét, aztán megszólalt. — Csakugyan! Ha

ugyan nem a szemem káprázik. Menjünk oda, nézzük meg — mondta a király, és hintóba ült. Hát, amikor odaérnek, látják a roskadásig tele gyümölcsfát, töméntelen narancsot, citromot, szilvát, cseresnyét, szőlőt, fügét, tele gyümölccsel. A király szedett magának egy kis gyümölcsöt, aztán visszament a palotába. Közben a fiatalok fölkeltek. A két sógor is látta a dolgot. Azt mondják a feleségüknek: — Kérdezzétek már meg a húgotokat, hogy történt. — Az asszonyok meg is kérdezték:

— Hát ezt meg hogy csinálta a férjed? — Tudom is én — feleli a menyecske. — Kérdezd meg már tőle, húgocskánk. — Majd este megkérdem. — Jó, de aztán mondd meg nekünk.

— Este, amikor lefeküdtek, a menyecske elkezdi kérdezgetni és faggatni az urát. Az meg, hogy megnyugtassa, mindent kifecsegett neki.

Másnap reggel az asszonyka elmondta a nénjeinek, azok meg az uruknak. Egyik nap aztán mindnyájan látogatóban voltak az öreg királynál. Azt mondják a sógorok: — No, Peppi sógor, fogadjunk valamiben. - De miben? — kérdezi Peppi. — Abban, hogy tudjuk, te ültetted ezeket a fákat, s

azt is tudjuk, hogyan. — Fogadjunk! — Fogadjunk! Tedd rá minden vagyonodat, amit kaptál, mi meg rátesszük a mienket. — Elmentek a közjegyzőhöz, megkötötték az egyezséget. Aztán a sógorok fogták magukat, és elmondtak mindent. Mivel csakugyan tudtak mindent, Peppi odaadta nekik az összes vagyonát, ő meg ott maradt egyetlen garas nélkül, még betevő falatja sem akadt. Egy napon kapta magát bánatában, fogta a tarisznyáját, fölvette a régi gúnyáját, fölkerelkedett és útnak indult. Ment, mendegélt, egyszer csak egy házikóhoz ért. Bekopogott. — Ki kopog? — Én vagyok, remete atyám. — Mi járatban vagy? — Meg tudná mutatni azt a helyet, ahol a nap fölkel? — Ó, édes fiam! Ma éjszaka hálj nálam, holnap reggel indulj tovább, és addig menj, amíg egy másik remetéhez nem érsz. Az még nálam is öregebb.

Másnap kora hajnalban adott a remete Peppinek egy darab kenyeret. Az meg búcsút vett tőle, és útnak indult. Ment, mendegélt, egyszer csak egy másik kunyhóhoz ért. Öreg remete került elő a kunyhóból, fehér szakálla a térdét verte. — Adja rám áldását, tisztelendő atyám. — Mi járatban vagy? Mit akarsz? — Meg tudná mutatni azt a helyet, ahol a nap fölkel? — Ó, édes fiam, menj csak tovább, míg egy nálam is öregebb remetét nem találsz. — Peppi búcsút vett a remetétől, ahogy illik, és útnak indult. Eljutott egy másik kunyhóhoz. Kezet csókolt a remetének: — Adja rám áldását, öregapám. — Mi járatban vagy, édes fiam? — Meg tudná mutatni azt a helyet ahol a nap fölkel? — Ó, édes fiam! Hát, ami azt illeti... Talán eljuthatsz oda... Ide hallgass: fogd ezt a gombostűt; mentedben oroszlánbőgést fogsz hallani; amint ezt meghallod, mondd ezeket a szavakat: „Ó, kedves oroszlán koma, a remete koma üdvözetét küldi; hoztam egy gombostűt, kiveszem lábadból a tüskét, de kérlek, viszonzásképpen intézd úgy, hogy beszélhessek a nappal.” — Peppi ezzel útnak indult. Eljutott az oroszlánhoz, kivette a lábából a tüskét; azt mondja erre az oroszlán: — Megmentetted az életemet. — No, akkor intézd úgy, hogy beszélhessek a nappal. — Gyere velem. — Peppi elindult az oroszlán nyomában; a fenevad elvezette egy helyre, egy nagy fekete vízű tenger partjára. — Ne mozdulj innen, míg napkelte előtt meg nem látsz egy kígyót. Ha megláttad, így

szólítsd meg: „Ó, kígyó koma, az oroszlán koma üdvözlését küldi, és viszonzásul arra kér, intézd úgy, hogy beszélhessek a nappal.”

— Az oroszlán elballagott. Egyszer csak látja ám Peppi, hogy a tenger vize elkezd haboogni. Megjelent a kígyó, Peppi meg szórul szóra úgy szólította meg, ahogyan az oroszlán meghagyta. A kígyó így válaszolt: — Gyorsan ugorj a vízbe, és bújj a szárnyam alá, különben összeégetnek a napsugarak.

— Peppi bebújt a kígyó szárnya alá; amikor a nap fölbukkant, a kígyó így szólt Peppihez: — No, most mondd el neki, mit akarsz. De siess, mert máris megy tovább. — Peppi rákezdett: — Ó, nap, te áruló! Csak te adhattál ki engem. Mit tettél velem, te gyalázatos, te áruló? — A nap nagyot nézett, aztán így válaszolt: — Nem én adtalak ki, hanem a feleséged, akire a titkodat bíztad. — Akkor bocsáss meg, kedves nap. Csak arra kérek, tégy meg nekem valamit. Félórával éjfél után nyugodj le, akkor visszاسzerzem a vagyonomat. — Menj csak haza, megteszem, amit kérsz. — Búcsút vettek egymástól, ahogy illik; aztán hogy Peppi elbúcsúzott, és mindenkinek köszönetét mondott, elindult hazafelé. Amikor hazaért, a felesége kimerte neki a levest, megvacsorázott. Utána kiült egy kicsit a friss levegőre. Ott voltak a sógorai is. Azt mondja nekik Peppi: — No, sógoraim, kössünk még egy fogadást. — De mi legyen a tét, hiszen neked már egy garasod sincs. — Én ráteszem a fejemet, ti meg tegyétek rá a vagyonomat — felelte Peppi. — No jó — válaszolták a sógorai —, tedd rá a fejedet, mi meg nemcsak a te vagyonodat, hanem a magunkét is rátesszük. Igen ám, de mit fogadjunk le? — erre Peppi így szól: — Azt, hogy mikor megy le a nap. — No de illet! — súgnak össze a sógorok — a koma megbolondult. Azt se tudja, mikor megy le a nap. — Aztán odafordultak Peppihez: — Mikor menne le? Fél tizenkettőkor. — Én pedig azt mondom, fél egykor megy le. — Elmentek, megkötötték az egyezséget, aztán elkezdtek figyelni a napot. Fél tizenkettőkor a nap már nyugovóra akart térni, de Peppi rászólt: — Ejnye, nap! Nem ezt ígérted! — No, erre a nap nem ment le, húzta-halasztotta a lenyugvást, csak fél egykor tért nyugovóra. — Ugye megmondtam, hogy fönn marad? — kérdezte Peppi. — Igazad volt — felelték a sógorai, így aztán Peppi megkapta a maga és sógorai vagyonát. —

No — szólalt meg Peppi —, lássátok, hogy a parasztnak van szíve (mert a sógorai csak parasztnak nevezték). — Fogta magát, visszaadta a vagyonukat, és így szólt: — Látjátok, én nem kívánom a másét, csak a magamét — és elvette a maga vagyonát, de a sógoraiét visszaadta. Aztán feleségével együtt félrehúzódott. A király azon nyomban megölelte, levette a koronáját, és Peppi fejére tette. Amikor a sógorok meglátták Peppi fején a koronát, gondolhatjátok, hogy megmérgeződtek. de nem mutatták. Másnap nagy lakomát csaptak. Meghívták valamennyi rokonukat, mulattak, az egyik fogás után jött a másik, végezetül a kávé, a fagyalt, a gyümölcsfagyalt. Így lett a koldusszegény gulyáslegényből királyfi.

AZ ERSZÉNY, A KÖPENY MEG A BŰVÖS KÜRT

Azt mesélik, élt egyszer egy apa. Volt neki három fia meg egy háza, azonkívül semmije. Egy napon eladta a házát, csak három téglát tartott meg magának a kapu fölött. Amikor aztán érezte, hogy halálán van, testamentumot akart csinálni. Azt mondják erre a szomszédok: — Ugyan mit akar eltestálni? Hiszen semmije sincsen. — És csakugyan, még a fiai sem akarták elhívni a közjegyzőt. De megtudták a barátai, és elhivatták. Eljött a közjegyző, és megkérdezte, mit írjon a testamentumba. Azt mondja erre a haldokló: — Volt egy kis házam. Eladtam, de három téglát megtartottam a kapu fölött. Az első a legidősebb fiamé, a második a középsőé, az utolsó a legkisebbé. — A három fiú bizony nagy szegénységre jutott. Éheztek, nyomorogtak, amikor meghalt az apjuk. A legidősebb gondolt egyet, és így szólt: — Ebben a faluban nem tudom megkeresni a kenyeremet. Kiveszem a falból a téglát, amit az apámtól örököltem, és elmegeyek. Másutt próbálok szerencsét. — Amikor a ház gazdája látta, hogy ki akarja venni a téglát, megszólította, és kérte, ne vegye ki, inkább megfizeti az árát. De a legény gőgösen ezt felelte neki: — Nem, uram. Ezt a téglát apám hagyta rám. Ki is veszem, és elviszem magammal. — És csakugyan kivette a téglát. Talált benne egy kis erszényt. Fogta, eltette, a téglát is magához vette, és fölkerelkedett. Amikor elért egy bizonyos helyre, leheveredett pihenni, elővette az erszényt, és így szólt hozzá: — No, te erszény, adjál két garast, hadd vegyek rajta

kenyeret. — És azon nyomban meg is találta a két garast az erszényben. Amikor a két garast meglátta, így szólt: — No, te erszény, adjál száz tallért. — És az erszény adott; annyit adott, amennyit csak a legény akart. Így aztán a szegény fiú meggazdagodott, annyi pénzt vett ki az erszényből, hogy palotát építtetett a királyi palotával szemben, és mást sem csinált, mint szüntelenül kinézett az ablakon. A szemközi ablakon a királylány szokott kinézni, így hát elkezdtek szerelmeskedni. Addig-addig szerelmeskedtek, míg a király barátságába nem fogadta a legényt. Meg is hívta a házukhoz. Amikor a királylány látta, hogy a legény még a királynál is gazdagabb, így szólt hozzá: — Nem megyek hozzád feleségül, míg meg nem mondd, honnan van a pénzed. — A legény hiszékenységében mindent szépen elmondott. Még az erszényt is megmutatta. A királylány pedig, amikor a fiú lefeküdt, alattomban megitta mákonyos borral, aztán csináltatott egy ugyanolyan erszényt, és a feneketlen erszény helyére tette. A legény észrevette a cserét, rájött mindenre. Kezdte eladogatni mindenét, hogy legyen miből élnie. Végül is olyan koldusszegényre vetkőzött, hogy nem volt hol lehajtania a fejét.

Akkor aztán megtudta, hogy középső Öccse nagyon meggazdagodott. Gondolt egyet, és fölkereste. Amikor betoppant hozzá, megölelték, megcsókolták egymást. Elmondta, milyen szerencsétlenül járt, aztán megkérdezte: — De hát hogyan gazdagodtál meg? — Erre öccse elmesélte, hogy nem volt már semmije sem. Kivette hát a ház falából a téglát, amit apjuk hagyott rá. Talált benne egy köpenyt. Fölvette a köpenyt, a téglát meg eltette. Egyszer csak azt veszi észre, hogy az emberek nem látják. Még egy próbát tett. Amikor sok-sok ember volt körülötte, magára vette a köpenyt. Bizony senki se látta. Mitévő legyen? hiszen majd elpusztult éhen. Gondolt egyet, belopózott egy üzletbe, lopott kenyeret, ennivalót meg mindenfélét, aztán kilopózott. Nem látta meg senki sem. Így aztán sorba betört az ezüstművesekhez, a kereskedőkhöz. Még a király követét is meglopta. Végül úgy meggazdagodott, hogy azt se tudta, mitévő legyen a pénzével. — No, ha ez így van — mondta neki elszegényedett bátyja —, kedves öcsém, tedd meg, amire kérlek. Add kölcsön a köpenyedet. Majd ha

én is megszedelem magamat, visszaadom. — Azt mondja erre az öccse (hiszen szerette): — Nem bánom. Fogd a köpenyt, szedd meg magadat, aztán hozd vissza. — Jól van, öcsém. Ha meggazdagszom, visszahozom a köpenyedet. — Aztán búcsút vettek egymástól, s az idősebb fiú útnak indult. Alig ért ki a házból, mindjárt hozzálátott a dologhoz, és meg több pénzt, aranyat, ezüstöt lopkodott össze, mint az öccse. Amihez csak hozzáfért, ellopta. Amikor jól megszede magát, újból rászokott, hogy eljárjon a király házához, és szerelmeskedjen a királykisasszonnyal. A királylány látta, hogy most még gazdagabb. Elhatározta, hogy megint bolonddá teszi: — Honnan vetted azt a sok pénzt? Hogyan szedted meg magadat? Hiszen még az apámnál is gazdagabb vagy. Ha megmondod, azon nyomban megteszem, amit kívánsz, hozzád megyek feleségül. — A legény elhitte minden szavát, megint elmondott neki mindent, még a köpönyeget is megmutatta. A királylánynak ugyan mi jutott eszébe? — Tudod, mit mondok? — szólott a legényhez. — Együnk előbb, aztán majd mulatunk. — A legény evett- ivott, a királylány pedig megint megitta mákonyos borral. Aztán csináltatott egy ugyanolyan köpenyt, és kicserélte avval, amelyik láthatatlanná teszi az emberfiát. A legény magához tért, fölkel, búcsút vett a lánytól, és útnak indult. Egyszer csak észrevette, hogy nincs meg a köpönyege, vagyis másik köpönyege van. Ugyanis, amikor még megvolt a köpönyege, el szokott járni egy kislányhoz, akinek hat bátyja volt, és csókolgatta, becézte a bátyjai előtt. De azok nem látták. Megint elment a lányhoz. Szokás szerint ott ültek körülötte a bátyjai. A legény meg szép lassan, akárcsak azelőtt, amikor nem látták, odament a lányhoz, és elkezdte csókolni, ölelni. Most azonban meglátták. Föl is ugrottak mind a hatan, és a rajtuk esett sérelemért alaposan eldöngették furkósbottal, jól kiegyenesítették a derekát, úgyhogy amikor végre elvánszorgott, inkább nyomoréknak lehetett volna nézni, mint ép embernek. Nem tudta szegény, mitévő legyen. Amikor végre rendbe jött a dereka, és úgy- ahogy megint tudott már járni, arra gondolt, hazamegy és munkájával próbálja előteremteni a betevő falatot. De amint hazaér, hallja ám, hogy a kisebbik öccse nagyon meggazdagodott, szép palotája van, sok-sok cselédet tart. Erre elgondolkozott, és így szólt

magában: — Hát akkor elmegyek a kisebbik öcsémhez. Csak nem dob ki. — És csakugyan elment hozzá. Amikor öccse meglátta, így szólította meg: — Jaj, kedves bátyám, honnan kerültél elő? Már régen halottnak hittelek. — Megölelték, megcsókolták egymást, aztán nagy lakomát csaptak. A szíves fogadtatás láttán a legény fölbátorodott és megkérdezte: — Hát te hogyan gazdagodtál meg? — Azt feleli erre az öccse: — Tudod, hogy apánk énrám hagyta az utolsó téglát. Egyik napon kétségbeesésemben kivettem a falból. El akartam adni. De találtam benne egy kürtöt. Amint megpillantottam, csak úgy mulatságból belefújtam. Hát azon nyomban katonák bújtak ki belőle csapatostul, és megkérdezték, mit parancsolok. Azután megszívtam a kürtöt, hát a katonák egyszeriben visszabújtak bele. Mihelyt ezt a dolgot kitapasztaltam, sok-sok várost bejártam, megostromoltam, bevettem, megsarcoltam. Amikor aztán láttam, hogy már rengeteg pénzem van, meghúzódtam ebben a városban, fölépítettem ezt a palotát. Így hát meggazdagodtam, jól megy sorom. — A legidősebb testvér meghallgatta öccsét, azután megkérte, adja kölcsön neki a kürtöt, míg meg nem gazdagszik. Ha megszedi magát, visszaadja. Meg is kapta a kürtöt, de csak kölcsönbe.

Amint a kürtöt átvette, megcsókolták, megölelték egymást, és a szegény testvér elindult szerencsét próbálni.

No, útnak is indult egy híres, gazdag város felé. Amikor odaért, megfújta a bűvös kürtöt. Csak úgy özönlöttek belőle a katonák. Eljutottak egy nagy mezőre. Ott aztán megparancsolta katonáinak, fosszák ki azt a várost. A katonák engedelmeskedtek a parancsnak, és egykettőre tömérdek kincessel tértek vissza. Átadták uruknak azt a sok rablott pénzt, aranyat, ezüstöt, drágakövet, aztán megindultak. Azokat, akik üres kézzel tértek meg, mind beszívta a kürtbe. Eztán a felé a város felé vette útját, ahol a királykisasszony lakott. Meg is érkezett. Megszállt a legdrágább fogadóban, összehordana, lerakatta valamennyi kincsét, a katonákat pedig mind egy szálig beszívta a kürtbe. A kürtöt eltette megfelelő helyre, ő maga meg ismét fölkereste a királykisasszonyt. Amikor a királylány meglátta, eltátotta szemétszáját, fölséges családjá nemkülönben. Délben odainvitálták a vendéget az asztalhoz, ott is maradt ebédre.

No de a királylány egyre törte a fejét. Mindenáron meg akarta tudni, hogyan gazdagodott meg újból a legény. Addig hízelgett neki, addig járatta vele a bolondját, míg mindent meg nem tudott tőle. A legény elmesélte, hogy van egy bűvös kürtje, és abból, ha kell, akár egy millió katonát is elő tud varázsolni. Meg is mutatta a királylánynak. A királykisasszony úgy tett, mintha kettőig se tudna számolni. Délben aztán, ebédnél, mákonyos borral úgy leitatta a legényt, hogy egy álló napig nem tért magához. A lány közben megkaparintotta a bűvös kürtöt, és másikat tett a helyére, de az semmire se volt jó. Másnap, amikor a legény magához tért, a király meg a királylány csúnyán megszégyenítette részegsége miatt. El is oldalgott szép csendesen, elvándorolt más vidékre. Magával vitte minden kincsét, minden pénzét. Egyszer csak útközben előbukkant tizenkét rabló. El akarták venni mindenét. A legény bízott a kürtben, azon nyomban szembeszállt a rablókkal, védte magát. Azután belefújta a kürtjébe és várta, hogy kiözönljenek a katonák, megvereksenek a rablókkal, és levágják mind a tizenkettőt. De hiába fújta a kürtöt, hiába erősködött, a rablók elvették mindenét, ráadásul még alaposan helyben is hagyták, mert vakmerőségében szembeszállt tizenkét fegyveressel. Még csoda, hogy életben maradt, és nem halt meg, ahogy ott elterült a földön. De még fektében is egyre csak a kürtöt fújta. Végezetül mégis észhez tért, rájött, hogy a bűvös kürt odavan. Nem tudta, mitévő legyen. Amikor rádöbbsent, hogy tönkretette magát is meg a testvéreit is, elhatározta, véget vet életének. Kétségbeesésében megindult egy sziklás domb felé, hogy levesse magát. Nagy keservesen fölkapaszkodott a domb meredek oldalára, azután nagy lendülettel levetette magát. De alig ért estében a szikla feléig, fönnakadt egy fekete fügefafa ágain. Látta, hogy a fa tele van gyümölcssel. Elhatározta, hogy megtörni a bendőjét fügével, így szólt magában: — Legalább tele hassal halok meg — és hozzálátott a fügéhez. De alig evett, meg harminc szemet, hirtelenjében megannyi szarv nőtt ki a fejéből, arcából, orrából. Egyszeriben olyan lett, akár valami fenevad. Erre aztán még jobban elfogta a keserűség, most már igazán meg akart halni, és még egyszer levetette magát a mélységbe. De alig zuhant száz araszt, beleütközött egy fehér fügefába, és fönnakadt az ágán.

Szegény fiú rettentően összezúzta magát, hát gondolta, pihen egy kicsit. De látja ám azokat a szép fügéket, s így szól magában: — Ennél több szarvam már úgyse nőhet, és úgy is meg kell halnom: most az egyszer jóllakom fügével. — Neki is látott az evésnek. Alig evett meg három fügét, észreveszi, hogy három szarva eltűnik.

Nagy boldogan tovább ette a fügét, s valahányszor lenyelt egyet, mindig eltűnt egy szarva. Ahogy ezt látja, annyi fügét megevett, hogy egy szarva sem maradt. Olyan gömbölyű és sima lett a feje, amilyen még sose volt.

Amikor már tudta, hogy egyetlen szarva sincsen, gondolt egyet, szép lassan lemászott a fáról, aztán négykézláb egyenest fölkapaszkodott a fekete fügefáig. Szedett róla egy kendőre való fügét, s mint aki jól végezte dolgát, útnak indult a város felé.

Ott aztán beletette a gyümölcsöt egy szép pici kosárba, felöltözött parasztgazdának, és a királyi palota előtt elkezdett fügét árulni. Az akkor korai gyümölcsszámba ment. Az örök azon nyomban beszólták, belépett a palotába, és az egész kosár gyümölcsöt eladta a királynak. Amikor kifizették az árát, elköszönt, ahogy illik, és megcsókolta a király térdét.

Délben az egész királyi család nekilátott annak a finom fügének; a királykisasszonynak ízlett a legjobban, ő evett belőle a legtöbbet. Alighogy végeztek a fügével, látják ám, hogy az egész arcuk csupa szarv. A legtöbb szarva meg éppenséggel a királykisasszonynak van. Mindnyájan rettenetesen megrémültek, nem tudták, mitévők legyenek, hogyan szabaduljanak a szarvaktól. Valahány seborvos a városban volt, mind elhivatták, de azok is csak gyámoltalankodtak, azt mondták, hogy itt bizony nincs segítség. Erre a király közhírré tétette, hogy ha valaki megszabadítja őt meg a családját a szarvaktól, bármit kérhet, minden kívánságát teljesíti.

Hallja ezt az álruhás fügeárus. Kapja magát, elmegy a fehér fügefához, szed róla egy jó kosárral, beleteszi egy bőrtáskába, seborvosnak öltözik, és elindul a királyhoz. Az örök azon nyomban ajtót nyitottak előtte, a legény belépett a palotába, jelentkezett a királynál, és így szólt: — Felsőgedes uram, én megszabadítom a szarvaktól felsőgedet, háza népével együtt... — Amint a királylány meghallotta, tüstént szaladt az édesapjához, és ezt mondta neki: —

Felséges apám- uram, először az én szarvaimat tüntesse el. — A király rá- állott. No, a felcser egy hétre bezárkózott az egyik szobába a királylánnyal. Amikor rázárta az ajtót, így szólt hozzá: — Megismersz-e? (A királylány megismerte.) Most jól figyelj arra, amit hamarjában elmondok: Ha visszaadod a feneketlen erszényemet, a varázsköpenyemet meg a bűvös kürtömet, minden szarvad eltüntetem. De ha nem, ezerannyit növesztek. — A királykisasszony már annyi bajt megért, annyit szenvedett. Tudta, hogy a legénynek rengeteg bűvös holmija van, így hát elhitte, amit mondott, és így felelt: — Visszaadom mindenedet, csak tüntesd el a szarvaimat. Ha akarod, hozzád megyek feleségül. — A legény ráállt az alkura. Visszakapta az erszényt, a köpenyt meg a bűvös kürtöt; akkor aztán annyi fehér fűgét etetett a királykisasszonnyal, ahány szarva volt neki. El is tűnt minden szarva. A királykisasszony után eltüntette a király, a királyné meg a többiek szarvait is. Dolga végeztével azt kérte jutalmul, adják hozzá a királylányt. A király teljesítette kérését, kihirdették az esküvőt, összeházasították a fiatalokat. A legény visszaadta a köpenyt meg a kürtöt testvéreinek, a feneketlen erszényt megtartotta, s ott maradt felséges apósánál. Egy év múlva meghalt a király, a legény meg a felesége lépett a trónra.

Jól megy soruk, isznak-esznek, Mi meg majszoljuk a retket.

A BŰVÖS GOLYÓK

Élt egyszer egy király. Nagyon szépnek képzelte magát. Volt egy tükre. Annak mindig ezt mondogatta:

Tükröm, tükröm, én gyönyörűségem, Tudsz-e szebbet nálam a földkerekségen!

A felesége kétszer, háromszor, négyszer még megállta szó nélkül, de végül is kifakadt:

Hagyd már abba jó királyom! Van nálad szebb e világon.

Ráförmed erre a király: — Három nap múlva vagy megmondod, ki szebb nálam, vagy megöllek. — Szegény királyné rettentően kétségbeesett. Bezárkózott a szobájába, elő nem jött volna. A harmadik napon gondolt egyet, és kinézett az erkélyről. Arra jött egy anyóka, és így szólt hozzá:

— Felséges királyné! Ne sajnálj tőlem egy kis alamizsnát! — Ne zaklassál, kedves néne, nagy az én bajom ... — felelte a királyné. Azt mondja erre az anyóka: — Tudom. És azt is tudom, hogyan szabadulhatsz tőle. — Hát akkor gyere be

— válaszolta a királyné. Az anyóka bement a palotába. A királyné megkérdezte: — Mi mindent tudsz? — Tudom, mit mondott a király — feleli az anyóka. — No és lehet-e segíteni rajtam? — Lehet, feleséges asszonyom. — Mindent megkapsz tőlem, amit csak kívánsz — rimázkodott a királyné.

— Nem kívánok én semmit — feleli az anyóka. — Délben ebédelj meg az uraddal, azután mondd azt neki, hogy teljesítse a kérésedet. Azt fogja kérdezni: *Talán hagyjam, meg az életedet!*, de te feleld neki, hogy nem ezt kéred. Majd szól: *No jó, akkor teljesítem. Te meg mondd ezt: A francia császár fia, akit hét fátyol alatt őriznek, szebb nálad.* — Ezzel az anyóka odébb is állt, a királyné pedig bement a királyhoz. Aztán minden úgy történt, ahogy az anyóka meghagyta. Azt mondja a király: — No, ha a császárfi szebb nálam, azt csinálhatsz velem, amit akarsz.

Három nap múlva a király néhány katonája kíséretében útnak indult a francia császárhoz. Amikor megérkezett, megjelent az uralkodó színe előtt, és így szólt: — Szeretném megnézni felséged fiát. — Megnézheted, de most éppen alszik — felelte a császár.

Nemsokára bevezették a királyt a királyfi hálószobájába. Levették az első fátylat, csak úgy áradt belőle a ragyogás. Levették a másodikat. Még nagyobb lett a fényesség. Aztán a harmadikat, negyediket, s így sorban a többit, végül az utolsó fátyol is lekerült róla. Tündöklő szépsége egyre jobban tüzelt. Végezetül előtűnt a királyfi, jogarral a kezében, karddal a derekán. Láttára a király annyira megdöbbsent, hogy el is ájult. Nagy sietve szeszt meg mindenféle illatszereket szagoltattak vele. Magához térítették. A császár bevitte a lakosztályába, s ott tartotta három napig. A királyfi meg így szólt apjához: — Édesapám, beszélni szeretnék ezzel a királlyal, mielőtt elmegy. — A király föl is kereste. Elkezdtek beszélgetni. — Odahaza is szeretnél látni? — mondja végezetül a királyfi. — Hát azt hogy lehetne kimódolni? — kérdezi a király. — No, ha csakugyan szeretnél látni — feleli a királyfi —, fogd ezt a három

aranygolyót, önts egy aranytálba három messzely tiszta tejet, dobd bele a golyókat, és én azon nyomban megjelenek úgy, ahogy itt látsz. — A király eltette a három golyót, elbúcsúzott, és útnak indult. Amikor hazaért, azt mondja a feleségének: — Megjöttem. Csinálj velem, amit akarsz. — Isten hozott! — feleli erre a királyné. A király elmesélte, mi történt, hogy történt. A golyókat is megmutatta neki. De azután annyira a szívére vette a dolgot, hogy három napra rá meghalt. A királyné magára maradt. Volt egy hűséges szolgája. Négy nappal

az ura halála után azt mondja neki: — Eriggy, hozzád nekem három messzely tiszta tejet. — Aztán bevitte magához és bezárkózott. Odakészítette a tálát, beledobta a három golyót. Azon nyomban kibukkant a kard, utána a jogar, végül pedig a királyfi teljes, élő mivoltában. Elmulattak, elbeszélgettek, aztán a királyfi visszabújt a tálba. A királyné kiöntötte a tejet, másnap frisset hozatott, úgyhogy megint láthatta a királyfit. Így ment ez nap nap után. De egyszer csak a szolgáló megelégelte a dolgot, s *így* szólt: — Ez vagy varázslat lesz, vagy tréfa.

Ugyan mit tett erre a szolgáló? Fogott egy kristályvázát, porrá törte, és gyorsan elrejtette a keblébe. Másnap, amikor a királyné, szokása szerint, tejért küldte, a lépcsőn fölfelé menet beleszórta a kristályport a tejbe. Aztán, hogy a királyné beledobta a három golyót, a kard meg a jogar mindjárt felbukkant ugyan, de csupa vér volt mind a kettő, s a királyfiból is csak úgy patakzott a vér, amikor előtűnt, összevissza hasogatta az a sok kristályszemecske, ahogy a tejen átevickélt. Amint a királynőt megpillantotta, rákiáltott: — Árulómmá lettél! — A királyné könyörgött, hogy ne haragudjon, de a királyfinak letelt az ideje. Ezer sebből vérezve visszabújt a tejbe, és így tért haza otthonába. Édesapja kihirdette, hogy annak a seborvosnak, aki meggyógyítja a királyfit, minden kívánságát teljesíti. Közben az egész város gyászba öltözött. Szüntelenül húzták a harangot, hogy a császár fia meggyógyuljon.

A királyné meg látva a királyfi vérző sebeit, gondolt egyet, fölöltözött juhásznak, és elindult a császár székvárosába. Az első este egy erdőben érte. Egy tisztás közepén talált egy

fát. Fölmászott rá, és elkezdett imádkozni. Éjfélkor odagyűlt a pokol valamennyi ördöge. Letelepődtek a tisztáson, körülülték a főördögöt. Az meg elkezdte kérdegetni őket, hogy mi mindent végeztek. Végül a Sánta Ördögre került a sor. Azt mondja neki a főördög: — No, te jómadár, hát te mi szépet vittél véghez? — Igaz, jó uram, sok-sok évig hiába kínlódtam, de most az egyszer kivettem magamért — felelte a Sánta Ördög, és elmesélte, mi minden történt a királlyal, a királyfival meg a királynéval. Azt is elmondta, milyen jól fel tudta használni a szolgálót. — A királyfi pedig — folytatta a Sánta Ördög — nem él meg többet három napnál. Hogy el van keseredve. Visszük is magunkkal a pokolba.

Közbeszól a főördög: — No de mondjad, nincs orvosság a királyfi bajára? — Hogyne volna — válaszolja a Sánta Ördög —, csak hogy nem mondom meg. — Aztán miért nem mondod meg? — Mert úgy járok, mint a múltkor. Valaki meghallja. — Hallgass, te ostoba — förmedtek rá mindannyian —, ugyan ki hallaná meg. Ha valóban volna is itt valaki, már rég szörnyethalt volna ijedtében. — Elég az hozzá, a Sánta Ördög egyre azt hajtogatja, nem, nem, a főördög meg azt, hogy igen, igen, végül is ráparancsolt a Sántára, mondja el, milyen orvosságot tud a királyfi bajára, és az el is mondta: — El kell menni egy napi járóföldre, a kolostorba. Ott nő az üvegfü. Kell hozni belőle néhány tarisznyával, megtörni mozsárban, a levét üvegben felfogni és tetőtől talpig bekenni vele a királyfit. Attól úgy megerősödne, hogy olyan még sose volt.

A királyné mindent hallott, megtudta, miféle orvosságra van szüksége a királyfinak. Amikor megvirradt, gondolta, itt az ideje, hogy útra keljen, és megkeresse azt a kolostort, ahol az üvegfü nő. Ment, mendegélt, míg végtére a kolostorhoz nem ért. Bekiáltott a remetéknek, de azok elkezdtek az ördögöt üzni belőle. Erre így szólt: — Ne űzzétek az ördögöt belőlem, meg vagyok én keresztelve. — Amikor aztán kinyitották a kaput, kért tőlük egy nyalábra valót az üvegfüből. A remeték még aznap este adtak is neki. Másnap elindult abba a városba, ahol a királyfi lakott. Amikor odaért, látja ám, hogy mindenki talpig gyászba van öltözve. A királyné juhászruhában jelentkezett a palotaőröknél, de nem akarták beengedni. Végül a császár is meghallotta. Megparancsolta katonáinak, bocsássák be

hozzá a juhászt. No, amikor bemegy a császárhoz, azt mondja, valamennyi seborvos menjen isten hírével, mert ő két nap alatt talpra állítja a királyfit. A császár nem tudta, mitévő legyen, így hát beleegyezett. Magára hagyta a juhászt, de előbb megparancsolta a szolgáknak, bármit kíván, tegyék meg neki. Az meg kerített egy mozsarat, mind megtörte benne a füvet, kinyomta a levét. Azután odament a királyfihoz, és bekente vele tetőtől talpig. Amint bekente a fű levével, azon nyomban elállt a vérzés, és begyógyultak a sebek. Egy álló napig kúrálta. A királyfi jobban erőre kapott, mint bármikor, végül is teljesen meggyógyult. Ekkor a juhász behívatta a császárt, és gondjaira bízta az ifjút. A királyfi egészségesebb és szebb volt, mint valaha. A császár el akarta halmozni a juhászt kincsekkel, de az nem fogadott el semmit. Készülődött az útra. De mielőtt útnak indult volna, a királyfi így szólt hozzá: — Ide figyelj! Legalább ezt a gyűrűt fogadd el emlékül. — No, ezt az egyet elfogadom — felelte a juhász. Azután búcsút vett tőle, és elindult. Szaladt ám haza szegény királyné, ahogy csak a lába bírta. Amint hazaért, mindjárt tej után nézett, amit azelőtt a szolgáló szokott hozni. Ő maga ment el tiszta, friss tejért. Aztán bezárkózott, beöntötte a tejet a tálba, és ahogy szokta, beledobta a bűvös golyókat. Mihelyt a golyók elmerültek a tejben, azon nyomban újból megjelent a királyfi. De ahogy előbukkant, rárontott a királynéra. Az meg a lába elé borult, és így szólt: — Nem árultalak el, inkább a javadra cselekedtem. Íme a bizonyosság! — és megmutatta neki a gyűrűt. Erre a királyfi megbékélt, a királyné meg elmesélt neki mindent, azt is, amit a Sánta Ördögtől hallott. Elhatározták, hogy megesküsznek. A királyfi eltűnt. Hazament édesapjához és bejelentette, hogy megházasodik. A császár nagyon örült. El is indultak a királynéért: megölték a szolgálót, magukkal vitték a királynét, visszatértek hazájukba, a fiatalok pedig megesküdtek.

Jól megy soruk, isznak-esznek, Mi meg majszoljuk a retket.

A BÜDÖS FARKÚ KISEGÉR

Azt mesélik, élt egyszer egy király. Ennek a királynak volt egy olyan gyönyörű szép lánya, hogy azt elmondani se lehet. Kérette őt mindenféle király meg császár, de az apja egyikhez sem akarta

hozzáadni, mert minden éjjel valami hang azt mondta neki: — Ne add férjhez a lányodat! — Szegény lányka csak nézte magát a tükörben, s egyre hajtogatta: — Hát ez hogy lehet? Milyen szép vagyok! Mégse mehetek férjhez. — Nem volt már nyugta sehogy se. Amikor egyik nap ott ültek az asztal körül, azt mondja az apjának: — Édesapám! Lám, milyen szép vagyok! Mégse mehetek férjhez! Ugyan miért? Kereken megmondom felségednek, férjhez akarok menni. — Édes lányom — feleli a király —, tán kényszerítsek valakit, hogy vegyen feleségül? — Bánom is én, apámuram. Két napot adok felségednek. Ha azalatt nem talál nekem vőlegényt, elemészttem magamat. — No, ha már így vagyunk, ide hallgass — szól erre a király —, megmondom, mitévő légy. Vedd fel ma a legszebb ruhádat. Az lesz a férjed, aki elsőnek elmegy előttünk, és rád néz. — A királykisasszony így is tett. Amint kinézett az ablakon, arra ment egy hosszú büdös farkú egérke. Ahogy a ház előtt elhaladt, ránézett a lányra. A királykisasszony meglátta, hogy nézik. Beszaladt a szobába, és elkezdett sírni, jajveszékelni: — Édesapám! Felséged még nem is tudja! Az imént erre ment egy egér, és rám nézett. Csak nem kell hozzámennem? — De bizony, édes lányom, hozzá kell menned. Ugye mondtam? Hozzáadlak az első jöttmenthez. — A lány egyre azt hajtogatta, hogy nem, az apja meg azt, hogy igen. Eljött a következő nap. A király írt valamennyi hercegnek meg udvarnoknak. Lakodalomba hívta őket, mivel férjhez megy a lánya. A vendégek megérkeztek, asztalhoz ültek. Javában folyik a lakoma, egyszer csak hallani, hogy kopognak. Ugyan ki az? Nem más, mint a büdös farkú kiséger. Ugrik az egyik inas ajtót nyitni. Meglátja az egeret. — Hát te mit akarsz? — kérdezi. — Mondd meg a királynak, hogy itt a kiséger, aki feleségül veszi a lányát. — Az inasok elmosolyodtak, összenevettek, aztán bejelentették az egeret a királynál. A király megparancsolta, hogy bocsássák be. A kiséger belépett, erre szaladt, arra szaladt, és leült a királykisasszony mellé.

Szegény lány, amikor meglátta maga mellett a vőlegényt, el akart húzódni, annyira undorodott tőle. De a kiséger úgy tett, mintha mi se történt volna, és közelebb húzódott hozzá. A király mindent elmesélt a vendégeknek; a vendégek nevettek egyet, és így szóltak: — Így van ez rendjén! Az egernek meg kell kapnia a királykisasszonyt.

Másnap megint nagy lakomát csaptak. Javában lakmároznak, egyszer csak betoppan a kiséger, odaül a királykisasszony mellé.

A vendégek alattomban mind elmosolyodtak. De a kiséger észrevette. Félre is hívta a királyt, és megkérte, szóljon rá az asztal körül mindenkire. Ne vigyorogjon egyik se, mert rossz vége lesz a dolognak.

A kiséger nagyon picinyke volt, nem érte fel a tálat a székéről. Erre odatelepedett az asztal közepére, úgy evett. A vendégek mukkanni se mertek.

De volt ám köztük egy nagyon finnyás úrihölgy. Hozzák az első fogást, hát a kiséger nem belekóstol mindegyik tálba! A finnyás hölgy nem szólt egy szót se, csak tűrte. Hozzák a második fogást, a kiséger ugyancsak belenyal. Amikor a harmadikat is behozták, az úrihölgy kifakadt az egér ellen, és megpirongatta. A kiséger ekkora gyalázat láttán megmérgesedett, és sorba nekiugrott a vendégek arcának. Hát, ahogy civakodtak, eltűnt az asztal, a palota, a vendégsereg mindenestül. Ott találták magukat, ki erre, ki arra, egy nagy pusztaságon.

No de hagyjuk a vendégeket, nézzük, mi történt a királylánnyal. Amint látta, hogy arra a pusztaságra került, sírva fakadt és megszólalt: — Jaj, drágalátos egérekém! Nem kellettél nekem, de most már nagyon kívánkozom utánad! — Egyre csak ezt hajtogatta. Ment, mendegélt vaktában, amerre az Isten akarta. Egyszer csak találkozik egy remetével. A remete megkérdezi: — Mi járatban vagy erre, édes lányom, csak *így* magadban a sok fenevad között? Vigyázz ám, mert ha összetalálkozol valami nőstény sárkánnyal vagy oroszlánnyal, jaj neked! — Bánom is én — feleli a királykisasszony. — Addig nem nyugszom, míg az egérekémet meg nem találok. Eleinte húzódoztam tőle, most meg majd meghalok utána ... Jaj, édes kis egérekém, merre vagy? — Tudod, mit mondok neked? — szólal meg a remete. — Fordulj vissza, ha kedves az életed. — Jaj, mitévő legyek? Akár élek, akár halok, nem nyugszom, míg a kiségeret meg nem találok.

— Jaj, édes lányom! Nagy utat kell bejárnod, míg ráakadsz. Tudod, mit tégy? Menj szépen tovább. Találkozol majd egy remetével, az nálam is vénebb. Tőle megtudhatod, merre kell

menned. — A királylány búcsút vett a remetétől, és továbbindult. Közben egyre csak azt hajtogatta: — Jaj, édes kiségerem, merre vagy? — Amint megy, mendegél, egyszer csak találkozik egy öregemberrel. Hosszú, hosszú, földig érő fehér szakállá volt. A királykisasszony megijedt tőle, de az öregember így szólt hozzá: — Ne félj. Én is meg vagyok keresztelve, akárcsak te magad. Hová tartasz? — A бүдös farkú kiségeret keresem. — Azt mondja erre a remete: — Ide hallgass, megmondom, mitévő légy. Áss a földbe egy akkora gödröt, mint te magad vagy. Búj bele, aztán majd meglátod, mi történik. — Szegény királylánynak semmije se volt, amivel gödröt áshatott volna. Gondolt egyet, kihúzta hajából a hajtút, és munkához látott. Addig-addig szorgoskodott, míg egy jókora gödröt ki nem ásott. Aztán belebúj és eltűnt. Hát amint belebúj, megpillant egy nagy pincét. „Jöjjön, aminek jönnie kell” szólt magában, amikor minden elsötétedett körülötte, aztán megindult. Tömérdek pókháló ragadt az arcába. A szépséges királykisasszony egykettőre koromfekete lett. Egy-egy pókhálót sikerült leráznia magáról, de száz annyi ragadt rá. Már egy álló napja ment, mendegélt, egyszer csak vízcsobogást hallott. Elindul arrafelé, hát hirtelenjében megpillant egy vízzel teli halastót. Megpróbált átgázolni rajta, de a halastó feneketlen mély volt. Sírva fakadt, és újból rákezdett: — Jaj, édes kiségerem, majd meghalok utánad! — Tovább nem tudott menni, vissza se fordulhatott, mert a gödör bezárult mögötte. Sírt, zokogott keservesen. Közben érzi ám, hogy csak úgy zuhog rá a víz. - Jaj, mitévő legyek? Idáig még csak kibírtam élve, de immár végem van! — Amint így siránkozik, hallja, hogy megszólal egy hang: — Mit jajgatsz? Eleget hallgattam már! Lesz, ami lesz, ugorj bele a halastóba. — Mit tehetett, beleugrott. Hát, amint a vízbe ér, látja ám, hogy egy hatalmas, csodálatosan szép palotába jutott. Belép az első szobába: minden csupa kristály. Belép a másodikba, ott meg minden bársonnyal van bevonva. Belép a harmadikba, az meg telides-teli van színarannyal, dívánnyal, csillárokkal. Soha életében nem látott ilyet. Amint ment, mendegélt, elfelejtette, honnan is indult el. Olyan nagy volt a palota, hogy eltévedt. Ahogy ott kószált, felsóhajtott: — Jaj, kiségerkém, mitévő legyek? — Mit parancsolsz, mit parancsolsz? — szólalt meg egy hang. — Azt parancsolom, hogy adj

ennem! — Egyszer csak megpillant egy szépen megterített asztalt, rajta egy nagy tál főtt tésztát meg mindenféle húsételt. Olyan volt ez az asztal, hogy még annak is megjött volna tőle az étvágya, aki éppen nem volt éhes. Szegény lány, úgy esett neki az ételnek, mintha egy hete nem evett volna. De az furcsa volt, hogy nem látott egy teremtet lelket sem. A tányérok jöttek-mentek, nem hozta-vitte őket senki. Alighogy jóllakott, hintóban találta magát a kertben, és annyi minden szépet látott, hogy el se tudta képzelni, honnan van mindez. Estére észrevett egy szép ágyat. Belefeküdt. Éjfélkor motoszkálást hall. Látja ám, hogy egy egér szalad el az ágya mellett.

Szegény királykisasszony szörnyen megijedt, reszketett, mint a nyárfalevél, nem is sejtette, ki lehet az az egér. Az Úrnak ajánlotta lelkét, s egyre mondta az üdvözlégyet meg a miatyánkot.

Reggel sem látott senkit „Istenem, de furcsa éjszakám volt!” szolt magában, aztán fölkel. A rákövetkező éjszaka álmában megint hallja a motoszkálást. Ugyan ki lehet az? Nem tudta elképzelni. A harmadik éjszaka pontban éjfélkor megint rákezd az egér: „Cini-cini-cin.” A királylány fölriad. — Jaj! Szűzanyám! Megint ez a motoszkálás! De hát ki az, ki motoszkál? — Hogy ki vagyok? Gyűjts világot, majd meglátod, ki vagyok. — Szegény királykisasszony fölkel, világot gyűjtött. Ugyan kit pillantott meg? Egy szépséges ifjút. — Én vagyok a bűdös farkú kiséger. A tündérek elvarázsoltak. Csak úgy szabadulhattam meg a varázslattól, hogy egy lány belém szeretett, és mindazt elszenvedte, amit te elszenvedtél. Most pedig visszaváltozhattam emberré, mert eljöttél hozzám, és nem undorodtál tőlem. — Képzeltetek, hogy örült a királykisasszony. Kijöttek a föld alól, elgyűrűzték egymást, és megesküdtek.

Vígan élnek, boldogok,

Nekünk meg a gyomrunk korog.

VERGILIUS, A VARÁZSLÓ

No uraim, azt mondják, azt mesélik, hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy rettenetes nagy hatalmú varázsló. Úgy hívták, hogy Vergilius. Senki sem értette jobban a varázslás csínját-bínját. Ejnye, majd elfelejtettem, azt is el kell mondanom uraságtoknak, hogy Vergilius megházasodott. No de rettenetesen pórul járt, mert a

vadkancánál is rosszabb asz- szonyt kapott. Bűneinek nem volt se szeri, se száma. Igen fennen hordta az orrát, lóhátról beszélt mindenkivel. Egyszóval, akármilyen szép volt, megverte vele az Isten a férjét. Ráadásul úton-útfélen felszarvazta Vergiliust, ahol csak tudta. Mit mondjak meg uraságtoknak? Vergilius csak tűrte, de végül is viszketni kezdett a szarva töve, s elhatározta, százszorosan megfizet az asszonynak, összebarátkozott Malagigival. Nem akadt olyan boszorkánymester, aki több kísértetnek parancsolt volna, vagy jobban ülte volna meg a seprűt, mint ez a Malagigi. Vergilius apránként mindent elmondott neki a feleségéről. Malagigi megszánta, és így szólt hozzá:

Kör kereküljön,

Hogy az asszony ne meneküljön.

Kör kereküljön, Három szellem idekerüljön. Varázskor kereküljön.

Hogy asszony nyakadra ne üljön.

No aztán földézte a szellemvilág apraját-nagyját. Fogta a varázsvesszőt, jöttek is az ördögök mindenfelől, akár a legyek. Egyetlen szempillantás alatt beavatták Vergiliust a boszorkánymesterségbe. Így hát Vergilius lett a leghatalmasabb varázsló. Alighogy háromszor körbeforgatta a varázspálcáját, és elmondta a varázsszót, az ördögök rémülten sereglettek köréje. Éjjel-nappal zaklatta őket, hol ezt, hol azt végeztette el velük. Kutyául megdolgoztatta mindegyiküket. De a legnevezetesebb ördögössége az volt, amikor a feleségével elbánt. Eleinte az asszony gyötörte, olyannyira, hogy majd belebolondult. No de visszaadta a kölcsönt. Először is hozzákényszerítette Farfaredduhoz. Az aztán megkarmolászta, beborította tüzes kénkövel. Félig megsütötte az ágyban. Másodszorra Luciferhez adta hozzá. Ez a Cifaru a farkával meg a szarvával összevissza lyuggatta, hasogatta az asszonyt. Végül Carnazzával fektette össze, az meg fölfújta, mint valami tömlőt, aztán csihi-puhi úgy elverte, mint a kétfenekű dobot. Elég az hozzá, úgy megkínozták az asszonyt, hogy még az árnyéka sem maradt meg. No de, uraim, ez a rosszfélé rá is szolgált egyre s másra. Mégis, az ember valósággal szégyellené elmondani, mit művelt vele a férje. Végül már az ördögök is megsajnálják. De Vergilius parancsát teljesíteniük kellett,

mert nagy hatalmú varázsvesszőjével kényszerítette őket. Bizony az már sok is volt, amit Vergilius a vesszejével véghez vitt.

Elég az hozzá, addig feszítette a húrt, míg maguk az ördögök is megelégtéltek. Jött a halál, és elvitte Vergiliust. Hála a Jóistennek! Az ördögök összeszaladtak, szövetségre léptek a kárhozott telkekkel: — Ide ugyan be nem engedjük ezt a bakkecskét. Különben az lesz a vége hogy a nyakunkra ül, és basáskodik rajtunk! — Bezárták a pokol kapuját, rácsapták a reteszt, eltorlaszolták vasrudakkal. Odajön Vergilius. — Kip-kop. — Ki az? — Vergilius a varázsló. — Eriggy innen, nálunk nincs helyed. — No de hová menjek, hiszen elkárhoztam. — Takarodj, nálunk nincs helyed! — így aztán Vergilius kívül maradt. Hiába sírt, hiába tördelte a kezét. A halál elvette a varázspálcáját, nem basáskodhatott, nem búbájoskodhatott.

No de hagyjuk az ördögöket, nézzük, mit csinál Malagigi. Sehogy se tetszett neki a dolog. — Mitévő legyek? Ugyan mitévő legyek? — Aztán fogta Vergilius kárhozott lelkét meg a tetemét, s elröpült vele a legnagyobb és legmélyebb tenger szigetére. Hát aztán mit tett? Olyan sírt építtetett, akár valami nagy, födetlen láda, beledobta Vergilius tetemét meg lelkét, elmondott egy-két varázsigét, rajzolt három hatalmas kört, aztán rázendített:

Fordulj vessző körbe-körbe, Eget-földet bújtass ködbe, Hold kihuny, Nap megremeg, Vaksors mindent eltemet.

Valahányszor Malagigi elmondta a varázsszót, nevezetes dolgok szoktak történni a szigeten. Ha valaki odamegy a sírkőhöz, és megnézi a tetemet, az ég beborul, mennydörög, ezrével hull a mennykő, az ember azt hinné, itt a vízözön. A tengeren meg, jaj istenem, ci sem lehet mondani, rettenetes vihar tör ki, zuhog az eső; pokoli dübörgés hallatszik, a hullám úgy nyeli a bárkákat meg a hajókat, mintha pirulák volnának. A bátorság semmit sem ér: mert aki hősködik, mélyebbre süllyed a vízben, s keservesebb halállal hal. Így rendelte a varázsló. Isten ne adja, uraim, hogy bárki emberfia odakerüljön.

Ki hallgatja, s ki elmondja, Rossz haláltól Isten óvja.

CICERO

Élt egyszer egy kereskedő. Házasember volt. Volt egy fia, úgy hívták, hogy Cicero. Volt egy lánya is, az meg a napnál is szebb volt. A kereskedő felesége meghalt, az ember újból nősült. A mostoha rettenetesen féltékeny volt a lányra, szépsége miatt. Ahol tehette, ott becsmérelte. Cicero már sehogy se állhatta, bánatában szolgálatot vállalt a királynál. A király megtette inasának. Nagyon megszerette. Cicerónak volt egy arcképe hűgáról, valahányszor magára maradt, elővette, csókolgatta, gyönyörködött benne. Az udvarban sokan irigyelték a legényt azért, mert nagy kegyben állt a királynál. Mindent elkövettek, hogy ráharagítsák őfelségét. Egy napon Cicero egyik irigye bement a királyhoz, s bepanaszolta a legényt. Azt mondta rá, nem dolgozik. Van nála egy arckép, szüntelenül azon jár az esze. A király gondolkodóba esett a dolgon. Elhatározta, hogy végire jár, megnézi azt az arcképet. — Te Cicero, kit ábrázol ez a szép kép? Biztos a szeretődöt, ugye? — Nem, felséges uram, a hűgomat. — A hűgodat? Ilyen szép hűgod van? Látni szeretném.

Cicero fölkerkedett, elment a hűgáért, hogy elvigye a királyhoz. Amikor mostohaanyjuk meghallotta, hogy a király látni szeretné a lányt, még féltékenyebb lett. De nem mutatta. Aztán Cicero elindult visszafelé, vitte a hűgát is. Egy elhagyott helyen esteledett rájuk. Tündérekkel találkoztak. Az egyik tündér adott egy gyűrűt Cicero hűgának, és így szólt hozzá: — Tedd el ezt a gyűrűt, édes lányom; ha bajba jutsz, megsegít. — Megérkeztek a királyi palotába. A király csak ámult-bámult a lány szépségén. Elhatározta, hogy feleségül veszi. Hamar elboronálták a dolgot, megesküdtek.

Hagyjuk őket, hadd örvendezzenek, lássuk, mi történt a mostohával. Volt ennek egy lánya, de az olyan csúnya volt, mint a sötét éjszaka. Nem is volt nyugta az asszonynak se éjjel, se nappal, amióta a király elvette a mostohalányát. Egy szép napon fölkerkedett lányostul, és elutazott a királyi udvarba. Útközben így szólt a lányához: — Ide hallgass, ha a mostohatestvéred, a királyné marasztalna, nehogy visszautasítsd. Maradj nála. És tudod, mitévő légy? Este, ha a királyné lefekszik, és mélyen elalszik, szerezz valakit, aki kiemeli az ágyból, és bedobja a tengerbe. Aztán feküdj az ágyába, tégy úgy, mintha te volnál a királyné. Az is leszel. — Ahogy akarja, édesanyám — felelte a lány. — Bízsa csak rám. —

Megérkeztek az udvarba, tisztelegtek a királynénál; a mostohaanya, amint megpillantotta mostohalányát, ölelte, csókolta, ahol érte. Azt se tudta, hogy hízelegjen neki. A királyné pedig így szólt mostohatestvéréhez: — Hú- gocskám, nem maradnál nálam néhány napig? — Szívesen itt maradok. — Ott is maradt. A királyné a maga szobája mellett, egy szép szobában adott szállást neki.

Ekkor már Cicerónak is fölvitte az Isten a dolgát, hisz ő volt a királyné bátyja. Képzelték, hogy irigyelték a többiek. Egyik irigye egy szép napon megállapodott a mostohájuk lányával, hogy bedobja a tengerbe a királynét. No, hogy megvolt a megállapodás, következő éjszaka nagy óvatosan megfogták Cicero húgát, betették egy ládába, és zsupsz, bedobták a tengerbe. A mostoha lánya nesztelenül bebújt a királyné ágyába, és úgy tett, mintha aludna. A királynak kedve támadt a feleségével hálni. (Mert ezek az előkelő emberek nem alszanak egy ágyban.) De amikor megpillantotta, elámult rajta, hogy megcsúnyult. Aztán arra gondolt, biztosan a házaseset viselte meg.

A lány áskálódni kezdett Cicero ellen, mivelhogy az anyja jól kitanította. Egyszer csak az egyik udvarnok így szól a királyhoz: — Tudja felséged, mi történt? Cicero azt mondta, egyetlen éjszaka hatalmas kertet varázsol felséged palotája elé. — Bizony — toldotta meg a királyné. — Én magam is hallottam. — A király gyenge ember volt, elhitte. Mindjárt hívatta Cicerót, és így szólt hozzá: — Mi mindent beszélsz te össze? Azt mondd, egyetlen éjszaka kertet varázsolsz a palotám elé? No, ha nem lesz meg a kert, fejedet vétetem. — Felséges uram, én nem mondtam ilyesmit — felelte Cicero. Addig-addig hajtogatták, hogy „igenis mondtad”, meg „nem mondtam ilyesmit”, míg végül is szegény Cicerónak be kellett fognia a száját, és el kellett takarodnia. „Jaj szegény fejemnek, mitévő legyek?” szólt magában, és sírva fakadt, akár egy kisgyerek. Kiballagott a tengerpartra és fölkiáltott: — Jaj, édes húgocskám! Jaj, édes húgocskám!

— Egyszer csak megjelent a húga. Olyan szép volt, hogy azt elmondani sem lehet, de a tengeri szirén láncot rakott rá. — Miért sírsz, drága bátyám? — Hogy miért sírok? Azért, mert a király megparancsolta, reggelre varázsoljak hatalmas kertet a palotája elé.

Jaj, azt se tudom, hogy fogjak hozzá! — Hát ezért sírsz, te oktondi?! Mondd meg a királynak, meglesz a kert. Majd én odavarázsolom. — Szegény megláncolt lány alighogy ezt kimondta, fogta a gyűrűt, amit a tündértől kapott, és lehúzta az ujjáról. — Mit parancsolsz, úrnóm?

— kérdezte a gyűrű. — Azt parancsolom, hogy reggelre varázsolj egy hatalmas kertet a királyi palota elé. — Ahogy mondta, úgy történt: ahol este még kopár föld volt, reggelre hatalmas kert virult, tele fával, virággal. Emberi szem nem látott még olyan szépet. A király kinéz az ablakon: — Jaj de gyönyörű! Jól van, Cicero!

Másnap előlről kezdődött minden: — Tudja, felséges uram, mit beszél ez a Cicero? Azt mondja, egyetlen éjszaka gyönyörű szökőkutat varázsol a kert közepébe. — Bizony — toldotta meg a királyné —, magam is hallottam. — A királyt elöntötte a méreg. Magához hívatta Cicerót, és így szólt hozzá: — Azt mondd, hogy egyetlen éjszaka csodaszép szökőkutat varázsolsz a kert közepére? — Én ilyet nem mondtam. — Akár mondtad, akár nem, reggelre meglegyen a szökőkút, különben fejedet vétetem. — Cicero megint sírva ballagott ki a tengerpartra: - Jaj, édes húgom! — Mi a baj? — kérdezi a húga. — Mi volna? A király megparancsolta, reggelre varázsoljak szökőkutat a kert közepére. — Hát nem elég neki a kert? Ezért sírsz? Mondd meg a királynak, meglesz a szökőkút. Majd én segítek. — Este a lány lehúzta ujjáról a gyűrűt. — Mit parancsolsz, úrnóm? — Azt parancsolom, hogy reggelre varázsolj a királyi palota elé szökőkutat. — Úgy is történt, ahogy a lány mondta. Másnap reggelre ott volt a palota előtt a csodaszép szökőkút. Amikor a király kinézett az ablakon és megpillantotta, nagyon megtetszett neki. Meg is dicsérte a legényt: — Jól van, Cicero. — Az irigyek majd megpukkadtak mérgükben. Másnap megszólal az egyik: — No, felséges uram, ez a Cicero azt beszéli, hogy egyetlen éjszaka benépesíti a kertet mindenféle tarka tollú madárral. — Az álkirályné megtoldotta: — Bizony, magam is hallottam. — A király hívatta Cicerót, és megkérdezte, igaz-e, amit beszélnek. Cicero esküdözött égre-földre, hogy ő ilyet nem mondott. De a király nem hitt neki, s ráparancsolt: — De bizony, hogy mondtad. És állnod is kell a szavadat. Reggelre itt legyenek azok a tarka tollú madarak, különben fejedet vétetem.

Cicero megint kiballagott a tengerpartra, és újból rákezdett: — Jaj, édes húgom! Jaj édes húgom! — Erre megjelent a lány. — Mi a baj, édes bátyám? — Mi volna? A király azt mondja rólam, dicsekedtem, hogy egyetlen éjszaka benépesítem a kertjét mindenféle tarka tollú madárral. — Annyi baj legyen! Ne félj, majd én megsegítelek. — A lány lehúzta ujjáról a gyűrűt. — Mit parancsolsz, úrnőm? — Azt parancsolom, hogy reggelre népesítsd be a kertet tarka tollú madárkákkal. — Úgy is történt, ahogy mondta. Reggelre tele volt a kert mindenféle tarka tollú madárral. A király hangos csicsergésre ébredt. Amikor fölkel, olyan szépet látott, hogy azt el se tudta volna képzelni soha. — Hangosan felkiáltott: — Jaj de gyönyörű! Nagy kópé ez a Cicero! — Képzeltetik az udvarnokokat meg az álkirálynét. Majd belebetegedtek irigységükbe. Ellőtték már minden puskaporukat. Mit is tehettek volna? Bementek a királyhoz, bevádolták Cicerót, hogy megint hengeg, azt beszélj, inkább neki járna ez a palota, mint a királynak. A királyné megint bujtogatni kezdte férjét: — Bizony, magam is hallottam. — No, ha így van, majd megtanítom ezt a hengegőt, hogy melyikünknek jár inkább a palota. Hívjátok ide azt a Cicerót! — Amikor Cicero megjelent, a király odaparancsolta maga elé, és alaposan megmosta a fejét. Végezetül így szólt hozzá: — Torkig vagyok veled! Takarodj! Ne kerülj még egyszer a szemem elé! Mától kezdve a baromfiól a szállásod. Libapásztor leszel. De jól vigyázz minden, szavadra! Jaj neked, ha valami huncutságon kaplak!

Cicero eloldalgott. Kiengedte a libákat, leterelte őket a tengerpartra. Ott aztán sírva fakadt: — Jaj, édes húgom! — Erre megjelent a húga. — Jaj! Látod, libát kell őriznem. — Ezért vagy úgy kétségbeesve? No, majd én rendbe hozom a dolgot. — Evvel aztán kibontotta azt a gyönyörű aranyhaját. De kár, hogy nem láttátok! Az egyik hajfürtjéből árpa meg búza hullott, a másiktól drágakő meg gyémánt. A libák nekifogtak az árpának, addig-addig csipegették, míg meg nem ették az utolsó szemig. Cicero elköszönt a húgától, és indult vissza a palotába. Amint a libák a palotához értek, rázendítettek:

Tengerpartról jöttünk, Sok árpát megettünk. Szebb ám a Cicero húga, Mint a kelő nap sugara.

Az éneket az egész udvar meghallotta. Még a király is fölfigyelt rá. — Hát ez micsoda? — kérdezte őfelsége. — Vajon micsoda?... No, majd én a végire járok! — Elhatározta, hogy a körmére néz Cicerónak. Egyik nap gondolt egyet, és álruhába öltözött. Aztán, hogy Cicero kihajtotta a libákat, észrevétlen a nyomába szegődött. Látja, amint a legény megáll a tengerparton, hallja, amint fölsóhajt: — Jaj, édes húgom! Jaj, édes húgom! — A lány, szokása szerint, lánccal a kezén, meg is jelent. — Mi a baj? — Nem látod? Libát kell őriznem. — Amikor a király megpillantotta a lánynak azt a ritka szép orcáját, és látta, hogy az egyik hajfürtjéből árpa meg búza, a másiktól drágakő meg gyémánt hullik, így szólt magában: — De gyönyörű szép! Szakasztott olyan, mint Cicero húga, amikor elvettem! — No de mit tett ezután? Visszasompolygott a palotába, megvárta Cicerót. Amikor a legény megjött, a libái rázendítettek: *Tengerpartról jöttünk, Sok árpát megettünk. Szebb ám a Cicero húga, Mint a kelő nap sugara.*

Ahogy a király meghallotta a libákat, tüstént hívatta Cicerót, és elmondatta vele, mi minden történt reggel óta. Bármennyire félt is a legény, apránként mindent kivallott. — No, akkor eridj vissza a húgodhoz, és kérdezd meg, hogyan szabadíthatnánk meg a tengeri sziréntől — mondta végezetül a király. Cicero így is tett. A lány, amint megkapta az üzenetet, elkezdett hízelegni a tengeri szirénnek. A nyakába borult, és így szólt hozzá: - Jaj, anyácskám, úgy szeretlek! ... De majd megöl a kíváncsiság. Árudd már el, örökké itt kell-e maradnunk? — Örökké, édes lányom, legalábbis nekem. Rajtad éppenséggel lehetne segíteni, de ember aligha képes rá. — Miért, mit kellene tennem? Hogy szakadhatnak el a gyerekek anyjuktól? Nagyon szeretném megtudni, csak úgy kíváncsiságból. — No, édes lányom, tudod, ki szabadíthatna meg? Hét fitestvér. De csak akkor, ha mind a heten teljesen egyformák, és mindegyiküknek kard van a kezében. Amint megláncolva kibukkansz a tengerből, mind a heten tüstént csapjanak rá a láncre, és máris szabad vagy. De hát, édes lányom, ember aligha képes erre.

Másnap Cicerónak a húga töviről hegyire elmondott mindent. Szaladt a legény a palotába, és jelentette a királynak.

— Úgy gondolom, csak akad a földkerekségen hét ilyen fi- testvér
— felelte a király... — Mindenfelé levelet küldött, hogy keressenek hét ilyen fiút. Nagy sokára találta meg őket, mert az ilyesmihez idő kell. Végignézett rajtuk, egyforma ruhát adott rájuk. Aztán megmondta, mi lesz a teendőjük. Útnak indultak. Elöl Cicero, utána a hét testvér, végül a király, hintóban. Amikor odaértek a tengerpartra, Cicero fölkiáltott: — Jaj, édes húgom! Jaj, édes húgom! — Erre a lány fölbukkant a tengerből. A tengeri szirén láncá rajta volt a kezén. A hét fittestvér azon nyomban nekirugaszkodott, egyszerre odacsaptak a kardjukkal, a lánc mindjárt széttört. A király odarohant, fölkapta a királynét, és vitte a hintóba. Cicero is velük tartott. Lóhalálában visszahajtottak a palotába. Ott azután Cicero húga töviről hegyire elmesélte, mi történt.

Amikor a mostohatestvérük megpillantotta a lányt, majd halálra vált. Másnap a király nagy lakomát csapott. Meghívta valamennyi udvarnokát. Ebéd közben elszórakoztak, elbeszélgettek erről is, arról is. Egyszer csak megszólal a király:

— Mit érdemel az a bűnös, aki ezt a lányt bántotta? (A lányon Cicero húgát értette.) — Ciceróék mostohatestvére azon nyomban így felelt: — Mit érdemel? Azt, hogy megfogják, és kidobják az ablakon. — Alighogy kimondta, a szolgák megragadták és kihajították az ablakon. Az anyjának megüzenték, be ne tegye a lábát a királyi udvarba. Tudták, hogy ő főzött ki mindent. Cicero pedig a legfőbb ember lett az udvarnál.

Vígan élnek, boldogok, Mi meg lopjuk a napot.

BURDILLUNI

Élt egyszer egy kereskedő. Volt neki négy lánya meg egy fia. A legidősebb volt a fiú. Szép legény volt, Burdilluni- nak hívták. Hát ez a dúsgazdag kereskedő egyszer csak cszegényedett, nagy nyomorba jutott, olyannyira, hogy egy idő múlva alamizsnára szorult. És ugyan mi történt vele nagy szegénységében? A felesége teherbe esett. Burdilluni a nyomorúságuk láttán kezet csókolt az apjának meg az anyjának, hajóra szállt, és elvitorlázott Franciaországba. Iskolázott ember volt, így hát, amikor megérkezett, befogadták a király udvarába. Generális lett belőle. A mesében gyorsan múlik az

idő. A kereskedő felesége végső nyomorukban így szólt az urához: — Tudod, mit mondok? Adjuk el az ebédlőasztalt (már csak ez az egy bútoruk maradt meg), az árából talán meg tudjuk vermi a babakelengyét. — Ócskások jártak arra, az asszony behívta őket, eladta nekik az asztalt. A kereskedő mindent megvásárolt, ami kellett, két tallért félretett a bábának. Az asszonyra rájött a fájás, lebetegedett, és gyönyörű, bámulatosan szép kislányt szült. Olyan szépet ember még nem látott. Amikor az anyja meg az apja látták, hogy a kislány ilyen gyönyörű szép, sírva fakadtak, és így szóltak: — Édes lányom, milyen nyomorra születél! — A lányka nőtt, növekedett, és amikor, ahogy mondani szoktuk, betöltötte a tizenhatodik hónapot, megtanult járni. Járkált, tipegett, hancúrozott a szalmán, amin az anyja meg az apja szokott aludni. Az egyik nap, ahogy a szalmában játszik, előhúz egy marék aranypénzt: — Édesanyám, édesanyám — kiált fel —, csecse-csecse! — Az asszony nem akart hinni a szemének. Kivette a lányka kezéből a pénzt, becsúsztotta a keblébe, aztán kölcsönként egy abroncsszoknyát, és kiment a Vucciriára. Vett ezt, vett azt, örömeiben valósággal szórta a pénzt. Aztán délben nagy lakomát csaptak, jóllaktak, mint a duda. Az ember megkérdezte a kislányt: — Honnan szedted ezt a csecsét? — Innen, édesapám — felelte a lányka, aztán megmutatta a szalma alatt a lyukat. Aranypénzzel teli korsó volt benne. Belenyúlt a korsóba, és annyi pénzt szedett ki belőle, hogy el sem tudom mondani, így aztán a családnak megint felvitte az Isten a dolgát, tekintélyre tett szert. Olyanok lettek, mint azelőtt. Amikor a kislány betöltötte a negyedik évét, az ember így szólt feleségéhez: — Édes feleségem, azt hiszem, itt az ideje, hogy Pippínát tündérré avassuk (mivelhogy a kislányt Pippínának nevezték). Szép is, pénze is van: senki se ellenezné. — No, hintóba ültek és elhajtattak Menzumurrialiba, ahol négy nővér lakott. A kereskedő intett a kocsisnak, álljon meg, leszállt, és bement a négy nővérhez. Ezek meghagyták neki, hogy készítsen elő bizonyos dolgokat, minden együtt legyen vasárnapra a házában. Ott helyben elintéznék mindent. No, vasárnap a nővérek lementek Palermóba, mindent rendben találtak. Megmosták a kezüket, egy kis majorcai lisztből tésztát gyúrtak, kiszaggattak négy szép pogácsát, és

elküldték a pékhez. A pék felesége kisvártatva csodálatosan finom illatot érzett. Ugyan mit tett erre? Kivette az egyik pogácsát, és megette. Aztán tüstént közönséges lisztből, csak úgy tessék- lássék, gyúrt egy másikat, azzal a vízzel, amibe a seprűt szokták bemártani. Nem sokat teketóriázott vele, odatette a többi három közé. Amikor a pogácsákat elvitték a kereskedő palotájába, az első tündér felvágott egyet, és így szólt: — Tündérré avatlak, szép kislány. Valahányszor a hajad fésüled, drágakő meg drágagyöngy hulljon ki belőle. — Én is tündérré avatlak — szólt a második. — Még jobban szépülj meg. — Föláll a harmadik tündér: — Tündérré avatlak én is. Bármilyen korai gyümölcsöt kívánsz, azon nyomban ott teremjen előtted. — Föláll a negyedik tündér, és így szól: — Tündérré avatlak... — de amint a kést belenyomja a pogácsába, és azt mondja *tündérré avatlak*, a seprűre ragadt hamu kipattant a süteményből, belement a tündér szemébe.

Meg is vakította. - Jaj!... Hogy fáj!... Ennek te vagy az oka! Megátkozlak: Ha rád süt a nap, változz fekete kígyóvá! — És ezzel nyomuk veszett a tündéreknek.

Az asszony meg az ember sírva fakadt a váratlan csapásra. Egyre csak az járt az eszükben, hogy kislányuk nem láthatja a napot.

No de hagyjuk most őket, és lássuk, mit csinál Burdilluni. A legény Franciaországban hetet-havat összehordott a szülei gazdagságáról. Pedig tudta, hogy nincs odahaza egy lyukas garas sem. Tisztelte is mindenki, mert ahogy mondani szokták ezen a világon: „Ha a lábad faludból kiteszed — Adhatod a grófot, bárót, herceget.” A király egy napon meg akarta tudni, vajon csakugyan olyan gazdagok-e Burdilluni szülei. Elküldött egy lovagot Palermóba, és jól a szájába rágta, mitévő legyen. A lovag megérkezett Palermóba, fölkereste Burdilluni szüleit. Meg is találta a kereskedő palotáját, az ajtónállókat, a színarannyal kivert szobákat, a temérdek szobalányt meg szolgát. Burdilluni apja nagy tisztességgel fogadta, meghívta asztalához, aztán amikor leszállt a nap, Pippínát is megmutatta neki. A lovag nagyon elálmélkodott a lány szépségén. Még sose látta párját. Visszatért Franciaországba, mindent elmesélt a királynak. A király mindjárt hívatja Burdillunit, és így szól hozzá: — Burdilluni,

siess haza Palermóba Hozd el a húgodat, Pippínát, akár megégette a szoknyáját, akár nem. — Burdilluni nem értette a dolgot, hiszen nem is tudta, hogy húga van. No de mégis elutazott. Jaj, majd elfelejtettem: Burdilluni már előzőleg összeszúrta a levet egy lánnyal, s az is mindenáron vele akart menni. Megérkeztek Palermóba. Amint Burdilluni szeretője megpillantotta Pippínát, mindjárt elfogta az irigység. Fejébe vette, hogy útját állja szerencsésének a francia királynál, és ő maga lesz a királyné. Burdilluni megérkezett Palermóba. Felkereste szüleit, mindenről tudomást szerzett. Húgocskájával is megismerkedett, örült neki.

Néhány nap múlva Burdilluni elutazott: - Kezét csókolom, édesapám. — Isten veled, édes fiam. Isten veled, Pippína. — Isten veled, édesanyám, isten veletek, húgocskáim. — Ütnak indultak. Ha az ember a franciaországi Párizsba akar jutni, először tengeren kell utaznia, azután szárazföldön. No, Burdilluni gondosan bebugyolálta Pippínát, nehogy rásüssön a napsugár. Amikor kikötöttek, gyaloghintóba ültette a kislányt meg a szeretőjét. A gonosz nőszemély dult-fúlt mérgében. Folyton arra gondolt, hogy már nincs messze a királyi palota, és amint odaérnek, Pippína királyné lesz, ő pedig legfeljebb generálisné. — Pippína, húzzuk félre a függönyt, mert megfulladok! — szólalt meg. — Nem lehet, testvérekém, mert akkor nekem végem. — Pippína, megfulladok! — Hát mitévő legyek? — Később meg: — Pippína, meghalok! — Még ha meghalsz, akkor sem húzhatom félre a függönyt. — Ő, hát ilyen vagy? — kiáltott fel Burdilluni szeretője. Előrántotta a kését, és felhasította a gyaloghintó bőrernyőjét. Mihelyt a bőr széthasadt, besütött a nap, és Pippína fekete kígyóvá változott. Kiugrott a gyaloghintóból, besiklott a király kertjébe, mivelhogy már arrafelé jártak, aztán eltűnt. Burdilluni majd halálra vált. — Jaj, mitévő legyek! A király várja a húgodat! Jaj szegény fejemnek! — kiáltott fel. — Mitől félsz? — kérdezte a szeretője. Mondd azt, én vagyok a húgod, és nem lesz semmi baj. — Burdilluni ráállott. Úgy is tett, ahogy a szeretője meghagyta. Amikor a király meglátta ezt a nőszemélyt, így szólt: — Hát ez az a híres szépség? No de királyi szavamat adtam, el kell vennem feleségül. — Meg is esküdtek, a király együtt hált az asszonnyal. De Burdilluni sehol sem találta a helyét. Az a gonosz nőszemély

elveszejtette a hűgát, őt pedig cserbenhagyta. Úgy elfogta a gyűlölet, hogy azt elmondani sem lehet. Haragjának neszét vette az a lelketlen néember is, és egy szép napon elkezdett áskálódni a legény ellen. Mindenáron el akarta tenni láb alól, így szólt a királyhoz: — Felséges uram, beteg vagyok, friss fűgét ehetném. — A friss fűge még korai lett volna. — Hogyan szerezzek neked friss fűgét? — Bánom is én, hogyan! — felelte az asszony. — Parancsolj rá Burdillunira, ő majd előteremti. — Burdilluni! — Felséges uram! — Eriggy, hozzá négy szem friss fűgét a királynénak. — Honnan veszek én most friss fűgét? — Bánom is én, teremtsd elő, akárhonnan, különben fejedet vétetem.

Burdilluni kétségbeesésében nagy szomorúan kiballagott a kertbe, és sírva fakadt. De egyszer csak megjelenik a hűga, és megkérdezi: — Mi a baj, bátya? — Mi volna? A király ezt meg ezt mondta. — No jó — feleli a lányka. — Idevarázsolom neked a gyümölcsöt, hiszen tündér vagyok. Nézd csak. — Burdilluni boldogan sietett a királyhoz a fűgével. A király odaadta a feleségének. Az asszony állapotos volt. Bárcsak mérget evett volna a fűgében! Másnap kajszinbarackot kívánt. Pippína elővarázsolta a kajszinbarackot is. Ezután a királynénak cseresnyére fájdult meg a foga. Pippína a cseresnyét is előteremtette Amikor a királyné már a hetedik hónapban volt, körtét kívánt. De Pippína nem tudott körtét varázsolni, mert — ezt elfelejtettem — csak három gyümölcsön volt varázsereje: a friss fűgén, a kajszinbarackon meg a cseresnyén.

Burdillunit halálra ítélték. Az utolsó kívánsága az volt, hogy a király kertjében temessék el. — Legyen meg az utolsó kívánságod — mondta a király. Burdillunit felakasztották és eltemették. A királyné boldog volt A kertész felesége egy éjszaka e szavakat hallotta:

Burdilluni, jó testvérem, Sírod sötét kert végében, Szeretőd gazdád ölében.

Fölbresztette a férjét; — Hallod-e, férjemuram? — Megpillantottak egy fekete árnyat. Másnap a kertész kiment a kertbe, hogy csokrot kössön a királynak. Látja ám, hogy a levelek tele vannak igazgyönggyel, drágakövel, mivelhogy Pippína este kibontotta a haját, abból hullott ki ez a sok kincs. A király, amikor megpillantotta a kincseket, megkérdezte: — Honnan van ez a sok

szép drágakő? — Felséges uram, a kertben találtam. — Este a kertész puskával a kezében lesben állt. Éjfélkor ugyanaz történik, mint az előző éjjel. Jön egy árny, és így szól:

Burdilluni, jó testvérem, Sírod sötét kert végében, Szeretőd gazdád ölében.

A kertész rettenetesen megrémült. Lövésre emelte puskáját, s már majdnem elsütötte, amikor az árny megszólalt: — Ne lőj rám, engem is megkereszteltek, megbérmáltak, akárcsak téged. Gyere ide, nézd meg, ki vagyok. — A kertész odament. Az árny fölemelte fátylát az arcáról, megmutatta tündöklő szépségét. Aztán mindent elmesélt a kertésznek. Meg is kérte, mondja meg a királynak, hogy másnap este várja őt a kertben. Reggelre kelve a kertész, szokása szerint, csokrot kötött. Megint temérdek gyöngyöt talált. Nem sokat tűnődött, szaladt a királyhoz, és elmondott neki mindent. A király elámult. Másnap este a kertésszel együtt kiment a kertbe. A szokott órában előbukkan az árnyék, és nagy bánatosan, kétségbeesett hangon így szól: — Burdilluni, jó testvérem! — A király odalépett hozzá. A lány mindent elmesélt neki, aztán fölemelte fátylát. A király elámult. Végül azt kérdezte a lánytól, hogyan tudná megváltani. — Hogyan tudnál megváltani? Hát úgy, hogy holnap indulj útnak egy szélesebb paripán, vágtsd, míg a Jordán folyóhoz nem érsz. Amikor odaérsz, szállj le a lóról. Látsz majd négy tündért, amint a folyóban fürdik. Az egyiknek zöld, a másiknak vörös, a harmadiknak kék, a negyediknek fehér szalag van a hajában. Vedd magadhoz a ruhájukat, s ne add vissza nekik, akárhogy kérik. Csak akkor add oda nekik, ha megkapod hajukból a szalagot, és az utolsó levág egy fürtöt a hajából, s azt is neked adja. Akkor elmúlik rólam az átok. — A király nem volt kíváncsi másegyébre. Másnap kora hajnalban útnak indult, elhagyta hazáját. Harminc nap és harminc éjjel egyfolytában vágatott. Elért a Jordán folyóhoz, s amint Burdilluni igazi húga mondta, megtalálta a tündéreket. Mindent úgy tett, ahogy a lány meghagyta neki. Amikor megkapta a szalagokat és a hajfürtöt, így szólt: — Most búcsút veszek tőletek, hazavágtatok, de ne féljetek, tudom, mi a becsület. — Hazalovagolt. Rohant a kertbe, előhívta a kígyót, megsimogatta a hajfürttel. A kígyó azon nyomban gyönyörű szép lánnyá változott. Még szebb lett, mint volt. Fölkötötte

a hajfürtöt a fejére. Most már nem kell tartania semmitől. A király előhívta kertészét, és így szólt hozzá: — Ide hallgass, megmondom, mitévő légy. Fogadj egy nagy hajót, vedd a fedélzetre Burdilluni hűgát, és éjszaka szedd fel a horgonyt. Tölts néhány napot a tengeren, aztán idegen zászló alatt gyere vissza a kikötőbe. A többit bízd rám. — A kertész így is tett. Éjnek idején elvitorlázott. Három napig kószált a tengeren, kitűzött, mondjuk, egy angol zászlót. A király meg a királyné kinéz az ablakon. — Hát ez miféle hajó? — kérdezi a király. — No persze, már tudom, biztos valamelyik rokonom. Menjünk a kikötőbe. — A királynő mindig nagy hebrencs volt, fel is öltözött egy szempillantás alatt. Mindketten fölmentek a fedélzetre. Amikor a királyné meglátta Burdilluni hűgát, így szólt magában: — Ha nem tudnám, hogy Burdilluni hűga fekete kígyóvá változott, azt mondanám, ő az... — Megölelték, megcsókolták egymást, aztán partra szálltak. Elhajtottak a palotába. Sem a király, sem a királyné nem győzte bámulni Burdilluni hűgának ritka szépségét. Egyszer csak így szól a király, a királynéhez: — No, mondd meg nekem, mit érdemel az a bűnös, aki ezt a lányt bántotta? — Ó — feleli a királyné —, hát akadna olyan gonosz ember, aki bántaná ezt a gyönyörűséget? — De hát ha mégis volna, mit érdemelne? — Azt, hogy kidobják az ablakon és megégessék! — Ahogy mondd, úgy legyen! — vágta rá a király. — Ez a lány Burdilluni hűga, feleségül akartam venni, de te irigységemben kimódoltad, hogy fekete kígyóvá változzon. Így lehettél királyné. Engem rászedtél, ennek a szegény lánynak pedig tenger szenvedést okoztál. De most egy szempillantás alatt megfizetsz érte: te magad szabtd ki a büntetést. Hé, szolgák, palotaőrök, fogjátok meg ezt a gonosz némbert, dobjátok ki az ablakon, és tüstént égessétek meg. — Alighogy kimondta, a gonosz asszonyt kidobták az ablakon, és a palota tövében elégették. Aztán a király könnyörgött a lánynak, bocsássa meg, hogy ártatlanul fölakasztatta a bátyját. — Majd segítünk ezen is — mondta a lány. — Menjünk ki a kertbe, nézzük meg, mit tehetünk. — Kimentek a kertbe. Fölemelték Burdilluni sírjáról a követ. Szinte épségben találták. A lány fogott egy tollat, s valami kenőccsel bekente bátyja nyakát. Burdilluni megmozdult, aztán felsóhajtott, szemét dörzsölte, mintha ébredne, végül is

felállt. No, még mit mondjak? Megölelték, megcsókolták egymást. A király nagy ünnepséget rendezett. Fényes esküvőt tartott, elvette Burdilluni húgát. A menyegzőre meghívta az apóst meg az anyóst is. *Vígan élnek, boldog mindegyik, Nekünk meg az állunk felkopik.*

A HALÁSZ

Azt mesélik, élt egyszer egy halász. Volt neki egy kisfia. Hát az olyan szép és kedves volt, hogy az egész környék szívébe zárta. No, ez a kisfiú látta, hogy az apja halászni jár, ő is mindenáron vele akart menni. De az apja így szólt:

— Nem lehet, édes fiam, jön a vihar, elpusztulsz. — Amikor a kisfiú betöltötte a nyolcadik évét, sehogy se lehetett már bírni vele, mindenáron el akart menni az apjával halászni.

— Édesapám — mondta —, el szeretnék menni kegyelmeddel. Az első halat, amit kifogok, elvisszük a királynak.

Kiértek a nyílt tengerre. A kis legény kivetette horgát, elkezdett halászni. Alighogy kivetí, elkezdi húzni, húzni, s kihúz egy gyönyörű nagy halat. — No édesapám, ezt elviszem a királynak. — Véget vetettek a halászatnak, hazaeveztek. Másnap a kisfiú fogott egy kosarat, kibélelte egy kevés tengeri fűvel, beletette a halat. Aztán ünneplő ruhába öltözött, és elindult a királyi palotába. Egykettőre beengedték, megjelent a király előtt. Okos kis legény volt, rendre elmesélt mindent, aztán odaajándékozta a királynak a szép halat. A király szemügre vette a halat, megtetszett neki. Odaszólt az inasoknak: — Hé, adjatok gyorsan ennek a legénykének ötven unciát. — Azután megkérdezte tőle: — Mi a neved? — Pidduzzu, felséges uram. — Ide figyelj. Pidduzzu, nincs kedved itt maradni a palotában? — Dehogy nincs! — No, akkor megmondom, mitévő légy: Menj haza apádhoz, mondd meg neki, a király azt akarja, maradj nála. — A legényke azon nyomban hazament, elmondta a dolgot az apjának, aztán visszatért a palotába. A király felöltöztette szép ruhába, doktorokat, mestereket rendelt mellé, hogy tanítsák. Néhány év múlva tanult ember lett belőle, s többé nem *Pidduzzunak*, hanem *Don Pippínu* lovagnak hívták.

No, a palotában lakott egy fiatal lány, úgy hívták, hogy Pippína. A király lánya volt. Ez a lányka úgy szerette Pippínut, mintha a testvére

lett volna. A király ugyanis azt mondta neki, hogy Pippínu a bátyja. De egy szép napon valaki megsúgta a királykisasszonynak, hogy Pippínu nem édes testvére. No, erre Pippínának mindenféle gondolat megfordult a fejében. Amikor Pippínu meg Pippína fölserdült, elkezdtek szerelmeskedni. Aztán, hogy betöltötték a tizenhetedik évüket, a király kisasszonynak finom kérője akadt, egy királyfi. De a lánynak csak Pippínun járt az esze. Meg is mondta az apjának, ha férjhez akarja adni, hát adja Pippínuhoz. Nem megy senki máshoz. A királyt elfutotta a méreg, ahogy a lányát hallgatta. Hívatta Pippínut, és ráripakodott: — Szedd a sátorfádat, és vissza ne gyere, míg a lányom ki nem ver a fejből. Semmiképpen sem akarom, hogy hozzád menjen. — Ejnye, felséges uram! Hát elkerget? — Sajnálom, édes fiam. De ne félj, nem veszem le a kezem rólad. — Aztán hintóba ültette a lányát, elvitte a Santa Catarina kolostorba, ahogy mi nevezzük, és bezáratta. Ezzel rendbe is tett mindent.

Don Pippínu meg elhordta a sátorfáját a palotából, és beköltözött egy fogadóba. Hova is ment volna szegény? A fogadó ablaka a világítóudvarra nyílt. Ugyanide nyílt a kolostor egyik ablaka is. No, és ki nézett ki azon az ablakon? Nem más, mint Pippína, a királykisasszony. Amint megpillantották egymást, mindegyikük vigasztalni akarta a másikat. — Pippínu, drágaságom, nehogy elkeseredjél. Meglátod, minden jóra fordul. Holnap adok neked két bűvös könyvet, azokban meg van írva, mitévő légy.

Másnap, kora reggel, a király meglátogatta a lányát. Megkérdezte a főnökasszonyt: — Hogy van a lányom? — aztán bement hozzá. Mihelyt a király eltávozott, Pippína odalépett az ablakhoz: — Pippínu, Pippínu! Nesze, itt vannak a könyvek. — Kiadta a könyveket, aztán búcsút vett szerelmesétől. Néhány nap múlva elhivatta az apját, és így szólt hozzá: — Édesapám, járjunk végére ennek a dolognak. Megmondom, mitévők legyünk: adjon felséged Pippínunak egy vitorlást. Ő is, meg a másik kérőm, a királyfi is, induljanak útnak. S majd ha messze földről visszatérnek, az legyen a férjem, aki ügyesebb volt, és több finom holmit hozott. — No jó — felelte a király —, okosan beszelsz. — Odahívatta Pippínut meg a királyfit, és elmondta nekik, mit ajánl a lánya. Az ifjak ráálltak: a

királyfi azért, mert hogy Pippínu koldusszegény, Pippínu meg azért, mert biztos volt a dolgában. Mindketten elindultak, mindegyik a maga útján. Don Pippínu, amint kiért a nyílt tengerre, fölnyitotta az első könyvet. Ez állott benne: *Hajózz egyfolytában öt álló hónapig.* Pippínu csak hajózott, hajózott, hiszen szüntelenül hátába kapta a szelet. A legénység már zúgolódott, de Pippínu szép szóval lecsendesítette őket, és csak hajózott tovább. Egy nappal az öt hónap letelte előtt fölnyitotta a könyvet. Ez állott benne: *Holnap a legelső szigeten köss ki. Vigyél magaddal egy rudat, meg vidd az egész legénységet.* Másnap földet láttak. Kikötötték, Pippínu partra szállt egy rúddal meg a legénységgel. Amint kiértek a szigetre, fölnyitotta a könyvet. Ez állt benne: *A sziget közepén találsz egy követ, aztán egy másik követ, meg egy harmadikat. Emeld föl mind a hármat a rúddal. Indulj.* Pippínu így is tett. Megtalálta a követ, alája feszítette a rudat, fölemelte. Aztán a másodikat meg a harmadikat is megtalálta: mindegyiket fölemelte. Amint az utolsót fölemeli, megpillant egy szép lépcsőt. Lement a lépcsőn, és ugyan hova jutott? Színarannyal teli csarnokba. A fal, az ajtó, a padló, minden csupa színarany volt. Az asztalon hímzett asztalkendők, kanál, villa, sótartó, gyertyatartó színaranyból, huszonnégy személyre. Fölüti a könyvet: Ez *mind a tiéd.* Hívja ám a legénységét, s megparancsolja nekik, hordják a hajóra. A legények nekifogtak a rakodásnak. Tizenkét napjuk csupán azzal telt el, hogy fölcipelték a hajóra a huszonnégy aranszobrot, amit ott találtak. Napjában legföljebb kettőt tudtak elvinni. Pippínu fölüti a könyvet: *A köveket hagyd úgy, ahogy találtad.* Pippínu bezárta a csarnokot, fölé tette a követ, aztán földet szórt rá, és sietve visszament a fedélzetre.

Amint fölért a fedélzetre, elővette a másik könyvet és fölütötte. Ez állt benne: *Bonts vitorlát, hajózz tovább.* Pippínu vitorlát bontott, folytatta hajóútját. Már egy hónapja hajóztak, a legénység megint zúgolódni kezdett: — Kapitány, hová megyünk? — Ne törődjeteK vele, legények, csak menjünk előre, hiszen valósággal repülünk, s különben is gazdag utunk volt. — Másnap megint fölüti a könyvet: *Holnap megpillantasz egy szigetet, köss ki.* Másnap csakugyan föltűnt egy sziget. Pippínu arra fordította a hajót, partra szállt. Fölütötte a könyvet. Ez állt benne: *A sziget közepén találsz egy*

követ. Aztán még két követ találsz, végül egy lépcsőt. Menj le rajta, s ami ott van, az mind a tiéd. Don Pippínu így is tett: fölemelte az első követ, aztán a másodikat, végül a harmadikat. Meglátta a szép lépcsőt, lement rajta. Amint leért, egy nagy asztalt pillantott meg. Rajta arany tálak, arany gyümölcsöskosarak, sokfajta gyümölccsel, húsok és mindenféle étel, ami szem-szájnak ingere. Körös-körül rengeteg korsó állt, tele alkímiával, aranyból készült sajttal. Pippínu fölűti a könyvet, ez áll benne: *Nézd azt a korsót. Olyan balzsam van benne, ami minden betegséget meggyógyít. Fogd és vidd.* Pippínu odahívta a legénységet. A sok finom holmit sorban elvitette a matrózokkal, de az orvosságos korsót saját maga vitte. Amikor végeztek ezzel a nagy munkával, fölűtötte a könyvet: *Térj vissza hazádba.* Erre Pippínu megindult Palermo városa felé.

Ebben az időben a török kalózok gyakorta vadásztak keresztényekre. Don Pippínu a nyílt tengeren hajózott, nem látott mást, mint eget meg tengert. Egyszer csak rátörnek a törökök, s elfogják hajóstul. Őt meg a kormányost megragadták, s elhurcolták Törökországba, a Balalicchi elé. Jön a tolmács. — Hát ezek honnan valók? — kérdezi a Balalicchi. — Szicíliaiak, felséges uram — feleli a tolmács. — Szicíliaiak! A matrózokat tüstént kötözzétek össze kettesével, és vessétek börtönbe. A kapitány meg a kormányos pedig követ fog hordani. Minden reggel adjatok nekik egy darab kenyeret meg egy korsó vizet! — Képzeljétek, hogy érezték magukat a szerencsétlenek. Szegény Don Pippínunak más se járt az eszében, mint az, hogy a királykisasszony vár rá. Nem tudta, mitévő legyen. Szüntelenül csak sírt. No de a Balalicchit ellepte a rüh, és sehogyan sem tudták meggyógyítani. Don Pippínu meghallotta, meg is üzente a Balalicchinak, hogy meggyógyítja, ha visszacapja a szabadságát. — Bármit kívánsz, megkapod - mondta a Balalicchi —, csak szabadíts meg ettől a nyavalyától. — Don Pippínu nem érte be szóval: mindent papírra vetettek, a papírt betették egy zsákba, azt meg föl vitték a hajó fedélzetére, mivelhogy a vitorlás ott volt kikötve a parton, otthagyták magában. Nem nyúlt hozzá senki. Don Pippínu kivett egy kis balzsamot a korsóból, odament a Balalicchihoz, lefektette, fogott egy tollat, s bekente a török rühös fejét, arcát, nyakát. Estére a Balalicchiról lehámlott egy darab fekete bőr, mintha

kígyó bőre lett volna. Másnap Pippínu bekente a török mellét meg a hasát. Estére megint lehámlott róla egy darab bőr. Harmadnap a Balalicchi combjára és lábára került sor. Estére megint levedlett egy darab bőrt. Don Pippínu negyednap búcsút vett a törököktől ahogy illik, és legényeivel együtt vitorlát bontott. Hajóztak, hajóztak, néhány nap múlva kikötőbe értek. Köszöntötték a várost, bevonultak Palermóba. Don Pippínu azon nyomban hintóba ült, s nagy sebesen Pippínához hajtatott. Képzelmű, milyen boldogok voltak! A király, amint megpillantotta, szívélyesen üdvözölte, leültette. — No, hogy s mint történt, Don Pippínu? — Szóra sem érdemes, felséges királyom. Nem történt velünk más, mint amit az Isten akart. Amikor már mesélni kell róla, semmi az egész. Most pedig építetek egy nagy csarnokot, és odahordatom, amit hoztam. Igaz, hogy semmibe se vesznek, de épp azért... — És elkezdte lehordani a hajóról a nagy aranszobrokat, a tálakat, a sajtot, a gyümölcskosarakat, az arany evőeszközöket. Egy álló hónapig mást sem csinált, csak rakodott, pedig segítőket is fogadott.

Amikor látta, hogy minden kincse a helyén van, így szólt a királyhoz: — Felséges uram, én készen vagyok, holnap végire járhatunk a szerződésnek. Először nézze meg a királyfi holmiját, azután az enyémet.

Másnap a király megnézte, mit hozott a királyfi: bútorokat, ruhákat... A király agvba-főbe dicsérte. Azután belépett Don Pippínu csarnokába. A királyfi azon nyomban kereket oldott. Négyesével-ötösével rohant le a lépcsőn, szégyenében hajóra szállt. A király így szólt Don Pippínu- hoz: — No, ez derék, Pippínu, nagyon derék. — A király meg Don Pippínu kilépett a csarnokból, és elindult a Santa Catarina kolostorba Pippínáért. Három nap múlva megesküdtek szegény fiatalok. De Pippínu még mindig nem volt boldog, mert apjáról, anyjáról semmit sem tudott. Embereket küldött a keresésükre. Isten segítségével meg is találta szüleit. Felöltöztette őket, ahogy királyfi apjához illik (szegények még mezítláb voltak), s ott fogta mindkettőjüket a királyi palotában.

*Vígan élnek, boldogok,
Nekünk meg a szemünk kopog.*

A KÜKLOPSZ

Azt mesélik, élt egyszer egy király. Házasember volt. Egyszer csak azt mondják a barátai: — Felséges királyunk, vigyázzon, nehogy a felesége szégyent hozzon fölségedre. — A király erre fölugrott az asztaltól, berontott a felesége szobájába. A királyné azt felelte, szófia beszéd az egész. De az ura gondolt egyet, és alattomban a körmére nézett az asszonynak. Észrevette, hogy az egyik titkos lépcsőn férfiak járnak föl-le a feleségéhez. No, erre megparancsolta, fogják meg a királynét, ássanak vermet a lépcső alá, vessék bele. Ne adjanak neki napjában egyebet, csak egy darab kenyeret meg egy korsó vizet. A szolgák megragadták az asszonyt, belevetették a verembe, és nem is adtak neki napjában egyebet, csak egy darab kenyeret meg egy korsó vizet. De a királyné gyereket várt. Szült is egy kisfiút. A kisfiú nőtt, növekedett. Amikor tizenkét éves forma volt, egyre-másra kérdezte az anyját: — Miért vagyunk ebben a veremben? — A bűneim miatt, édes fiam. — Hát apám van-e? — kérdezte a legényke. — Hogyne volna. Mégpedig a király az apád. — A legényke meg az anyja megnagyobbították azt a lyukat, amin az ennivalót adták be nekik. A fiú már ki is fért rajta. Egyszer csak megszólal az anyja, s az kérdezi tőle: — Édes fiam, van-e benned kurázsiz? — Meghiszem azt, édesanyám — felelte a legény. — No, akkor megmondom, mitévő légy. Mássz ki a veremből. Találsz hét szobát. Míg apád alszik, nyúlj a derékalja alá. Meglásd, lesz ott egy bűvös kard. Szép lassan vedd ki. Aztán osonj be az istállóba, menj oda a leggyorsabb paripához, tedd rá a nyeret, kantározd föl, vezesd ki, és szólj nekem. Fölpattanunk a lóra és elvágatunk. De ha apád megtudja, végez velünk. — A legényke szólt is az anyjának, fölpattantak a lóra, és elvágattak. Kíértek a mezőre. Megéheztek mind a ketten. Egyszer csak így szól a legényke a királynéhoz: — Édesanyám, hajtsa tovább a lovat. Én letérek az útról, megpróbálok valami elemózsiát szerezni. — Elindult. Nemsokára egy szép körtefára bukkant. A fa alatt két férfi hevert. A gyümölcsöt őrizték. Csak egy szemük volt, az is a homlokukon. Küklopszoknak hívták őket. A legénykének már valósággal kopogott a szeme. Karddal az oldalán fölmászott a körtefára, és nekiesett a

gyümölcsnek. Az ingét is megtömte körtével, aztán lemászott a fáról. Igen ám, de közben fölbredtek a küklopszok, és agyon akarták verni. A legényke bátran kirántotta kardját, és levágta mind a kettőt. Miközben a fiú ennivalót keresett, az anyja is összetalálkozott egy küklopsszal. Megszólította: — Hát te hová valósi vagy? — Idevalósi volnék. Négyezer lépésnyire szép házam van. Találsz abban minden földi jót — felelte a küklopsz. Azt mondja erre az asszony: — Ide hallgass. Állj odébb, mert mindjárt jön értem a fiam. Elküldöm a gyereket, aztán megyek utánad. — A küklopsz szedte a sátorfáját, odébbállt. A legény valóban visszajött az anyjáért: - Áldjon meg, édesanyám, aztán fogja ezt a gyümölcsöt. Találtam egy körtefát. Lakjon jól körtével. — Amikor az asszony megette a körtét, a fiú újból megszólalt: — Menjen csak egyenest tovább, anyám. Én letérek egy kicsit az útról, megpróbálok valami ennivalót szerezni. — Fölkerekedett és ment. Az anyja pedig megkereste a küklopszot, megette, amit kapott tőle, azután leadta magát vele. A legényke közben kereste a királynét. Egyszer csak megpillantott egy gyönyörű szép palotát. Abban a palotában húzta meg magát az édesanyja. Amikor látta, hogy jön a fiú, szólt a küklopsznak: — Bújj be az egyik ládába. Rád teszek egypár holmit. Erre tart a fiam. Meglátta a lovát, jön fölfelé. — Elég az hozzá, a fiú közeledett a ház felé, belépett a kapun, az istállóban észrevette a lovát. Betért a házba, megpillantotta az anyját. — Édesanyám, van itt valaki a palotában? — Nincs itt senki, fiam. — Hát ennivaló van-e? Mert akkor együnk, amit a Jóisten adott. — A királyné adott neki enni. — Édesanyám, lóra ülök, megpróbálok vadászni. — Jól van, fiam. Eriggy, mulass kedvedre. — A legény fölkapott a lóra, és elindult vadászni. Kirántotta bűvös kardját, avval vadászott. Valahány nyulat megpillantott a fészkén, rácsapott kardjával, agyonvágta. Közben rábukkant egy hatalmas körtefára. Tizenkét küklopsz őrizte. Mind a tizenkettő nekirontott a legénynek. De az kirántotta kardját, bátran szembeszállt a küklopszokkal. Le is vágta mind a tizenkettőt. A körtefa tőszomszédságában volt egy gyönyörű palota. Négy királylány lakott benne. A varázsló rabolta el őket. A négy királykisasszony integetni kezdett. A legényke észrevette őket, és odament. A királylányok behívták. Amint belépett, az volt az első

kérdésük, ki fia-borja. — Királyfi vagyok — felelte a legény. A királykisasszonyok pompás asztalt terítettek, megkínálták a királyfit. A lovának árpát adtak. Egyszer csak megszólal a legény: — Bocsássatok utamra. Négyezer lépésnyire másik szép palota áll, ott hagytam az édesanyámat. — Búcsút vett a királykisasszonyoktól, aztán útnak indult. A királyné észrevette, hogy jön a fia. Nyomban elrejtette a küklopszot. A legény odaért a palotához, lepattant a lóról, levette a vadászsákmányt, belépett a házba, odaadta anyjának a nyulat. Szép illedelmesen kezét csókolt a királynénak. Az asszony fogta a nyulat, nekikezdett a sütésnek, pompás sültet tálalt föl a fiának. Araikor a legény végzett a nyúllal, anyja jajgatni kezdett: — Meghalok! Nagyon fáj! Nagyon fáj! — Jaj, édesanyám, mit csináljak, hogy ne fájjon? Bármit megteszek, csak mondja meg! — Jaj, édes fiam, akkor is szokott fájni, amikor még apád házában éltem. Olyankor az uram mindig elküldött valakit egy kis cibilcannai vízért — felelte a királyné. — Máris hozom azt a vizet! — A legény nyomban fölugrott, lóra szállt, és elindult cibilcannai vizet keresni. Elhaladt a négy királykisasszony palotája előtt. Betért hozzájuk. A királylányok árpát adtak a lovának, őt magát is megvendégelték. A legény megkérdezte tőlük: — Meg tudátok-e mondani, hol az a Cibilcanna? Ó, te szegény fiú! Sok legény járt már arra, de egy se tért vissza közülük! — felelték a kisasszonyok. — Ide hallgass, megmondjuk, mitévő légy. Indulj el ezen az egyenes ösvényen. Addig menj, míg egy legelőre nem érsz. Sok-sok ökröt fogsz megpillantani. Vágj le belőlük egyet A húsát kösd batyuba. Ha tovább mész, két oroslánra bukkansz. A mancsukban bunkósbotot tartanak. Kétoldalról ez a két oroslán őrzi a cibilcannai forrást. Vedd elő a húst, mindegyiknek dobj oda egy-egy falatot. Az oroslánok nekilátnak a húsnak. Közben, ha van benned kurázs, fogj egy korsót, töltsd meg vízzel, aztán szedd a nyakadba a lábad. Ha a dolog jól üt ki, térj vissza hozzánk. — A legény kapta magát, fölpattant lovára, útnak indult. Elért a legelőre, levágott egy ökröt, a húsát belekötötte az általvetőjébe, aztán továbbporoszkált. Elért az oroslánokhoz, odadobott nekik egy-egy falatot. Miközben az oroslánok ettek, megtöltötte a korsóját cibilcannai vízzel, aztán odaszaladt a lovához, fölpattant rá, és visszavágtatott a

királykisasszonyokhoz, akik útbaigazították. Leszállt a lóról, belépett a palotába. A királylányok, amint meglátták a vízzel, asztalt terítettek, megvendégelték. A lovának árpát adtak. Miközben a legény falatozott, elcsenték a korsóját, és a cibilcannai víz helyett közönséges vizet öntöttek bele. Azt kapta meg a legény anyja. Amikor a királyné megpillantotta a fiát, elkezdett jajgatni: — Meghalok! Nagyon fáj! — A legény bevitte neki a vizet. A királyné ivott belőle. Nyomban magához tért, elmúlt a fájdalom. Enni adott a fiának, aztán így szólt hozzá: — Tudod, hogy szoktuk az apáddal csinálni? Bevertünk öt szöveget a földbe. Aztán rákötöttük egymást a szögekre, hol az apád engem, hol én őt, végezetül pedig szétváltunk, hogy jól kinevethessük magunkat. — Azt mondja erre a fiú: — Verjük be mi is a szögeket, és tegyünk úgy, ahogy apámmal szokott, édesanyám. — Beverték a szögeket a padlóba, elsőnek az anya kötözte oda a fiát. Amint odakötözte, behívta a küklopszot, az kirántotta a legény kardját és levágta szegény fiút. A holttestét földarabolták, batyuba kötötték, és fölszíjazták a ló hátára. Aztán kihajtották a lovat a vakvilágba, no de az ismerte a másik palotába vezető utat. A királykisasszonyok észrevették, hogy a legény paripája feléjük tart. Amikor odaért, levették róla a batyut. Megtalálták benne a legény holttestét. Fogták magukat, darabról darabra összerakták, úgyhogy ép emberi test lett belőle. Azután elővették a cibilcannai vizet, jól meglocsolták vele. A legény nyomban magához tért. Kutya baja se volt. — Ejnye, de jót aludtam! — mondta a kisasszonyoknak. Hallgasd csak meg, mi történt veled — felelték a lányok. Töviről hegyire mindent elmondtak neki. — No de most mit csináljak az anyámmal? — kérdezte a legény. — Menj haza — válaszolták a királylányok. — Tégy úgy, mintha bosszankodnál. Nyiss ki minden ajtót, minden ládát. Túrd fel az egész házat. Ha megtalálod a küklopszot, fogd meg, és vidd be a legeslegnagyobb szobába, aztán mondd ezt az anyádnak: „Én annyi mindent megtettem magának, most maga is tegyen meg valamit nekem.” A királyné erre így felel: — Mit kívánsz tőlem? — Azt, hogy menjen az egyik sarokba, a küklopsz meg a másikba. Aztán szaladjanak össze, és a szoba közepén öleljék meg egymást. — Ahogy ott ölelkeznek, előkapja a legény a kardját, és levágja

mindkettőjük fejét. Ezzel megtört a palota varázsereje. A legény fölkerekedett, és átment a királykisasszonyokhoz. — Megszabadultunk a varázslattól — lelkesedtek a királylányok.

— Most te parancsolsz mind a négyünknek. — Mondjátok meg, ki lányai vagytok. Hazaviszlek benneteket apátokhoz.

— Fölkerekedtek, elindultak Palermóba. Hajóra szálltak, elvitorláztak Nápolyba. A legény üzent a királynak. A király visszakarta a lányát. Úgy megörült neki, hogy el se lehet mondani. Mindjárt hozzá akarta adni az ismeretlen legényhez. De az nem állt rá. Nagy ceremóniával búcsút vettek egymástól. A királyfi hazavitte a portugál, a spanyol meg az orosz király lányát is. Mindegyik király őt akarta vejeének. Mivel az oroszok uralkodója egyben császár is volt, annak a lányát vette feleségül. Ritka szép lány volt, és lapátszám állt nála a pénz. Megesküdtek, és hét országra szóló lakodalmat csaptak.

Egybekelt az ifjú pár, Ámuljon a sok számár

ÜRMÖSKE

Azt mondják, azt mesélik, uraira, hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy férj meg egy feleség. Valahányszor az asszony szült, mindig lányt hozott a világra. A férje dúlt- fúlt mérgében. Fiút szeretett volna. Egy alkalommal, hogy megint teherbe esett az asszony, így szólt hozzá — Ha újból lányt szülsz, megöllek. — Szegény szerencsétlen, megrémült asszony lebetegedett és nagyon szép kislányt szült. Félt, hogy a férje megöli, ezért így szólt a bábaasszonyhoz: — Asszonyság, vegye magához szegénykét. Csináljon vele, amit akar. — A bábaasszony szemügyre vette a lánykát, és felsóhajtott: — Mitévő legyek ezzel a poronttyal? — Aztán kiment a mezőre, s letette egy örömfűcsomóra.

Élt ezen a vidéken egy remete. Ennek a remetének volt egy nőstény szarvasa. A szarvas éppen akkoriban ellett, még szoptatta a gidáit. Kijárt a mezőre legelni. Egyszer, amikor hazatért a barlangba, a gidák szopni szerettek volna, de az anyjuk csecse valósággal el volt fonnyadva, egy csepp tej se jött ki belőle. Ugyanez történt másnap is. A gidák már majd éhen haltak. Szegény remete nem tudta elnézni, hogy a szarvasgidák éhen pusztuljanak. Az anyjuk nyomába

szegődött. Egyszer csak észreveszi, hogy egy kislány szopja a szarvas csecst. Mihelyt a kislányt megpillantotta, karjára vette, és elvitte a barlangjába. Azután így szólt a szarvashoz: — Itt szoptasd ezt a lánykát, de a kicsinyeidnek, a gidáidnak is adj tejet — Aztán nagy ügyel-bajjal megtanította a lánykát enni. A kislány nőtt-növekedett, bájos lányka lett belőle. Gondozta a remetét, elvégezte a házimunkát. A remete pedig olyan nagy szeretettel nézett rá, mint még senkire, mintha édeslánya lett volna.

Egy szép napon a király vadászni ment. Javában vadászik, hát egyszer csak kitör a vihar: zuhog az eső, mennydörög, fú a szél... Nem volt hová menekülnie, *így* hát a remete barlangjában húzta meg magát. A remete, látva, hogy vendége bőrig ázott, felkiáltott: — Ürmöske, Ürmöske! hozz egy széket, rakj tüzet, segítsünk ezen az úron. — Amikor a király meghallotta az Ürmöske nevet, megkérdezte: — Kedves remete, miféle név ez az Ürmöske? — Uram — válaszolta a remete —. van nekem egy nőstény szarvasom. Ez a szarvas a kicsinyeit szoptatta. Aztán egy idő múlva úgy tért haza, hogy egy csöpp tej se volt a csecsében. Egy szép napon a nyomába szegődtem. Látom ám, hogy egy lányka fekszik alatta, azt szoptatja. A kislány egy ürmöfűcsomón ült, ezért neveztem el Ürmöskének. — A király meghallgatta, aztán így szólt: — Te remete, add nekem a kislányt, elviszem a palotába. Taníttatom. Te már öreg ember vagy. A kislány nem maradhat itt magára a mezőn ... — Felséges uram — feleli a remete —, szeretem ezt a lánykát, annyira szeretem, hogy örülök, ha felséged elviszi, mert én, szegény remete, nem tudom megtenni érte azt, amit felséged megtehet. — A király búcsút vett a remetétől, fogta a lánykát, maga elé tette a nyeregbe, és útnak indult.

Aztán hazaérkezett a palotába. Ürmöskét átadta az udvarhölgyeknek. Azok nevelték fel. Amikor a király észrevette, micsoda kincs ez a lány, így szólt magában: — Legokosabb, ha elveszem feleségül, királynőmmé teszem. — El is vette. Ürmöske királyné lett.

A király annyira szerette feleségét, hogy majd az eszét vesztette. Egy szép napon magához hívatta, és így szólt hozzá: — Ürmöském, el kell utaznom. De legjobban azért fáj a szívem, mert itt kell

hagyjalak. — Ürmöske a hír hallatára elszomorodott. A király útnak indult.

Az egyik estét idegenben, hercegek és lovagok társaságában töltötte. Mindenki a maga asszonyát dicsérte. A király így szólt: — Dicsekedhettek mindnyájan! Olyan felesége egyikőtöknek sincs, mint nekem. — Azt mondja erre az egyik lovag: — Felséges uram, ha nem ellenzi, fogadjunk. Elmegyek Palermóba, s megmutatom felségednek, hogy távollétében összeszűröm a levet a feleségével. — Lehetetlen — felelte a király. — Lehetetlen! — Lefogadjuk? — kérdezte a lovag. — Fogadjuk le, mégpedig egy birtokban! — Megállapodtak az időben is. A lovag egy hónapot kapott. Útnak indult. Megérkezett Palermóba, éjjel-nappal ott ödöngött a királyi palota erkélye alatt. Az idő múlt, de a lovag egyszer se látta, hogy a királyné kinézett volna. Az ablak sohasem nyílt ki.

Az egyik napon, amint kétségbeesetten jár-kelel, odamegy hozzá egy vénasszony, és alamizsnát kér tőle. — Eriggy innen, ne bosszants! — kiáltott rá a lovag. Erre a vénasszony megkérdezte: — Miért ilyen bosszús uraságod? — Eriggy innen, hagyj békét! — Mondja meg uraságod, mi baja, hátha segíthetek rajta... — Fogadást kötöttem. Be kell jutnom a palotába, vagy legalábbis meg kell tudnom, milyen a királyné külsőre. — Ó, uram, nyugodt lehet, mindent elintézek. — A vénasszony telerakott egy kis kosarat tojással meg gyümölcscsel. Megjelent a palotában, azt mondta, beszélni szeretne a királynéval. Amikor bebocsátották őfelsége elé, megölelte, és halkán így szólt hozzá: — Édes lányom, nem ismeresz meg? Pedig rokonok vagyunk, örülök, hogy hozhattam egyet-mást neked. — A királyné ott fogta a vénasszonyt a palotában, és megparancsolta, hogy mindenki adja meg neki az illő tiszteletet. Bizalmába fogadta, úgy bánt vele, mint jó rokonnal. Mivelhogy nem ismerte a rokonságot, azt hitte, hogy a vénasszony valóban atyjafia. A banya bármikor bemehetett a királyné szobájába, s mindent megtehetett, ami csak jólesett neki.

Egy szép napon a vénasszony álmában lepte meg a királynét. Odalépett az ágyához, összevissza csókolta: — Édes lányom, milyen gyönyörű vagy! — Kicsit kitakarta. Látja ám, hogy a bal vállán van egy szép nagy szemölcs. No, mit tesz erre? A szemölcsből kiállt

néhány szőrszál. Fogott egy ollót, levágta őket. Aztán nagy boldogan kisurrant a palotából. Amint a lovag megkapta a szőrszálakat, és megtudta, milyen a királyné külsőre, majd kibújt a bőréből örömeiben. Elővett egy csomó pénzt, és a vénasszony markába nyomta. A megbeszélte napon megjelent a király és a többi lovag előtt. Mindenki kíváncsi volt, ki nyeri meg a fogadást. A lovag megszólalt és ezt mondta: — Felséges uram, mindent elvégeztem. Ugye a királynő ilyen meg ilyen? — No — feleli a király —, hát ezt jól kiszimatoltad. De abban biztos vagyok, hogy nem tudtál az asszonyom közelébe férkőzni. — Felséges uram, ugye a királynő bal vállán van egy szemölcs? Íme a bizonyág. — S egy darab papírba csomagolva, átadta a királynak a titkot, amit csak őfelsége ismerhetett. A királynak elállt a lélegzete. Azon nyomban hajóra szállt, sietett haza palotájába. A királyné, amikor megtudta, hogy ura megérkezett, boldogan ment elébe. A király belépett a palotába, megparancsolta, fogjanak be a hintóba, aztán rákiáltott a feleségére: — Szállj be! — Elképzehetik uraságtok, mit érzett szegény királyné. Beszállt a kocsiba, az elvitte a Munti Piddirinura. Mihelyt odaértek, a király ráparancsolt, szálljon ki a hintóból, és alighogy kiszállt, végigvágott rajta az ostorral. Aztán otthagya a földön. Nagy sietve visszatért a palotába.

Hagyjuk a királyt, úgvsem érdekel már minket, ismerkedjünk meg egy orvossal. Ennek az orvosnak kislánya született, így hát megfogadta, hogy elzarándokol a Santa Rusulia kápolnához. Egy szép napon, feleségével együtt útnak indult, magával vitte a szolgáját is, egy rabszolgát. Hát, amint a Munti Piddirinuhoz érnek, nyöszörgést hallanak. Az ember megszólalt: — Nézzük meg, ki nyöszörög? — Odamentek arra a helyre, ahonnan a nyöszörgés hallatszott, hát mit látnak? Sebesült fiatalasszony fekszik a földön, valósággal haldoklik. Az orvos bekötözte, ahogy tudta, aztán így szólt a feleségéhez: — Halasszuk el a zarándokutat. Menjünk haza, vigyük magunkkal ezt a szegény fiatalasszonyt, gyógyítsuk meg, ha tudjuk. — Így is tettek. Hazavitték magukkal Ürmöskét. Kérdezte az asszony is meg az ember is, miféle szerencsétlenség érte, de hiába, Ürmöske óvatos volt, semmit se mondott el nekik.

Az orvos házában Ürmöske vette gondjaiba a kislányt. A gyerek anyja örült, hogy ilyen jóságos és erényes fiatalasszonyra akadt. Egy szép napon az ember így szólt a feleségéhez: — Tudod, mit csinálunk? Rábízzuk a szobalányra a kislányt, és elmegyünk a Santa Rusulia kápolnába. Hiszen megfogadtuk.

Másnap reggel fölkeltek, fölkellették Alit is. Ürmöske meg a kislánv még aludt, magukra hagyták őket, és útnak indultak. Amikor már egy jó darabot mentek, megszólal a szolga: — Jaj, gazduram, elfelejtettem valamit. Otthon hagytam az elemózsiás kosarat! — No, szedd a lábad, Ali. Lódulj a kosárért! Megvárunk — felelte a gazda. Ez a szolga halálosan gyűlölte az új szobalányt, mert úgy érezte, hogy gazdái megváltoztak, most a szobalányt szeretik, nem őt. Amint hazaért, dologhoz látott. Kinyitotta a kaput. Ürmöske meg a lányka még aludt. Szegény ártatlanságok! Ali levágta a kislány fejét, aztán visszasietett gazdáihoz. No de hagyjuk őket, hiszen úgyis utaznak, és lássuk, mit csinál Ürmöske. Amint fölébredt szegény, látta, hogy mindene csupa vér. Körülnéz. Észreveszi, hogy a kislánynak levágták a fejét. — Jaj nekem! Hazajönnek gazduramék, és halva találják a lányukat. Mitévő legyek? — Körülnéz a házban, látja, hogy az egyik ablak nyitva van. Fölmászik rá, s kiugrik. A pusztán találta magát. Egyszer csak egy romba dőlt régi palotához ért. Belépett, nem látott benne egy teremtet lelkét sem. Észrevett egy ócska díványt, lehevert rá. Fáradt volt és elkeseredett, *így* aztán elnyomta az álom.

Hagyjuk Ürmöskét aludni, lássuk, mit csinál az apja. Az apa egy idő múlva megtudta feleségétől, hogy az asszony hazudott. Nem igaz, hogy a kislányt halva szülte. Odaadta a bábaasszonynak. Nem tudja, aztán mi lett vele. Az embernek nem volt nyugta. Egy szép napon így szólt: — Te asszony, én elmegyek. Nem jövök haza, míg hírt nem hallok a lányomról.

Hagyjuk az apát, hadd keresse a kislányt. Lássuk, mit csinál a király. Ez egy idő múlva tépelődni kezdett. — Ki tudja, nem hazudott-e a lovag, amikor azt mondta, hogy feleségem, szegény, távollétemben bűnt követett el!... Ki tudja, él-e, hal-e?... Itthagynom a palotámat. Nem térek vissza, míg hírt nem hallok a feleségemről!

Lássuk, mit csinál az orvos. Megjött a zarándokútról, hazaért. Nagyon boldog volt, hogy viszontláthatja kislányát meg a kislány dajkáját. Belépett a házba, szólította őket, de nem látott egy teremtet lelket sem. Belépett a hálósobába, s ott találta a kislányt holtan. Ahogy ott állt, megragadta a szolgát, és így szólt: — Ali, megkeressük ezt a gonosz nőszemélyt, s ha megtaláltuk, végzünk vele. Ő sem irgalmazott a lányomnak! — Útnak is indult. Betért az omladozó palotába. Amint belép, látja, hogy ketten már ott ülnek, pihennek. Ő is fáradt volt, meg kétségbeesett, leült hát a többiek mellé. Ott üldögéltek négyesben. A szoba közepén lámpa égett. Amint a négy ember ott üldögél némán, egyszer csak látják, hogy jön egy olajosüveg, odaáll a lámpa alá, és megszólal: — No, hajolj le. — A lámpa lehajolt, s az olajosüveg megtöltötte olajjal. Azt mondja az olajosüveg a lámpának: — Nem mesélsz valamit? — Ugyan, mit meséljek neked unos-untalan? Pedig volna mit mesélnem! — No, mondd el! — Ide figyelj — kezdi a lámpa. — Volt egyszer egy apa, nem akart már több lánygyereket, s azt mondta a feleségének, ha megint lányt szül, megöli. Az asszony, hogy az életét mentse, eltüntette a kislányt. Hallod? A lányka felnőtt, királyné lett. A király mivelhogy az egyik lovag rászedte, kivitte az asszonyt a Munti Piddirinura, végigvágott rajta az ostorral, és otthagya a földön. Véletlenül arra ment egy orvos, nyöszörgést hallott (a jelenlevők közül hárman elképedve pillantottak egymásra, Ali meg remegni kezdett, akár a nyárfalevél.) — Hallod? — Az orvos feleségével együtt odament arra a helyre, ahol a nyöszörgést hallotta. Ugyan mit látott? Azt, hogy egy szép fiatalasszony fekszik a földön, sebesülten. Hazavitte magával, rábízta a kislányát. De a lánykát megölte a szolgál, mert gyűlölte a fiatalasszonyt... — Felkiált erre az olajosüveg: — Szegényke! Aztán mi lett vele? Él vagy meghalt? — Nem halt meg. Él. — És hol van szegényke? — Itt van benn, leheveredett a díványra, pihen. Keresi az apja, keresi a király. Az orvos is keresi, meg akarja ölni, mert azt hiszi, ő gyilkolta meg a kislányát. — No, felugrott erre mind a három férfi. Az orvos lefogta Alit, nehogy megszökjön. Beléptek a belső szobába, s mind a hárman Ürmöske nyakába borultak. Azt mondja az apja: — Az én lányom, engem illet. — Megszólal az orvos: — Az enyém, mert én

mentettem meg az életét. — No erre a király: — Igaz, hogy cserbenhagytam. De mégis a feleségem. Engem illet! — Nekiestek Alinak, felkoncolták.

Az apa meg az orvos hallgatott az okos szóra. A király mindnyájukat meghívta a palotába. Nagy lakomát csapott, mivelhogy megtalálta a feleségét. Az asszony apját meg az orvost rokonává fogadta.

*Ma is élnek, boldogok,
Nekünk meg a gyomrunk korog.*

A CSIZMA

Élt egyszer egy kereskedő. Volt neki egy fia meg egy lánya. Ez a kereskedő gazdag ember volt. A gyerekeit úgy szerette, akár a szeme fényét. Képzelmű, hogy szerette őket az anyjuk!

Egy idő múlva a gyerekek anyja megbetegedett. Az Úr magához vette. Az ember magára maradt. Fiát iskoláztatta. A legényke nagyon jófejű, volt, úgy vágott az esze, mint a borotva. Egy idő múlva az apa is megbetegedett. Meg is halt. Halála után ottmaradt a két testvér árván. Úgy szerették egymást, mint madár a tiszta búzát. A legény okosságának híre eljutott a portugál király udvarába. A király megtette kancelláriusának, és rábízta minden dolgát. Történt egyszer, hogy néhány levél, amit ez a legény írt, a spanyol király kezébe került. Amint a spanyol király meglátta a leveleket, így szólt: — Ejnye, de szép betűk! Szívesen megtenném titkáromnak az írójukat. — Küldött is egy levelet a portugál királynak:

Eloolvastam felséged leveleit, és elcsodálkoztam rajta, milyen szép betűket ír felséged titkára. Megkérem felségedet, tegye meg azt a szívességet, hogy elküldi hozzám a titkárát.

Ez a két király mindig egymás kedvére szokott tenni. Amikor a portugál király megkapta a levelet, mindjárt hívatta a titkárát, s bár nem szívesen vált meg tőle, ráparancsolt, induljon útnak. Azt mondja erre a legény a királynak: — Felsőges uram, nem tehetem. Van egy húgom, nem tudom kire hagyni. — Mit tegyünk, Don Giuseppi? El kell utaznod. Húgodat bízd rá a szobalányára. Derék lány, mindig otthon ül, nyugodtan alhatsz felőle. — Nem volt mit tenni. A legény hazament. - Húgocskám, ez meg ez történt. El kell utaznom, mert a

spanyol király engem akar titkárának. Itthon maradsz a szobalánnyal. Majd ha megtaláltam a helyemet, érted küldök, s utánam jössz Spanyolországba. — Képzelmek azt a sírást. Végül is így szólt a legény: — Ide figyelj, megmondom, mitévők legyünk. Megfestetjük magunkat, én elviszem a te képedet, az enyém itt marad nálad. — Így is tettek. A legény elutazott, húga otthon maradt a palotájukban a szobalánnyal. Pénznek, ékszernek, drágakőnek bővében volt. Így aztán eléldégt.

Don Giuseppi megérkezett a spanyol királyhoz. A király nagy tisztességgel fogadta, íratott vele valamit. Nagyon elégedett volt a legénnyel. Kancelláriusává fogadta. Annyira megszerette, hogy az uralkodás minden dolgára csak azt mondta: — Don Giuseppi, intézd el... Ugye érted?... Bízom benned. Úgy jó, ahogy te csinálod! — No de az udvarnokokat, a fegyvernököket, az elcsapott titkárt, a lovagokat e nagy tisztesség láttán rettenetesen elfogta az irigység. Egyre csak azon járt az eszük, mi módon lehetne a legényt megrágalmazni, befeketíteni. A legény a húga képével vigasztalódott. Egy szép napon is Don Giuseppi olyannyira vágyódott a húga után, hogy elővette az arcképét és elkezdte nézni. Nézte-nézte, a szeme könnybe lábadt. No de az egyik udvarnok, a király fegyvernöke meglátta. Elég volt neki ennyi is, szaladt a királyhoz: — Felsőleges uram, hát ez pompás! Ez aztán a derék legény!... Mást sem hallani felségedtől, csak azt, hogy ennek a Don Giuseppinek nincsen párja! Felsőged valósággal bolondul érte, közben meg a jó ég tudja, hogy a titkár úr kivel sumákol!... — No kivel? — Kivel? Egy arcképpel. Sírva bámulja, csókolgatja. Szép dolog! ... S tudja felséged, hová dugja a képet? A párnája alá! — Erre fölfigyelt a király. Fejébe vette, hogy megnézi azt az arcképet. Egy szép napon, amikor Don Giuseppi a képet csókolgatta, a király váratlanul berontott hozzá. Látja, hogy a legény sír. — Hát ez szép dolog, Don Giuseppi!

Mondhatom, szép dolog! Miféle hölgy képét csókolgatod? — A húgomét, felsőleges uram. — A király odalépett hozzá, megnézte az arcképet. Hát az olyan szép lányt ábrázolt, amelyet emberi szem még nem látott. Amint a király megpillantotta, ráparancsolt Don Giuseppire, mondjon el mindent. A legény felsorolta húga

valamennyi jó tulajdonságát, dicsérte, ahogy tudta. De ott volt ám a közelben az a lókötő fegyvernök is. Szüntelenül azon járt az esze, hogyan tehetné tönkre a legényt. Odalépett. Amikor hallotta, miről beszélnek, az arcképet is megnézte, és így szólt: — Hát ez kicsoda? Hisz ezt a lányt ismerem, volt is dolgom vele. — Az én húgommal? No de az soha ki nem lép a házból! Emberi szem még nem látta az arcát. — Pedig nekem volt dolgom vele! — Hazudsz! — Addig mondogatták, hogy „igazat mondok!”, meg „hazudsz”, míg a király meg nem szólalt: — No, öntsünk tiszta vizet a pohárba. Ha igaz, amit te, fegyvernök, mondasz, vagyis hogy valóban dolgod volt Don Giuseppi húgával, egy hónap múlva bizonyságul hozz valami emléket tőle. Ha azt elhozod, fejét vétetem Don Giuseppinek. De ha nem hozod el, téged fejeztetlek le.

Így parancsolta a király, nem volt mit tenni. A fegyvernök útra kelt, hogy bizonyságul valami emléket hozzon a lánytól. Megérkezett Palermóba, tudakozódni kezdett a lány után. De mindenkitől azt hallotta, hogy ritka erényes teremtés, sohase lehet látni, mindig zárva az ablaka. Az idő múlt, a fegyvernök majd eszét vesztette, ha arra gondolt, hogy meg kell halnia. Egy este kalaplevéve, hajadonfővel már a lelkét is eladta volna az ördögnek. — Jaj, mitévő legyek, mitévő legyek? — Meglátta őt egy vénasszony: — Könyörüljön rajtam, lovag úr, majd elpusztulok éhen! — Eriggy innen, te, ördögök öreganyja! — Könyörüljön rajtam, én is megsegítem. — Tudsz is te rajtam segíteni! — Bizony tudok, uram! Uraságod megmondja, mi baja, s meglátja, segíték rajta. — A lovag komolyra vette a dolgot, és megkérdezte: — Miért, ki vagy te? — Ne törődjön vele, kegyelmes uram, bízson bennem. Meglátja, segíték a baján. — A lovag ráállt, és mindent elmondott a vénasszonynak. — Ó, hát kegyelmes uram ezért esett így kétségbe? Bízsa csak rám! Akár ha a kezében volna a bizonyság. — Hát, tudod, ha azt megszerzed nekem, gazdagon megjutalmazlak.

No de mi történt az éjjel? Szakadt az cső, mintha dézsából öntenék. A vénasszony ott didergett a lány kapuja előtt. — *Bi-br-br!* — és szívszakasztón sírt. Közben félelmetesen villámlott, mennydörgött, csapkodott a ménkű. A ház úrnője, vagyis Don Giuseppi húga, meghallotta a keserves nyöszörgést: — Jaj,

szegényke! — kiáltott fel. — Bocsássátok be, és zárjátok be utána a kaput. — A kapu kinyílt, a vénasszony leült a kapualjban. Amint leült, megint elkezdett dideregni: — *Br-bi-br!* Könyörüljete rajtam, majd megfagyok! — Ezt is meghallotta a lány: — Jaj, szegényke! Hívjátok be a házba. Ne hagyjuk így dideregni. — A lány jószívű volt, enni adott a vénasszonynak. De a banya szüntelenül úgy tett, mintha dideregne. No aztán addig-addig mesterkedett, míg szobáról szobára beljebb nem jutott, végig nem járt négy vagy öt szobát. Utoljára oda is bekukkantott, ahol Don Giuseppi húga szokott aludni. A lány, mivelhogy a vihar miatt sokáig virrasztott, éjszaka mély álomba merült. Az egész ház nyugovóra tért. Amikor a banya látta, hogy mindenki alszik, belopózott a lány szobájába, kitakarta, s tetőtől-talpig alaposan végigmérte. Ahogy nézi, egyszercsak észreveszi, hogy a jobb vállán három szőrszál van. Mind a három mintha aranyból lett volna. Fogott egy ollót, levágta a három arany szőrszálat, bekötötte a kendője csücskébe, nagy óvatosan elrejtette, s visszalopózott a fekvőhelyére. Amint odaért, megint elkezdett nyöszörögni. A fogát csikorgatta. — Phü, phü, hogy lehet itt meglenni? Alig kapok levegőt. Nyissatok ajtót, el akarok menni. — Szegény lány felébredt, meghallotta a nyöszörgést. Ráparancsolt a szobalányra, engedje ki a vénasszonyt. Amint a banya kitette lábát a házból, megkereste a lovat. Az ott ödöngött a palota előtt. Odaadta neki a három szőrszálat. A lovak majd kibújt a bőréből örömeiben. Gazdagon megjutalmazta a banyát. Aztán nyakába szedte a lábát. Másnap reggel hajóra szállt, és elvitorlázott Spanyolországba. Amikor megérkezett, jelentkezett a királynál: — Felsőleges uram, íme a bizonyosság, hogy dolgom volt Don Giuseppi húgával! — A

király elámult, és hívatta Don Giuseppit. — Don Giuseppi, elvesztetted a fogadást. Íme a bizonyosság, hogy a fegyvernöknek dolga volt a húgoddal. Itt van három arany szőrszál a lány jobb válláról. — Jaj szegény fejemnek! — kiáltott fel Don Giuseppi. — No — mondotta a király —, adok hat hónapot. Azalatt vagy megvéded az igazadat, vagy fejedet vétetem. — Jöttek a porkolábok, közrefogták a legényt, börtönbe vetették. Napjában nem kapott mást, mint egy darab kenyeret meg egy korsó vizet.

Hagyjuk szegényt a börtönben, és térjünk vissza a hűgához. Szegényke nem kapott levelet, azt sem tudta, hová legyen félelmében. — Édes bátyám — siránkozott —, mi történhetett veled! Nem írsz egy sort se!...

No nézzük, mit csinál a porkoláb. Eleinte csupán egy darab kenyeret meg egy korsó vizet adott a fogolynak. De erőt vett rajta a jó érzés, s a király tudta nélkül megosztotta vele minden betevő falatját. A mesében gyorsan múlik az idő. Szegény Don Giuseppi már négy hónapja raboskodott, és egy sort se tudott írni a hűgának. Egy szép napon a porkoláb nyakába borult, s így szólt: — Segíts rajtam. Engedd meg, hogy néhány sort írjak a hűgomnak. Aztán te magad add postára. — A porkoláb jószívű ember volt. — Ahogy uraságod óhajtja — felelte. Don Giuseppi nekifogott a levélnek, megírta a hűgának, mi történt vele. Hogy fejét veszik miatta, s azt is, miért. A porkoláb átvette a levelet, föladta a postára. A lány megkapta a levelet. Elolvasta. — Jaj, édes bátyám! — kiáltott fel. — Hogy történhetett ekkora baj velem, saját házamban? — Addig-addig töprengett, míg jó ötlete nem támadt. Tüstént dologhoz is látott. Mindenét eladta, amije csak volt, földjeit, birtokait, mindenét pénzzé tette. A pénzen gyönyörű szép drágaköveket vásárolt. Keresett egy ügyes aranyművest, és ezt mondta neki: — Csinálj nekem egy szép fél csizmát, és rakd ki ezekkel a drágakövekkel. — Varratott magának gyászruhát is. Aztán hajóra szállt és elvitorlázott Spanyolországba. Az idő múlt. Eltelt a két hónap is. Amikor a lány kikötött, trombitaszót hallott. S ugyan mit látott? A katonák egy összekötözött embert hurcoltak a vesztőhelyre. Ott állt a lány talpig gyászban, az egyik lábán harisnya, a másikon csizma. Olyat ember még nem látott. Nekirugaszkodott szegényke, ott a nagy sokaság közepette leborult a földre, és így kiáltott: — Kegyelem, felséges uram! Kegyelem, felséges uram! — Az emberek fölfigyeltek rá, és utat nyitottak. Meghallotta a király is: — Álljatok meg! — parancsolt rá a katonákra. — Mi történt? — Kegyelem, felséges uram, tegyen igazságot! Kegyelem, felséges uram, tegyen igazságot! — A király észrevette, milyen gyönyörű szép, és így szólt: — Megadom, amit kérsz! — Felséges uram, felséged fegyvernöke elcsábított, azután ellopta a fél csizmámat. — Meg is mutatta a gyémánttal és

drágakövekkel kirakott csizmát. A király, ahogy megpillantotta a csizmát, elámult. Ráripakodott a fegyvernőkre: — Ilyet tettél? Elcsábítottad ezt a lányt, aztán a csizmáját is elloptad! Ne merészkedj még egyszer a közelembem! — A fegyvernők majd halálra vált. Nem tudta, mitévő legyen: — Felséges uram — szólalt meg. — Nem is ismerem ezt a hölgyet! — Micsoda? — kiáltott fel a lány —, nem ismer kegyelmed?... Hát akkor hogy mondhatta azt, hogy dolga volt velem?! — Felséges uram — nyögte ki a fegyvernők —, nem tudom, mit mondjak. Bevallok mindent úgy, ahogy történt. — El is mesélt mindent, elejétől a végéig. A király látta, hogy Don Giuseppi húga ártatlan. Levétette a legényről a bilincset, és odahívatta maga elé. Amint Don Giuseppiről levették a bilincset, és megpillantotta bűgát, nyakába borult. Az egyik jobban sírt, mint a másik. A király lefogatta a fegyvernőköt, bilincsbe verette. — Csapjátok le a fejét! — Azon nyomban le is fejezték.

A király magával vitte a palotába a két testvért, és mivel látta, hogy a lány nagyon szép, nagyon tisztességes, elvette feleségül.
Jól megy soruk. Boldog mindegyik. Nekünk meg az állunk fölkapik.

A BALKEZES FEGYVERNŐK

Azt mesélik, hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy spanyol király. Ennek a spanyol királynak volt egy balkezes meg egy jobbkezes fegyvernőke. A balkezes fegyvernők felesége, ha nem tekintjük a hibáit, olyan szép, olyan kedves, olyan tisztességes asszony volt, akár a Madonna. A jobbkezes fegyvernők már régóta ott lebzseltek az udvarnál, de még egyszer se sikerült megpillantani az asszony gyönyörűségét. Már szinte bosszankodott is miatta. Egy szép napon aztán a király elé járul, s így szól hozzá: — Felséges uram, ha tudná, milyen szép felesége van a balkezes fegyvernőknek! Milyen gyönyörű szép az az asszony, felséges uram!

Egy másik alkalommal így lelkesedett: — Felséges uram, ma reggel láttam a balkezes fegyvernők feleséget. Szemem szám elállt. Milyen gyönyörű szép! — Aztán meg: — Tudja, felséges uram, ennek a balkezes fegyvernőknek a felesége napról napra szebb lesz.

Így ment ez mindennap. A király se volt fából. Addig- addig hallgatta a jobbkezes fegyvernök lelkendezését, míg el nem fogta a kíváncsiság, hogy milyen is lehet ez a ritka szép asszony. Egy alkalommal lovagjai kíséretében kilovagolt. Elmentek a balkezes fegyvernök háza előtt. Az asszony véletlenségből éppen kinézett az ablakon. A király érezte, hogy a szíve hevesebben dobog. Mentében rápillantott. De mivelhogy király volt, sokáig nem gyönyörködhetett benne, mert összesúgtak volna a háta mögött. No de mit csinált? Ugyanarra vette útját hazafelé menet is. De a szépasszony nem szeretett cifrázkodni, addigra már behúzódott az ablakból. A királynak nem volt nyugta. Visszatért a palotába, és megparancsolta, hogy egyetlen teremtet lélek se merjen az utcára lépni, míg meg nem jön. Az volt a terve, hogy fölkeresi a szépasszony házát, tiszteletét teszi nála, míg az ura a palotában rostokol — hiszen tilos az utcára lépni —, aztán hazatér.

No, fölöltözött közkatonának, odasétált a balkezes fegyvernök palotájához, becsöngetett. Jön a szobalány: — Mit akarsz? — Beszélnem kell az asszonyoddal. — Mi dolgod néked az én asszonyommal? — Beszélnem kell vele. — Az asszonyom lepihent, nem fogadhat. — Nekem pedig be kell mennem. — Abból ugyan nem eszel. — Szó szót követett, egyre mondták, hogy te így, te meg úgy, végül is a szobalány jól mellbe lökte a királyt, és becsapta az orra előtt a kaput.

Erre a király kigombolta a mentéjét, s megmutatta a királyi aranygyapjat.

A szobalány nyomban arcra borult, és irgalomért könyörgött, mivelhogy nem ismerte meg őfelségét. — Sebj — szólt a király. - Látom, hűséges cseléd vagy. Csak azt engedd meg, hogy az asszonyod arcába nézzek, aztán megyek is tovább. — Szolgálatára, felséges uram — felelte a szobalány, és lábujjhegyen bevezette a királyt a szépasszony hálószobájába. A hölgy mély álomba merült, s ahogy az alvó emberrel szokott lenni, az arca még jobban kipirult. A királyt, amint ránézett, elfogta a vágyakozás. Lehúzta kesztyűjét, és odatette az ágymennyezetre. Nézte, nézte a szépasszonyt, aztán hirtelen sarkon fordult, és elsietett.

Visszatért a palotába, és a lovagoknak meg az egész udvarnak engedélyt adott a távozásra. A balkezes fegyvernök is hazatért. Kereste a feleségét. Belépett az asszony hálósobájába, és ugyan mit látott? Megpillantotta azt az átkozott kesztyűt, amit a király ott felejtett az ágymennyezetten. Nem is kesztyű volt az, hanem maga az ördög. Ettől a naptól kezdve a balkezes fegyvernök rá sem nézett feleségére. Szegény asszony, olyan ártatlan volt, akár a szentséges Szűzanya. Nem tudta, mire vélje ezt a változást. Csak ette, emésztette magát, de sohasem panaszkodott. Azt mondja neki a szobalánya: — Ejnye, kegyelmes hercegnőm! Mi dolog ez, hogy így búslakodik? Se színházba, se multságba nem jár? Bezzeg a többi hölgy hol itt, hol ott páváskodik! Nyugodjon már meg! *A szerencse forgandó, naptól Jellel távozó. Az igazság mindig napfényre derül.*

Egy szép napon az az ördögadta jobbkezes fegyvernök véletlenségből elment a balkezes fegyvernök háza előtt. Fölpillantott az ablakra. Mintha kísértetet látott volna. Ugyan ki az a kísértet? Nem más. mint szegény hercegnő. Fonnyadt, hervadt; fogyott, mint a gyertyaszál. Még a jobbkezes fegyvernöknek is megesett a szíve rajta. Elment a királyhoz: — Felséges uram, bizonyára tudja, milyen gyönyörű szép asszony volt a balkezes fegyvernök felesége. Most meg rá se lehet ismerni, úgy megsárgult, úgy elfonnyadt. — A király elgondolkozott egy kicsit, aztán egyszer csak a homlokára csapott s felkiáltott: — Én vagyok az oka!

Néhány nap múlva a király udvari ebédet adott. Megparancsolta, hogy minden lovag hozza magával a hűgát, ha van, vagy a feleségét, vagy valami más hölgyet. A balkezes fegyvernök is kénytelen volt elvinni a feleségét, hiszen nem volt se húga, se más nőrokona. Behívta a szobalányt, s így szólt hozzá: — Mondd meg az asszonyodnak, csináltasson magának olyan szép ruhát, amilyent csak akar. A költséggel ne törődjön. Udvari ebédre vagyunk hivatalosak egyik nap.

A szépasszony sehogy se akarta elhinni, amit az ura izent. Valósággal jókedvre derítette, hogy lakomára mennek. Elérkezett a lakoma napja, elindultak a palotába. A szépasszony a férje oldalán ült, a királytól bal kézre. A legfinomabb falatokat ették, ezüstvillával, ezüstkanállal, a legjobb bort itták, ami csak az országban terem,

szólt a zene, énekeltek, öröm volt hallgatni. Amikor az ebéd végére értek, a király megszólalt:

— Most azt szeretném, uraim, ha mindnyájan, akik megtiszteltétek asztalomat, elmondanátok, hogy megy sorotok. Kezdjük terajtd, jobbkezes fegyvernök.

A jobbkezes fegyvernök elmondta, hogy jól megy sora. Azt is hozzátette, hogy szent békességben él a feleségével. — És te, hölgyem — fordult a király a jobbkezes fegyvernök feleségéhez —, hogy boldogulsz az uraddal, az én derék fegyvernökömmel? — Pompásan — felelte a hölgy. A király egytől egyig végigkérdezte a vendégeket. Az egyik ezt mondta, a másik azt. Végül a balkezes fegyvernök feleségére meg magára a fegyvernökre került a sor. A király először a szépasszonynak tette fel a kérdést: — Hát neked hogy megy sorod, hercegnő? — Szegény asszony meg se mozdult, mégis igazi gráciával, versben válaszolt:

Szőlő vagyok, szőlőfürt, Gazdám eddig megbecsült. Ugyan mi oka lehet,

Hogy immáron nem szeret.

A fegyvernök azon nyomban így felelt:

Szőlő voltál, szőlőfürt, Igaz, gazdád megbecsült, De a fekhelyed felett Király kesztyűje hevert. Gazdád ezért nem szeret.

A király elértette a dolgot. A szőlőfürt a szépasszony. A férje rá se néz, mert megtalálta a kesztyűt az ágymennyezetten. A király rádöbbsent, hogy nagy bajt okozott kíváncsiságával. Azon nyomban meg is szólalt.

A szőlőből nem ettem, Úgy segítsen az Isten. Még csak hozzá se éltem. Koronámra esküszöm Asszonyodhoz nincs közöm.

Ha a király a koronájára esküszik, nagyon nagy esküvést tesz. El is képedt a balkezes fegyvernök. Mégse tudott hinni felesége ártatlanságában.

Ebéd végeztével a király ott maradt a házastársak mellett, és őszintén elmondta, hogy is volt a kesztyűvel. Végül is így szólt: — Csak néztem, milyen híven szolgálja szobalányotok a gazdait. Elámultam a hercegnő tisztességén. Rá nem néz más férfira, csak a férjére. No de, bocsássatok meg! Én okoztam boldogtalanságotokat, szenvedéseketek.

Vígan élnek, boldogok, Nekünk meg a fogunk csikorog.

A KÉRGESSZÍVŰ CSÁSZÁR

Élt egyszer két jó koma. Az egyiknek volt egy fia, a másiknak nem volt gyereke. Mindketten nagyon szerettek a fiút. No, ez a két jó koma gazdag hajós kereskedő volt. Minden tengert bejártak. Egy szép napon annak a komának, akinek nem volt gyereke, hajóra kellett szállnia a kereskedés dolgában. Készülődött az útra. Közben a komájának a fia, akit oly nagyon szeretett, könnyörögni kezdett neki is meg az édesapjának is, hogy engedjék el, hadd ismerkedjék a tengerrel meg a kereskedéssel. Az apja sehogyan sem akarta elengedni, a koma se akarta magával vinni, akinek hajóra kellett szállnia. De a legény addig-addig rimázkodott, míg meg nem engedték neki, hogy elutazzon.

Amikor kiértek a nyílt tengerre, rettenetes vihar tört ki. Olyan borzasztó vihar volt, hogy a két hajót, a komáét meg a legényét, messze elsodorta egymástól. A koma hajója megmenekült, de a legény hajótörést szenvedett egy sziklazátonyon. Mindenki vízbe fúlt, de a legénynek sikerült megkapaszkodnia egy deszkában. Úszni kezdett, és kievickélt a szárazföldre. Nagy félenken magában nekiindult ennek a szárazföldnek. Bevette magát egy erdőbe. Ott csak úgy nyüzsögtek a fenevadak. Annyira félt tőlük, hogy este fölmászott egy tölgyfára, ott hált. Aztán észrevette, hogy szabad az út, hiszen nem is látni olyan sok vadállatot. Nekiindult, egész nap kószált, addig-addig mendegélt, míg egy hatalmas nagy falhoz nem ért. Ez a fal ott kanyargott az erdőben. Megpróbált fölmászni rá, kíváncsi volt rá, mi van odaát. Föl is mászott a falra, hát egy nagy várost pillantott meg. A falat ugyanis a vadállatok ellen emelték, hogy ne tudják fölfalni az embereket.

A legény, mihelyt a várost meglátta, törni kezdte a fejét, hogyan lehetne a legkönnyebben a falról lemászni, s a városba bejutni, mert csak ott mentheti meg az életét. Egy darabig töprengett, végül aztán leereszkedett, és útnak indult. Sikerült is bejutnia a városba. Amint beért, elkezdte az utcákat járni, szeretett volna valami elemózsiát venni. Mindjárt az elejében látott néhány boltot, betért és vásárolni akart. Megkérdezte, árulnak-e ennivalót, de rá se hederített senki.

Mivel nem törődtek vele, elindult a királyi palota felé. Igen ám, de a palotaőrök is némák voltak. Éhségében és kétségbeesésében, hogy senki se szól egy szót se, megindult, és járt szobáról szobára, mintha az élete forogna kockán. Elvetődött a legszebb szobába is, ahol királyi nyoszolyákat és más effélét pillantott meg... Eszébe jutott, hogy ideje lenne pihenni egyet. Egyszer csak gyönyörű szép kisasszonyok bukkantak elő, és asztalt terítettek. A legény fölkel, hozzálátott az evéshez. Aztán megint leheveredett.

Így ment ez vagy két hétig. Hát, az egyik éjszakán, amikor lepihent, egy gyönyörű szép fiatal lányt pillantott meg. Az ismerős kisasszonyok kísérték. — Bátor vagy-e és állhatatos? — A legény azt felelte, igen. — No, ha bátor vagy és állhatatos, elmondom a titkomat. Én a kérgesszívű császár lánya vagyok. Apám, amikor már a véget járta, elvarázsolta az egész várost, férfiakat, cselédeket, katonákat, még engem is. A varázslaton most egy mágus örködik. De ha megfogadod, hogy egy évig velem hálsz, soha sem nézel meg meztelenül, és senkinek sem mondd el a titkomat, akkor megtörik a varázslat, én leszek a császárnő, téged pedig kikiáltanak birodalmunk császárává. - A legény azt felelte, hogy eltökélte magát, teljesíti a császárkisasszony kívánságát.

Néhány nap múltával a legény megkérte a császárkisasszonyt, engedje meg, hogy hazalátogasson apjához, anyjához s apai jó komájához. Hamar visszajön. A lány habozott, hogy elengedje-e, végül is elbocsátotta, mert a legény annyira rimánkodott. Azt azonban megfogadtatta vele, hogy senkinek se mondja el a titkot. A császárkisasszony előparancsolt egy hajót, hogy vigye át a legényt a tengeren. Adott neki egy botot, aztán így szólt: — Ez a bot minden kívánságodat teljesíti. Egykettőre eljutsz hazádba. — Elhalmozta kincsekkel is. A legény megérkezett annak a városnak a kikötőjébe, ahol apja lakott. Tüstént parancsot adott, hogy hordják ki a partra minden kincsét, s vigyék el a legdrágább fogadóba. Aztán hogy betért a fogadóba, kérdezősködni kezdett a hajós kereskedőkről. Az emberek azt felelték, hogy volt itt a városban két jó koma, mind a kettő módos kereskedő volt, de koldusbotra jutottak, mert egyiküknek a fia a tengerbe fulladt. A fiúnak az apja nem hitte el, hogy gyermeke hajótörés áldozata lett, inkább arra gondolt, hogy a

komája hibájából pusztult el. Így aztán pörre mentek, és mindketten nyomorba jutottak. A legény meghallgatta a történetet, és azon nyomban apjáért küldött. — Közösen szeretnék kereskedni kegyelmeddel, meg kegyelmed komájával — szólt apjához —, hiszen kegyelmetek mesterei a tengeri kereskedésnek. — Az öregember azt felelte, hogy nem társulhatnak, mert mindkettőjük vagyonát fölemésztette a pörösködés. Ugyanis elvesztette a legényfiát, és ezért a törvény elé mentek. — Emiatt ne aggódjék kegyelmed — mondotta a fiatal kereskedő —, ami pénz kell, azt én előlegezem.

— A legény egykettőre asztalt terítettett, meghívta a másik komát meg az asszonyokat is. Amikor mindnyájan együtt voltak a fogadóban, a két jó koma meg az asszonyaik úgy néztek egymásra, mint a gyilkosok. Nekiláttak az evésnek, de a komák szüntelenül mérges pillantásokat vetettek egymásra, hozzá nem tudtak nyúlni az ételhez. Erre aztán a legény fogta a villát, egy falatot tett az apja tányérjára, aztán így szólt: — Édesapám, fogadja el ezt a falatot. A fia adja magának, mert itt ül maga mellett épségben, egészségesen.

— No, erre boldogan felugrottak, összeölelkeztek, összecsókolóztak, sírva fakadtak örömeikben. Aztán a legény fogta a kincseit, és szétszította az apja meg az öreg koma között, hadd kereskedjenek. De mindjárt azt is megmondta, hogy vissza kell utaznia. Hogy hová, arról nem szólt. Anyja e hír hallatára kérlelni kezdte, mondja meg, hová megy. Addig- addig rimánkodott, míg a fiú mindent el nem mondott, azt is, hogy sokáig egy nagyúri hölgygel kell hálnia, s azt is, hogy nem gyönyörködhetik a szépségében... — Adok neked egy nagyheti gyertyát — szólalt meg az anyja — amikor a hölgy elalszik, gyújtsd meg, s nézd meg, milyen szép. - A legény útnak indult. Megérkezett a kérgesszívű császár városába. Beállított a királyi palotába, összetalálkozott a császárkisasszonnyal. Az már várt rá. Este lefeküdtek. A legény alig várta, hogy megnézhesse a lányt meztelenül. Mintha száz év tellett volna el odáig. A császárkisasszony elaludt, a legény fogta a gyertyát, meggyújtotta, kitakarta a lányt, és gyönyörködni kezdett szépségében. A gyertya azonban véletlenül rácsöppent az alvó lányra. A császárkisasszony felriadt: — Ó, te áruló! — kiáltott —, kinek mondtad el a titkomat?

Most aztán te is el vagy átkozva, velünk együtt. Nem lehetek a tied, míg el nem mész az erdőbe a vadállatok közé, meg nem verekszel a varázslóval, és meg nem ölod! — Jaj szegény fejemnek! — sóhajtott fel a legény. — Legalább azt mondd meg, mitévő legyek, ha megöltem? — Ide hallgass — felelte a lány. — Adok neked egy bunkósbotot, hogy legyen mivel verekedned. Ha megölöd a mágust, vágd föl a hasát. Találsz benne egy tengeri nyulat, vágd föl a tengerinyulat, találsz benne egy galambot, vágd föl a galambot, találsz benne három tojást. Ezekre a tojásokra úgy vigyázz, mint a szemed világára. Épségben hozd ide őket. Akkor a város is, meg mi ketten is megszabadulunk a varázslattól. Különben mindörökre így maradunk. — A legény a császárkisasszony parancsára, kezében a bunkósbottal, útnak indult az erdőbe. Amint odaért, egy cserényt pillantott meg, és benne a gulyásokat meg a gazdát. Odament hozzájuk, kért tőlük egy darab kenyeret, mivelhogy eltévedt ezen a vidéken. A gazda adott neki enni, és ott fogta a cserényben. Néhány nap múltán a gazda ráparancsolt, hajtsa át a saját legelőjére a gulyát, de vigyázzon, nehogy a tehenek betévedjenek az erdőbe, mert ott lakik a varázsló, az legyilkol mindenkit, embert, tehenet egyaránt. A legény megígérte, hogy nem megy arra, aztán összeterelte a teheneket, és mind behajtotta őket az erdőbe, hogy megkezdhesse a verekedést. Amikor a gazda meglátta, kétségbeesésében sírva fakadt, mert egyik pásztora sem mert utánamenni a tehenekért. A legény nekivágott az erdőnek. Vele tartott egy pásztorfiú, de az majd meghalt félelmében. A varázsló a tehenek láttán rettenetesen feldühödött, és hat bronzszöggel kivert vasbuzogányát lengetve megindult. A pásztorfiú a mágus közeledtére félelmében belecsinált a nadrágba, és kétségbeesetten próbált elbújni a bokrok között. De a legény állta a sarat. A mágus odaér hozzá, s így szól: — Te vakmerő! Hogy mersz kárt tenni az erdőmben? — Nemcsak az erdőben teszek kárt, hanem tebenned is. — Összeugrottak, s egész nap viaskodtak. Végtére kifáradtak mind a kerten, de egyikük sem sebesült meg. Verekedés közben megszólal a mágus:

Hej, ha egy kis kenyerem, korty borom akad, Letöröm a derekadat.

Azt mondja erre a legény:

Hej, ha egy kis kenyerem, korty tejem akad, Kettéhasítalak.

Búcsút vettek egymástól, és megbeszélték, hogy másnap folytatják a viadalt. A legény összeterelte a teheneket, s visszahajtotta őket a karámba. Amikor megérkezett, mindenki elcsodálkozott rajta, hogy épségben tért vissza. A pásztorfiú elmesélte a gazdának meg a többieknek, hogy micsoda nagy harcot vívott ez az ismeretlen legény a varázslóval, és azt is elmondta, hogy viaskodás közben kenyeret meg tejet kért. A gazda megparancsolta, adjanak neki kenyeret meg tejet, tegyék be egy dézsába, a pásztorfiú vigye magával a viadal helyére, s figyelje, mikor kér. A legény megint összeterelte a teheneket, és behajtotta őket az erdőbe. Újból megjelent a varázsló, viaskodni kezdtek. Javában verekszenek, egyszer csak a varázsló azt mondja, ha most kenyeret meg bort kapna, összedöntené az eget meg a földet. No persze nem kapott. A legény kenyeret meg tejet kért, hogy legyen ereje a gyilkoláshoz. Nyomban meg is kapta, amit kért. Lenyelt egy falat kenyeret meg egy korty tejet, s úgy fejbe vágta bunkósbotjával a varázslót, hogy az holtan terült el. Tüstént felvágta a hasát, megtalálta benne a tengerinyulat, föl vágta a tengeri nyulat, megtalálta benne a galambot, föl vágta a galambot, megtalálta a három tojást. Fogta a tojásokat, jól eltette őket, és visszahajtotta a teheneket a karámba. A pásztorok is meg a gazda is nagy örömjongással fogadták. A gazda kérte, maradjon nála szolgálatban. De a legény azt felelte, nem maradhat. Az erdő meg legyen a gazdáé. Azután útnak indult. Megérkezett a városba, betért a királyi palotába. A császárkisasszony elébe ment. Kézen fogta s bevezette apjának, a kérgesszívű császárnak titkos szobáiba, fogta a császári koronát, és a legény fejére tette: — Császár vagy, én meg császárné. — Azután koronásan kivezette az erkélyre. Elővették a három tojást, és a császárkisasszony megszólalt: — Az egyiket jobbra, a másikat balra, a harmadikat előre dobd. — A legény eldobta a tojásokat. Hát, az emberek azon nyomban elkezdtek beszélni, kiáltozni, zajongani. A kocsik megindultak, a katonák gyakorlatoztak, a palotaőrök váltották egymást. Aztán mindnyájan, polgárok és katonák, hangos szóval adtak hálát szabadítójuknak: —

Éljen a császár és a császárné! Így aztán a császár meg a császárné trónra lépett, mi meg ugyanolyan nyomorultak maradtunk, amilyenek voltunk.

SFURTUNA, AZ ELÁTKOZOTT LEÁNY

Azt mesélik, élt egyszer egy király meg egy királyné. Ennek a királynak meg ennek a királynénak hét lánya volt. A legkisebbiket úgy hívták, hogy *Sfurtuna*. Nagy háború tört ki, a háborút a király elvesztette. Megfosztották trónjától, és fogságba vetették. Miközben raboskodott, családja sorsa rosszra fordult. A királynénak ki kellett költöznie a palotából. Takarékoságból egy viskóban volt kénytelen meghúzni magát. Egyre rosszabbul ment a soruk. Olyan nyomorúságra jutottak, hogy csoda volt, ha akadt egy betevő falatjuk. Egy szép napon arra járt egy gyümölcsáros. A királyné behívta, szeretett volna venni egy kis fügét. Ahogy megvette a fügét, arra jött egy vénasszony és alamizsnát kért. — Jaj, öreganyám! — szólalt meg a királyné —, adnék én neked annyi alamizsnát, amennyit csak akarsz, ha tudnék. De nem tudok, mert magam is szegény vagyok. — Hogy lehet az, hogy szegény vagy? — kérdezte a vénasszony. — Jaj, öreganyám! Nem tudod, hogy én vagyok a spanyol királyné? Haddal támadtak az uramra, s én nyomorra jutottam! — Szegénykém! Igazad van. De tudod-e, miért megy ilyen rosszul a sorotok? Azért, mert egyik lányod, aki itt él veled, el van átkozva. Nem is mosolyog rád a szerencse, amíg itt tartod magadnál. — Hát el kell üznöm valamelyik lányomat? — El bizony, felséges asszonyom. — És vajon melyik van elátkozva? — Az, amelyik keresztbe tett kézzel alszik. Ma éjjel gyújts gyertyát, s nézd végig a lányaidat. Az egyik keresztben tartja a kezét, azt kell elűznöd. Ha elűzöd, visszanyered elvesztett koronádat.

Éjfélkor a királyné gyertyát gyújtott, s végignézte lányait. Egyiknek sem volt keresztben a keze. De végül észreveszi, hogy *Sfurtuna* keresztbe tett kézzel alszik. — Jaj, édes lányom, hát téged üzzelek el? — Ahogy ezt kimondja, *Sfurtuna* fölébred, és látja, hogy az anyja szeme csupa könny.

— Mi a baj, édesanyám? — Semmi, édes lányom. Itt járt egy vénasszony, ez meg ez történt. Azt mondta a banya, hogy nem

mosolyog ránk a szerencse, míg elátkozott lányomat, azt, amelyik keresztbe tett kézzel alszik, el nem üldözöm... Te vagy ez az elátkozott! — Hát ezért sírsz? — kérdezte Sfurtuna. — No, akkor öltözöm is, és megyek világgá. — Felöltözött, batyut kötött és útnak indult.

Ment-mendegélt, míg egy elhagyott helyre nem ért. Talált ott egy magányos vályogházat. Hallotta, hogy a vályogházban szőnek. Benézett. Az egyik szövőasszony megkérdezte: — Be akarsz jönni? — Szeretnék, jóasszony — felelte Sfurtuna. — Elszegődnél szolgálni? — Elszegődnék, jóasszony.

— Mindjárt nekifogott a söprésnek, a munkának. Este azt mondják neki az asszonyok: — Ide hallgass, Sfurtuna: mi elmegyünk, rád zárjuk kívülről az ajtót, te zárd be belülről is. Ha hazajövünk, nyisd ki, de vigyázz, nehogy ellopják a selymet, a szalagot meg a többi holmit, amit szőttünk. — Aztán útnak indultak.

Éjfél tájban Sfurtuna ollócsattogásra ébredt, és látta, hogy egy asszony ollóval szabdalja a sok aranyos szövetet. Ez az asszony volt az ő rossz sorsa. Másnap megjöttek a gazdasszonyok. Kinyitották az ajtót kívülről, Sfurtuna kinyitotta belülről. Az asszonyok beléptek, s amint beléptek, borzalmas látvány tárult eléjük a földön. — Ó, te gyalázatos! Így hálálod meg, amit érted tettünk?... Takarodj! — Elkergették, még bele is rúgtak.

Szegény elátkozott lány csak járta a vidéket. Az egyik falu végén megállt egy bolt előtt, ahol kenyeret, zöldséget, bort meg más efféle árultak. Alamizsnát kért. A boltosné adott neki egy darab kenyeret, egy kis sajtot meg egy pohár bort. Megesett a szíve szegény lányon, megágyazott neki éjszakára a boltban, a zsákok között. Megjött a boltosné ura. Vacsoráztak, lefeküdtek. Éjszaka pokoli lármára ébrednek. Hát, a hordók csapra vannak verve, a bor szétfolyik. Az ember a szerencsétlenség láttára felugrott. Észrevette, hogy az idegen lány nyöszörög fektében. — Ó, te gyalázatos! Biztosan te voltál! — Fölkapott egy botot, agyba-főbe verte, aztán elkergette.

Szegény lány sírva ment el. Azt se tudta, merre vegye útját, melyik ajtón kopogtasson. Egy szép napon az egyik falu végén megpillantott egy mosónőt. — Hát te mit bámulsz?

— kérdezte a mosónő. — A világot járom. — Mosni tudsz-e?

— Tudok, jóasszony. — No, akkor maradj itt nálam mosónőnek. Én majd szappanozok, te meg öblögetsz. — Szegényke nekilátott az öblögetésnek, aztán teregetett. Amikor a ruha megszáradt, leszedte. Aztán megfoltozta, kikeményítette, végezetül pedig kivasalta.

No de ezek a ruhák a királyfi ruhái voltak. A királyfi, amint szemügyre vette a holmiját, úgy találta, nagyon szépen rendbe hozták. — No, Francisca néne — szólalt meg a királyfi —, ilyen szépen még sohasem mosott nekem. Meg is jutalmazom érte. — És adott neki tíz unciát. Francisca néne a tíz talléron szépen felöltöztette Sfurtunát. Aztán vett egy zsák lisztet, és kenyeret sütött. A kenyérral együtt sütött két szép ánizsos perccet is. Csak rájuk kellett nézni, máris étvágya támadt az embernek. Másnap aztán Francisca néne odafordult Sfurtunához, és azt mondja: — Menj ki ezzel a két pereccel a tengerpartra. Kiálts háromszor a Sorsomnak: *Hé! Francisca néne Sorsa!* Harmadszorra, meglátod, előjön. Akkor mondd meg neki, üdvözlöttem. Aztán kérdezd meg, hol találsz a magad Sorsát. Meglátod, megmondja.

Tip-top, Sfurtuna kisietett a tengerpartra. — Hé. Francisca néne Sorsa! Hé, Francisca néne Sorsa! Hé. Francisca néne Sorsa! — Francisca néne Sorsa elő is jött. Sfurtuna átadta az üzenetet, és megkínálta az egyik pereccel. Aztán megkérdezte: — Francisca néne Sorsa, az isten szerelmére, mondja már meg, hol találsz a magam Sorsát? — Ide hallgass! Megmondom, mitévő légy. Indulj el ezen az ösvényen. Addig menj rajta, míg egy kemencéhez nem érsz. A kemencemosó víz árka mellett találsz egy vén boszorkányt. Köszönts tisztességgel. Add neki a másik perccet. Az a te komisz Sorsod. Meglátod, gorombáskodni fog, de ne törődj vele. Hagyd ott nála a perccet, és *gyere* el.

Sfurtuna elindult, elért a kemencéhez, ott találta a banyát. El is undorodott tőle. Olyan piszkos, büdös, olyan csipás volt, amilyen csak egy csúf boszorkány lehet. Sfurtuna elővette a süteményt, és így szólt: — Sorsanyóka, fogadd el tőlem. — Takarodj innen, takarodj innen! Nem kell a süteményed — ripakodott rá a banya, és hátat fordított neki. Sfurtuna letette a perccet, és elment. Visszaballagott Francisca anyóhoz.

Másnap hétfő volt. Nekifogtak a mosásnak. Francisca anyó beáztatta a ruhát, beszappanozta, a lány kimosta, kiöblögette. Amikor megszáradt, Sfurtuna megfoltozta, kivasalta. Azután Francisca anyó kosárba tette, és elvitte a palotába. Amikor a királyfi meglátta a holmiját, így szólt: — Francisca anyó, ezért többet kell számítani. Ilyen szépen még sohase mosta ki a ruhámat. — Adott is neki tíz unciát ráadásul.

Francisca néne megint lisztet vett, és sütött a Sorsanyónak két peracet. Ráparancsolt Sfurtunára, vigye el neki, aztán ügyesen kapja le a tíz körméről, csutakolja le, fésülje meg, ha nem megy másképp, hát erőszakkal. No de addig még mosniok kellett. Amikor elkészültek a ruhával, Francisca néne elvitte a királyfinak. A királyfi éppen házasodni akart, ezért aztán jó néven vette, hogy ilyen szépen kimosva kapja vissza a holmiját. Adott is Francisca nénének húsz uncia ráadást. Francisca néne megint lisztet vett a sütéshez. Sfurtuna Sorsanyójának meg vásárolt egy szép ruhát, abroncsos szoknyát, alsószoknyát, finom kendőt, fésűt és más efféle csecsebecsét. Peracet is sütöttek. Sfurtuna kapta magát és elment a kemencéhez. — No, Sorsanyóka, ezt a peracet neked hoztam. — Ezzel lekapta a tíz körméről, szivaccsal meg szappannal jól lecsutakolta, és szépen megfésülte. — Ide hallgass, Sfurtuna — szólalt meg a banya —, mert ilyen jót tettél velem, neked adom ezt a dobozt, használd egészséggel. — Olyan kis doboz volt, amiben gyufát szoktak tartani.

Sfurtuna valósággal röpült vissza Francisca nénéhez. Kinyitotta a dobozt, hát egy maréknyi ruhaszegélynek való szalagot talált benne. — Ejnye, gondolhattam volna, hogy ez lesz — kiáltott föl, és bedobta az almárium aljába.

A rákövetkező héten megint mostak. Francisca néne indult a palotába. A királyfi bosszankodott, mert a menyasszonya esküvői ruhájához még egy maréknyi ruhaszegélynek való szalag kellett volna, de az egész országban nem talált ugyanolyan szalagot. Francisca néne belépett a palotába: — Mi a baj, királyfi? — (mert Francisca néne igen jóban volt a királyfival). — Mi baj volna? Meg akarok házasodni. A menyasszonyom esküvői ruhájához kellene még egy maréknyi ruhaszegélynek való szalag. De sehol se kapok.

— Ezen búsul felséged? Majd én szerzek szalagot. — És ugyan mit tett? Hazament, levágott egy darabot az almárium aljába csapott szalagból, és elvitte a palotába, összehasonlították. Ugyanolyan volt. Azt mondja erre a királyfi: — No, mert kisegítettél szorult helyzetemből, annyi aranyat kapsz, amennyit a szalag nyom. — Fogtak egy mérleget, az egyik serpenyőjébe bedobták a szalagot, a másikba aranyat tettek. De az arany sehogy se nyomta le a szalagot. Kerítettek egy hídmérleget: azzal se mentek semmire. — Francisca néne, mondja már, hogy lehet ez? Olyan nincs, hogy egy darabka szalag ennyit nyomjon. Honnan vette ezt a szalagot?

Francisca nénét váratlanul érte a kérdés, aztán, hogy így megszorították, mindent bevallott. A királyfi látni akarta Sfurtunát. Francisca néne szépen felöltöztette a lányt, hiszen apránként összegyűjtött neki egy-két ruhát, és elvitte magával a palotába. Sfurtuna, amint belépett a trónterembe, szépen bókot csapott (a nevelésében nem volt hiba, hiszen királykisasszony volt). A királyfi köszöntötte és hellyel kínálta. Aztán megkérdezte: — Hát te ki vagy? — Sfurtuna vagyok, a spanyol király legkisebbik lánya. Apámat elűzték a trónról, és börtönbe vetették. Rossz sorsom miatt világgá kellett mennem, el kellett tűrnöm a megalázást, a verést. — Aztán mindent elmesélt töviről hegyire. A királyfi azon nyomban hívatta a szalagszövő asszonyokat, akiknek a portékáját a gonosz Sorsanyó ollóval összevagdosta. Megkérdezte tőlük, mennyit ér az a szalag. Azt felelték, mondjuk, kétszáz unciát. A királyfi elővett kétszáz unciát, és kifizette őket. Aztán *így* szólt: — Ez a szegény lány királyi vérből való. Ti pedig megvertétek. Ne feledjétek, hogy senkit se szabad megverni. Elmehettek.

Eztán hívatta azt, akinek a bora kifolyt a hordóból. Megkérdezte, mennyi volt a kára. — Háromszáz uncia... — A királyfi kifizette a háromszáz unciát, és így szólt: — Meg ne történjen még egyszer, hogy megversz egy királyi vérből való lányt. Elmehetsz! — Azután elbocsátotta a régi menyasszonyát, mert már nem találta kedvére valóznak, és elvette Sfurtunát. Francisca nénét pedig megtette udvarhölgynek.

Hagvjuk a királyfit, hadd örvendezzen, és lássuk, mi történt Sfurtuna anyjával. Ahogy Sfurtuna elment világgá, mindjárt jobbra

fordult a királyné sorsa. Olyannyira, hogy eljöttek a bátyjai meg az unokabátyjai, erős hadsereggel, és visszafoglalták az országot. A királyné lányaival együtt ismét beköltözött a régi palotába. Ott éltek nagy kényelemben. De a szívük egyre fájt Sfurtunáért. Nem tudták, él-e, hal-e. Keresték mindenfelé, kérdezősködtek utána. Végül is megtudták, hova vetődött. No de hogyan? Hát a királyfi révén. Ez ugyanis meghallotta, hogy Sfurtuna anyja visszakapta az országát, erre követeket küldött a királynéhoz, és mindent megüzent neki. Képzeltetik, mennyire örült a királyné. Lovagok és udvarhölgyek kíséretében elment hozzá látogatóba. Amint megpillantotta a lányát, a nyakába borult, el sem akarta engedni. Aztán eljött a többi lány is, képzeltetik, hogy örültek. Az egész országban örömmünetet ültek. Boldogan élnek azóta is.

A MESSINAI HERCEG

Élt egyszer Messinában egy zsugori herceg. Hát az olyan zsugori volt, hogy egy fityingért megnyúzta volna a tetűt. Majd fölvetette a pénz, mégis napjában csak kétszer evett, akkor is csupán egy darabka kenyeret, meg egy szelet disznósajtot, de az olyan vékony volt, akár az ostya. Utána ivott egy pohár vizet. Hiába volt a nagy vagyon, mindig csak egy szál inast tartott, annak is csak egy tant, meg egy tojást adott napjában, meg annyi kenyeret, amennyi a tojáshoz kellett. Rühellték is az inasok, egy hét múlva mindegyik elköszönt, és otthagya faképnél. Egyszer új inas került hozzá. No, ez aztán minden hájjal meg volt kenve. Hiába ravaszkodott a herceg, futtában lelopta a lábáról a cipőt meg a harisnyát. Az új inas tűrte egy darabig ezt a nyomorúságot, aztán egy szép napon átment a szomszéd szeneskofához. Ez a szeneskofa is jómódban élt. Volt neki egy szép lánya.

— Komámasszony, nem adná férjhez a lányát? — kérdezte tőle az inas. — Hogyne adnám, Giuseppi koma, csak az Isten küldene valami derék legényt. — Mit szólna a herceghez? — kérdezte az inas. — A herceghez! Ej, hisz maga is tudja, milyen zsugori! Nem adna az az asszonynak egy tarit se. Inkább összeszurkáltatná a ... majdmondtam mijét. — Sose törődjön vele, komámasszony, majd én összeboronálom őket. Maga

csak annyit mondjon, hogy a lánya a *levegőből él*.

Giuseppi koma visszament a herceghez: — Kegyelmes uram! Miért nem házasodik meg? Hiszen már benne jár a korban. Aztán ha az idő elmúlik, nem jön vissza többé...

— Jaj! — kiáltott fel a herceg. — Az életemre törsz. Nem tudod, hogy az asszonynak az Isten pénze sem elég? Most

egy kalap, most egy selyemruha, aztán kendő, hintó, színház ... nem, Giuseppi, de nem ám!... — Hát méltóságod nem tudja — folytatta az inas —, hogy a szeneskofa lánya, az a szép lányka, a levegőből él? Nem kell annak egy garas se, nem páváskodik, nem szereti sem a mulatságot, sem a színházat. — Igazat mondanál? No és hogy él a levegőből? - Napjában háromszor fogja a legyezőjét, meglegyezi magát, és már jól is lakott. Csak egyszer lássa meg méltóságod azt a pirospozsgás orcáját, mindjárt beleszeret. — No, nem bánom, hívd ide.

Giuseppi koma átment a szeneskofához, és töviről hegyire mindent elmondott neki. Egy hét múlva megtartották az esküvőt. A szeneskofa lányából hercegné lett. No de mit evett ez a hercegné? Az anyja mindennap tyúkot meg karajt sütött neki, abból lakmározott ő is meg az inas is. A herceg pedig boldog volt, mert a felesége se enni nem kért, se multságba, se színházba nem akart menni. Egy hónap múlva a szeneskofa megelégtelt a sok költséget, s így szólt az inashoz: — No, komámuram, meddig szórjam még a pénzemet? Az a faszari herceg is kinyithatná már a bugyellárist... — Giuseppi koma bement a hercegnéhez, és azt mondta neki: — Tudod, mitévő légy? (Mert ha mások is hallották, nem szólította másként, mint *Hercegasszony, kegyelmességed, így, meg kegyelmességed úgy*, de négy szemközt tegeződött vele). Mondd meg a hercegnek, hogy most már kipróbált, nem esik semmi baja, ha megmutatja a kincsesházát. Csak úgy, kíváncsiságból látni szeretné. Ha azt feleli, fél, hogy a cipődbe dugsz egy-két tallért, nyugtasd meg, lemész te oda mezétláb, egy szál pendelyben is. Ha rááll, kend be a pendelyed alját enyvvel, és amennyi pénz csak ráragad, hozd magaddal.

A hercegné oda is állt az ura elé, de a herceg csúf képet vágott. Nem volt ínyére, hogy megmutassa az asszonynak a kincsesházát. — Csak nem fél, férjemuram, hogy a cipőmbe dugok egy-két tallért? Nem bánom, lemegyek mezétláb, egy szál pendelyben abba a kincsesházba. — No, ha így áll a dolog, akár mehetünk is. — Aztán, ahogy megállapodtak, a hercegné levetkőzött. A herceg fölemelte az egyik padlódeszkát, kinyitotta a csapóajtót, és lebocsátotta az asszonyt. A menyecskének elállt szeme-szája ennyi kincs láttán. Rakásszám hevert a dénár, aminek darabja egy tucat uncia. A

leggazdagabb királynak fele ennyi pénze sincsen. A hercegné egy szempillantás alatt felszedett egy kis pénzt a lábával meg a pendelye aljával. Aztán fölkapaszkodott a veremből. — Férjemuram, fázom... Adja rám a ruhámat, lefekszem. — A herceg felöltöztette. A menyecske bebújt az ágyába. Ott levakarta a pénzt a pendelyéről és Giuseppi komával átküldte az anyjához. Szép kis summa kerekedett belőle. Így aztán folytatódott a dínomdánom, s a hercegnek se volt kifogása a felesége ellen, hisz az asszony a levegőből élt.

No de a hercegnek volt egy unokaöccse. Palotája ott állt bátyja házával szemben. A herceg meg a hercegné egy szép napon kinéztek az utcára, s megpillantották ezt az unokaöccsöt az ablakban. — Pippinu — kiáltott át a herceg —, nem ismered ezt a hölgyet? Ez a hercegné. — Nem is tudtam, hogy megházasodtál, bátyó. — Nem tudtad? No, akkor tudd meg. Meghívlak. Mához egy hétre ebédelj nálunk. — A herceg azon nyomban megbánta ezt a meghívást, de már nem volt mit tenni, föl kellett készülni az ebédre. Sokáig törte a fejét. Egyszer csak megszólalt: — Te asszony, tudod, mi jutott az eszembe? A hús drága. Elmegyek vadászni. Egpár napig oda leszek. Hozok egy kis vadhúst. Nem kell pénzt kiadnunk. — Jól van, férjemuram. Siessen — felelte a hercegné.

Mihelyt a herceg elindult vadászni, a hercegné elküldte Giuseppit a lakatosért. A lakatos el is jött: — Gyorsan csináljon kegyelmed kulcsot a csapóajtóhoz, a régit elvesztettem, s nem tudom kinyitni. — A lakatos térült-fordult, és máris hozta a kulcsot. A hercegné lement a kincsházba, megrakott egy-két zsákot dénárral. Föl is hozta, aztán bezárta a csapóajtót: mindent visszatett a helyére. No, akkor kitapétáztatott minden szobát, vett bútort, csillárt, díszes ajtót, tükrös asztalt, szőnyeget, mindenféle holmit, ami csak a hercegi palotákban lenni szokott. Még kapust is fogadott,

felöltöztette földig érő libériába, és egy golyós végű botot nyomott a kezébe.

Megérkezett a herceg. — Ejnye, ez volna az én házam? — Megdörzsölte a szemét, körüljárta a palotát. Visszajövet így szólt: — Nem az. Eltévedtem. No de akkor hol az én palotám? — Megfordul. Amikor visszafordul, megszólal a kapus: — Mit keres, kegyelmes uram? Miért nem megy be?

— Mégiscsak ez az én palotám? — Hát kié volna? Persze hogy a kegyelmes úré. Tessék csak bemenni. — Jaj! — hördült föl a herceg. — Jézusom! Ez az asszony mindenemet elherdálta! — Belép a kapun, észreveszi a fehér márványlépcsőt meg a kárpitot a falakon: — Jaj! Mindenemet... a feleségem ...

— Látja a sok tükrös asztalt, díványt, karosszéket, kerevetet, csillogó csecsebecsét: — Jaj! Mindenemet... a feleségem ...

— Elkezdett hörögni. Elég az hozzá, hogy amint belépett a felesége szobájába, elsápadt, és végigvágódott az ágyon. — Férjemuram, mi baja? — kérdezte az asszony. — Jaj!... Mindenemet ... a feleségem... — Egyre csak ezt hajtogatta. Az arca akár a viasz. Halálán volt. Az asszony úgy tett, mintha kétségbe volna esve. Elküldött a nótáriusért meg négy tanúért. Jön a nótárius: — Mi a baj, kegyelmes úr? Testamentumot akar tenni? No, mondja, kegyelmes uram! — Mindenemet ... a feleségem... - Tessék? Mondja hát, kegyelmes uram! — Mindenemet... a feleségem... — Mindenét a felesége örökli? Értem. Ugye ezt akarta mondani? — Mindenemet ... a feleségem... — A nótárius megírta a végrendeletet, a herceg hörgött vagy négyet, aztán kilehelte a lelkét.

Mindent a hercegné örökölt. Nemsokára hozzáment Giuseppi komához. Mert ahogyan történni szokott, a zsugori pénze a tékozlóra maradt.

GIUMENTU, AZ IZMAELITA KERESKEDŐ

Volt egyszer egy király. Ez a király egy szép napon egész kíséretével vadászni ment. Amint javában vadásznak, beborult. Úgy zuhogott, mintha dézsából öntötték volna. Ki erre, ki arra szaladt, szétfutott az egész fényes kíséret. A király egy magányos házban keresett menedéket. A ház lakója, egy öregember, befogadta és megszártotta a ruháját.

Éjszaka egyszer csak arra ébred fel álmából a király, hogy az öregember fennhangon beszél. Körülnézett, de nem látott senkit. — Kivel beszélgetsz, öregapám? — kérdezi a király. — A csillagokkal. — Aztán mit mondasz a csillagoknak? — Hálát adok nekik, mert jót tettek velem. — Miféle jót? — Azt, hogy a feleségem lebetegedett, és fiút szült. A te feleséged is lebetegedett, és lányt szült. A fiam

meg a lányod férj és feleség lesznek, ha eljön az ideje. — Ejnye, te vén semmirekellő! — kiáltott föl a király. — Hogy mersz ilyesmit a szemembe mondani? No, holnap majd megkapod a magadét! — Aztán nagy haraggal visszafeküdt.

Másnap azonban kisebb gondja is nagyobb volt ennél. Gyorsan felöltözött, és sietett haza a palotába. Mentében találkozott a lovagjaival meg az udvarnokaival. — Vágtass a palotába, és tudd meg, hogy csakugyan szült-e a királyné! — parancsolt rá egyik emberére. A lovag nekiiramodott, s egy szempillantás alatt meg is jött. — Felséges uram, a királyné szép kislányt szült. — A király észbe kapott. Alig várta, hogy hazaérjen. Hát, amint megérkezik, hallja ám: — Éljen a király! Éljen a király! — Az egész város örömnepet ült. A király bement a palotába, megnézte a kislányt, aztán megparancsolta, hogy fővestés terhe mellett azon nyomban hozzanak be udvarába minden kisfiút, aki aznap született, vagy akit aznap kereszteltek. Ugrottak a szolgák a parancsra. Egy óra sem telt bele, máris hoztak egy kisfiút. Aznap szülte egy úriasszony. Az anyja nem akarta engedni, de amikor meghallotta a király parancsát, fájó szívvel odaadta. Amint a király meglátta a kisfiút, megparancsolta, vigyék ki az erdőbe, öljék meg, és a nyelvét hozzák el a palotába.

A király parancsa törvény. A szolgák megragadták a kisfiút, s elhurcolták messze a várostól, az erdőbe, hogy megöljék. Amikor odaértek; az egyik szolga így szólt: — Csak nem gyilkoljuk meg ezt az ártatlan gyereket? Tudod, mit mondok? — kérdezte társától. — Itt egy kutya, öljük meg azt, vágjuk ki a nyelvét, vérét eresszük rá a kisfiú ingére, a gyereket meg hagyjuk életben. Majd a Jóisten gondoskodik róla. — Pompás! — felelte a másik szolga. Így is tettek. Hagyjuk a szolgákat, hadd vigyék a kutya nyelvét meg a gyerek ingét a király elé, hadd mondják, hogy megölték a gyereket. Lássuk, mi lesz a kisfiúval. Szegényke ott maradt az erdőben. Keservesen sírt. Véletlenségből egy úriember járt az erdőben, név szerint Giumentu, az izmaelita kereskedő. Éppen vadászni indult. Egyszer csak nyöszörgést hallott. Odament, megtalálta a kisfiút. Megpróbálta lecsendesíteni. — Jaj, szegénykém! — mondta Giumentu. Hazavitte a kisfiút. Felesége elcsodálkozott, hogy az ember ilyen hamar megjött a vadászatról, és megkérdezte: — Mi a baj? — Nincs semmi

baj — felelte Giumentu. — Pompás vadászat volt. Találtam egy kisfiút, hazahoztam. Nekünk úgyszincs gyerekünk. Az Úr küldte ezt a fiúcskát.

Amikor a kisfiú megnőtt, beírátták az iskolába, s megtanították mindenféle tudományra. Aztán, hogy betöltötte a huszadik évét, így szólt hozzá az apja: — Édes fiam, én már vénecske vagyok, te meg fölcseperedtél. Tudod, mitévők leszünk? Odaadom minden papíromat, számvetésemet, kincsemet neked, ezentúl te fogsz kereskedni helyettem. - Ahogy apámuram akarja — felelte a fiú (mert a kereskedő meg a felesége úgy bántak vele, mintha saját gyerekük volna, s ezért a legény édesszüleinek tekintette őket).

No, össze is készítette a csomagjait, kosarait, bőröndjeit, és szolgálival együtt elindult világot látni. — Áldjon meg, édesapám! Áldjon meg, édesanyám! — Isten veled, édes fiam. — Isten magukkal.

Elutazott. Ment, mendegélt, erre is, meg arra is megfordult, eljutott Spanyolországba. Apjának, a gazdag kereskedőnek hírét már hallották a királyi palotában. A király elküldött a legényért, meg akarta nézni, milyen ékszereket hozott. Igen ám, de ki volt ez a király? Ő volt az, aki annak idején megparancsolta, hogy öljk meg a kisfiút. No, beszólítja a királykisasszonyt is — szép nagy lány volt már a királykisasszony —, aztán így szól: — Gyere, nézd meg az ékszereket! Hátha megtetszik valamelyik. — A királykisasszony, amint megpillantotta a szép fiatal kereskedőt, elvesztette a fejét, azon nyomban beleszeretett. — Mi a baj, édes lányom? — Semmi, édesapám. — Vegyek neked valamit? No, mondd meg! — Semmit se vegyen, édesapám — felelte a lány. — Nem kell nekem ékszer, nem kell nekem drágakő: ez a szép legény kell. — Hát te ki vagy? — kérdezte a király a kereskedőtől. — Giumentu fia vagyok, az izmaelita kereskedőé — felelte a legény. — Járom a világot. Kitanulom a kereskedést. Apám már öregecske, nem jó kereskedőnek. — A király eltűnődött, aztán így szólt a legényhez: — örülnél-e, ha hozzád adnám a lányomat? — A legény is beleszeretett a királykisasszonyba, azért így felelt: — Örülnék, ha felséged is úgy akarja, és apám, anyám megengedi. — No, akkor siess haza, s gyorsan gyere vissza. — A legény útnak indult. Amikor

hazaért, mindent elmondott apjának meg anyjának. Alighogy befejezi mondókáját, ráförmed az anyja: — Elhallgass, ne szólj egy szót se többet. Takarodj innen! Be ne tedd a lábad a házba, míg a királykisasszonyt ki nem verted a fejedből! — Jaj, édesanyám, hát mit vétettem maga ellen? — Ne szólíts anyádnak! Sohasem voltam az anyád! — Micsoda? Hát maga nem az édesanyám? — Én-e? Azt sem tudom, ki vagy. — Aztán az öregasszony töviről hegyire elmondott mindent. Szerencsétlen legénynek majd megszakadt a szíve bánatában. Az öregasszony, mikor befejezte mondókáját, így szólt: — Itt ez a sok pénz, ruha, amit csak akarsz. Eriggy békével. Szedd a sátorfádat. — A legény rimánkodott a nevelőapjának, de hiába. — Nem tudok segíteni rajtad — mondta a kereskedő. — A feleségem így akarja. Akkor így is kell lennie. — Szegény fiú nagy búsan, kétségbeesetten útnak indult. Ment, mendegélt, először egy elhagyott erdőben esteledett rá. Olyan elhagyatott volt az az erdő, hogy már a láttára is elfogta az embert a félelem. A legény odament egy fa alá. Sírva-ríva borult a földre. — Jaj, édesanyám, mitévő legyek magamban, nagy bánatomban. Lelkem, édesanyám, vigasztaljon meg ma este. — Szegény fiú, majd elpusztult bánatában. Ahogy így siránkozott, ugyan kit pillantott meg? Egy nagy szakállú öregembert. — Mi a baj, édes fiam? — kérdezi az öregember. — Mi volna? Cserbenhagyott a jó szerencsém. — Aztán elmesélte az öregapónak, hogy egy izmaelita kereskedő volt az apja. El kellene vennie a spanyol királykisasszonyt, de a szülei elkergették hazulról, azt mondták, nem is az ő fiuk, úgy találták egy elhagyott helyen. — No, csak nem félsz? — kérdezte az öregapó. — Hiszen én vagyok az apád, majd én segítek rajtad. — A legény látta, hogy az öreg csupa rongy, végigmérte, aztán megszólalt: — Maga volna az apám? Talán álmában! — De bizony, édes fiam, én vagyok az apád. Ha velem jössz, megcsinálom a szerencsédet. De ha nem, véged van. — A legény keményen szembenézett vele, aztán így szólt magában: „Ha itt maradok, befellegzett. Ugyan mit veszíthetek, ha elmegyek az öreggel? Gyerünk!” Fölnyergelte a lovát (nagyon szép ló volt), fölült a nyeregbe, az öreg meg mögéje, és máris Spanyolországban voltak.

A királyi palotában megismerték a legényt, be is engedték. Bejutott a király elé, és így szólt: — Fölséges uram, ez az ember azt mondja, hogy az apám. — Az apád? Ez a nyomorúságos koldus? Hogy merészeled megkérni a lányomat? — Bizony, fölséges uram — szólalt meg hirtelen az öregapó —, én vagyok ennek a legénynek az apja. Én vagyok az az öregember, akinek a házában egyszer vadászat közben fölséged meghúzta magát. Én beszélgettem a csillagokkal, én mondtam fölségednek, hogy a feleségem lebetegedett, és fiút szült, meg hogy fölséged felesége lányt szült, s ez a fiú meg ez a lány férj és feleség lesznek. — A király e szavak hallatára majd megpukkadt mérgében. — Takarodj innen, te vén tökéletlen! — kiáltotta. — Hogy mertél a szemem elé kerülni?! Hogy mertél így felbosszantani?! — Az öregember végighallgatta a királyt, aztán ledobta rongyos felsőruháját, s a ruha alól előtűnt a császári aranygyapjú. Hej, láttátok volna, mi történt? A király odaborult az öregapó lába elé: — Kegyelem, fölséges uram! Nem tudtam, kivel van dolgom. Itt a lányom, csináljon vele fölséged, amit akar.

Ezután a császár töviről hegyire mindent elmesélt magáról. Elmondta, hogy ő olyan uralkodó, aki járja a világot. A felesége az egyik részét, ő meg a másikat. Olykor-olykor elbeszélget a csillagokkal meg a bolygókkal, és megtudja tőlük, mit hoz a jövő.

No, erre összeölelkeztek, összecsókolóztak. Kitérték az esküvő napját. De egyszer csak megszólalt a legény: — Mindnyájan boldogok vagytok, de az én szívemben nincsen béke. Szeretném, ha itt volna anyám meg apám, vagyis az a két öreg, akik szüleimnek mondták magukat. — Hé, szolgák! Lovagok! — kiáltotta a király. — Pattanjatok lóra mindnyájan, keressétek meg a vőm apját, Giumentut, az izmaelita kereskedőt meg a feleségét, és hozzátok ide őket. — A szolgák útra keltek. Néhány nap múlva meghozták a két öreget. A legény nagy örömmel fogadta őket. Nyakukba borult, és így szólt: — Ó, édesapám, ó, édesanyám! A maguk szívtelenségének köszönhetem a szerencsém. Elveszem a királylányt, maguk meg itt maradnak nálunk. — Az öregek sírva fakadtak örömükben. Egy szó sem jött ki a szájukon. A császár fia megesküdt a királykisasszonnyal, és az egész város nagy örömnepet ült.

*Ma is élnek, boldogok,
Nekünk meg a gyomrunk korog.*

A GALAMB

Élt egyszer egy király meg egy királyné. Egyetlen lányuk volt. Ennek a lánynak nagyon szép haja volt, nem is engedte a fodrászt hozzányúlni.

Egy szép napon, amint fészkelődött, beszállt a szobájába egy galamb, fölkapta a fésűjét, és elrepült vele. — Jaj! jaj! Viszi a galamb a fésűmet! — kiáltott fel a királyné. De nem volt mit tenni, mert a madár már el is tűnt. Másnap azonban ugyanabban az órában megint megjelent. Fölkapta a királykisasszony pántlikáit, és elrepült velük. — Jaj, jaj! A galamb ellopta a pántlikáimat! — Három nap múlva a királyné éppen végzett a fészkelődéssel, a kezét mosta. A vállára kendőt terített. Egyszer csak beröppen a galamb, fölkapja a kendőt, és viszi. A királyné haragjában fogott egy selyemlétrát, leereszkedett rajta, és szaladt a galamb után. A madár nem félt tőle, megvárta. De amikor a lány a közelébe ért, megint elröppent, és hol itt, hol ott szállt le. Elképzélhetitek, milyen mérges lett a királykisasszony! A galamb besurrant egy erdőbe, a lány utána. A madár eltűnt egy magányos kunyhóban. A lány oda is utánament. Amikor belépett, egy szép fiatal legényt pillantott meg. Megkérdezte tőle: — Nem láttál egy szép galambot, kendővel a szájában? — Dehogynem — felelte a legény. — Én vagyok a galamb. — Te volnál?! — Bizony. — Hát ez hogy lehet? — A tündérek elvarázsoltak. Csak akkor szabadulhatsz meg a varázslattól, ha ideülsz az ablakba, és egy évig, egy hónapig, egy napig se éjjel, se nappal el nem mozdulsz innen. Közben amott azt a nagy hegyet kell nézned, a fölött fogok repkedni, galamb képében. Nagyon vigyázz, nehogy a tündérek meglássanak, amikor éppen emberi formám van. Olyankor kiálts egyet, különben elveszünk mind a ketten. — A királyné odaült az ablakba, a galamb elszállt, fölrepült a hegy tetejére. Elmúlt egy nap, két nap, három nap, teltek-múltak a hetek, a lány nem mozdult, akár valami faszent. Meg is feketedett, olyan lett, akár a szurok. Elmúlt az év, a hónap és a nap, a galamb visszaváltozott emberré, lejött a hegyről, belépett a kunyhóba.

Észrevette, milyen fekete a királykisasszony: — Pfuj — kiáltott rá — milyen csúnya vagy! — és szemén köpte. — Nem átalsz így mutatkozni férfiember előtt? — Ezzel aztán el is zavarta.

Szegény királykisasszony úgy érezte, nem éli túl. Kiszaladt a mezőre, és keservesen sírva fakadt. Amint sír, arra megy három tündér. — Mi bajod? — Mi bajom volna! Hát ez meg ez. — Elmesélte a maga balszerencsáját. — Ne félj — vigasztalták a tündérek. — Nem maradsz ilyen csúnya. — A legidősebb tündér megsimogatta az arcát, és a királykisasszony megszépült, még a napnál is szebb lett. A másik is adott neki valamit, a harmadik is. Aztán elvitték magukkal. Amint mentek-mendegéltek, ugyan miféle városba értek? Abba, amelyiknek az elvarázsolt legény volt a királya. Amint megérkeztek, egyetlen szempillantás alatt százszor szebb palotát varázsoltak elő, mint a király palotája. A tündérek szolgának öltöztek, úrnőjük pedig valóságos királykisasszonynak. Néhány nap múlva a király kinézett az ablakon. Megpillantotta azt a csodálatos új palotát. Azt hitte, álmodik. Azután észrevette, hogy egy lány könnyököl ki az ablakon. Amint meglátta, epekedő pillantásokat vetett rá.

— Ha a király udvarolni kezd, csak járasd vele a bolondját
— tanácsolták a tündérek a lánynak. Nem is történhetett másként. A király az egyik nap rimánkodott, a másik nap a tekintetével könnyörgött, a harmadik nap azt kérte a lánytól, hogy látogassa meg. A királykisasszonyt a tündérek alaposan kiokosították, úgyhogy kereken nemet mondott. — Hát nem látogatsz meg? Pedig milyen örömet szereznel vele?

— A király kisasszony megint kosarat adott neki. Aztán másnap is nemet mondott, végül is a harmadik napon így szólt:

— No, királyfi, ha azt akarod, hogy meglátogassalak, építtess hidat ablakodtól az ablakomig, és két arasz vastagon terítsd be rózsaszírommal. — Alighogy kimondta, a király parancsot adott: építsenek hidat a királykisasszony meg az ő ablaka között, és két arasz vastagon szórják be rózsaszírommal. De kár, hogy nem láttátok, amint az a sok-sok asszony tépte a rózsát, szedte róla a töviseket. Ember fia ilyet még nem ért meg.

Amikor eljött a látogatás ideje, a tündérek így szóltak a királykisasszonyhoz: — Öltözz császárnőnek, mi leszünk az

udvarhölgyeid. Indulj meg a hídon, de amikor a közepére érsz, tégy úgy, mintha tövisbe léptél volna. A többit bízd ránk. De vigyázz, ne lássék, hogy tetteted magad ... — A királykisasszony fölvette gyönyörű szép rózsaszín ruháját, föltette karkötőit, nyakláncát, ékszereit, és megindult a hídon. Amikor a közepére ért, felkiáltott: — Jaj, végem van! Tövisbe léptem!... — A tündérek fölkapták, és visszavitték a palotába, mintha eszméletlen lett volna. A királyfi ott várta a híd másik végén, legszívesebben átszaladt volna, hogy segítsen rajta, de a királykisasszony parancsa útját állta. A királyfi csak a kezét tördelhette.

A királykisasszonynak megdagadt a lába. Jöttek az orvosok, összedugták a fejüket, sorra szedették vele az orvosságokat. A beteg már a végét járta, föladták neki az utolsó kenetet. De a királyfi nem bocsátották be. Negyven nap múlva a betegség egyszeriben elmúlt, a királykisasszony napról napra jobban érezte magát, végül fölkel, és egészségesebb volt, mint valaha.

Idő múltával a király megint könyörögni kezdett a lánynak, hogy látogassa meg. — Feleld azt, csak akkor mész el hozzá látogatóba — tanácsolták a tündérek —, ha a hidat három arasz vastagon beszórja jázminnal. Amikor a híd közepére érsz, tégy úgy, mintha megint tövisbe léptél volna. — A király azon nyomban megparancsolta, szedjenek jázmint, mégpedig szálanként, és szórják be vele a hidat. Amikor minden készen volt, a lány császárnőnek öltözve rálépett a hídra. A híd túlsó végén ott állt a királyfi, szemét a lányra szögezte, és reszketett, nehogy újból tövisbe lépjen. A lány, amint a híd közepére ért, fölkiáltott: — Jaj, végem van! Tövis ment a lábamba!... — Az udvarhölgyek karjukba kapták, mintha, eszméletlen lett volna, és visszavitték a palotába. Képzelték, hogy tördelte a kezét a királyfi, hogy tépte a haját. Egyre-másra küldözgette a szolgáit. Verte a falba a fejét, mert nem láthatta a lányt, nem léphetett a palotájába, nem mehetett át a hídon. Három vagy négy hét múlva szegény király ágnak dőlt nagy fájdalmában, de a követek továbbra is jöttek-mentek. Kérdezték, hogy van a királykisasszony. Rimánkodtak, engedje meg, hogy a király betegágyában meglátogathassa. — No de, végtére — ripakodott rá egy alkalommal a lány a követekre mit akar tőlem a ti

királyotok? Hiszen csaknem halálomat okozta. — Feleségül szeretné venni felségedet — felelte az egyik követ. — No, ha feleségül akar venni, mondjátok meg neki, tegyen úgy, mintha meghalt volna, hozassa ide magát palotám elé a Szent Mihály lován. Akkor hozzámegek.

A királyfi bármit megtett volna a lányért. Sebtiben varratott egy szép szemfedőt, előhozatta a Szent Mihály lovát, és végigfeküdt rajta, mintha meghalt volna. Odavitette magát a királykisasszony palotája elé. Amikor a lány hírért vette a dolognak, és meglátta a királyfit az ablaka alatt, felkiáltott: — Pfu! Nesze! Te is ezt tetted, mégpedig egy lánnyal!

— és szemem köpte. A királyfit elfogta a bosszúság, de fölismerte, rádöbbsent, hogy ez a szegény lány szabadította meg, és ő akkor ugyanígy szemem köpte. A Szent Mihály lován visszavitette magát palotájába, és azon nyomban megüzente a királylánynak, hogy beszélni szeretne vele. De a tündérek most is segítségére siettek a lánynak, és ezt üzenték vissza:

— Azt már nem, felséges uram. Nem kapja meg azt a kegyet, hogy úrnőnk szóba álljon felségeddel. Amikor leköpte, azt hitte tán, valami rosszfélével van dolga? Nem tudta, hogy koronás királylánya? Pedig akkor már kockára tette felségedért az életét... Csak verje a fejét a falba, a mi királykisasszonyunk hallani sem akar felségedről!...

Hát, tudjátok, a királyfiba már valósággal háltni járt a lélek. Majd belepusztult bánatába. Amikor a tündérek megtudták, megengedték, hogy belépjen a palotába. A királyfi összeszedte minden, erejét. Odalépett a királykisasszonyhoz, bocsánatot kért tőle. Ezzel véget is ért a harag. Azon nyomban kinyitották a királyi kápolnát, és megesküdtek. A királyfi azt szerette volna, ha a tündérek náluk maradnak. De azok búcsút vettek, ahogy illik, s nyomuk veszett. A királykisasszony meghívta apját, anyját és az egész országban nagy örömnepet ültek.

Ma is élnek, boldog mindegyik, Nekünk meg az állunk fölkapik.

A HÁROM KERESKEDŐFI MESÉL

Volt egyszer három kereskedőfi. Mindegyiküknek élt az apja. Szemük fényénél is jobban szerették egymást. Egy alkalommal így szóltak egymáshoz: — Elmenjünk vadászni?

— Menjünk! — vágta rá mind a hárman. Aztán lefeküdtek aludni. A legidősebb éjszaka fölébredt. A holdfényről azt hitte, hogy nappal van. Fölvette vadászruháját, elindult, s hívta cimboráit is. Összefutottak mind a hárman, útnak indultak. Útközben beborult, aztán elkezdett zuhogni, mintha dézsából öntötték volna. Mind a három legény úgy elázott, akár az ürge. Nem tudták, mitévők legyenek. Egyszer csak valahol messze világosságot pillantottak meg. — Gyerünk oda — szólt az egyik. — Nekiiramodtak. Egy palota elé értek, onnan jött a világosság. Bekopogtak. Egy lány nézett ki, szép ruhában. — Mi járatban vagytok ilyen későn?

— Bocsáss be, különben bőrig ázunk — felelték a legények.

— Várjatok, szólok a gazdasszonynak — mondta a lány. — Gazdasszonykám, itt van három legény, úgy eláztak, mint az ürge, beengedjem őket? — Nem bánom, enged be őket.

— A legények beléptek a palotába. Amint beljebb kerültek, a gazdasszony mindhármukat leültette, aztán így szólt: — Özvegyasszony vagyok, odaadom a férjem ruháit, vegyétek föl, míg a magatoké meg nem szárad. — Közben megvirradt. Az özvegyasszony pompás reggelit adott a legényeknek, úgy érezték magukat, mintha újjászülettek volna. — Ó, úrnő, hogyan hálálhatnánk meg, amit értünk tétél? — Ugyan! Hagyjátok ezt a csekélységet! — felelte az özvegyasszony. — Csak arra kérlek benneteket, hogy mindegyikőtök meséljen valamit. Közben megszárad a ruhátok. — No, én olyan történetet mesélek, ami velem esett meg — kezdte a legidősebb legény. De nem tudom, tetszik-e majd. — Csak mondd el! — felelte az asszony. A legény elkezdte:

ELSŐ MESE

— Hát, úrnőm, az én apám kereskedő. Egy szép napon elküldött áruért. Vezetőt fogadott, adott pénzt meg mindent. Ahogy mentünk, mendegéltünk, egyszer csak a vezető nekiiramodott, én meg lemaradtam. Ekkor megjelent egy állig bebugyolált parasztember (értem küldték). Egyszer csak megragad, és bevonszol valami szobába. Vasketrec állt a közepén, rengeteg ember volt belezárva.

— Hát ez micsoda? — kérdeztem a bezárt emberektől. Intettek, hogy nekem is be kell mennem közéjük. Beszélniök nem volt szabad, mert egy óriás tartotta hatalmában őket. Ez az óriás raboltatta el és zárta ketrecbe az embereket. Elég az hozzá, engem is megfogott, és benyomott a ketrecbe. Közben nevetett. Mikor már odabent voltam, megkérdeztem a többieket: — No, most mitévők legyünk? — Csöndesen — felelték az emberek. — Az óriás minden reggel egyikünket kivonszolja és megeszi. Mindig a legkövérebbet. — Az özvegyasszony a legény szavai hallatára megrémült, s így szólt: — Szegényke! No de mégis itt vagy! Hát ez hogy lehet? — Elég az hozzá, reggelenként, amikor láttam, hogy jön az óriás, bebújtam a többiek közé. Egy alkalommal az óriás mulatni akart. Fogta a gitárját, játszani kezdett rajta! Hát, ahogy gitározik, egyszer csak elszakadnak a húrok. Odafordul hozzánk, és azt mondja: — Hé, emberek, ott a ketrecben! Amelyikőtök megcsinálja a gitáromat, mehet isten hírével. — E szavak hallatára odakiáltottam: - Igen, uram! Én gitárkészítő vagyok, az apám is gitárkészítő, a nagyapám is gitárkészítő, az egész rokonságom gitárkészítő! — No, most már elég legyen! — ripakodtak rám a többiek. — Eleget beszéltél. — Az óriás meg azt mondja: — Gyere csak ki! — A paraszt kiengedett, és odavitt hozzá. Fogtam a gitárt, az egyik helyen eltörtem, a másikon megragasztottam, végül is megjavítottam. No, ahogy elkészültem vele, az óriás fölvelt, megsimogatott, s ráhúzott egy gyűrűt az ujjamra. Ez azt jelentette, hogy mehetek isten hírével. Kiléptem a szobából, nekiiramodtam. Futottam, futottam, hát egyszer csak megint ott találtam magam a kapu előtt. „Jaj nekem! Megint itt vagyok!” Újból nekiiramodtam, futottam, futottam, de megint csak a kapu elé értem. Közben hallom ám, hogy valaki rám pisszeg. Fölnézek, az egyik ablakban megpillantok egy lánykát. — Vágd le az ujjadat! — mondja halkán a lányka, nehogy az óriás meghallja. — Nincs bicskám! — Majd én adok — és ledobta ezt a bicskát. A kapu előtt volt egy oszlop, rátettem a kezem, és levágtam az ujjamat. Amint végeztem vele, szabad lett előttem az út, hazatérhettem apámhoz. Hát így menekültem meg.

Az özvegyasszony végighallgatta a mesét. Csak annyit tudott mondani: — Szegénykém! — Aztán odaszólt a másik legénynek: —

No, most te mesélj valamit.

MÁSODIK MESE

Hát, úrnőm, az én apám is kereskedő. Egyszer adott egy csomó pénzt, hogy menjek el áruért. Hajóra szálltam, elvitorláztam. De alighogy elindultam, rettenetes vihar tört ki. Mindenünket be kellett dobálni a tengerbe. Elmúlt egy nap, két nap, az élelmünk kifogyóban volt, de a viharnak nem akart vége szakadni. Végül megettük az utolsó falatunkat is. „Uraim — szólalt meg ekkor a kapitány —, elfogyott az utolsó falatunk. Mindegyikük írja fel egy cédulára a nevét, reggelenként kihúznak egy cédulát, akinek a neve rajta van, azt megölik, feldaraboljuk és megesszük, hogy éhen ne vesszünk.”

Képzelheted, úrnőm, hogy megrémültünk erre. De aztán minden reggel kihúztunk egy cédulát. Akinek a neve rajta volt, azt megöltük, mindegyikünk kapott belőle egy darabkát, meg is ette. Végül már csak ketten maradtunk életben, én meg a kapitány. Másnap reggel húztunk a két cédulából.

De én elhatároztam, hogy megölöm a kapitányt, ha az ő nevét húznánk ki, ha viszont rám jutna a sor, nem hagyom magam. Sorsot húztunk, a kapitány vesztett. Széttárta szegény a karját, s így szólt: „Itt vagyok, testvérem.” Majd megszakadt a szíve, de mégis rávettem magam, és megöltem. Négyfelé vágtam. Egyik részét felkötöttem a vitorlakötélre, a többit eltettem a következő hétre. Elég az hozzá, egyszer csak odaröpül egy sas, megragadja a kapitány testének egyik részét, és viszi. „Jaj nekem! Mitévő legyek?” Fogom a másik darabot, felkötöm a vitorlakötélre. A sas megint lecsap, és elviszi. „Jaj nekem! Mitévő legyek? Hiszen minden falatra szükségem van...” Fogom az utolsó darabot, felkötöm a kötéltre, aztán elbújok. Megint jön a sas. Ahogy megragadja a kapitány utolsó darabját, belekapaszkodom, és föl pattanok a hátára. A sas repül, repül, egyszer csak ledob egy hegy tetejére. Addig-addig csetlettem-botlottam a sziklákon, míg túl nem jutottam a veszélyen. Aztán hazatértem.

— Szegénykém! Szegénykém! — sóhajtott fel az özvegyasszony.
— Ez a történet is borzalmas volt. De most te mesélj valamit — szólt a harmadik legénynek.

HARMADIK MESE

— Úrnóm, ha az én történetemet meghallod, menten sírva fakadsz. Hát, uraim, apám elküldött áruért. Az első napon egy fogadóban esteledett rám. Megszálltam, megvacsoráztam, aztán lefeküdtem aludni. Elkezdtem imádkozni, minden este így szoktam. Ahogy imám végeztével lehajolok, hogy megcsókoljam a földet, látom ám, hogy egy megmerevedett holttest fekszik az ágy alatt. Amint megpillantottam, így szóltam magamban: „Ezt tegnap este ölhatték meg. No, akkor itt az a szokás, hogy ölik az embereket. Később még engem is eltesznek láb alól.” Ugyan mit tehettem? Fogtam a halottat, befektettem az ágyba, én pedig végignyúltam az ágy alatt, még a lélegzetemet is visszafojtottam. Kisvártatva hallom, hogy nyílik az ajtó. Bejött a fogadós, kezében vésővel, a szolgálgeény kalapáccsal, és a fogadósne egy gyertyával. Megállnak az ágy előtt: „Alszik, mint a mormota — mondják —, essünk neki.” Rácsaptak egy nagyot a halottra, beleverték a vésőt a halántékába. Aztán megszólalt a fogadós: „No, fogjuk meg, és dugjuk az ágy alá. Amazt pedig dobjuk ki az ablakon.” Hát, úrnóm, úgy elkezdett dobogni a szívem, hogy alig fért a mellembe. Azt mondja erre a fogadósne: „Hagyjunk mindent úgy, ahogy van, majd holnap elintézzük.” Kimentek, magamra hagytak. Úgy látszik, ez volt az Isten akarata. Amikor eltűntek, úgy éreztem magam, mint aki másodszor született meg. Vártam, hogy megvirradjon. Amikor kivilágosodott, kiálltam az ablakba. Az úton járt egy-két ember, jelt adtam nekik. Jöttek a zsandárok, bezörögtek a fogadóba. A fogadós nyitott nekik ajtót, a zsandárok beléptek. Látták azt a szép kis kalamajkát. Én is elmondtam nekik mindent. Aztán útnak indultam. Hazamentem apámhoz. Aligha hittem volna, hogy hazaérek. No, ez az én történetem.

Az özvegyasszony végighallgatta mindhárom történetet, aztán így szólt: — Szegénykéim! Szegénykéim! Mennyit szenvedtetek. Magam sem tudnám megmondani, melyikőtök szenvedett a legtöbbet. Mert ha tudnám, hozzá mennék feleségül.

De mind a mai napig nem tudta megmondani, melyik legény látta a legtöbb bajt.

A FINNYÁS KIRÁLYKISASSZONY

Azt mondják, azt mesélik, élt egyszer egy király. Ennek a királynak volt egy gyönyörű szép leánya. Már éppolyan eladóforma volt. Egy szép napon azt mondja neki az apja: — Édes lányom, ideje, hogy férjhez menj. Megüzenem az összes királynak, hiszen mind barátaim, hogy ezen meg ezen a napon nagy ünnep lesz nálunk, jöjjenek el családotul. Te meg, lányom, kiválasztod, aki neked tetszik. — Elérkezett az ünnep napja. Kár, hogy nem láttátok, mennyi király sereglett össze családotul. Az öreg király meghívta őket ebédre. A királykisasszony, amint végigmustrálta az egész vendégsereget, a Gránát-király fiába szeretett bele. Meg is mondta az apjának. No de tudjátok, hogy szokott ez barátok között történni. Elég az hozzá, hogy a Gránátkirály fia neszét vette a dolgoknak. Megörült neki. Képzeljétek, micsoda lakomát csaptak. Amikor megszólalt a déli harangszó, mindnyájan asztalhoz ültek, nekiláttak az evésnek. Az utolsó fogás gránátalma volt. A királyfi még sose evett gránátalmát, most látta először életében. A csutkáját leejtette a földre. Ugyan mit tett erre? Lehajolt és fölvette. Kár, hogy nem láttátok. A királykisasszony eleinte le nem vette a szemét róla. De amint meglátta, hogy lehajol a csutkáért, fölugrott, mérgében sírva fakadt, és beszaladt a szobájába. Erre az öreg király is fölállt, és elindult a lánya után, hogy megtudja, mi baja. Amint a királykisasszony megpillantotta apját, fölkiáltott: — Édesapám, nagyon tetszett nekem az a legény, de látom, kapzsi. Hallani se akarok róla. — A király megköszönte a látogatást a vendégeknek, és útra bocsátotta őket. A Gránát-király fia azonban megneszelte a dolgot. Rettenetes haragra gerjedt. Elhatározta, hogy bosszút áll. No és mit csinált? Áruhába öltözött, ott maradt a városban. Figyelte, mi történik a királyi palotában. Egy szép napon megtudta, hogy a király kertésze odébbállt, s őfelsége új kertészt keres. A királyfi szeretett kertészkedni. No és mit tett? Parasztgúnyába öltözött, és jelentkezett a palotában. Megállapodtak a fizetségben, meg abban, hogy mit kell végeznie. Így aztán a királyfi lett az öreg király kertésze. Elment a kosaráért, abban tartotta az ajándékokat, amit a menyasszonyának szánt. Úgy erőlködött vele, hogy majd belecsinált a nadrágba. A kertben volt egy ház, a királyfi odavitte a csomagját, mert a király ott jelölt ki szállást neki.

Egy reggel kiterített a kertben egy gyönyörű szép, csillogó színarannyal hímzett selyemkendőt. A királykisasszony szobájának ablaka a kertre nyílt, ott szokott kikönyökölni minden reggel. Ezen a reggelen is kikönyökölt, s ahogy körülnézett, megpillantotta a kendőt. Nagyon megtetszett neki. Odahívta a kertészt, így szólt hozzá: — Mondd, te kertész, kié ez a kendő? — Az enyém — felelte a legény. — Nem adnád el nekem? — Nem én! — No ekkor a királykisasszony fölbiztatta a szolgálait, próbálják meg rábeszélni a kertészt, adja el a kendőt. A szolgák mindent elkövettek, de hiába. Ajánlottak cserébe mindenféle szép holmit. De minden hiába volt. Végül azt mondja a kertész: — Odaadom a kendőt, ha a királykisasszony megengedi, hogy az első szobájában háljak. — A szolgák nagyot nevettek, aztán visszamentek úrnőjükhöz, s addig-addig beszéltek neki, míg a királykisasszony rá nem állt. Aztán elmentek a kendőért, s megállapodtak a legénnyel, hogy időben szólnak neki. Aztán este, amikor mindenki elaludt, szóltak is neki, be is bocsátották. Kora reggel fölkeltek és kiengedték.

Egy hét múlva a kertész megint kiterített egy kendőt. Ez még szebb, még drágább volt, mint az előbbi. A királykisasszony szemet vetett rá, de a kertész azt mondta, csak akkor adja oda, ha megengedi, hogy a második szobájában háljon. Megengedte! Másnap reggel a kertész tömérdek arannyal, gyönggyel, gyémánttal díszített ruhát terített ki.

A királykisasszony majd eszét vesztette érte. De nem volt mit tenni, meg kellett engednie a kertésznek, hogy ott aludjon az előszobájában, a hálószobája mellett. Úgy gondolta, nincs mitől tartania, mert a legényt mindenki bolondnak hitte. Szegényke ezúttal gazda nélkül csinálta a számvetést.

A kertész megvárta, míg mindenki elaludt. Akkor ő is lefeküdt, s úgy tett, mintha aludna. Egy idő múlva azt színlelte, mintha fázna. Vacogni kezdett. Nekitámaszkodott a királykisasszony ajtajának, így aztán az ajtó is vele reszketett. A királylány fölébredt a zajra. Kiszólt a kertésznek, hogy maradjon csendben. De a legény azt felelte, fázik, és még nagyobb zajt ütött. Egy idő múlva a királykisasszony látta, hiába csitítja a legényt. Félt, hogy meghallják, és baj lesz a dologból. A kertészt amúgy is bolondnak tartotta, így hát fölkel, és

ajtót nyitott. No de mikor visszafeküdt, ugyan mit tett a kertész? Odafeküdt a lány mellé. Másnap aztán korán reggel fölkel, és kisurrant a szobából. Hogy, hogy nem a királylány teherbe esett. Bánatában még az étvágya is elromlott. Szinte látta magát, amint lassan megnő a hasa, tudta, hogy mindenki észre fogja venni. Elkeseredésében mindent elmondott a kertésznek. A legény azt felelte, meg kell szökniük, más segítség nincs. De hát ő koldusszegény. Szegény lány nagyon félt a szégyentől, így aztán ráállt, hogy megszökjenek, összeszedte a motyóját, magához vett egy kis pénzt, azután éjszaka, csak úgy magukban, mezítláb, elszöktek.

Útközben sok gulyással meg juhással találkoztak, nagy szántóföldek meg felesbirtokok mellett mentek el. — Kié ez a sok tehén? — kérdezte a lány. — A Gránát-királyé. — Ejha!

— Mi az, mi bajod? — kérdezte a kertész. — Az, hogy kéretett, de nem mentem hozzá — felelte a királykisasszony.

— Ejnye, a nemjodat! — kiáltott fel a kertész, s valahányszor a királylány megkérdezte, hogy ki ennek a sok birtoknak, felesföldnek, lónak, juhnak a gazdája, mindig ezt a választ kapta. Estére, isten segítségével, holtfáradtan, verejtékesen megérkeztek. A legény azt mondta, hogy az apja ispán a Gránát-királynál. Estefelé betértek egy füstös kis kunyhóba, nem volt abban egyéb, mint egy ágy, egy kemence meg egy

tűzhely. A kunyhó tőszomszédságában állott az istálló meg a tyúkól. A legény ráparancsolt a királykisasszonyra, fogjon ki egy tyúkot, és süsse meg, a tollát pedig dugja be a kemencébe. Aztán megvacsoráztak és lefeküdtek. Másnap reggel a legény elment. Azt mondta a királykisasszonynak, csak este jön meg. Alighogy kitette a lábát, nemsokára megjelent a Gránát-király fia, királyi öltözetben. Megkérdezte a lánytól, hogy kicsoda. — Az ispán fiának a felesége vagyok — felelte a királykisasszony. — Nem mondhatnám, hogy valami tisztességes külsőd volna. Inkább amolyan tolvajnak néznék. — Ugyan mit tett a királyfi? Előcsalogatta a tyúkokat, megszámolta őket, és azt mondta, egy hiányzik. Tegnap vacsora után még mind megvolt. Föltúrta a viskót, a kemencében meg is találta a tollat. No, volt is aztán haddelhadd. Elmondta a lányt

mindenféle tolvajnak. — Ha nem volna ilyen jó szívem, a törvény elé vinnék. Ki tudja, mennyit loptál a faludban. Biztosan azért kellett eljőnnöd. No de én kiismertelek! — Szegény lány sírva fakadt.

A csetepatét a királyné is meghallotta. Behívatta magához a lányt, megkínálta egy kis kávéval. Arról beszélt neki, hogy a királyfi mindenbe beleüti az orrát, ne is törődjön vele. Azután így szólt: — A menyem gyereket vár, gondoskodni kell a kelengyéről. Segítenél-e megvarrni? — A lány boldogan elvállalta a munkát. A királyné adott neki néhány ingecskét, kis ujjast, ruhácskát meg más efféle varrnivalót. Este megjött a legény. A királykisasszony sírva elmesélte, mi történt. Mindenért a legényt okolta. — Nem maradok itt tovább — zokogott a királykisasszony. — Menjünk innen más vidékre. — A legény megvigasztalta, aztán lefeküdtek.

Másnap a legény megint elment. Azt mondta, este a szokott időben megjön. Lelkére kötötte a királykisasszonynak, hogy lopjon el egy ingecskét vagy valami más holmit, dugja a keblébe. Hiszen ő nagyon szegény, de igazán nagyon szegény, és ha már gyereket várnak, szerezni kell valami rongyot neki. Aztán, hogy a legény útnak indult, a királyné hívatta a lányt. Nekifogtak a varrásnak. Amikor a királyné nem nézett oda, a lány bedugott egy ingecskét a keblébe. Egyszer csak belép a királyfi, s így szól az anyjához: — Édesanyám, kit hozott maga a házhoz? Ezt a tolvajt? Ez képes még a szemünket is kilopni! — No aztán mit tett? Odalépett a lányhoz, benyúlt a keblébe, és kihúzta az ingecskét. Képzelmek, szegény lány majd meghalt szégyenében. A királyfi alaposan megmosta a fejét. De a királyné ráripakodott a fiára: — Elég legyen! Ne avatkozz az asszonyok dolgába. — Aztán megvigasztalta a lányt, de az csak sírt-rítt keservesen. Végül, amikor vége lett a civakodásnak, a királyné másnapra is elhívta a lányt. — Van itt egy kis gyöngy, fel kéne fűzni. — Este, amikor a legény hazaért, a lány sírva kiöntötte a szívét. A legény azt felelte rá, hogy a király nagyon fősvény ember, nem kell törödni vele, mit mond. Aztán így biztatta: — Inkább próbálj meg elcsenni néhány füzér gyöngyöt. Dugd a zsebedbe. — Így is lett. Másnap a királyné hívatta a lányt, nekifogtak a gyöngyfűzésnek. A királyné egy pillanatra kiment a szobából, a lány gyorsan a zsebébe csúsztatott egy füzér gyöngyöt. Abban a pillanatban

visszajött a királyné, s a király is belépett. Amint a lányt meglátta, így szólt az anyjához: — Édesanyám, hogy szabadíthatta rá ezt a tolvajt a gyöngyre. Majd meglátja, kilopja még a szemét is! — Aztán se szó, se beszéd, benyúlt a lány zsebébe, és kihúzta a gyöngyfüzért. El sem tudom mondani, mit művelt erre a király. Úgy rátámadt a lányra, hogy az szegény elvesztette az eszméletét. A királyné az orra alá tartott egy illatszeres üveget, megitatta egy kis vízzel. Isten segítségével magához is tért. Este megjött a legény, a lány töviről hegyire elmondott neki mindent. Aztán olyan rosszul lett, hogy nem is vacsorázott, csak lefeküdt. Másnap vajúdni kezdett. De hisz itt is volt már az ideje. A legény, mintha mi sem történt volna, útnak indult. Azt mondta, estére megjön. A lány érezte, hogy a fájások egyre erősebbek. Egyszer csak halija, hogy hívhatja a királyné. — A menyem vajúdik, itt a bába. Gyere el hozzám, megvizsgál téged is. — Elég az Hozzá, a lány nagy szégyenkezve elment a palotába. A bába megvizsgálta, s azt mondta, még ebben az órában szülni fog. Csakugyan szült, mégpedig szép kisfiút. A királyné díszes ágyba fektette. Aztán megjött a király. Benyitott a szobába. Amint megpillantotta a lányt, hívta az anyját. — Édesanyám, hogy kerül ez a tolvaj az ágyamba? — kérdezte, és rákezdett a szokott mondókájára. No de a királyné megszólalt: — Hát, édes lányom, ez az ember a férjed. Azért hurcolt meg ennyire, mert a gránátalma csutkája miatt nem akartál hozzámenni. — Erre aztán a király is elmondta, mi mindent művelt a lánnyal. Azon nyomban levelet írtak a királylány apjának. El is jött őfelsége családotul. Nagy esküvőt tartottak. Ahány jóbarátjuk csak volt a királyok között, mind meghívták. Három napig tartott a dínomdánom.

Ma is élnek, boldog mindegyik, Nekünk meg az állunk fölkapik.

GERGELY PÁPA

Volt egyszer egy fiú meg egy lánytestvér. Éltek-haltak egymásért. Ebből a nagy szeretetből egyszer aztán az lett, hogy a lány teherbe esett. Kilenc hónap múlva lebetegedett, és szép kisfiút szült. A gyereket Gergelynek keresztelték. Csináltattak egy aranyozott ládát meg aranyos pólyát, a kisfiút bezárták a ládába, és kitették a tengerre. A tengerár elsodorta a ládát. Hol erre hányódott, hol arra

vetődött, végül meglátta egy halász, és kifogta. — Jaj, picinykém — kiáltott fel, amikor kinyitotta —, mennyi drágaság van itt melletted, közben meg se apád, se anyád! Hát ez hogy lehet? — Fogta a ládát, hazavitte a feleségének. Az asszony nemrégiben született. Amint megpillantotta a kisfiút, egyszeribe rosszkedve kerekedett, és így szólt: — Hát ezt a fiút honnan vetted? Nekem nem kell más gyereke! — Ugyan, édes feleségem! Halászat közben találtam a tengeren. — Honnan tudjam, hogy igazat mondasz-e? Ki tudja, mit okoskodtál ki! Aztán hetet-havat összehordasz nekem.

Így hát a kisfiú együtt nevelkedett a halász gyerekeivel. Napról napra nőtt. A halász, amikor elérkezettnek látta az időt, a maga gyerekeivel együtt iskolába adta. Tudjátok, hogy van a kisfiúkkal, mindig marakodnak. A halász gyerekei egy szép napon így szóltak Gergelyhez: — Eriggy innen, nem is vagy a testvérünk. Apánk ládában talált a tengeren. — Szegény fiúcska sírva ment haza. — Mi bajod, édes fiam? — kérdezte a halász. — Semmi bajom. Mondja meg, apámuram, édesfia vagyok, vagy sem. Mert a testvéreim azzal csúfolnak, hogy nem vagyok a maga gyereke, ládában talált a tengeren. — Dehogyan, édes fiam! őket találtam ládában a tengeren, nem téged. — E szavak hallatára a kisfiú megnyugodott. De másnap a testvérei újramezték: — Eriggy innen! Ládában találtak a tengeren! Apánk becsapott, amikor azt mondta, hogy az ő fia vagy! — Gergely elment haza. — Apámuram, mondja meg az igazságot, ki az apám meg az anyám? — Édes fiam, hát, ha tudni akarod, ide hallgass: Egy szép napon kimentem a tengerre, megpillantottam egy ládát a vízen. Kifogtam. Hát, amikor kinyitom, látom, rengeteg arany van benne, meg egy kisfiú. A ládát meg az aranyat megőriztem. A kisfiú te vagy. Itt van minden, amit veled együtt találtam. — Fogta a ládát meg a pólyát, és odaadta a legénynek. Erre szegény Gergely így szólt: — Megbocsásson, apámuram, de én elmegyek, megkeresem az édesapámat meg az édesanyámat. — Búcsút vett nevelőapjától, a halásztól, és útnak indult. Ment-mendegélt, nem ismerte a járást, mindig megkérdezte, merre vegye útját. Addig-addig vándorolt, míg az anyja szomszédságába nem jutott. Amikor odavetődött, iskolamesternek állt. Egy fiatalasszony lakott vele szemben, az volt az anyja. Amikor a fiatalasszony megpillantotta a

legényt, nagyon megtetszett neki. — Jaj, milyen szép legény! De jó lenne férjemnek! — mondogatta egyre-másra. Egy szép napon meghívta magához ebédre. Addig-addig hízelgett neki, míg a legény bele nem szeretett. Akár így volt, akár úgy volt, végül is elhatározták, hogy férj-feleség lesznek. — Esküdjünk meg, és pedig mihamarabb — mondta a legény —, mert magamban vagyok, kellene valaki, aki gondomat viseli. — Aztán elgyűrűzték egymást, és megesküdtek.

A menyegző estéjén az volt a legény legfőbb gondja, hogy magával vigye a ládát, amit a halásztól kapott. Amikor a lakoma véget ért, a fiatalok behúzódtak szobájukba. A legény föltette a ládát az asztalra. A menyecske, aki az anyja volt, megpillantotta, és azon nyomban sírva fakadt. „Biztosan ez a fiam” — mondta magában. — Mi bajod? — kérdezte a férje. — Mi esett beléd? Hadd halljam! — De az asszony nem szólt egy szót sem. Az ember kapta magát, és elszaladt a sógoráért. — Mi a baj? - kérdezte a sógor a húgától. — Mi esett beléd, húgocskám? — Semmi — felelte a fiatalasszony. — Nézd csak, mi van az asztalon! — A sógor megpillantotta a ládát, és ugyancsak sírva fakadt. Nem bírta magával. — Mire véljem, hogy így sírtok? — szólalt meg a legény. — Hadd halljam, mi bajotok? — A sógor, hogy így megszorították, megmondta. — No, tudod-e, ki fia vagy? A miénk, az enyém meg a húgomé. Amikor megszületél, ebben a ládában tettünk ki. Most, hogy viszontlátunk, sírnunk kell, mert nagyot vétkeztünk. — Ne sírjatok — felelte a legény. — Majd én levezekem a bűnötöket. — Ahogy ezt kimondta, fölkerelkedett, és elbujdosott az erdőbe. Bevette magát egy barlangba, és vezekelt.

Már sok-sok éve vezekelt, amikor Rómában meghalt a pápa. A püspökök elhatározták, hogy pápát választanak. Be is zárkóztak egy szobába pápát választani. Azt beszélik, akkoriban ez úgy történt, hogy kiengedtek egy galambot, és az lett a pápa, akinek a galamb a fejére szállt. No de most a galamb csak röpködött a szobában, sehol se lelte a helyét, senki fejére se akart leszállni. Ahogy ezt a püspökök észrevették, kinyitották az ablakot, és várták, mitévő lesz a madár. A galamb kiröpült, és vajon merre vette útját? Arra, amerre Gergely vezekelt. A barlang bejáratánál leszállt. A püspökök le nem vették a szemüket róla. Amikor meglátták, hogy leszállt, utánairamodtak, odasiettek a barlanghoz. A madár megpillantotta ezt

a processziót, a sok püspököt, kanonokot, bíborost, és újból felröppent. Beszállt a barlangba. A püspökök utána. Amikor belépnek, látják ám, hogy a galamb egy szegény remete fejére szállt. Térdre estek, úgy üdvözölték, mint pápájukat. Közrefogták, körmenetben vitték Rómába. Nagy ünnepet ültek. Az új szentatyát elnevezték Gergely pápának.

Gergely pápa elfoglalta a trónt, aztán levelet írt apjának meg anyjának. Megüzente nekik, hogy levezekelte a bűnüket, így lett pápa belőle. — Bűnötöknek köszönhetem a szerencsémét. Adjátok el mindeneteket, és osszátok szét a szegények között. Jertek Rómába, hogy mindörökre együtt örvendezhessünk. — Amikor az anyja meg az apja megkapta a levelet, nagyon megörültek. Mindenüket eladták, és szétosztották a szegények között Hajóra szálltak, elvitorláztak a fiúkhoz. Milyen boldog lehetett a két szülő, hogy megtalálta fiát! Milyen boldog lehetett Gergely pápa, hogy, visszakapta apját és vele együtt az anyját is!

Ma is élnek boldogok,

Nekünk meg a szemünk kopog.

HAKAPESZIK FRANCISCU MESTER

Azt mondják, azt mesélik, élt egyszer egy suszter. Ügy hívták, hogy Franciscu mester. De olyan lusta volt, hogy elmondani se tudom. Így aztán az emberek elnevezték *Hakapeszik* Franciscu mesternek. Volt neki öt lánya. Egyik szebb, mint a másik. Pompás gazdasszonyok voltak, csak úgy égett a munka a kezük alatt. De mit tehettek szegénykék, apjuk nem keresett egy garast se, nem akart dolgozni, kénytelenek voltak eltartani. A suszter fölkel, fölöltözött, ment a kocsmába. Ott leöntötte a torkán lányai minden keresetét.

Végül is egy alkalommal a lányok rákényszerítették apjukat a munkára. A suszter fogta a ládáját meg a kaptafáit, nyakába akasztotta, és végigkiabálta az utcát: — *Cipőt foltozni!* — De senki se hívta be, mert tudták, hogy ő a leglustább meg a legiszákosabb ember a faluban. Franciscu mester látta, hogy a falubéliektől akár zabot hegyezhet. Így hát átballagott egy másik faluba, mondjuk, háromezer lépésre: — *Cipőt foltozni! Cipőt foltozni! Cipőt foltozni!* — kiabálta szegény torkaszakadtából, de senki sem hívta be. Közben

amúgy istenigazában korogni kezdett a gyomra. — Hej, te pocsék élet! — kiáltott fel Franciscu mester. — Azt akarod, hogy éhen haljak? Hát egyem meg saját magamat éhségemben? — A szentségit...! Nem bírom tovább!... *Cipőt foltozni!*

Már sötétedett, amikor egy úriasszony beszólította egy szép palotába. — Foltozd meg ezt a papucsot. Kilyukadt a talpa. — Franciscu mester megfoltozta a papucsot, az úriasszony adott neki egy tallért, aztán így szólt hozzá: — Hallom, van öt szép hajadon lányod. Én betegeskedem, ápolásra szorulok, gazdasszonyja van szükségem. Elküldenéd hozzám szolgálónak valamelyik lányodat? — Elküldeném, úrnőm. Holnap már itt is lesz az egyik.

No, fölkerekedett a suszter, hazament. Otthon töviről hegyire mindent elmondott a lányainak. Aztán így szólt a legnagyobbikhoz: — Holnap útnak indulsz, lányom.

Hagyjuk a susztert, lássuk, mi történt a lánnyal. Reggel elballagott az úriasszonyhoz. — Hát megjöttél, édes lányom! Ül le, csókolj meg. Nálam jó sorod lesz. Annyit mulatsz, annyit szórakozol, amennyit csak akarsz. Látod, nem kelhetek föl az ágyból, mindennel neked kell gazdálkodnod. No, menj, édes lányom, söpörd föl, takarítsd ki a házat, aztán mosakodj meg, öltözz föl szépen. Hadd lássa a férjem, ha megjön, hogy milyen takaros vagy. — A lány nekifogott a söprésnek. Fölemelte az ágyterítőt, mert az ágy alját is ki akarta söpörni. No de mit pillantott meg az ágy alatt? Egy hatalmas farkot, éspedig nem másnak, mint az úriasszonynak a farkát. „Uram, segíts! — mondta magában a lány. — Hiszen ez nőstény sárkány, nem úriasszony! Uram, irgalmazz!” Aztán szép óvatosan elhúzódott a közeléből. — Ide hallgass — szólt rá az asszonya —, mindenütt söpörj fel, csak az ágy alatt ne, mert azt nem akarom. — A lány úgy tett, mintha átmenne a másik szobába, de aztán kapta magát, uzsgyi, és meg se állt hazáig.

No nézzük, mit csinált Franciscu mester, amikor látta, hogy visszajött a lány. — Hát te miért jöttél haza? — Édesapám! Nőstény sárkány az, nem úriasszony. Felek tőle. Az ágya alatt hatalmas, fekete, szőrös farkat láttam. Nem megyek vissza hozzá. — No, ha így van, maradj itthon — felelte a suszter. — Majd elküldöm a legnagyobb húgodat. — így is tett. Elküldte az úriasszonyhoz a

második lányát. Az asz- szonyság éppúgy dédelgette, mint az elsőt, ugyanolyan szépen beszélt vele. De a lánvka nagyon ügyelt, hiszen a nénje kitanította. Amikor észrevette a farkat (első pillantásra ugyanis nem lehetett látni), rohant haza, mintha puskából lőtték volna ki, és töviről hegyire elmondott mindent.

Franciscu mester sehogyan se akart beletörődni, hogy elveszítse ezt a jó keresetet az úriasszonynál. Hiszen úgy ehet, úgy öltözködhet belőle, akár a gazdagok. Még az ujját se kell mozdítania. No de mit tett? Elküldte a harmadik, aztán a negyedik, végül pedig a legkisebb lányát is az asszonysághoz. De mindegyik lélekszakadva menekült haza, mert megijedt a nőstény sárkány szőrös, fekete farkától. — Inkább éjjel-nappal dolgozunk idehaza, véres verejtékkel keressük meg a kenyerünket, hordjuk a magunk kicsit ócska, de tiszta ruháját, mintsem elmenjünk a nőstény sárkányhoz. Igaz, hogy ott ehetünk, szépen öltözhetünk, keveset kell dolgoznunk, de a végén megesz bennünket a kan sárkány. Ha édesapánk olyan nagyon akarja, hát álljon szolgálatba ő.

Hát ezek után Franciscu mester sehogy se lelte nyugtát. Legszívesebben a falba verte volna a fejét. „Ezek a lányok valóban nem akarnak dolgozni, nem hajlandók rám keresni? Nincs mit tennem, sokan vannak, fiatalok is, nem bírok velük. Még az lesz a legjobb, ha elmegyek az asszonysághoz és fölcsapok cselédjének. A szolgálat könnyű, az asszonyság szeret, úgy élhetek, ehetem, Öltözhetek nála, akárha herceg volnék.” Így is tett. Elment a nőstény sárkányhoz, és töviről hegyire elmondott neki mindent

A nőstény sárkány úgy bánt vele, akárha herceg lett volna. Szép ruhát adott rá, jól tartotta, megannyi gyűrűt húzott az ujjára, volt mulatság, szórakozás, amennyit csak a suszter akart. Franciscu mesternek nem akadt más dolga, mint bevásárolni a kan sárkány elemózsiáját, és rendben tartani a nőstény sárkány szobáját meg a holmiját. Azután hol itt, hol ott lógatta a lábát, henyélt kedvére. No de alig telt el néhány nap, a nőstény sárkány egyszer csak megragadta a karjánál fogva, jól megszorította, nehogy elfusson, és rákiáltott: — No Hakapeszik, hol kezdjelek meg, a fejedem vagy a lábamon? — A suszter látta, hogy vége van, reszketett, akár a nyárfalevél. — Nem hallgattam a lányaimra meg a feleségemre. Kezdd a lábamon —

felelte. Erre a nőstény sárkány bekapta, és szőröstül-bőröstül lenyelte.

A leányok boldogok, még ma is élnek, Hakapeszik úgy pusztult el, mint valami féreg. Ki hallgatta, s ki elmondja, Rossz haláltól Isten óvja.

A SZICÍLIAI ÉS A NÁPOLYI RABLÓ

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szicíliai rabló. Kapta magát, elhajózott Nápolyba. Tudjátok, hogy szokott lenni. Holló a hollónak nem vájja ki a szemét, egyik mindjárt fölismeri a másikat, és menten egyezsége lépnek. No, ez a rabló összebarátkozott egy nápolyi rablóval, szövetséget kötöttek, együtt jártak lopni. Ismeritek a nápolyiakat, fennhéjzásban nem akad párjuk. Egyik nap a nápolyi azzal bosz- szantotta a szicíliait, hogy tíz szicíliai zsvány nem tesz ki egy nápolyi rablót. No, képzeljétek, nem akartak civakodni, hiszen jó cimborák voltak, ezért fogadást kötöttek az egész zsványbanda füle hallatára. — Mindketten menjünk el lopni — mondta a szicíliai. — Az lesz a nyertes, aki többet harácsol össze. — No jó!

Így is tettek. Elsőben a nápolyira került a sor. Ki is eszelt valami nagyon fortélyos lopást, éspedig egy palotában, a csendőrlaktanya mellett. A nápolyi meg a szicíliai éjnek idején fölkerekedtek (mivelhogymindkettejüknek részt kellett vennie a lopásban), a nápolyi földobta gyönyörű szép selyemlétráját az ablakra (meg a többi efféle éjszakai munkához szükséges holmit), és elsőnek kapaszkodott föl. A szicíliai mögötte haladt. Mászás közben, borotvájával, alattomban, lemetszette a nápolyi cipőjéről a talpat, és bedugta a zsebébe. A nápolyi semmit se vett észre. Megszedték magukat rablott holmival. A patrul nem neszeit föl rájuk, így aztán mindketten visszajutottak cimboráikhoz. — No, megvolt? — Meg. Éspedig pompásan sikerült! — Hát te? — kérdezték a szicíliait. — Én is megtettem a magamét. — No és hogyan? — Nézzétek csak meg, van-e talp a cimborám cipőjén? — Azon minutában előhúzta zsebéből a cipőtalpat. A rablók megnézték a másiknak a cipőjét. Elállt szemük-szájuk. — Igazad volt, komám — szólalt meg a nápolyi rabló. — Megnyerted a fogadást. Valóban úgy van, hogy a szicíliaiak

mindenhez jobban értenek, mint a nápolyiak. Legjobb lesz, ha egyetértésben végezzük a dolgunkat, és összetartunk.

A SUSZTER ÉS A BARÁTOK

Élt egyszer egy suszter. Nagy családja volt. Mindig nagy gondban volt amiatt, hogy mit adjon nekik enni, összekapart egy kis birtokot, de a mesterségből alig csurrant-csöppent valami. Egy alkalommal hallotta, hogy egy úriasszonynak sok-sok malaca van. Arra gondolt, megnézi, hátha lehet velük valamit kezdeni. Elment az úri asszonyhoz, köszönt illedelmesen, aztán megmondta, mi járatban van. — Tudja mit — szólta az asszonyság —, eladok magának egy malacot, de pénzzel fizessen érte. Cipőre most nincs szükségem. — Az igazat megvallva, a suszter nem számított erre a válaszra, sőt úgy érte, mintha hátra vágta volna. — No jó — felelte. — Csináljuk úgy a dolgot, hogy a felét kifizetem, a másik felét megadom cipőben. — Megkötötték az egyezséget, a suszter a fele pénzt kifizette. A malacot hazavitte, meglepte vele az asszonyt meg a gyerekeket. Attól kezdve az egész család jól tartotta a malacot, úgyhogy egy év múlva derék hízó lett belőle. Mikor aztán végül elmúlt az egy esztendő, a disznó jól meghízott. Az asszony meg a gyerekek annyi mindennek híjával voltak, ezért hát azt mondták az embernek, adja el a disznót, és az árán vegye meg, ami kell. A suszter azonban nagy disznótort akart csapni. Elég az hozzá, a suszter egyre azt hajtogatta, hogy „igen”, az asszony és a gyerekek meg azt, hogy „nem”. Végül sok lúd disznót győzött, megállapodtak, hogy eladják a hízót. Épp egy gvárdián atya ment el a suszter háza előtt. (A susztert Peppi mesternek hívták.) A barát meglátta a kövér disznót, odament, s megkérdezte a mestertől, mennyiért adja. Elég az hozzá, a suszterek megmondták az árát, amiben egymás

közt megállapodtak. A barát ráállt, mert látta, hogy jó fajta. Megegyeztek az árában, a gvárdián azt ígérte a suszternek, hogy a pénzt megkapja a kolostorban, a barátoktól. Írt neki egy cédulát, és meghagyta, vigye el a barátokhoz, azok majd kifizetik. A cédulára ráírta a gvárdián, hogy vágják le a disznót minél hamarább, aztán, ha Peppi mester jelentkezik a pénzért, zárják be az egyik cellába és jól döngessék el. A suszter nem tudott se írni, se olvasni. Elvitte a

cédulát meg a disznót. A barátok meg a fráterek fogták a disznót, és azon nyomban levágták. Szegény Peppi mesternek összehordtak hetet-havat, de egy fityinget sem adtak neki. A fráterek földarabolták a disznót, aztán a konyhában nekifogtak a belső részek elkészítésének. A suszter végignézte az egész mesterkedést, elbeszélgetett a barátokkal, azt hitte, később kifizetik. No de amikor már minden kész volt a disznótorhoz, az egyik fráter szólt a barátoknak, menjenek enni. A suszternek is rettenetesen megjött az étvágya, és amint megérezte a finom illatot, azt hitte, a Paradicsomban van. Várta, várta, hogy hozzanak neki egy darabot. De a dolog egészen másként ütött ki. Peppi mester látta, hogy a barátok mind eltűnnek. Rettenetesen elöntötte az epe. „No nézd a disznó csuhásait — mondta magában —, hogy bánnak az emberrel!” Megvárta, míg befejezik a vacsorát, aztán nem tudta már türtőztetni magát, odament az ebédlőajtóhoz, és bekopogott. Az egyik fráter kinézett, és megkérdezte, mit akar. — Hogy mit akarok? — kérdezte a suszter. — A disznó árát, amiből kegyelmetek lakmároznak! — No jó — felelte a fráter —, majd megmondom a barátoknak. — Bement az ebédlőbe, szólt a többieknek. Erre kijött egy barát. Megkérdezte a susztertől, mit akar. Peppi mester odalépett az ajtóhoz, és a pénzét kérte. — Ahogy uraságod óhajtja — felelte a barát. — Jöjjön velem, majd kifizetjük. — Bevitte a susztert az egyik cellába, odahívta a cimboráit, bezárták az ajtót, nekiestek Peppi mesternek, és jól elagyabugyálták. Képzeljétek el, szegény suszter milyen állapotban volt. Először majd éhen halt, aztán meg alaposan eldöngették. No de a Jóisten segítségével kiszabadult. Igaz, hogy inkább holt volt, mint eleven, amikor eltámolygott. Hazavánszorgott. A felesége meg a gyerekei kérdezték, mit végzett a gvárdiánnal, és a barátok megadták-e a pénzt. Erre az ember elmondta a rossz hírt, és megmutatta a bevert fejét. Hoztak egy kis kenőcsöt, bekenték vele. A suszter biztatta őket: ne féljenek, tudja, mitévő legyen. Másnap találkozott a gvárdiánnal, és megkérdezte, miért verték félholtra. — Hát mit gondoltál? — felelte a gvárdián. — Így fizetnek a kolostorban! — Igazad van, csuhás atyám!

A suszter látta, hogy a papoknak eszük ágában sincs megadni a pénzét. Hazament. Tömi kezdte a fejét, mitévő legyen. Aztán azt

mondta az asszonynak, meg fogják kapni a disznó árát, de egy kis áldozatot kell hozni, el kell adni a kicsinyke szőlejükét. — Hogyisne! — felelte az asszony. — Hisz az az egyetlen vagyonunk. Mit hagyunk a gyerekeinkre, ha azt is eladjuk? — Ne félj — szólt az ember. — Megkapjuk a disznó árát! — Elég az hozzá, eladták a szőlőt, pénzt szereztek. Az ember azon nyomban elment egy asztalosmesterhez, és, kerül amibe kerül, rendelt nála egy pompás aranyozott karosszéket. Az asztalos három nap alatt elkészült a székkal, elvitte a suszterhoz. Peppi mester kifizette, az asztalos hazaballagott. A suszter alaposan szemügyre vette a karosszéket, látta, csakugyan szép. — Ezzel hajtom be rajtuk a disznó árát! — szólt feleségéhez és gyerekeihez. — Nem bánom, férjemuram, ha ebben reménykedik — felelte az asszony —, csak meg ne járja! — Peppi mester kapta magát, vett egy kis kócot, hazavitte. Jó erős kötelet font, hozzákötötte a székhöz. Felesége meg a gyerekei egyre kérdezték, mit akar ezekkel a holmikkal, de a suszter nem árult el semmit. — Majd megtudjátok, ha eljön az ideje!

Elég az hozzá, beesteledett. Peppi mester fölkerekedett, odaballagott a kolostor kápolnájához. Fogott egy létrát, nekitámasztotta a tetőnek. Fölmászott a létrán, leszedte a cserepeket, akkora lyukat csinált, hogy a karosszék beférjen rajta. Aztán hazament a székhöz. Azt mondta a családjának, feküdjenek le nyugodtan, mert ő egész éjszaka oda lesz. A család értett a szóból, nem is várták haza este.

Peppi mester fölcipelte a széket a tetőre, kócot kötött a karosszék karjára, és meggyújtotta. Leeresztette a karosszékét a templomba, de a kötelet keményen fogta. Aztán onnan fönről elkezdett kiabálni: — Gvárdián atya! Gvárdián atya! Krisztus vár rád a Paradicsomban! — A barátok énekeltek, mondták a zsolozsmát, nem hallottak semmit. De a suszter egyre hangosabban kiabált, úgyhogy a papoknak abba kellett hagyniok a zsolozsmázást. Fölfigyeltek, és a hang oda- fönt újból megszólalt: — Gvárdián atya, gvárdián atya, Krisztus vár a Paradicsomban! — Erre a gvárdián sírva fakadt örömeiben, azt mondta a barátoknak, búcsút kell vennie tőlük, mert Isten testestül-lelkestül hívja a Paradicsomba. De a barátok megragadták, és így szóltak: — Hát itthagyna minket, gvárdián atya?

Nem törődik velünk? Innen ugyan el nem mozdul, míg az igazat meg nem mondja! - Ejnye! Nem halljátok a szózatot? Biztosan angyal jött le értem a mennyekből. Nem maradhatok. — No, mit is mondhatnánk erre? Tegyen a kedve szerint. De azért ne feledkezzék meg rólunk, pártfogoljon bennünket mindörökké. — Tisztelendő uraim, legyen meg az akaratotok. Sőt, ha az Úr színe elé kerülök, könyörögni fogok értetek, és ellátlak benneteket minden jóval. — Elég az hozzá, a gvárdián fölkerelkedett, sorra megölelte a barátokat, aztán megkérdezte az angyalt, úgy jut-e a Paradicsomba, hogy beleül a karosszékbe. — Ügy ám, szentatyám — felelte az égi szózat —, ebben a karosszékben kell eljutnod a Paradicsomba. — A gvárdián beleült, és a karosszék szép lassan fölemelkedett. A suszter majd megszakadt odafenn. „A nemjóját, de nehéz! — mondta magában. — Biztosan a disznómon hízott meg ennyire.” Elég az hozzá, addig-addig erőlködött, míg a gvárdián föl nem jutott a tetőig. — Dicsértessék, gvárdián atya. Megismer-e? — szólalt meg a suszter. — Hát te nem az Isten angyala vagy? — kérdezte a gvárdián. — Dehogynem, széltoló atyám. Most majd megtudja kegyelmed, kinek a disznajából lakmározott, kit veretett félholtra. Emlékszik-e, mit mondott annak idején? *A kolostor így szokott fizetni.* No, most majd meglátja, én hogy fizetek. Jól vigyázzon, mert mindjárt puffan egy nagyot — és azon minutában lehajította a gvárdiánt székestül a kápolnába. Volt is huppanás, de mekkora! A gvárdián elterült a földön, moccanni se tudott, összetört minden bordája. A fejéből csak úgy ömlött a vér. Elkezdett kiabálni, odacsődítette valamennyi barátot meg frátert. No de hát, Isten segítségével fölemelték, ágyba tették. A suszter tüstént lemászott a tetőről, és hazaosont. Otthon aztán elmesélte az asszonynak meg a gyerekeknek, hogy mit végzett, de hozzátette, hogy a disznó árát még nem kapta meg. Meg fogja kapni, de ehhez mindent véghez kell vinnie, amit csak kigondolt, mert különben nem lesz nyugta. Azt okoskodta ki, hogy felöltözik díszes ruhába, fejére köcsögkalapot, hasára óraláncot tesz, és megtanul olaszul. Meg is tanult, egy-két hónap múlva már meglehetősen olaszosan beszélt. Akkor aztán álszakállt ragasztott, s elhíresztelte, hogy idegen orvos érkezett a városba, aki minden betegséget meggyógyít. Egy szép napon kapta

magát, végigsétált az utcán. Az egyik barát észrevette, odament hozzá, alamizsnát kért. Peppi mester adott neki öt garast. A barát elkezdett hálálkodni, aztán beszédbe elegyedett vele. Töviről hegyére elmesélte, mi történt a gvardiánnal. — Fáj a foga a suszter disznájára, most aztán három hónapig nyomhatja az ágyat.

— A barát aprólékosan elmesélte, mi baja a gvardiánnak, és megegyezett az idegennel, mikor menjen el a kolostorba, a beteget megvizsgálni. Kérte, amilyen gyorsan csak lehet, állítsa talpra a gvardiánt. Ezután búcsút vettek egymástól, a fráter visszatért a kolostorba, hogy értesítse a gvardiánt. Sorra mindent el is mondott neki, a beteg nagyon megörült a dolognak. A barátok azonban éltek a gyanúperrel, és így szóltak: — Gvardián atya, nehogy úgy járjunk ezzel is, mint az angyallal, aki fölvitte a Paradicsomba. — Az ugyan meg nem eshet — felelte a fráter. — Alaposan szemügyre vettem az idegent. Igazi gavallér! Gyönyörű szakálla van, úrnak látszik. — Adja Isten, hogy úgy legyen! — válaszolták a barátok. — Ne féljete! Az idegen gazdag, hiszen alamizsnát adott, a suszter meg szegény. Nohát!... — A barátok meg a fráterek úgy gondolták, igaza van, és várták az orvost. Hogy rövidre fogjam a szót, a doktor megérkezett. Nagy tisztességgel fogadták. Valóban, már az arcán is látszott, hogy úriember, meg aztán olyan választékosan beszélt. Bevezették a gvardián cellájába. A gvardián azon nyomban nekibátorodott, felélénkült. — Tisztelendő uraim — adta fel a szót a doktor —, ez bizony súlyos betegség. Csonttöréssel van dolgunk. Operálnom kell a beteget. Arra kérem tisztelendőségteket, méltóztassanak eltávozni innen, mert nem szeretem, ha beleszólnak a dolgomba. A gvardián atya a kezelés miatt három erős kiáltást fog hallatni. De meglátják, egy-két nap múlva makkegészséges lesz! — A barátok elcsodálkoztak. Egyikük a gvardián fülébe súgta: — Úgy sejtem, ez mégiscsak a suszter... — Ugyan, hiszen idegen — felelte a gvardián nekibátorodva. Így hát a barátoknak engedelmeskedniük kellett, egytől egyig elvonultak, az orvos utánuk ment, hogy bezárja őket. A kulcsot ráfordította a zárra, de megígérte, ha kikúrálta a gvardiánt, kinyitja az ajtót. Ezután az áldoktor először is végigjárta a cellákat, és összeszedett minden értékes holmit, amit csak talált. Batyut kötött, mindent hazavitt a viskójába. — No itt a disznó ára — mondta

a családjának. Aztán visszasietett a kolostorba és újból nekilátott a fosztogatásnak. Csak a puszta falak maradtak utána. Belépett a templomba, összenyalábolta a legszebb arany meg ezüstedényeket, azokat is elvitte. Végül még egyszer visszatért. Bosszút akart állni a gvárdián atyán. Belépett a cellába. A gvárdián azt hitte, most fogja megoperálni. De a suszter kitakarta, s úgy elagyabugyálta, hogy a csuhás becsinált. A suszter eszébe juttatta a disznót. A gvárdián elkezdett ordítózni, de senki se sietett a segítségére, mert a barátok azt hitték, addig ordít, míg csak jobban nem érzi magát. A suszter alaposan ellátta a baját. No, amikor látta, hogy már félholt, eszébe ötlött, jó lenne befogatni és odébbállni családostul. El is vándorolt egy nagy városba. Két kézzel szórta a pénzt, hiszen már gazdag volt, fölvitte az isten a dolgát. Szegény barátok még most is várnának rá, ha észre nem veszik, hogy már későre jár, s a doktor csak nem engedi ki őket. Gondoltak egyet, kifeszítették az ajtót, aztán elindultak megnézni, mi történt. Bementek a gvárdián atya cellájába. Olyan állapotban találták őtisztelendőségét hogy még mukkanni se tudott. Fejéből valósággal ömlött a vér, a lepedője csupa mocsok volt. Elkezdtek szólongatni, a gvárdián a kezével mutogatta, hogy alig van benne élet, és szeretné, ha lelki vigaszban részesítenék. — No, mégis a suszter volt — ordítottak a barátok. — Az bizony — felelte a gvárdián. — Jaj! Ugye megmondtuk, hogy úgy jár majd, mint a Paradicsomba jutással. Tisztelendőséged nem hallgatott ránk. Ez lett a vége! — Bejárták az egész kolostort. Hej, mekkorát fohászokodtak, amikor észrevették, hogy mindenük eltűnt. Fegyvert ragadtak, és kirohantak a városba, hogy megöljék a susztert. A házát zárva találták. A szomszédok azt mondták, látták, amikor útnak indult, de nem tudják, hová ment. Erre a barátok visszasüdüdörögtek a kolostorba, és fájdalmukban meg mérgükben sírva fakadtak. Elég az hozzá, olyan nyomorúságra jutottak, hogy napról napra azt se tudták, lesz-e mit enniök. Hol itt, hol ott koldultak egy keveset, de egyre rosszabbul ment soruk. A kolostort se tudták rendbe hozatni, pedig már düledezett. Egy idő múlva rászánták magukat, hogy végigkoldulnak minden falut, hátha akad valami jótét lélek, aki segít rajtuk. Az egyik fráter egy faluban összetalálkozott valami úriemberrel. Alamizsnát kért tőle, és elmesélte, hogy jártak. A

gvárdiánjuk addig-addig hóbertoskodott, míg az egészsége rá nem ment, és a suszter tönkre nem tette a kolostort. Mert hát kiderült, hogy megint a suszter járt náluk annak az idegennek a képében. Meg is gazdagodott a kolostor pénzén. Az úriember végighallgatta, szemmel láthatóan nagyon megsajnálta, és azt mondta, segíteni szeretne a barátokon. Erre a fráter hálálkodni kezdett, jótevőjüknek nevezte. Azt se tudták, hogy udvaroljanak egymásnak. Az úriember megígérte, hogy teljesen újjáépítteti a kolostort. A fráterrel együtt útnak indult, s el is jutott abba a városba, ahol a barátok laktak. Megnézte a kolostort, aztán, hogy lássák, milyen nagylelkű, azt mondta, földig kell rombolni, és teljesen újra kell építeni. A báró mesterembereket hívatott, hogy bontsák le a kolostort, aztán a lehető leggyorsabban építsék fel újra. A mesteremberek a gvárdián és a barátok beleegyezésével mindent leromboltak. A báró az első héten mindenkinek kifizette a bérét. Már nekikészülődtek az építkezésnek. A mesteremberek szívvel-lélekkel dolgoztak. No de mit tett a suszter-báró? Az első heten mindenkinek megadta a bérét, de amikor látta, hogy a kolostort a földdel tették egyenlővé, éjnek idején befogatott, és kereket oldott. A mesteremberek szombaton keresték a bárót. Szerették volna megkapni a bérüket. De sehol se találták, nyoma veszett. Amikor látták, hogy nincs, aki fizessen, abbahagyták a munkát, és azt mondták a barátoknak: — Ha nem fizetnek, nem dolgozunk. — A barátok jelentették a dolgot a gvárdiánnak. Mindegyikük arra gondolt, hogy megint a suszter bánt el velük. — Te széltoló, te hoztad ide! — kiáltottak rá a fráterre, és elcsépezték istenigazából. Most aztán csakugyan alamizsnára szorultak. Nem volt se házuk, se egy betévő falatjuk. Egy szép napon a gvárdián összehívta valamennyiüket egy szobába. — Tisztelendő uraim! — szólalt meg. — Ti vagytok a megmondhatóí, mi mindent meg nem tettem a kolostorért, még az egészségem is odalett, mégsem értem el semmit. A suszter nevetet a markába, hisz mennyi borsot tört az orrunk alá, koldusbotra juttatott bennünket, még a kolostort is lebontatta. Tudjátok, milyen állapotban vagyunk, és ha így marad, vihetjük-e valamire? No, megmondom, mitévők legyünk. Mihamarabb tegyük pénzzé minden birtokunkat.

Küldjünk egy bizonyos összeget a suszternek, hisz különben az életünk sincs biztonságban tőle. Ami pénzünk marad, költsük magunkra. — A barátoknak tetszett, amit a gvárdián mondott. Egy hét alatt eladták a földjeiket. Akkor a gvárdián magához hívatta az egyik frátert, és így szólt hozzá: — Tudd meg, melyik városban lakik a suszter. Vidd el neki ezt a pénzt, és kérd meg, hagyjon békében bennünket, hisz nem éljük túl, amit velünk művel. — Másnap a fráter egy bizonyos város felé vette útját. Úgy sejtette, ott él a báró. Amikor megérkezett, megkérdezte, hol lakik. Megkereste a házat. A kapuval szemközt, a falon, egy öregasszony képét pillantotta meg. Bekopogott, ajtót nyitottak neki. A gazda nézett ki rajta. A fráter, ahogy az Úristen rendelte, a kolostor nevében odaadta a pénzt, és megkérte, hagyjon békét nekik, mert végső nyomorra jutottak. A báró megígérte, hogy nem zaklatja többé őket. Beéri azzal, hogy emlékezetessé tette a nevét előttük. A fráter végigmustrálta a palotát. Menten elöntötte a méreg. Eszébe jutott, hogy mindehhez a kolostor pénzén jutott hozzá a báró. Végezetül, a kapuval szemben, az öregasszony képét is alaposan szemügyre vette. Aztán megkérdezte: — Báró úr, tessék már megmondani, ki az az öregasszony a kapunál? — Az öreganyám. Nem adta meg nekem a kellő tiszteletet, hát úgy faron billentettem, hogy fölragadt a falra. Kíváncsi vagy-e meg valamire? — Dehogyan is vagyok kíváncsi — felelte a fráter. — Csak egy kérésem volna. Zuhog az eső, s én messze földről jöttem, hogy megkeressem uraságodat. Adjon már valami szállást éjszakára. Holnap úgyis útnak indulok. — A báró egy ideig ellenkezett, de aztán nem győzte hallgatni a frátert, lement vele a pincébe, és szállást adott neki. Szegény fráter hálásan megköszönte, de éjszaka le nem hunyta a szemét. Folyton arra gondolt, a báró fölkeni a falra, akár az öreganyját. Elég az hozzá, amint megvirradt, a fráter látta, hogy megmenekült. Gondolt egyet, kifeszítette a kaput, kisurrant rajta, azt se mondta, befellegzett.

Lóra pattant.

Útközben hol elöl, hol hátul kémlelte az utat, hogy nem kergeti-e a suszter. Hálát adott az Istennek, hogy megmenekült, biztonságban van az élete. Amikor hazaért, töviről hegyire mindent elmondott a

barátoknak meg a frátereknek. Az egész kolostor megfogadta, valahányszor susztert látnak, keresztet vetnek magukra.

Ahogy írták, úgy mondtam, Meséjétek ti mostan.

GIUFÁ ÉS A BÍRÓ

Azt mesélik, hogy Giufá egy reggel elment salátát szedni, aztán, amikor hazafelé vette útját, ráesteledett. Ahogy ment-mendegélt, látta, hogy a hold fent van, de eltakarják a felhők. Hol előbukkant, hol eltűnt. Giufá letelepedett egy kőre, és nézte, amint a hold előbukkan, meg eltűnik. Amikor előbukkant, a legény *így* szólt: — Ott van ni! — Amikor meg eltűnt, így kiáltott fel: — Most meg elbújt! —

Szüntelenül ezt mondogatta: „Ott van ni! Most meg elbújt.”

No de az út mellett két rabló lapult. Borjút loptak, éppen nyúzták. Amikor meghallották, hogy „Ott van ni! Most meg elbújt!” megijedtek, azt hitték, jönnek a zsandárok. Futásnak eredtek, otthagyták a húst. Giufá látta, hogy a rablók eliramodtak, odasündörgött a helyükre, megnézte, mi történt.

Megtalálta a nyúzott borjút. Fogta a kését, szelni kezdett a borjúból, teletömte a zsákját hússal, aztán elballagott. Ahogy hazaért, bekiált az anyjának: — Éccsám, nyisson ajtót! — Most kell megjönni? Éjnek idején? — kérdezi az anyja. — Húst hozok, azért jövök éjnek idején. Holnap adja el, a pénz jó lesz nekem. — Erre az anyja így szólt: — Holnap menj ki megint a rétre. A húst majd eladom. — Másnap Giufá kiballagott a mezőre, anyja meg eladta a húst.

Giufá este, amikor hazatért, megkérdezte az anyját: — Éccsám, eladta a húst? — Eladtam, mégpedig a legyeknek, hitelbe. — És mikor adják meg az árát? — Majd ha pénzük lesz. — No de elmúlt egy hét, és a legyek nem hozták meg a hús árát. Giufá fölkerekedett, elment a bíróhoz, és így

szólt: - Bíró uram, tegyen igazságot. Húst adtam hitelbe a legyeknek. Még mindig nem hozták meg az árát. — Azt mondja erre a bíró: — Kihirdetem az ítéletet. Valahol csak legyet látsz, mind megölheted. — Abban a minutában légy szállt a bíró homlokára, Giufá akkorát csapott rá az öklével, hogy a bíró feje menten betört.

GIUFÁ ÉS A SAPKÁS

Giufának sehogyan se fűlt a foga a munkához, a legszívesebben úgy élt volna, mint Michilazzu. Evett, csavargott, hol itt, hol ott lődörgött. Édesanyját mindig fölbosszantotta. — Ejnye Giufá! mi dolog ez! Miért nem nézel valami kereset után? Eszel, iszol, a napot lopod!... Én ezt nem tűröm tovább! Vagy megkeresed a kenyeredet, vagy kirakom a szűröd.

No, egy alkalommal Giufá bement a Cássarura. Elhatározta: felruházkodik. Vett valamit az egyik kereskedőnél is, meg a másiknál is. Végezetül tetőtől talpig felöltözött, olyannyira, hogy még egy szép piros sapka is került a fejére (mert akkoriban még mindenki sapkát hordott; bezzeg ma a legutolsó mesterlegény is cylinderben vagy keménykalapban urizál). Igen ám, de Giufá sehol se fizetett, hiszen egy garas se volt a zsebében. — Adja hitelbe. Ezen meg ezen a napon eljövök, és megfizetem — mondta a kereskedőknek.

Aztán, hogy ennyi szép göncöt összeszedett, így szólt magában: — Rendjén is volna a dolog. Most már nem mondhatja rám az édesanyám, hogy naplopó vagyok. Igen ám, de miből fizetem ki a kereskedőket?... Holtnak fogom tettetni magam, aztán majd meglátjuk, mi lesz? — Végigdőlt az ágyon: — Jaj, meghalok! Meghalok!... Végem van! — kiáltotta, és a kezét keresztbe tette, a lábujjait meg az ég felé meresztette. — Jaj, gyerekem, édes fiam!... De megvert az Isten! — zokogott az anyja. — Jaj de meglátogatott az Isten! Szegény fiam!... — Az emberek összefutottak erre a nagy siránkozásra, mindenki megsajnálta a szegény anyát. Amint híre ment Giufá halálának, megjelentek a kereskedők. Látták, hogy a legény csakugyan meghalt. Így szóltak: — Szegény Giufá! Elvitt egy nadrágomat, tartozik (mondjuk) hat tarimmal... Elengedem az árát! — így aztán Giufá megszabadult minden adósságától. No de a sapkás, akitől a vörös sapkát vette, szörnyű haragra gerjedt. — A sapkát nem hagyom! — horkant fel. Elment Giufáékhoz, látta, hogy ott a vadonatúj sapka a legény fején. Ugyan mit tett? Este jöttek a sírásók, fogták Giufát, és vitték a templomba, hogy majd eltemetik. A sapkás a nyomukba szegődött, és észrevétlen besurrant a templomba. Eltelt egy-két óra, már úgy éjfél felé járt. Egyszer csak

rablók settenkedtek elő, és osztolni kezdtek egy zsák rabolt pénzen. Giufá meg se moccan a ravatalon, a sapkás meg az ajtó mögött a lélegzetét is visszatartotta. A rablók kiborították a pénzt egy asztalra, csupa arany- meg ezüstpénz volt (akkoriban annyi volt az ezüst, akár a pelyva), és annyi halomba rakták, ahányan voltak. Maradt vagy egy tucat tarí. Nem tudtak megegyezni, kié legyen. - No, megmondom, hogy rendezzük el a dolgot — szólott az egvik rabló. — Itt egy holttest. Lőjünk rá. Azé legyen a tizenkét tallér, aki szájon találja. — Pompás, pompás! — helyeseltek a többiek, és nekikészülődtek a lövöldözésnek. Amint ezt Giufá észrevette, fölemelkedett a ravatalon, és nagyot ordított:— Holtak, támadjatok fel mindnyájan! — Egyéb se kellett a rablóknak. Otthagytak csapot-papot, és „No, kedves lábam, most segíts!”, futásnak eredtek. Giufá, amint látta, hogy magára maradt, fölpattant, és ugrott, hogy bezsebelje a pénzt. Eddig a sapkás is meghúzta magát pissenés nélkül, de most aztán ő is odarontott az asztalhoz a pénzért. Elég az hozzá, elfelezték a zsákmányt, megosztottak rajta. Végül maradt öt garas. Azt mondja Giufá: — Ez az enyém. — Dehogyan! Az öt garas engem illet. — Enyém az öt garas! — vágja rá Giufá. — Eriggy innen! Nem a tiéd. Az enyém! — Giufá fölkapott egy vasrudat, nekifohászkodott, hogy szétcsapja a sapkás fejét. — Ide azt az öt garast! Követelem az öt garasomat! — Közben a rablók visszasettenkedtek. Kíváncsiak voltak, mit csinálnak a halottak. Sehogyan se volt ínyükre, hogy minden pénzüket elszedik. Odasompolyogtak a templomkapuhoz. Hallják ám, civakodnak, ortályoznak odabenn, öt garason. — Zsiványok — szólal meg az egyik rabló. — öt garas jut egyőkre, és még így sem futja mindegyiknek! A jó ég tudja, hányan jöttek elő a sírjukból! — Felhúzták a nyúlcipőt, kereket oldottak

Giufá pedig zsebre vágta az öt garast, vállára kapta a pénzeszsákot, és hazaballagott.

GIUFÁ ÉS A MOSOTT PACAL

No, egyszer Giufá anyja látta, hogy nem bír a fiával, így aztán kuktának adta. Azt mondja a legénynek a fogadás: — Giufá, eriggy ki a tengerpartra, mosd ki ezt a pacalt. De jól kimosd, hallod-e, mert

különben lesz ám haddelhadd! — Giufá fogta a pacalt, lement a tengerpartra. Mosta, mosta egész délelőtt. Aztán így szólt magában: „No de kitől kérdezzem meg, hogy elég tisztára mostam-e?” Közben látja, hogy az egyik hajó indulóban van. Fölkap egy kendőt, elkezd integetni vele, ahogy a tengerészek szokták:

— Hé, emberek! Hé, emberek! — kiáltja. — Jöjjenek vissza! Jöjjenek vissza! — A kapitány észrevette, és így szólt: — Forduljunk vissza, legények! Hátha otffelejtettünk valamit a parton. — Partra szálltak, odamentek Giufához: — No, mi a baj? — Mondják meg az urak, elég tisztára mostam ezt a pacalt? — A kapitányt elfutotta a pulykaméreg, fölkapott egy botot, jól elpáholta Giufát. A legény sírva kérdezte: — Hát mit kellett volna mondanom? — Azt — felelte a kapitány —, hogy *Uram, szalaszd meg őket*. Akkor legalább pótoljuk az elvesztett időt.

Giufának sajgott a válla. Fogta a pacalt, kiment a mezőre. Folyton azt hajtogatta: — Uram, szalaszd meg őket! Uram, szalaszd meg őket! - Találkozott egy vadással. Az éppen két nyulat kapott puskavégre. Giufá odalépett hozzá: — Uram, szalaszd meg őket! Uram, szalaszd meg őket!

- Erre a nyulak eliramodtak. — Ejnye, te kurafi! Mit műveltél velem? — kiáltott föl a vadász, és jól elagyabugyálta a legényt a puskatussal. — Hát mit kellett volna mondanom? — kérdezte Giufá sírva-ríva. — Mit kellett volna mondanod? — Azt, hogy *Uram, pusztítsd el őket!*

Giufá fogta a pacalt, útnak indult, közben egyre a mondókát ismételte, összetalálkozott két emberrel. Éppen civakodtak. Azt mondja Giufá: — Uram, pusztítsd el őket! — Ó, te gyalázatos? Még te is uszítasz? — kiáltott fel a két ember. Abbahagyták a civakodást, és nekiestek a legénynek. Szegény Giufá kiköpte a pirosat. Egyetlen szót se tudott kinyögni. Egy kis idő múlva, amikor már hüppögött, megkérdezte: — Hát mit kellett volna mondanom? — Mit kellett volna mondanod? — csattant föl a két ember. — Azt, hogy *Uram, válaszd szét őket!* — Hát akkor, Uram, válaszd szét őket! — kezdett rá Giufá, és kezében a pacallal útnak indult. Közben egyre ismételte a mondókát.

Amint ment, mendegélt, egyszer csak kivel találkozott? Egy ifjú párral. Épp most esküdtek meg a templomban. A vőlegény hallja ám, hogy — Uram, válaszd szét őket! Uram, válaszd szét őket! — No lekapja erre a derékszíját, és csihi- puhi, jól eltángálja Giufát. — Te vészmadár! — ripakodik rá. — El akarsz választani a feleségetől?... — Giufá nem bírta tovább, elterült a földön, mintha már nem volna benne élet. Az ifjú pár rokonsága körül fogja, nézi, él-e vagy meghalt. Egy kis idő múlva Giufá magához tért, és föltápáskodott. — Mit akartál mondani a fiataloknak? — förmednek rá az emberek. — Hát mit kellett volna mondanom? — kérdezi Giufá. — Azt, hogy *Uram, nevettesd meg őket!*

Giufá fogta a pacalt, megindult vele a kocsmá felé. Útközben elment egy ház előtt, ahol gyertyák égtek, mert meghalt valaki. A rokonság sírt-rítt. Egyszer csak hallják a Giufá mondókáját: — Uram, nevettesd meg őket! Uram, nevettesd meg őket! — amit a lakodalmastól tanult a legény. Azt hitték, gúnyt űz a gyászukból. Az egyikük fölkapott egy bunkósbotot, kirohant és alaposan ellátta Giufá baját.

Látta a legény, legjobb, ha hallgat, és siet vissza a kocsmába. De amint a kocsmáros megpillantotta, végezetül még egyszer elverte rajta a port, hiszen reggel küldte el, és csak este tizenegy óra tájban keveredett haza. Azután útilaput kötött a talpára.

A KAPITÁNY MEG A GENERÁLIS

Azt mondják, azt mesélik, élt egyszer Szicíliában egy király. Volt neki egy fia. A királyfi betöltötte a huszonkettedik évét, de csak nem akart megházasodni. Apja szüntelenül noszogatta. De ő rá se hederített. Végezetül addig-addig huzakodtak, míg a királyfi el nem vette az egyik herceg kisebbik lányát. A lakodalom után bánatosan, elkeseredve ballagott be a szobájukba. — Mi bajod, hogy így el vagy keseredve? — kérdezi a menyasszony. — Mi bajom volna? Megvan a magam baja, Tirisinám. Azt szeretném, ha mindketten esküvel fogadnánk, hogy amelyikünk megéri a másik halálát, három napig őrzi a holttestet a sírboltban. — Ennyi az egész? Hisz ez semmiség! — felelte a menyasszony. Fogta az ura kardját, azon volt egy kereszt. Esküvésül mindketten megcsókolták a keresztet.

A lakodalom után egy esztendővel Tirisina megbetegedett. Meg is halt. A királyfi nagy gyászpompával temettette. Este aztán fogta a kardját, magához vett egypár pisztolyt, egy kevés arany- meg ezüstpénzt, és útnak indult. Elment a sekrestyészhez, kinyitatta a templomot meg a sírboltot, és egymagában odahúzódott a halott mellé. Aztán adott száz unciát a sekrestyésznek, és így szólt: — Három nap múlva gyere ide. Ha kopogást hallasz, engedj ki. De ha estig nem kopogok, tudd meg, örökre ideleenn maradok. — Levette a koporsóról a födelet, gyertyát gyújtott, ránézett halott hitvesére, és sírva fakadt. Elmúlt az első éjszaka. A második éjjelen a királyfi valami neszt hall a koporsóból. Odanéz, hát egy dühös kígyót pillant meg a kicsinyeivel. A kígyó rávetette magát a halott menyecskére. A királyfi nekibátorodott, fölkapta a pisztolyát és agyonlőtte. Erre a kis kígyók eltűntek, majd kisvártatva újból megjelentek. A szájukban füvet hoztak. Rátették anyjuk szemére, szájára, egész testére. A kígyó magához tért, fölszegte a fejét, és elmenekült. A királyfi ámult-bámult, aztán fölvevett egy kis füvet, rátette felesége szájára meg az egész testére. A menyecske fölédett és megszólalt: — Ó, de jót aludtam! — A királyfi leült a koporsó szélére, aztán, ahogy elképedve maga elé meredt, megpillantotta a nyílást, amin a kígyók kisurrantak. Kapta magát, karon fogta a feleségét, megindult vele a nyíláson kifelé. Ki is jutottak. Egy sziklás helyre értek. A királyfi enni adott a menyecskének. Egyszer csak tömérdek füvet pillantott meg. Olyat, amivel a feleségét magához térítette. Szedett belőle egy jókora nyalábbal, aztán útra keltek. Elhajóztak a franciaországi Párizsba. A folyóparton szálltak meg egy palotában.

Idő múltán a királyfi fejébe vette, hogy fölcsap kereskedőnek. — Tirisina — szólt a feleségéhez —, jobb lenne hajóra szállnom. Megpróbálnék kereskedni. — Odavett a házhoz egy tisztességes, jó erkölcsű fehérnépet, megfogadta szolgálónak a felesége mellé, aztán elutazott egy hónapra. Azt ígérte, három ágyúlövéssel fogja jelezni a visszatértét. Aztán útra kelt. A felesége felől nyugodt volt. De szerencsétlenségére, egy szép napon házuk előtt sétált a nápolyi hadsereg kapitánya. Megpillantotta az asszonyt, rajta is felejtette a szemét. A menyecske rá se hederített. A kapitány magához hívatott egy vénasszonyt, így szólt hozzá: — öreganyám! Hallgass meg egy

szóra. Ebben a palotában lakik egy menyecske, szeretnék beszélni vele. Kapsz tőlem kétszáz unciát. — A vénasszony besündörgött a menyecskéhez, addig- addig udvarolt körülötte, míg el nem hitette vele, hogy le akarják foglalni azt a kevéske motyóját. — Van egy ládám tele ruhával, el akarják árverezni. Megengedné, hogy idehozzam? — Nem bánom, hozd — válaszolt a menyecske. A banya nyomban visszasietett a kapitányhoz, és elmondta, mit végzett. A kapitány vett egy nagy ládát, belebújt. A vénasszony meg elvitette Tirisina asszonyhoz. Éjszaka, amikor a menyecske aludt, a kapitány kimászott a ládából, fölkapta Tirisinát, hajóra szállt vele, és elvitorlázott.

Egy hónapra megérkezett a férj. Lőtt hármat az ágyúval, de nem látta, hogy az asszony kinézne az erkélyről. Sebtiben otthagya a hajót, hazasietett. A menyecskét nem találta. Eladta a hajót meg az összes árut, elutazott Nápolyba, katonának állt. Egy szép napon a király ünnepséget rendezett. A hadseregnek is meg kellett jelennie. Ott volt az összes kapitány, karján az asszonyával. A katonának állott királyfi észrevette a feleségét azzal a kapitánnyal. A menyecske is fölismerte az urát, és így szólt: — Jaj, kapitányom! Láttam a férjemet. Mitévő legyenek? — A kapitány szemügyre vette a katonát. Éppen az ő századában szolgált. A kapitány néhány nap múlva meghívott néhány őrmestert meg káplárt. Már a királyfi is altiszt, őrmester volt. Ebéd közben a házigazda szólt a szakácsnak, csempésszen be az őrmester mentéjének zsebébe egy ezüstkanalat. A kanál hiányzott: no de megtalálták az ártatlan őrmester zsebében, összeült a hadbírótság. Szegény őrmestert agyonlövésre ítélték. A királyfinak volt egy jó komája a katonapajtásai között. — Barátom — mondta neki —, amikor agyonlőnek, csinálj nagy füstöt. Ha elhangzik a *Puskát vállra!*, fogd ezt a füvet, tegyél belőle a számra meg a sebemre, aztán állj odébb.

Elég az hozzá, az őrmestert agyonlőtték. A jó komája a nagy füstfelhőben rátette a szájára a füvet. A királyfi magához tért, fölkel, és elsompolygott.

Közben egy messzi országban megbetegedett a király lánya. Már a végét járta. Nem akadt orvos, aki segíteni tudott volna rajta. A király országszerte kihirdette, hogy „ha valaki meggyógyítja a lányt,

és legényember, megkapja feleségül. Ha pedig már házas, herceggé lesz". A királyfi erre, doktornak öltözve, jelentkezett a királyi palotában. Bevezették. A szalon tele volt orvossal. A királyfi megvizsgálta a beteget. Látta, hogy már félholt. A végsőt lehelte. — Felséges uram — szólalt meg a királyfi —, a lánya immár halott. Nekem van valami szerem, amivel talpra tudom állítani, de magamra akarok maradni a királykisasszonnyal. — A király ráállt. Amikor a királyfi magára maradt a beteggel, rátett egy kis füvet a szájára meg az orrára. A kisasszony felsóhajtott, és egyszeriben meggyógyult. A király, amikor makkegészségesen visszakarta a lányát, így szólt: — Doktor, tiéd a királykisasszony. — Bocsásson meg fölséged, de én már házasember vagyok. — Akkor mondd meg, mit szeretnél? — kérdezi a király. — Felséges uram, tegyen meg az összes katonaság főgenerálisának. — Legyen meg az akaratod. — A királyfi megkapta a főgenerálisi rangot. Nagy ünnepet ültek, először is, mert a királykisasszony meggyógyult, aztán meg a főgenerális tiszteletére. Volt dínomdánom. A főgenerális megvendégelte annak az ezrednek a kapitányait, ahol az a bizonyos kapitány szolgált, amelyik agyonlövötte. Ebéd után a házigazda szólt az egyik inasnak, tegyen a kapitány zsebébe egy ezüstkanalat. Keresték a kanalat, meg is találták. A főgenerális börtönbe vetette a kapitányt, aztán maga elé hívatta, és megkérdezte tőle: — Mi vagy, legény vagy házasember? — Nem vagyok házasember, főgenerális uram. — Az a hölgy tán a szeretőd? — A főgenerális előszólított két katonát, elküldte őket az asszonyért. Amikor a menyecske megpillantotta, majd halálra vált. — Férfjed neked ez a kapitány? — kérdezte a főgenerális. — Nem férjem, főgenerális úr — felelte az asszony. — Csak elrabolt, és idehozott magával. — A főgenerális kimondta az ítéletet. Szurokba áztatott inget adtak mindkettőjükre, és meggyújtották. A királyfi pedig annyi gond és baj után élete végéig megmaradt főgenerálisnak.

A TONHALÁS ALKIRÁLY

No, uraim, élt egyszer Palermóban egy tonhaláros. A Baddaro téren árulta a portékáját. Egy éjszaka álmot látott. Álmában megjelent neki valaki, és így szólt: — Szeretnéd megismerni a Sorsodat? Eridj a Testi-híd alá, ott megtalálod. — Három éjszakán át

ismétlődött a látomás. Harmadszorra a tonhalárus kapta magát, elment a Testi-hídhöz. A híd alatt egy toprongyos szegényemberre bukkant. Undorodva fordult el tőle. De a szegényember visszahívta. A tonhalárus odalépett hozzá. Ez a toprongyos éhenkórász volt a Sorsa. — Ma éjjel, éjfél tájban nézz körül azon a helyen, ahol a tonbalas hordóidat tartod — szólalt meg a szegényember. — Áss gödröt, bújj bele, amit ott találsz, mind a tied.

A tonhalárus kerített egy ásót, és elrejtőzött. Éjfélkor ásni kezdett. Fölemelt egy követ, alatta lépcsőre bukkant. Lement, hát egy hatalmas, aranypénzzel, alkímiáskorsókkal meg lábasokkal, aranyrudakkal teli raktárban találta magát. Bezárta a raktárt, eltorlaszolta, és fölment a lépcsőn. Amint megvirradt, visszalopakodott, és beváltotta a talált pénzt. Így akarta megtisztítani a varázslattól. No, a tonhalárus ettől kezdve fenn hordta az orrát: ha eladó ház, szép ruha akadt, mind megvette. Hiszen tudjátok, hogy a szerelmet, a szépséget s a kincseket eltitkolni nem lehet.

Történt egyszer, hogy a spanyol király háborúba keveredett. De nem akadt ám pénz a ládafiába, így hát elküldött valakit a palermói urakhoz. Egymilliót kért tőlük. Az urak akkoriban, úgy hiszem, még ágrólszakadtabbak voltak, mint most, nem tudták, honnan vegyenek egymilliót.

A tonhalárus akkorára már megtanult olvasni. Eolvasta a rendeletét, hogy egymillió kéne a királynak. Kapta magát,

és jelentkezett az alkirálynál. — Kegyelmes uram, hallom, királyunknak egymillióra volna szüksége. Én megajánlom azt az egymilliót. — Az alkirálynak elállt szeme-szája: — No, ha így van, megírom őfelségének. — Nyomban küldjétek udvaromba! — válaszolta a király. A tonhalárus leolvastatta az egymilliót, aztán hordóba rakatta. A király elámult, amikor a pénzt megkapta. — No, ezt a tonhalárust meg kell jutalmaznom. Tüstént írt az alkirálynak: — Jöjj Spanyolországba, az alkirályságot add át a tonhalárusnak.

Az alkirály, mihelyt megkapta a parancsot, fogta magát, és megmutatta a tonhalárusnak. Átadta neki minden hatalmát, és útnak indult Spanyolország felé. A tonhalárus nem volt valami tanult ember, miért is lett volna? Hisz majd fölvetette a pénzt! Ezért aztán kutyába se vették. Hiába verette félre a harangot, rá se bederítettek.

Egy szép napon megírta a királynak: „Felséges uram, kutyába se vesznek. Hiába van ünnep, üres a királyi kápolna.” „Meghatalmazlak: tégy, amit jónak látsz” — válaszolta a király.

No, de a palermói urak ügyet se vetettek rá. Kapta magát az alkirály, hajóra szállt, és elvitorlázott Spanyolországba. A király nagy tisztességgel fogadta. Külön lakosztályt nyitattott neki. Az egyik nap mindketten egy szép kertben sétáltak. Amikor odaértek az articsóka-ágyáshoz, a király megszólalt: — Ide nézz! — Kirántotta a kardját, és lekasabolta a magasabb articsókák fejét. A Tonhalas alkirály (mert csak így nevezték) csupán ennyit mondott: — Értettem. — Útnak indult, hazament Palermóba. És ugyan mihez kezdett a bölcs példázattal? A legelső ünnepen kézcsókra rendelte az urakat. A hercegek felé se néztek. Erre az alkirály kiadta a parancsot: — Fogjátok el ezt meg ezt meg ezt.. A lefogott hercegeknek nyomuk veszett. Amikor a többiek megéreztek a vérszagot, egyszeriben rászoktak, hogy *Alkirály uram* így, meg *Alkirály uram* úgy.

A spanyol király ezek után se tudta megadni az egymilliót. Így aztán megtette a tonhalárust Pignatelli hercegének és Muntuliuni nagyhercegének. Ezekből az indiai országokból a herceg minden évben jól megszede magát. Tőle származik a Pignatelli nemzetség.

MOHAMED

Azt mondják, azt mesélik, uraim, hogy az ördögök hajdanában nagy kupaktanácsot tartottak a pokolban. Így szóltak: — No nézd csak! Amióta eljött a Messiás, mindenki az ő nyomába szegődik, nekünk egy teremtet lélek se jut. Mitévők legyünk? — Sebjaj — mondotta Farfareddu, az egyik ördög. — Bízzátok csak rám, én majd mindent rendbe hozok. — No de hogyan? — Hát, tudjátok meg, van nekem egy öcsém, úgy hívják, Mohamed. Odalenn van az alvilágban. Nagyon ügyes fickó, kár hogy nincs itt köztünk, nagy hasznát vennénk. Ha Lucifer nem ellenzi (mondta), idehívom. Aztán küldjük fel a világba, ő majd mindent elkövet, hogy bőviben legyünk a 'kárhozott lelkeknek. No persze, azt ki kell kötni, hogy mihelyt visszatér, bevesszük magunk közé. Ugyanannyi hatalma lesz, mint nekünk. — No jó — mondták az ördögök —, nem rossz gondolat. Legyen meg az akaratod, bevesszük magunk közé.

Így is tettek. Mohamed feljött az alvilágból. El se tudnám mondani, mi mindent művelt varázslattal, meg ördögösséggel. Elég az hozzá, hogy rövide fogjam a szót, mindent elkövetett az Úristen törvénye ellen. Külön törvényt fabrikált, a Mohamed törvényét. Nekigyűrközött, és bizony szedte a lelkeket a pokol részére. Na aztán, amikor látta, hogy tele a csűr, ugyan mit tett? Meghagyta gyalázatos minisztereinek, mesterkedjenek helyette, csaljanak, ördögösködjének szüntelenül. Ő maga pedig fölkereste Lucifert meg az édesbátyját, Farfareddut, s együtt kínozták a kárhozott lelkeket.

Azt beszélik, hogy testét a pogányok templomában vaskoporsóba temették. Ez a vaskoporsó a levegőben lebeg, ördögös varázslat tartja fenn, hogy senki emberfia ne nyúlhasson hozzá.

Ki hallgatja, s ki elmondja, Rossz haláltól Isten óvja.

ROSSZ GUGGHIERMU

No, uraim, azt mondják, két király uralkodott Szicíliában: Rossz Gugghiermu és Jó Gugghiermu. Jó Gugghiermu Murialiban székel, építtetett is egy gyönyörű székesegyházat. Nem akadt párja a világon. Rossz Gugghiermu Palermóban lakott.

No, ez a rossz Gugghiermu rühellette, hogy arany-, réz- meg ezüstpénz járja. Kapta magát, akár Viktor Emánuel, beszédetett minden aranypénzt, aztán az ezüstöt meg a rezet is összeharácsolta. Végezetül pedig bőrből veretett pénzt.

Sok-sok év múltán fejébe vette, utána néz, van-e valakinek az országban aranypénze. Fogott egy paripát, és kiállította, mondjuk, a Quattru Cantunerire. — Akinek van aranypénze, megveheti! — De nem akadt olyan ember, akinek lett volna!...

Történetesen arra járt egy ifjú herceg: — Jaj, de szép paripa! — Hazament az édesanyjához: — Herceganyám, adjon egy aranypénzt. — Édes fiam, felforgathatod az egész palotát, nem találsz egyetlen tallért se.

Szegény hercegúrfinak nem volt nyugta. Az anyja észrevette, és így szólt: — Édes fiam, az ántivilágban úgy temettek, hogy aranypénzt tettek a halott szájába. (Mert az arany nem romlandó, és

óvja a holttestet.) Eriggy el a kapucinusokhoz, ott fekszik a nagyapád, vedd ki az aranypénzt a szájából, és hozd el.

A legény fölkerekedett, megtalálta a holttestet, kitakarta, benyúlt a szájába, s kivette az aranypénzt. Szaladt a Quattru Cantunerire: — Itt vagyok, adjátok ide a lovat! — A foglyunk vagy! — kiáltották azon nyomban az őrök. Megragadták, és a palotába hurcolták. A király ráförmedt: — No, te zsvány! Nem tudod, mit parancsoltam? — Felséges uram, ezt az aranypénzt a kapucinusoktól hoztam, mivelhogy az ántivilágban aranypénzt tettek a halottak szájába. — No jó! Ha igazat mondtál, szabad vagy, de ha nem, áll az akasztófa.

Rossz Gugghiermu fogta a kulcsait, elment a kapucinusokhoz, megbizonyosodott a dologról, és amilyen elvetemült volt, megbolygatott minden holttestet, kiszedette a szájukból az aranypénzt. Máig is él az emléke, mert olyan nagy zsvány volt, hogy még a halottakat se tisztelte.

A SZICÍLIAI vecsernye

Azt mondják, azt mesélik, hajdanában franciák uralták Szicíliát. Ezek a franciák tömérdek gyalázatos dolgot műveltek, senki emberfia nem tehet túl rajtuk. Többek között azt hozták törvénybe, hogy ha egy szicíliai lány férjhez megy, először valamelyik franciával kell hálnia, és csak azután a férjével. Képzeljétek, a gazdag lánynak kapitánnyal kellett összefeküdnie, a közepes módúnak őrmesterrel vagy káplárral, a szegénynek bakával. Ugye hogy ezt nem lehetett túrni! De nem ám! Ráadásul a franciák garázdálkodtak minden vagyonunkkal, ki-bejártak a szicíliai házakba, és vitték az aranyat, az ezüstöt, meg ami megtetszett nekik. Ez még mind hagyján, no de amit hol az egyik, hol a másik asszonnyal műveltek ...

De akadt ám egy rettenthetetlen vitéz. Halálosan gyűlölte a francia zsarnokokat. Úgy hívták, hogy Giuanni Prócita. A franciák kiüldözték Szicíliából. No de mit tett? Amikor tudomására jutott, hogy a franciák miféle förtelmességeket művelnek Szicíliában, barátcsuhát öltött, szakállt növesztett, és hazajött. Aztán bolondnak tette magát. Kezében lótuszággal bejárta az országot, és valahányszor szicíliaival találkozott, a fülébe súgta: — Ne feledd, márciusban, vecsernyekor legyilkolunk minden franciát. — Ha meg

francia akadt az útjába, annak mókás rigmusokat meg dalokat énekelt. A franciák nem is sejtették, hogy életükre tör. Nevettek egyet, és azt mondták rá: — Szegény bolond!

Eljött a március, érkezett a vecsernye órája. Palermóban (mivelhogy az összeesküvés javát itt főzték ki) a franciáknak éppen az járt az eszükben, mivel mulassanak, milyen

förtelmességet műveljenek, amikor az egész nép fölkiáltott: — Le velük! Le velük! Halál a franciákra! — Le is gyilkolták őket egy szálig. Azután végigjártak minden falut, minden vidéket, és ha valaki az útjukba akadt, ráparancsoltak: — Hé! Mondd azt, hogy *borsó!* — *Borsó.* — Mehetsz tovább. A mieink közül való vagy. — Hé, mondd azt, hogy *borsó!* — *Bohsó.* — Hej, te zshivány, te nyomorult francia! — és kíméletlenül felkoncolták. Tudniillik a franciák nem tudják kimondani, hogy borsó, úgy mondják: *bohsó.* Erről meg lehet ismerni őket. Így hát eleink kipusztították az ocsmány fajzatot. Ezek után kivágták a legyilkolt franciák heregolyóit, tonhalas hordókba tették, besózták, hajóra rakták, és elküldték Franciaországba. A zsarnokok rászolgáltak a kegyetlenségre, hiszen ez semmi ahhoz képest, amit ők műveltek. Giuanni Prócitát megtették fővezérnek, így aztán a franciák nem mertek hazánk földjére lépni. Annyira begazoltak, és még most is annyira rettegnek, hogy a márciusi vecsernyekor fogják Szicília térképét (vagyis azt a papírt, amire Szicília van rányomtatva), és nyilvánosan elégetik. Ezzel azt akarják mondani, hogy ha még egyszer idejöhethéneek, és kezükbe kaparinthatnák Szicíliát, így égetnék fel mindenestül. De ebből nem esznek, mert a szicíliaiak örökre meggyűlöltek őket gáztetteik miatt, és inkább meghalnak egy szálig, de nem engedik, hogy francia hazánk földjére tegye a lábát. — Így folyt le a szicíliai vecsernye a franciák ellen.

A SZÉP ANGIOLINA

Azt mesélik, hogy a Vecsernye-háború idejében élt egy bizonyos Ruggiero Loria. Feleségével és gyerekeivel együtt lakott kastélyában. Volt egy gyönyörű szép lánya, úgy hívták: Angiolina. Ebbe az Angiolinába beleszeretett a francia királyfi. A lány neki ígérte a kezét. De kitört a Vecsernye-háború, a királyfi elmenekült Franciaországba, előbb azonban megfogadta jegyesének, hogy hat

hónap múlva érte jön, és elrabolja. Három tüzet gyújt a szomszédos Francavilla mellett, a Monté Rotondo tornyán. Ez lesz a jel.

A királyfi valóban visszatért, éspedig Szent Lőrinc napján. Bolondnak tette magát, összetalálkozott Loriával, ez éppen lovagjai körében időzött. A királyfi, amikor elkezdtek faggatni, olyan jól adta a bolondot, hogy megtévesztette a nagy kapitányt. Loria megkérdezte, mi járatban van Castiglionében. A királyfi azt felelte, hogy megsebesített egy gímszarvast ezen a vidéken, hat hónapja úzi, de nem tudta elfogni. Most azért jött, hogy mindenáron elejtse. Loria meg az egész udvar jót nevetett rajta.

A nagyúr visszatért kastélyába, ünnepi lakomát csapott, és elmesélte ezt az esetet a bolonddal. Angiolina felfülett rá, megértette, hogy ő a gímszarvas, akiről a jegyese beszélt.

Volt a lánynak egy cselédje, úgy hívták: Franca. Ezt a Francát minden titkába beavatta. Elmondta neki azt is, hogy megjött a királyfi, éspedig a következő szavakkal: — Franca, figyeld, kigyullad-e a három tűz a Monté Rotondo tornyán. — A szolgáló éberem őrködött, éjfél tájban megpillantotta a három tüzet a Monté Rotondo tornyán. Válaszul ugyancsak három tüzet gyújtott kastélyuk, a Sulicchiata tetején. A király négy csatlósával egykettőre ott termett Castiglionében, jelt adott Angiolinának. A lány meg a szolgáló selyemlétrán leereszkedett a második tojásdad ablakból, amelyet eltakart a tér közepén álló oszlop. A királyfi védőszárnyai alatt keresztülvágtattak Francavilla Gagin, csónakon leveztek Schisóig, ott aztán hajóra szálltak.

Ruggiero Loriának másnap reggel szemet szúrt, hogy nem mutatkozik a lánya, pedig mindig öleléssel szokott jó reggelt kívánni. A nagyúr meghagyta, ébresszék fel Angiolinát. Amikor jelentették, hogy nem felel, mély csend van a szobájában, maga is odarohant, de már hült helyét találta a lánynak is, meg a szolgálónak is. Az ablakból selyemlétra függött le. Loria ebből megértette, hogy rászédtek. Erről tanúskodott az a két verssor is, amit Angiolina a térdeplőn hagyott, az ágya fejénél.

Apám, hiányzik a lányod! Franciák közt megtalálod.

A BÍRÁK LEJTŐJE

No, uraim, élt egyszer egy herceg. Ennek a hercegnek nem volt örököse. Akkoriban a hercegek papot tartottak a gyerekeik mellett, úgy tanították őket. A herceg megházasodott. Amint a felesége teherbe esett, papot fogadott a leendő fia mellé. Ez a pap öreg bútor volt a háznál, még a herceg apja hozta kastélyába. Tudott a család minden ügyes-bajos dolgáról, ismerte valamennyi oklevelüket, az összes újságot azonnal megjegyezte.

A hercegasszony lebetegedett, és fiúgyereket szült, de belehalt szegény a szülésbe. A herceg nagy fájdalmában követte a sírba. A mindentudó pap menesztette a dajkát, a gyereket kiadta dajkaságba egy molnárnéhoz, akinek kertje is volt. Néhány hónapig fizetett érte, de aztán meggondolta magát, és abbahagyta a fizetést. A legényke nem tudott róla, hogy vagyona van. Kertésznek állt. A molnárnénak is volt egy kislánya. A két gyerek szüntelenül civakodott. Egyik napon azt mondja a kertész fia: — Azt hiszed, a testvérem vagy?... Más anyától születél. Eriggy be Palermóba, keresd meg az anyádat! — Erre a legényke köszönetet mondott nevelőanyjának, fölkerelkedett, beballagott Palermóba, megállt a Chiavitteri sarkán. Lakott ott egy lakatosmester. A legényke megéhezett, bekopogott a lakatoshoz, fölcsapott inasnak. A lakatosmester befogadta, enni adott neki, a legényke nyomta a fűjtatót.

A lakatosék nagyon megszerették. Egy alkalommal megkérdezték tőle: — Ki fia vagy? — Tudom is én! — válaszolta a legényke. — Nekem *így meg így* mondták. Vagyis (mondjuk), Catolica herceg fia vagyok. Anyám belehalt a szülésbe. A vagyonomat a papunk kaparintotta meg.

A mesterné asszony valahogy szívére vette, hogy a legényke, ez a kis herceg szolgálai munkát végez. — Taníttassuk szegénykét — mondta a férjének —, hiszen jobb családból való. — Kapták magukat, és megtanították írni.

Amikor a legény nagykorú lett, összeállította a családfáját, megszerezte a szükséges iratokat, és pert indított, mivelhogy nem a pap, hanem ő volt az örökös. (A hercegi ekkor már megemberesedett, jóképű legény lett belőle.) Megkezdődött a per: a pap megkente a bírakat, elnököstül. Két év múltán a legényt mondták ki vesztésnek. Föllebbezett. Tenger sok pénze ráment a

pörre. Az iratokból már vaskos csomag lett. De hát a pap megint megkente a bíróságot, így aztán ő nyert.

Szegény lakatos látta, hogy rosszul áll a dolog, hajóra szállt, elvitorlázott Spanyolországba. Elment a törvényszékre. Beadta az iratait. Követet menesztett az udvarba, a királyhoz. — Irgalom, fölséges uram! — mondotta, és odaadta a periratokat. A király elolvasta az egészet. Azon nyomban fogta a tollat meg a kalamárist, és levelet írt. — Fogd ezt a levelet — szólalt meg —, eriggy vissza Szicíliába. Meglátod, minden rendbejön.

A lakatosmester a levéllel visszahajózott Palermóba. Perújítást adott be. A bírák megint elutasították. De most már nem vette úgy a szívére. Látta, hogy ezeknél megint csak elveszti a pört, kapta magát, és elutazott Spanyolországba. — Felséges uram, rá se hederítenek felséged levelére. Nekem meg odalett már mindenem. — A királyt elfogta a mérég, egyszerű papi ruhába öltözött, és az öreg lakatossal együtt útra kelt. Palermóban papi öltözetében nála szállt meg. A lakatosék újból megindították a pert, a pap támogatta őket. Tárgyalás közben az egyik bíró törvénysértésre vetemedett. A papnak öltözött király azon nyomban rákiáltott: — Miért nem tartod meg a törvényt? — Nézd a cserfes papocskát! Jól megszúrták a farát! — és fölkapta a kalamárist, hogy hozzávágja. No, kíváncsiak vagytok-e még valamire? A pap fölemelte a csuháját, elővillant alóla a királyi aranygyapjú. A bírák majd halálra váltak. — Hej, gonosz bírák — kiáltott föl a király —, áruba bocsátottátok az igazságot! Egykettő, kössék ezeket a bírákat lófarokra, hurcolják végig a városon!

A bírákat azon nyomban megragadták, s kitepték a combjukat. A lábukból négy széket csináltak, azóta ezekre ül a bíróság, ha főbenjáró ügyben ítélik. Végezetül a gonosz bírákat ló farkához kötve végighurcolták az utcán.

A gonosz pap tehát elvesztette a pert, a legény herceg lett, feleségül vette a mester lányát. A lakatosmester szobrot emelt a spanyol királynak, most is ott áll Airoldi elnök úr háza előtt, a Haldoklók sikátorában. A sikátort átkeresztelték Király köznek, az utcát pedig, amin a bírákat meghurcolták, elnevezték Bírák lejtőjének.

ÉNEKESMADÁR KOMA

Holló komámasszony egy alkalommal összetalálkozott Kotkodács komámasszonnyal. — Nagy ünnep van a San Calóriu hegyen — mondta. — Oda megyek. Nem jössz velem? — Dehogynem, menjünk együtt — felelte Kotkodács komámasszony, és mindketten útnak indultak.

Amint mentek, mendegéltek, összetalálkoztak Kukurikú komával, meg Énekesmadár komámurammal. Nekik is szóltak: — Megyünk a San Calóriu hegyi ünnepségre, nem jönnétek velünk? — Kukurikú koma meg Énekesmadár komám- uram azt felelték, mennek. Útnak is indultak mind a négyen.

Útközben összetalálkoztak Csahos komával, ő is az ünnepségre indult. Odainvitálták maguk közé, megkérték, tartson velük. — Szíves-örömezt! — felelte Csahos komámuram.

— Jól ismerem azt a helyet, tudom, merre vezet a rövidebb út. Gyertek velem, majd megmutatom. — Nekirugaszkodtak a San Calóriu hegynek, elől Csahos koma, utána a többiek. Közben elromlott az idő, beborult, eleredt a zápor, mennydörgött, villámlott, csapkodott a mennykő. Azt hitték, végük van. Holló komámasszony, Kotkodács komámasszony, Kukurikú koma meg Énekesmadár komámuram rémülten vették körül Csahos komát. — Jaj nekünk! Elvesztünk! — Bátorság! Hol itt a baj? Ne féljete! — felelte Csahos koma.

— Tudok a közelben egy házat, Róka koma lakik benne. Remélem, ott meghúzhatjuk magunkat. Fussatok utánam! — Nyakukba szedték a lábukat, egyetlen szempillantás alatt ott teremtek Róka koma odúja előtt. — Kip-kop. — Ki az? — Én vagyok, Róka koma — felelte Csahos koma. — Méltóz- -tassál befogadni minket egy kis időre, mert idekint zuhog, és nincs hol meghúzni magunkat. — Tartom szerencsémnek — felelte Róka koma. — Ami a társaidat illeti, tartom szerencsémnek. De az én házacskám nagyon szűk, te, komám, nem férsz be. — Miattam ne aggódj — felelte Csahos koma — majd őrt állok idekint. — Csahos koma kint maradt, a többiek behúzódtak, és lekuporodtak az odú sarkába.

Az eső csak nem akart elállni: eltelt egy óra, két óra, három óra. Minél jobban múlt az idő, Róka koma annál jobban megéhezett. Végül is napkeltekor már sehogy se bírta magával. Odafordult Holló komámasszonyhoz, és így szólt hozzá: — Hát, komámasszony, nagyon sajnállak, de megjött az étvágyam, és rád esett a választás. — Holló komámasszony minden ízében remegni kezdett, de Róka koma, se szó, se beszéd, megragadta és bekapta. Kisvártatva odafordult Kotkodács komámasszonyhoz, és elmondta neki ugyanazt a mondókát.

No de ekkor Kukurikú komámuram elkezdett kakaskodni: — Ejnye, Róka koma! Hát ez a becsület? Nem volt elég az első falat, másik is kéne? Mindjárt elkezdek kukorékolni, lármát csapok! — Ne merészeld, komámuram — felelte a róka —, még megtépáznád a tekintélyem, és akkor jaj neked! — Kukurikú koma megrettent. Mukkanni sem mert. Róka koma csak ennyit mondott: — Hamm — és bekapta a szépséges Kotkodács komámasszonyt.

Az eső még jobban rázendített, sehogy se akart elállni: mennydörgött, villámlott, számlálatlan hullott a mennykő. Róka koma megint megéhezett. Kukurikú komámuramra fájdukt meg a foga. Végül is odafordult hozzá, és így szólt:

— Ide hallgass, komámuram ... — Dehogy hallgatok oda — felelte Kukurikú koma. — Nagyon is jól tudom, mit akarsz mondani. — Kukurikú koma halálra rémülten lépett a róka elé: — Ölj meg — kiáltotta —, intézd mihamarabb, vessünk véget a szenvedésemnek... — A róka nem várta meg, míg kétszer mondja, kitátotta a száját, négyet harapott, és volt kakas, nincs kakas. — No most rajtam a sor — szólott magában Énekesmadár koma, és összehúzta magát, amennyire csak tudta. Reszketett, mint a nyárfalevél.

Róka komának megint megjött az étvágya, odasündörgött a madárhoz. Énekesmadár koma le nem vette róla a szemét. Látta, mi a szándéka. Így szólt hozzá: - Várj egy kicsit, Róka koma, hadd kérjek valamit, mielőtt megölsz. — Mit akarsz kérni? — kérdezte a róka. — Úgy végezz velem, ahogy én szeretném. Ne okozz fájdalmat. Megmondom, hogy csináld. Hunyd be a szemed, tátsd ki a szád, amikor a nyelvedhez érek, harapj egy nagyot és nyelj le. —

Legyen meg az akaratod! — felelte a Róka. Aztán behunyta a szemét, fölszegte a fejét és kítátotta a száját.

Énekesmadár erre srrr!... fölszállt, és mint a nyíl, kirepült a barlangból. Csahos koma elkapta és rákiáltott: — Hát te hová igyekszel? — Énekesmadár koma keserves könnyhullatással töviről hegyire elmondott neki mindent. A kutya, amint meghallotta, micsoda vérengzést vitt véghez Róka koma, így szólt a madárhoz: — Ne félj, majd én ellátom ennek a cégéres gazembernek a baját. — Kapta magát, és odahasalt az odú szájához.

Közben Róka koma korgó hassal végignyúlt a vackában, farka hegye kilógott az odúból. Csahos koma észrevette, nagy csendesen közelebb kúszott, aztán hirtelenjében, hamm! elkapta szájával a róka farkát, és addig-addig húzta, míg ki nem ráncigálta az odúból. Nekiesett a torkának, és elharapta. Csahos koma meg Énekesmadár koma otthagyták a földön a Róka koma tetemét, megindultak a város felé.

No de Csahos koma már valósággal támolygott az éhségtől. Egyre-másra azt hajtogatta: — Jaj de éhes vagyok! Jaj de éhes vagyok! Adj valamit ennem, különben bekaplak! — Énekesmadár koma így szólt magában: „Hát ettől a másik éhenkórásztól hogy szabaduljak?” Miközben a fejét törte, megpillantott egy legénykét. Nagy lábos sajtostészta volt a kezében. Ugyan mit tett Énekesmadár? Fölröppent, és rászállt a lábosra. A legényke megpillantotta a madarat, feléje kapott, meg akarta fogni. No de akkor zsupsz, a lábos meg a tészta lehuppant a földre.

Énekesmadár koma menten ott termett Csahos koma mellett és fölkiáltott: — No, tömd meg a bendőd, és Isten áldjon!

A HÁROM KUTYA

Elmondok, elmesélek uraságtoknak egy szép mesét.

Ha felsülnék véle tán Ne haragudjanak rám.

Élt egyszer egy családapa. Volt egy fia meg egy lánya. A fiúcska fölcseperedett, emberesedni kezdett. Az apjának volt két báránkája. — Tudod, mitévő légy? — kérdezte a fiától. — Hajtsd ki őket a mezőre legelni.

Egyik nap a fiú ment, mendegélt, egyszer csak egy erdőbe ért. Szép kertet pillantott meg, a kertben meg korai gyümölcsöket. Nézte-nézte, de nem látott benne senkit. Belépett a kertbe, fölmászott a fákra, nekifogott a gyümölcsnek. Annyit evett, amennyi belefért. Az inget is megtömte, aztán odébbállt. Amikor hazaért, egy szót sem szólt apjának a dologról. Másnap ugyanúgy tett: elment a kertbe gyümölcsöt szedni, telerakta az ingét, aztán hazatért. Így történt ez többször egymás után.

Egy szép napon nem érte be azzal, hogy ő maga jóllakott, bevitte a bárányokat is a kertbe (mivelhogy szép friss fűvet talált odabenn). Belépett, fölmászott a fákra, evett, a bárányok meg legeltek. Egyszer csak előbukkant egy szép fiatal legény, egy óriás. — Hé, mit csinálsz te odafenn? — A kis legénynek inába szállt a bátorság, még felelni sem tudott, hiszen rossz fát tett a tűzre. Az óriás kinyújtotta a kezét, megfogta Peppit (mivelhogy Peppinek hívták a fiút), letette a földre, és így szólt hozzá: — Szedd a sátorfádat! — Nem bántotta, nem ütötte meg, egy ujjal se nyúlt hozzá. A legényke sírva fakadt indulatában. — Miért sírsz? — kérdezte az óriás. — Gyere ide! Ide nézz, adok neked három kutyát. Az egyik neve Vasgyúró, a másiké Hegytúró, a harmadiké Mindentudó. Bármiben szükséget láatsz, csak szólj nekik, és minden kívánságod teljesül.

Peppi megint útnak indult, de újból sírva fakadt. Eszébe jutott, hogy a báránykái bent maradtak a kertben. „Mit mondok apámnak, ha meglátja, hogy a bárányok nélkül megyek haza?” Sírva fakadt. Az óriás megsajnálta, visszahívta. — Fogd ezt a sípot — szólalt meg. — Ha valami baj ér, fújj bele. Aztán majd meglátod, mi történik. De ne felejtse: egymagadban kell bejárnod a világot, bármerre jársz, senki se mehet veled. A kutyákat sose hagyd el: ahová csak mész, vidd magaddal őket.

Peppi fölkerelkedett, útnak indult. Ment, mendegélt. Egyszer csak gondolt egyet, fölkiáltott: — Hé, Vasgyúró, hé, Hegytúró, hé, Mindentudó, háromszor annyi pénzt hozzatok nekem, mint amennyit a bárányok érnek! — Mindhárom kutya azon nyomban eltűnt. De alighogy eltűntek, elő is kerültek, valami dobozt hoztak a szájukban. Peppi elvette tőlük, és elindult haza az apjához. Amikor apja megpillantotta, megkérdezte tőle: — Hát a bárányok hol vannak? — Eladtam őket, itt az áruk. — Az embert gazdaggá tette ez a pénz, már arra gondolt, vesz hintót, lovat meg mindent. A legénynek azonban nem volt maradása otthon. Útra akart kelni. — Áldjon meg, édesapám, mert útnak indulok, mennem kell. — Ugyan miért? Most mész el, amikor megvan mindenünk? — Édesapám, nem tehetek másként. Megfogadtam, hogy bejárom a világot. — Megkapta apja áldását. Hát ez meglett volna. No de megszólalt a húga: — Ne indulj, ne mozdulj, hadd menjek veled. — Nem lehet, magam akarok menni. — Ha nem mehetek veled, te sem mész el. — Peppi megsajnálta a húgát, magával vitte. Kezet csókoltak apjuknak, aztán útnak indultak.

Mentek, mendegéltek, míg csak egy erdőbe nem értek. Megpillantottak egy szép palotát. Beléptek a palotába. Mindent megtaláltak, amire csak szükségük volt: ágyat, ennivalót, mindent. De nem akadtak egyetlen teremtet lélekre sem. lakatlan volt a palota. Peppi észrevett egy puskát, eszébe jutott, hogy jó lenne vadászni. Másnap kora reggel fogta a puskát, elindult vadászni. Húgát ott hagyta a palotában. Este hazatért; hozott sok szép szárnyast, tengerinyulat. Megették a zsákmányt. Aztán napról napra vadhúson éltek (mert több ennivaló már nem akadt a palotában).

Peppi egy szép napon, amikor vadászni indult, észrevett egy malmot, és megpillantotta benne a molnárt. — Mondja meg, kegyelmed, ki a palota gazdája? — Arra a palotára gondolt, ahol a húga meghúzta magát. — Ki volna? Senki — hangzott a válasz. — Valaha tündérek laktak benne, aztán elköltöztek, most nincs gazdája. — Csak azért, mert benne lakom néhány napja, magam vagyok, nem láttam ott senkit. — Csak maga van? — Ott a húgom is. — Szeretném megnézni azt a palotát — mondta a molnár. — Felőlem megnézheti. Jöjjön, amikor kedve tartja. — Aztán mindketten útnak indultak.

A molnár elballagott a palotába, szemügyre vette. Megtetszett neki. Egyre nézte, nézegette. Addig-addig bámult, míg bele nem szeretett Peppi húgába, a lány meg őbelé, mindketten egymásba szerettek. Aztán elköszöntek. No, ez rendjén is lett volna. De másnap ugyan mit tett a molnár? Kileste, hogy Peppi nincs otthon, és meglátogatta a lányt. Tudta, hogy a legény mindennap vadászni jár. Egyik nap azt mondja a molnár a kedvesének: — Hogy tegyük el a bátyádat láb alól? — Tudom is én!... — felelte a lány. A molnár egy darabig törte a fejét, aztán így szólt: — No, megmondom, mitévők legyünk: Hazamegyek, küldök neked két palackot. Tedd az asztalra őket, de jól ügyelj, nehogy igyál belőlük, mert akkor meghalsz. Ha a bátyád megszomjazik, itasd meg vele, ami a palackokban van.

Kapta magát, és elhozta a két palackot. Odatette az asztalra. Aztán megjött Peppi. A kutyák megelőzték, előtte szaladtak be a kastélyba. Fölugrottak az asztalra, leverték a palackokat, el is törték. Peppit elfogta a mérég, és visszament vadászni. A molnár megint megjelent a lánynál. Megkérdezte: — Mit csináltál a palackokkal? — Mit csináltam volna? A bátyámnak van három kutyája, valóságos ördögök. Megelőzték, előtte futottak be a palotába, fölugrottak az asztalra, eltörték a palackokat. Peppit elfogta a mérég, visszament vadászni. — No, megmondom, mitévők legyünk — felelte a molnár. — Adok neked egy palack vizet. Kend be magad, mindened meg fog dagadni. Ha megjön a bátyád, tégy úgy, mintha beteg volnál, panaszkodj, hogy ebben a házban mindene megdagad az embernek: *Miért hoztál engem ide?...* Aztán küldd el a malomba valami orvoságért, amitől jobban leszel. Peppi eljön hozzám,

kicsalom tőle a kutyáit, adok neki valami vizet. Semmi bajod se lesz tőle. Mosakodj meg, tégy úgy, mintha meggyógyultál volna. Aztán, ha hazajön, és egészségesnek lát, így szólj hozzá: — Látod, meggyógyultam. Illene lemennünk a molnárhoz, és megköszönnünk azt az orvosságot. — Ezzel a molnár elindult haza.

Peppi megjött, látta, hogy a hűgának mindene meg van dagadva. — Miért hoztál ebbe a nyirkos házba — szűlt a lány. — Látod, mindenem megdagadt. Eriggy el a molnárhoz, hátha van valami orvossága, amitűl meggyűgyulok. — Mår megyek is. — Peppi elsietett a molnárhoz: — Nincs valami orvossága? A hűgomnak mindene megdagadt. Nem lehetne segíteni rajta?... — Dehogynem. Van is orvosságom. De csak úgy kapod meg, ha nekem adod a kutyáidat — eleinte a molnår magázta Peppit, de aztán tegezni kezdte, mert a bizalmába férkűzűtt. — A kutyáimat? Azt mår nem!

— felelte Peppi. — Hát, ha úgy akarod, haljon meg a hűgod. Én ugyan nem segítek rajta. — No, nem bánom — válaszolta Peppi az egyik kutyát neked adom. — Egy nem elég. Mind a hármat meg kell kapnom. — Azt mår nem, verd ki a fejedbűl!... No, kettűt neked adok. — Kettű nem elég! Mindegyiket meg kell kapnom. Ha nekem adod mind a hármat, viheted az orvosságot. — Peppi kínjában így felelt:

— Hagyjam, hogy a hűgom meghaljon? Inkább megkapod mind a három kutyát. — Oda is adta neki őket. A molnår fogta a kutyákat, Peppi megkapta az orvosságot.

A lány, mikűzben bátyja a molnårnál volt, megmosakodott, rendbe is jűtt. Aztán a legény meghozta az orvosságot, a hűga bevette, és úgy tett, mintha meggyűgyult volna. — Most úgy illik — szűlalt meg a lány —, hogy köszűnetet mondjunk a molnårnak, mert meggyűgyűtt. — No jó, menjűnk — felelte Peppi. Elballagtak a malomba, köszűnetet mondtak a molnårnak. — Jaj de jó, hogy eljűttetek, megmutatom a palotámat — felelte a molnår. — Őrűlűk, hogy láthatom — mondta Peppi. — Beléptek a palotába. A molnår megmutatta legszűbb szobáit. — Tetszenek? — Tetszenek bizony — felelte Peppi —, nagyon szűpek. — Amint végignűzték a szobákat, a molnår megmutatta az utolsűt is. Ez tele volt mindenféle fegyverrel, puskával, pisztollyal, tűrrel, késsel, lándzsával. — No, tetszenek? — Bizony, nagyon tetszenek. Palotádban biztosan szűksűged van a

fegyverekre. — Azt mondja erre a molnár: — No, ha annyira tetszenek, mondd meg, melyikkel öljelek meg. — Peppi elámult. — De hát miért? — kérdezte. — Mit vétettem, hogy meg akar ölni?

— Ne fecsegj összevissza, mondd meg, melyik fegyverrel öljelek meg. — Peppi végigmustrálta valamennyit. Egy rozsdás mordályon állt meg a szeme. — Evvel, de előbb tisztítsa meg.

— No, jó, nem bánom! — mondta a molnár. Peppi húga ott állt mellette. A molnár fogta a puskát, és a lánnyal együtt kiment a szobából. Szegény Peppi ott maradt bezárva a fegyvertárban. Folyton a molnár árulása járt az eszébe, keservesen sírt. Hirtelenjében gondolt egyet. „De hiszen az óriástól kaptam egy sípot — ott hordta a mellényzsebében.

— Ha valami baj ér, csak bele kell fújni. Akár élek, akár halok, most az egyszer belefújok." Amint megfújta a sípot, tüstént ott termett a három kutya. — Ó, drága kutyáim, segítsetek rajtam! — Abban a szempillantásban, puskával a kezében, belépett a molnár. A lányt kint hagyta. — No, kész vagy? — kérdezte a molnár. — Ne mozdulj! — kiáltott rá Peppi. — Vasgyúró, fogd meg, Hegytúró, fogd meg, Mindentudó fogd meg! Tépjétek szét! — A három kutya dühösen rárontott a molnárra, és fölfalta.

Peppi kapta magát, kiment a szobából. Amikor kiért, a húga így kérdezte: — Megölted? — Meg én. De most veled is végzek, mert te is az életemre törtél! — Agyoncsapta a lányt, aztán odébbállt.

Ment, mendegélt, míg csak egy városba nem ért. Állt ott egy gyönyörű palota. Az egész palotát gyászlepel borította. Peppi sok mindenkivel találkozott, az egyik embertől aztán meg is kérdezte: — Miért van ez a palota gyászban? — Azért, mert valahány ember eddig bemerészkedett oda, mind meghalt. — Hát a gazdája hol van? — Édes fiam, jobban teszed, ha nem faggatsz. Eriggy innen, okosabb tanácsot nem adhatok, mert aki eddig bemerészkedett a palotába, nem jött ki élve. — Ne féltsen maga engem! Mutassa meg, hol lakik a palota gazdája. — Az idegen megmutatta neki. Peppi bement a gazdához, és így szólt hozzá: — Megengedné kegyelmed, hogy egy éjszakát a palotájában töltssek? — Jaj, édes fiam, meg akarsz halni? Nem tudod, hogy valahányan betették oda a lábukat, mind meghaltak? Miért akarsz meghalni idegenben? — Ne féltsen

kegyelmed, csak engedje meg, hogy ott aludjak. Nyissa ki a kaput. — Én figyelmeztettelek — felelte az ember —, most már magadra vess. — Aztán bevezette Peppit a palotába, megmutatta neki a szobákat, a konyhát, az egész házat pincétől a padlásig. — Tudod, mit mondok? Hagyj nyitva éjszakára minden ajtót, minden ablakot. Így aztán, ha valami baj ér, legalább kimenekülhetsz. — Rendben van! De még valamit kérnék: Küldjön kegyelmed egy kis tésztát, húst, kenyeret meg egy marék szivart. — Mindent megkapsz, amit csak akarsz. Emiatt ne aggódj. — A gazda hazament, és elküldte Peppi- nek az elemózsiát a szolgálóval. A lány félt bemenni, kívülről adta be Peppinek az ennivalót, aztán odébbállt.

A legény bezárt ajtót-ablakot, kutyái ott voltak vele, nem tágítottak mellőle. Mihelyt bezárkózott, fölkerekedett, és elindult szobáról szobára. Idő múltán tüzet rakott a főzéshez, megsütötte a húst, kifőzte a tésztát, szépen megterítette az asztalt, mindent elrendezett. Amint a tészta megfőtt, dübörgés hallatszott, mintha a ház össze akarna dőlni. Egyszer csak megszólalt egy hang: — Jaj, levetem magam!... — Várj egy kicsit, amíg kiszedem a tésztát — felelte Peppi. De nem tudott végezni a tésztával, mert valaki odaugrott elébe. Peppi kapta magát, félrerúgta az útból. Leszűrte a tésztát, odavitte az asztalhoz. Nekifogott az evésnek. A kutyák ott heverték mellette. Egyszer csak az előbbinél is hangosabb dübörgést hall, mintha a ház omlott volna össze. No de Peppi egyáltalán nem ijedt meg, ott voltak a kutyái, bízott bennük. Egyszer csak előbukkant egy fehér ruhás asszonyforma kísértet, és odaállt az asztal mellé. — Isten hozta! — köszönt rá Peppi. — Tartson velem a kisasszony. Meleg a vacsora! — kínálta. A kísértet szúrósan a szemébe nézett, de nem szólt egy szót se, nem is mozdult.

Alig múlt el egy óra, az előbbinél is hangosabb dübörgés hallatszott. Előbukkant egy másik, vörös ruhás asszonyforma kísértet, és odaállt az asztal mellé. — Isten hozta! — köszönt rá Peppi. — Tartson velem a kisasszony, meleg a vacsora! — kínálta. De a kísértet a másikkal együtt szúrósan a szemébe nézett, nem szólt egy szót se, csak állt előtte, mint a cövek.

Egy óra múlva megint dübörgés hallatszott, most meg egy fekete ruhás asszonyforma kísértet bukkant elő. — Isten hozta! — köszönt

rá Peppi bátran. — Tartson velem a kisasszony, meleg a vacsora! — De a kísértet meg se mukkant, csak nézte. Mind a hárman hangtalanul néztek a szeme közé. Peppi kínálta őket, hogy egyenek, szivarozzanak, üljenek le. Le is ültek, de beszélni nem beszéltek. Egy darabig üldögéltek, végtére mégiscsak megszólaltak: — Fogd ezt a mécsest! — Dehogy fogom! Fogják meg maguk, én majd megyek maguk után. — Azt mondtam, fogd meg a mécsest. — Én meg azt mondtam, fogják meg maguk, én majd megyek maguk után. — Erre a kísértetek kapták magukat, és elfújták a mécsest. Peppi tüstént gyufát vett elő és újra meggyújtotta. A kísértetek újból kezdték a mondókát: — Azt mondtam, fogd ezt a mécsest! — Látták, hogy semmire sem mennek, egyikük fölvette a mécsest, és mindhárman megindultak. Mentek, mendegéltek, megmutatták a legénynek azokat a szobákat, amiket még nem látott. — Nyisd ki ezt az ajtót — mondták a kísértetek. — Nyissák ki maguk! Ha megölnek, se nyitom ki! — Kapták magukat a kísértetek, és kinyitották. Szép szoba volt, de tele volt falevéllal. Továbbballagtak, odaértek egy másik ajtóhoz. Ugyanazt tették, amit az előbb. A kísérteteknek kellett kinyitniok, mert Peppi nem nyúlt hozzá. A szoba közepén nagy kő feküdt. — Emeld föl! — ripakodtak rá a legényre a kísértetek. — Dehogy emelem! Kisebb gondom is nagyobb annál. Emeljék föl maguk! — No, akkor agyoncsapunk. — Ha agyoncsapnak, se emelem föl. — Hiába fenyegették az öklükkel, Peppi hozzá se nyúlt a kőhöz. A kísértetek kapták magukat, és fölemelték a kisujjukkal. A kő alatt lépcsőre bukkantak. Lementek rajta. Odalenn szép szobába jutottak. Három láda volt benne. Amint odaértek a ládák elé, a kísértetek megölelték, megcsókolták Peppit. - Többé nincs mért félned. Neked köszönhetjük, hogy újra élünk, no de annak is te vagy az oka, hogy elvarázsoltak bennünket. Ha nem volnál ilyen bátor, nem mennél ki innen élve. Valahányan csak betették ide a lábukat, mind meghaltak. Itt ez a három láda. Az első gyémánttal, a második aranypénzzel, a harmadik tallérral van tele. A gyémántos láda a tied. Az aranypénzes a palota gazdájáé. Bontassa le rajta a házát, hívasson papot, szenteltesse be a helyét, és építtessen ide templomot. A láda tallért meg fordítsátok annak a lelki üdvére, akitől rátok maradt. Most már lefekhetsz, nincs mért félned.

Peppi egész éjjel győzködött a kísértetekkel; félni reggel se félt tőlük, de azért nem volt biztos a dolgában:

Megvirradt. Megjelent a ház gazdája. Be akarta törni a kaput. Hozta a Szent Mihály lovát meg a papot. Nekirugaszkodik a kapunak, erre Peppi fölugrik, és kinyitja. Amint kinyitotta, a ház gazdája bocsánatot kért a Szent Mihály lováért. Peppi elmesélte töviről hegyire, mi történt. A maga ládáját nem tartotta meg, odaadta a ház gazdájának, ossza szét a szegények között. Aztán odébbállt. Az ember szerette volna, ha Peppi elveszi az egyik lányát, de a legény kosarat adott neki. Kötötte a fogadalma, be kellett járnia a világot. Útnak is indult.

Ment, mendegélt, míg egy másik országba nem ért. Sírást hallott. Láta, hogy mindenki sír. — Miért sírnak? — Van itt egy fenevad, mindennap megeszik egy embert. Ma a királykisasszonyon van a sor. — Mutassa kegyelmed, hol az a szörnyeteg? — Eriggy már, édes fiam, még téged is fölfal, hisz éppen ezen a helyen szokott előbukkanni. — Sose féltsen, majd én a szeme közé nézek. — Az illető csak úgy messziről mutatta azt a helyet.

Peppi kapta magát és odasietett. Amint odaért, látta ám, hogy ott a királykisasszony. — Kelj föl! — kiáltotta Peppi. — Eriggy innen, különben téged is megesz a szörnyeteg — felelte a királykisasszony. Peppi levette a leányról a fátylat, rákötötte a kardjára. A szörnyeteg kibukkant a tengerből, és fölegyenesedett. — Éljen a király! — kiáltotta. — Derekasan megajándékozott a mai napon! Két fogásról is gondoskodott. Nemcsak a királykisasszonyt ehetem meg, hanem a kutyákat meg azt a legényt is. Pompás! — No, elég a szóból — felelte Peppi. — Fogd meg, Hegytúró, fogd meg, Vasgyúró, fogd meg, Mindentudó! Tépjétek szét! — A kutyák nekiestek a szörnyetegnek, és marcangolni kezdték.

Igen ám, de a szörnyeteg kerekedett felül. A kutyák tépték, marták, de valahányszor leharapták valamelyik fejét, rögtön visszanyűtt. — Jaj, istenem! Ha volna egy zsákom, megfognám a szörnyeteg fejét, beleraknám, akkor nem nőne vissza! — Alighogy kimondta, máris ott volt a zsák. No aztán, amint a kutyák leharapták a fenevad egyik fejét, Peppi fölkapta és beledugta a zsákba. Már hat fejet begyömöszölt. A szörnyeteg kérte, engedjék pihenni egy kicsit.

— Nem bánom, pihenj! — mondta Peppi. Közben megetette a kutyáit. A pihenő végén fölkiáltott: — Rajta! — A kutyák még viaskodtak egy darabig, aztán leharapták a fenevad középső fejét, az volt a legnagyobb. Peppi fölkapta, bedugta a zsákba. A dögöt meg behajította a tengerbe.

Fogta a zsákot, mind a hét fejet kiszórta a földre. Kinyitotta mind a hét száját, kivágta a nyelvét. Fogott egy darab papírt, belecsavarta. — Kelj fel, királykisasszony, nincs miért félned, a fenevad kimúlt. — No, te leszel a férjem! — szólt a lány. — Nem lehet! Megfogadtam, hogy bejárom a világot. — Akkor tedd el ezt — szólt a lány. Az ujján volt egy gyémántos gyűrű a családi meg a keresztnévvel. Lehúzta, és odaadta a legénynek emlékül. A legény is levette a magáét, neki is benne volt a családi meg a keresztnéve, odaadta a lánynak. — Ha vársz rám, egy évig, egy hónapig, egy napig kell várnod. — Addig várok rád, amíg akarod. Te leszel a férjem. — Peppi egy darabig elkísérte, aztán búcsút vettek egymástól.

Igen ám, de szemközt egy szénégető kileste őket. Amint Peppi eltűnt, fogta a fenevad fejét, visszarakta a zsákba, és rárontott a királykisasszonyra: — Ide hallgass, mondd azt a királynak, hogy én öltem meg a kígyót. — Nem mondhatom! — Nem? Akkor agyoncsaplak. — A lány félelmében így szólt: — No jó, úgy mondom, ahogy akarod. — A szénégető megeskette apja koronájára.

Eljutottak a király elébe. Képzelték, hogy örült őfelsége, hiszen visszakapta a lányát. Mindjárt azt kérdezte: — Ki ölte meg a szörnyeteget? — Ez a legény, édesapám — felelte a királykisasszony, de nem igaz szívéből mondta. A király levette fejéről a koronát, s a szénégető fejébe akarta tenni. — Édesapám, ne tegye. Még korán volna. Majd ha megesküszünk. — Hát csak később akartok megesküdni? — kérdezte a király. — Igen. Megfogadtam, hogy egy évig, egy hónapig, egy napig várok. — Legyen úgy, ahogy akarod! — A szénégető ott maradt a palotában.

Elmúlt az év, a hónap, a nap. Peppi megérkezett a városba. A királyi palotával szemben szállt meg egy fogadóban. Még három nap volt hátra az esküvőig. Nagy lakomát csaptak a palotában, hiszen a királykisasszony esküvőjére készültek. A szakácsok ebédhez

csengettek. Peppi kérdezősködött, a fogadósné mindent elmondott neki töviről hegyire. A legény odakiáltott az egyik kutyának: — Hé, Vasgyúró, eriggy, kapd föl a királykisasszony tányérját, és hozdad ide! — Vasgyúró nekiiramodott és elhozta a királykisasszony tányérját. Az asztal körül mindenkinek elállt szeme-szája. Új tányért kellett elővenniük. Peppi, amint újból meghallotta a csengetést, megint odakiáltott az egyik kutyának: — Hé, Hegytúró, kapd föl a királykisasszony tányérját, hozdad ide! — Hegytúró föl is kapta a királykisasszony tányérját, és elhozta Peppinek. Odaát elámultak, újból terítettek, megint megrázták a csengőt. Peppi odakiáltott a harmadik kutyának: — Hé, Mindentudó, eriggy, fogd az asztalt, és hozdad ide! — A kutya nekiiramodott, hátára kapta az asztalt, és becipelte a fogadóba. Peppi szólta a másik két kutyának: — Gyertek, segítsünk Mindentudónak behozni az asztalt. — A király a tányéroknál még csak eltúrta a dolgot, de az asztallal már nem. — Ki vitette el az asztalt? — Fölséges uram, a szomszéd fogadósné azt mondja, van nála egy idegen három kutyával, az viteti el az ételeket.

Ahogy a király ezt hallja, elküld egy csapat katonát a fogadóba, az idegenért meg a kutyáiért. — Mondjátok meg a királyotoknak, amíg ide nem jön helybe, amíg meg nem látogat, addig én se megyek hozzá — felelte Peppi. — Menjetek és fogjátok le! — szólott erre a király. A katonák el is mentek, de Peppi egy szálig levágta őket. A király, amint ezt meglátta, átballagott a fogadóba, félelmében jó képet mutatott. Meghívta Peppit a lakomára. Peppi ünneplőbe öltözött, a királlyal együtt átment a palotába. Kutyái nem tágítottak mellőle.

Amint belépett, a királykisasszony tüstént fölismerte. — Ó! Csakhogy összekerültünk! — sóhajtotta, és odaült a legény mellé. Képzeljétek, hogy elfogta a szénégetőt a féltékenység! Ebéd közben megszólalt Peppi: — Mondjon el mindenki egy mesét, elejétől a végéig. — Örömet! Ahogy akarod — felelték mindnyájan. Elsőnek a szénégetőre került a sor. Elejétől végéig elmesélte, hogy volt a szörnyeteggel, mintha ő ölte volna meg. Peppi megkérdezte: — No de megvan-e mind a hét feje. — Meg bizony! Vigyáztam rájuk.

Előhozta a szörnyeteg hét fejét, és kiszórta az asztalra. — No ez derék! — kiáltott föl Peppi. — Megölted a hétfejű sárkányt. —

Kisvártatva ismét megszólalt: — Igen ám, de hol vannak a nyelvek ezekből a szájakból? — Mivelhogy kinyitotta a fenevad száját. — A szénégető egyszeriben elkezdett reszketni. — Talán nem volt nyelve — felelte. — Kötve hiszem — vágta rá Peppi. — Nincsen fej nyelv nélkül. Nem is lehet.

Aztán, hogy megbizonyosodtak a dolgról, Peppi elővette a zsebkendőjét. Nyelvek hullottak ki belőle, a szörnyeteg nyelvei. Peppi elmondta, hogy ő végzett a fenevaddal.

A királykisasszony megerősítette minden szavát, megmutatta a gyűrűt az ujján, Peppi is megmutatta a magáét.

— Hát ez a zsvány hogyan bűnhődjön? — kérdezte a király Peppitől. — Fojtsuk bele a szurkosüstbe! — felelte a legény. Bele is fojtották. Peppi meg a királylány összeházasodtak.

Vígan élnek, boldogok, De nekünk semmi se jutott.

DONNA PEPPA ÉS DONNA TURA

Élt egyszer egy házikóban két nővér. Mind a ketten öregek voltak, és olyan csúnyák, hogy rossz volt rájuk nézni. Az egyiket donna Peppának hívták, a másikat donna Turának. Egy szép napon az egyik vénlány kiöntött egy mosdótál vizet az ablakon. Az ablak magasan volt, s ahogy a víz lezúdult a földre, habozni kezdett. Éppen arra ment a király egyik inasa. Amikor meglátta a habzó vizet, így szólt magában: — No, ebben a házban biztosan tiszta népek laknak, vagy tán éppenséggel valami szép lány. — Hagyjuk egy kicsit a szolgát, és lássuk mit csinál a király.

No, tudjátok, a király egyre-másra behívta szobájába valamennyi inasát, és unos-untalan azt kérdezte tőlük, nem ismernek-e valami szép lányt, aki jó lenne szobalánynak. Az egyik nap, este négy órakor behívta azt az inasát, akit már ismerünk, és így szólt hozzá: — Don Giovanni, van-e valami jó híred? — Felséges királyom, semmi különöset se tudnék mondani, csupán azt, hogy láttam ma egy házat, bizonyára szép lány lakik benne. Ha felséged esetleg kíváncsi volna rá ... — Bizony hogy kíváncsi volnék, don Giovanni. Holnap este hét órakor itt légy velem. — No, majd elvállik, felséges uram. — Micsoda?! Elvállik? Azt mondtad nekem, hogy elvállik? Holnap itt legyen az a lány!...

Don Giovanni szótlanul eloldalgott.

Másnap este négy óra tájban Don Giovanni odaballagott a két nővér házának kapujához, és bekopogott: — Kip-kop! — Ki az? — kérdezte Peppa álmosan. A szolga, amikor meghallotta azt a csúf öregasszonyos hangját, elálmélkodott. De aztán így okoskodott: „Biztos valami cselédlány szólt.”

— Őfelsége a király inasa vagyok — felelte. — Mi sohasem barátkoztunk a királlyal. Aztán meg nagyon késő is van...

A másik nővér azonban, amint meghallotta, hogy a királyról van szó, egyetlen szempillantás alatt beleugrott a szoknyájába, és ajtót nyitott. A szolga belépett a házba, és megkérdezte: - Csak maga lakik itt? A többiek hol vannak?

— Kit keres kegyelmed? Én itt vagyok, odabent meg Peppa fekszik, a nővérem. — Hívja ki, beszédem van vele. — Donna Tura bement a szobába, és kihívta a nővérét. Peppa kijött. Ott állt a két vénlány a szolga előtt, olyan csúfak voltak, hogy nem akadt párjuk. A szemük beesett, maláriásnak nézhetne volna őket az ember. Szegény szolga nagy bajban volt, mégis így szólt magában: — Nincs segítség. Akár erőszakkal, akár szépszerével, el kell vinnem valamelyiket. Különben a jó ég tudja, mit művel velem a király. — Így aztán odafordult az idősebbik nővérhez, donna Turához: — Hát, tudja, a király tüstént beszélni akar magával. Öltözzön föl, én majd elkísérem. — Mit akarhat tőlem őfelsége? — Tudom is én, de legalább siessen. — A vénlány kínjában átment a másik szobába, megfésülködött, fölrakta hamis arany fülbevalóit, hiszen szegények voltak; új muszlin szoknyát vett magára, nyakába kristály-nyakláncot meg egy ócska kendőt kötött, föl húzta legjobb cipőjét, vállára kapta köpenyét, és visszatért a szolgához. Az inas, amint meglátta, behunyta a szemét, és fölsóhajtott. — Induljunk — mondta. Kimentek az utcára, hintóba ültek — a hintót a szolga hozta magával. Mihelyt beszálltak, a kocsi elindult. Alig mentek két utcasarkot, az öregasszony odafordult az inához, és így szólt:

— Mondanék valamit magának: Állítsa meg egy kicsit a hintót. Ki kell szállnom egy szempillantásra. — Az inas szólt a kocsisnak, az megállította a hintót, a vénlány savanyú képpel szállt ki a kocsiból. Nem tudta, mit akar tőle a király. Amint kiszállt, sírva fakadt.

Éppen arra jött egy tündér, meglátta, és így szólt hozzá: — Mi bajod, édes lányom? Miért sírsz? — Mi bajom volna? A király értem küldött. Ilyen csúnyán, öregén, szegényesen nem járulhatok elébe.

— Sebaj, édes lányom, nem is vagy már csúnya, nagyon megszépültél! — felelte a tündér, és már el is tűnt. Csakugyan, a vénlány abban a minutában átváltozott gyönyörű szép lánykává. Narancsszínű ruha termett rajta, és megannyi aranyos, gyémántos ékszer: gyűrű, hajtű, nyaklánc, mindenféle drágakő. Amint észrevette, hogy így megszépült, menten jókedvre derült, és visszaszállt a kocsiba. Az inas, ahogy ránézett, nem ismerte meg. — Hát maga kicsoda? — kérdezte. — Itt voltam már az előbb is. — Mintha megváltozott volna. No, de menjünk. — Elképzelve, hogy megörült az inas. Elindultak.

Pontosan hat órákor érkeztek meg a palotába. Az inas bevitte utasát. A király, amikor megpillantotta azt a gyönyörű szép lánykát, nagyon megörült, odafordult Don Giuvannihoz, és azt mondta neki: — *Proszit.* — Donna Tura ott maradt a királynál.

No de nézzük, mit csinál a másik nővér. Donna Peppa másnap attól tartott, valami baj érte a nővérét, mivelhogy nem jött meg. Felöltözött, elment a királyi palotába. Kérdezősködött Donna Tura felől, ki is hívatta. Donna Tura nemsokára előkerült, kikukkantott. De amint meglátta Peppét, megszeppent, mivelhogy a nővére nyomorúságosan volt öltözve. Adott neki alamizsnát, aztán az ajtóra mutatott. Peppát, nővére szerencséje láttán, rettentően elfogta az irigység.

Másnap megint elment a palotába. Donna Tura újból adott neki alamizsnát, de aztán faképnél hagyta. Donna Peppa utánaszólt, és szép halkan megkérdezte: — Árudd el, hogy szépültél meg ennyire? — Donna Tura egyáltalán nem örült nővérének, mert az előző alkalommal a király is meglátta Peppát, és meghagyta, máskor ne engedjék be. — Édes lányom — szólalt meg —, megnyúztam magam. Borbélyt fogadtam, az végezte a nyúzást. Türelem kell hozzá, mert nagyon fáj. No de:

Ki akarja, szép lehet, Hacsak bele nem gebed.

Ha te is meg akarod csinálni a szerencsédet, hívass borbélyt, nyúzasd meg magad. Itt van, adok rá pénzt. — Adott neki két marék

tallért. Donna Peppa eltette a pénzt, aztán odébbállt.

A palotából egyenest a borbélyhoz ment. — Nyúzzon meg! — mondta. A borbély elcsodálkozott: — Megbolondult? — kérdezte. — Hisz nem bírná ki a fájdalmat! — Sose féltsen. Itt a pénz, megfizetem, amit kér. — A borbélynak szemé- szája elállt, amikor azt a rengeteg pénzt megpillantotta. „Ugyan mitévő legyek? — szolt magában. — Megnyúzzam? No jó, megnyúzom.” Odafordult a vénlányhoz: — Hát akkor szedje össze magát, és üljön le! — Leültette a székbe. Elővette a borotvát, kivágott egy darab bőrt a homlokából. Az első vágás után Donna Peppa fölkiáltott: — Jaj! — A borbély megkérdezte: — Abbahagyjam? — Dehogyan, möszjő. Csak nyúzzon! Olyan szép akarok lenni, akár a nővérem. — A borbély még mélyebbre vágott. A vénlány fölkiáltott: — Jaj! — No, ne csináljam tovább? — kérdezte a borbély. — Dehogyanem. Csak nyúzzon! Olyan szép akarok lenni, akár a nővérem. — A borbély tovább nyúzta, aztán mikor a torkához ért, elvágta a gigáját. Donna Peppa szörnyethalt.

A borbély látta, hogy a vénlány kiszenvedett. Odahívott két mestert a szemközti boltból, akik végignézték az esetet. Megkérte, tanúsítsák, hogy nem ő volt a hibás. Jöttek a gyászhuszárok, fogták a holttestet, elvitték.

Donna Tura, amikor meghallotta, hogy a nővére szörnyethalt, föllélegzett, és így szolt: — No, legalább megszabadultam tőle.

Donna Peppa már nem él, Így hát mesém véget ér.

ÁDÁM ÉS ÉVA

Amikor az Úristen kiűzte Ádámot és Évát a földi Paradicsomból, szegény Éva mást sem tett, mint sírt, meg a mellét verte. És a sok szenvedésbe, kínlódásba, éhségbe — mert bizony éheztek is — belebetegedett. Már-már úgy látszott, hogy a végét járja. De az Úristen, az örök irgalom atyja, megsajnálta. Tudta, hogy Évának se orvosa, se orvossága, elküldte hát Rafael arkangyalt, hogy vizsgálja meg. Szegény Éva az egyik barlangban didergett egy nyaláb szénán. — Éva — szólalt meg az arkangyal —, ne félj, az Úr küldött hozzád. Meghagyta, hozzam el neked ezt a ládikát, mert szükségét látsz. Megtalálsz benne a világ valamennyi orvosságát. No, ha ez

után akár neked, akár Ádámnak, akár a kicsinyeknek valamiféle orvosság kell, kinyitod a ládikát, elég, ha letérdelsz, és fohászkodsz az Úrhoz, adjon igazi orvosságot. Meglásd, hozzá se kell nyúlnod a ládikához, és az orvosság magától előjön. — Több se kellett Évának. Fohászkodott az Úrhoz. A ládika eresztékein át tüstént kiröppent egy galamb. Éva, nagy örömeben, kicsavarta a nyakát, főzött belőle egy jó tányér levest. Egyszeriben úgy érezte magát, mintha újjászületett volna.

Eztán valahányszor betegség volt a családban, Éva letérdelt, és tüstént előjött egy galamb. No de egy alkalommal Káin és Ábel játszott a ládikával. Kinyitották, és ugyan mit láttak? A sok orvosság kiröppent belőle, akár valami fecskeraj. Szaladt Ádám meg Éva, hogy megfogja, de hiába. Erre Ádám odafordult Évához, és így szólt: — Ne sírj, nem vagyunk hibásak, se én, se te. Ez talán arra int minket, hogy a galambleves igazán meggyógyít minden betegséget.

SZICÍLIA

Azt mondják, azt mesélik, élt egyszer egy király meg egy királynő. Egyetlenegy lánykájuk volt, de annál szebbet az Isten még nem teremtett. Ez a király meg ez a királyné nagyon boldog volt a királykisasszonykával, úgy vigyáztak rá, akár a szemük fényére. Amikor a lányka hét és fél éves volt, arra jött egy vén jósnő. — No — szólt a király —, jósoltassunk a lányunknak. — Nem bánom — felelte a királyné — jósoltassunk neki. — Így is tettek. Odahívták a vénasszonyt: — Itt van öt tallér, mondj jövendőt a lányunknak.

A vénasszony megnézte a kislány tenyerét, forgatta előre- hátra, megsimogatta a szőke haját, aztán se szó, se beszéd, fölkerelkedett. — No, öreganyám, nem mondasz jövőt a lányunknak? — kérdezte a király. — Mit mondhatnék, felséges uram? — Hogy mit mondhatnál? — csodálkozott a király. — Beszélj már! — A vénasszonynak, mivelhogy így megszorították, beszélnie kellett. — Hát akkor tudja meg, felséges uram — mondotta —, hogy a lányát nagy veszély fenyegeti. Hét és fél év múlva, épp, amikor betölti a tizenötödik évét, nagy köd kerekedik, a föld megremeg, és macska képében, akár a Mammon, megjelenik a városban a Levantei Görög. Ha nem

vigyáztok a kislányra, de hát hiába is vigyáznátok, megragadja és megeszi szegénykét.

Szegény szülők a rossz hír hallatára majd halálra váltak. Nem tudták, mitévők legyenek, nem tudták, mihez fogjanak. Az évek közben teltek-múltak. A mesében gyorsan múlik az idő. A kislány már tizenegy és fél éves volt, de szegény apja meg anyja csak sírt-rítt, törte a fejét, de nem tudta, mitévő legyen, mihez fogjon. Még hat hónap, és biztosan elvesztik a lányukat. Egy szép napon a király tengerre szállt. Úgy gondolta, magában sírja el bánatát, nehogy a lánya észrevegye. Véletlenül megpillantott egy gazdátlan hajót. Nem volt annak sem evezője, se vitorlája. Gondolt egyet, és így szólt: — Az Isten küldte ezt a hajót. Most már minden rendjén van. — Lélekszakadva rohant vissza a palotába a lányáért.

Fogta a királykisasszonyt, kivitte a tengerre. Így szólt hozzá: — Ide hallgass, Szicília! (Mivel hogy a lánykát Szicíliának hívták.) Nem eszik belőled a Levantei Görög. Az Isten megmutatta, hogyan menthetlek meg. Szállj föl erre a hajóra, annyi a kincs benne, amennyit csak akarsz, van ott kenyér, bor, mindenféle harapnivaló. Isten óvjon. A tenger meg a jó szerencse épségben elvisz oda, ahová akarod.

A hajót az első hullámok elsodorták. Hol erre vergődött, hol arra hanykódott. Szegény Szicília három hónapig bolyongott a tengeren, azt se tudta, merre jár. Nem látott emberi arcot. Végezetül a kenyere is elfogyott, éhség gyötörte.

— Ó, bárcsak pusztulnék el — jajdult föl, és leborult a hajó aljába. De az Isten segítségére sietett a végveszélyben. Jött egy hatalmas hullám, hátára kapta a hajót, és szélesebesen kisodorta a szárazföldre. És mit nem művel a szerencse? A mi földünkre vetődött, arra, amin most is lakunk. Szicília megmenekült a tenger veszedelmeitől, és ami még ennél is nagyobb szó, vele együtt valamennyi kincse épségben partra jutott.

Ahogy a szárazföldön mendegélt, mindenütt igazi istenáldása fogadta: volt ott gyümölcs, méz, szárnyas állat, gabona, mindenféle jószág, egyszóval, mindent megtalált, amit csak szemé-szája kívánt. De emberre nem akadt, még árnyékát sem látta emberfiának. — Mire viszem itt magamban? — szólalt meg. — Valóságos

paradicsomba vetődtem, de az ilyen pusztaságban még az állatok se találják a helyüket. — Sírva is fakadt szegényke, mert akárhogy volt, akármint volt, mégiscsak szerencsétlen maradt. Úgy érezte, elveszett. Igazában elfogta a kétségbeesés. Eltelt egy hónap. Szicília éppen keservesen sírt a földre borulva, amikor Isten kegyelméből megpillantott egy szép legényt. Délceg volt, akár valami zászló. — Hát te ki vagy, szép leány? Mi bajod? Miért sírsz? — kérdezte a legény. — Hogyne sírnék, hiszen szüntelenül üldöz a sors. Hallgass csak meg... — felelte Szicília, és töviről hegyire elmesélte, mi minden történt vele. A legénynek elállt szeme-szája, aztán nagy örömmel így szólt hozzá: — No, ne aggódjál. Minden jóra fordul. Meglátod, boldogok leszünk. Tudd meg, hogy ezen a földön pestis pusztított (Isten óvjon tőle!). Az emberek mind egy szálíg elhaltak. Szerencsétlenségemre magam maradtam, magam sírdogáltam, akár az élete fogytáig gályarabságra ítélt bűnös. De most már minden rendjén van, hiszen rád találtam, mennybéli atyánk ide vezérelt.

Mindketten magányosak voltak, a legény is, meg a lány is. Fiatalok voltak és szépek. A dolog nem is üthetett volna ki jobban. El se lehet képzelni, mennyire megörült egyik a másiknak.

Így aztán Szicília meg a legény (mondjuk hogy Peppínunak hívták) elgyűrűzték egymást. Ez a Peppínu csuda ügyes ember volt, és olyan bátor, hogy sehol se akadt párja, külseje szerint meg igazi gavallér. Ő lett az ország gazdája, annak a temérdek kincsnek az ura. Ráadásul, amit a föld termelt, az is mind az övé volt. Hej de boldogan élt! Úgy szerette Szicíliát, akár a szeme világát. Azért mert ennyire szerette az asszonyát, az egész országot elnevezte Szicíliának. Lám, még ma is így hívják.

Aztán ennek a boldog párnak töméntelen sok gyereke született; olyan erős, okos, szép volt mindegyik, akár a szüleik. Apáról fiúra újból benépesítették a szigetet. Több lakosa lett az országnak, mint amennyi valaha is volt.

Hogyha élnek, tán még ma is boldogok, Nekünk, bezzeg, csak a fogunk csikorog.

SZENT MÁRTON MEG AZ ÖRDÖG

Szent Mártonnak egy szép napon szegény ember képében megjelent az ördög. Még alamizsnát is kért tőle. A szent azonban egy garast se talált a zsebében, mert minden pénzét elköltötte borra, a cimboráinak. Így aztán isten veled, alamizsna!

Az ördög morogva elkotródott, de később garázda részeg alakjában megint előbukkant, és újból alamizsnát kért. A jó Márton atya neki adta a köpenyét, hiszen nem volt egyebe. Az ördög fölfedte magát. Azt mondja erre a szent: — Megismertelek, jómadár. Nem azért tettem jót veled, mert te vagy a Gonosz, hanem a szegénységed miatt.

Az ördög aligha érte be ezzel a szánalmas magyarázattal. Otthagyta Mártont faképnél; táncolt, énekelt örömeiben, mert mégiscsak sikerült rászédnie egy szentet.

— No, nem csoda — mondja a paraszt, amikor végére ér a legendának. — A szent alaposan felöntött a garatra, azért csinált ilyen bolondságot, hogy jót tett az ördöggel.

USZONYOS COLA

Élt egyszer Messinában egy asszony. Volt egy fia. Úgy hívták: Cola. Ez a Cola reggeltől estig a tengerben fürdött. Az anyja a partról kiáltozott neki: — Cola! Cola! Gyere már ki! Mit művelsz? Csak nem lett hal belőled?

No de a legény egyre beljebb úszott. Szegény anyja már annyit kiáltozott, hogy majd beleszakadt. Egy szép napon oly sokat kellett kiabálnia szegénykének, hogy már nem is jött ki hangos szó a torkán. Erre aztán megátkozta a fiát: — Cola! Ó, hogy változnál hallá!

Úgy látszik, aznap nyitva voltak az Ég kapui, mert az anyai átok megfogant. Cola egyetlen szempillantás alatt félig hallá változott, az ujjai közt hártya nőtt, akár a kacsának, a toroka olyanforma lett, mint a békáé. Ki se jött már többé a szárazra. Az anyja annyira szívére vette a dolgot, hogy nemsokára meghalt bánatában.

Kis idő múltán a királyhoz is eljutott a híre, hogy Messinánál haleMBER él a tengerben, őfelsége meghagyta valamennyi tengerészének, hogy amint megpillantják Uszonyos Colát, mondják neki: a király beszélni akar veled.

Az egyik tengerész egy szép napon, amint éppen a nyílt tenger felé tartott hajóján, észrevette, hogy a halember ott úszik mellette. Rákiáltott: — Cola! A messinai király beszélni szeretne veled!

Uszonyos Cola azon nyomban odaúszott a királyi palotához.

A király, mihelyt megpillantotta, mindjárt kedveskedni kezdett neki. — Uszonyos Cola — mondotta —, úszd körül Szicíliát, tudd meg, hol legmélyebb a tenger, és mit lehet látni benne. Hiszen olyan jó úszó vagy.

Uszonyos Cola engedelmeskedett a parancsnak. Nekirugaszkodott, és körülúszta egész Szicíliát. Nemsokára meg is jött. Elmesélte, hogy látott a tenger fenekén hegyet, völgyet, barlangot, mindenféle halat. Csak akkor támadt félhetnékje, amikor világítótoronynál járt, mert ott nem sikerült feneket érnie.

— No, vajon Messina min nyugszik? — kérdezte a király. — Ereszkedj le, nézd meg, mi tartja.

Cola lemerült, és egy álló napig odalenn maradt. Aztán fölbukkant, és így szólt a királyhoz: — Messina sziklán nyugszik. A sziklát három oszlop tartja: az egyik oszlop ép, a másik repedezett, a harmadik el van törve.

Hej. Messina! Városom! De megjáród egy napon!

A király csak tátotta szemét-száját. Gondolt egyet, elvitte Uszonyos Colát Nápolyba. Megnézette vele, milyen a tűzhányók töve. Cola leereszkedett, aztán elmesélte, hogy először hideg, később meleg vizet ért. Egyes helyeken pedig édes vizű forrásokra bukkant. A király nem hitt neki. Erre a halember kért két palackot, lebukott velük, és hozott egy üveg édes meg egy üveg meleg vizet.

No de a király sehogyan se akart beletörődni, hogy a világítótorony-foknál feneketlen a tenger. Visszavitte Uszonyos Colát Messinába, és így szólt hozzá: — Cola, mondd meg nekem, itt milyen mély a tenger!

Cola lemerült, két napig odalenn maradt. Amikor feljött, elmesélte, hogy nem látta a tenger fenekét, mert az egyik szikla alól füstoszlop szállt ki, és fölzavarta a vizet.

A király nem tudta türtőztetni kíváncsiságát. Így szólt a halemberhez: — Ugorj le a világítótoronyról.

A torony éppen a fok csúcsán volt. Hajdanában őrséget álltak rajta. Valahányszor szökőár jött, trombitáltak, meg fölvonták a zászlót. Így adtak jelt a hajóknak, hogy fussanak ki a nyílt tengerre. Ennek a toronynak a csúcsáról vetette magát Cola a vízbe. A király várt egy napot, várt kettőt, hármat, de Cola csak nem mutatkozott. Végezetül holtsápadtan mégis fölbukkant.

— Mi újság, Cola? — kérdezte a király.

— Az, hogy majd meghaltam félelmemben — felelte Cola. - Láttam egy halat, de annak akkora szája volt, hogy egy egész hajó elfért volna benne. El kellett bújnom az egyik oszlop mögé, amelyik Messinát tartja, nehogy bekapjon.

A király eltátotta szemét-száját. Az az átkozott kíváncsiság mégsem hagyta békén. Mindenáron meg akarta tudni, milyen mély a tenger a toronynál. De Cola nem állott kötélnek: — Felséges uram, félek, nem merülök le.

A király látta, hogy szóval nem győzheti meg. Levette hát fejéről szemkápráztató, drágagyönggyel kivert koronáját, és bedobta a vízbe: — Eriggye érte, Cola!

— Jaj, az ország koronája! Mit művelt felséged?

— Ilyen korona nincs több a földön — mondotta a király.

— Mindenképpen le kell menned érte.

— Ha fölséged úgy akarja, lemegyek — felelte Cola. — De a szívem azt súgja, soha többé nem térek meg. Adjon egy marék lencsét. Ha túlélem, visszajövök, de ha lencsét lát a felszínre bukkanni, az azt jelenti, hogy odavesztem.

Megkapta a lencsét, lemerült a tengerbe.

Várták, egyre várták. Addig-addig vártak rá, míg föl nem bukkant a lencse. Máig is várják, hogy Cola visszatérjen.

A KÉT BŰVÖS GALAMB

Élt egyszer egy király. Házasember volt, de nem volt gyereke. Egyre-másra kérte az Istent, áldja meg gyerekekkel a házasságukat. Az Úr meghallgatta, a királyné teherbe esett Ugyanazon a napon állapotos lett a királyné egyik bizalmas udvarhölgye is.

Csillagjóst hívtak. A csillagjós azt mondta, hogy mind a két asszony fiút fog szülni.

Teltek-múltak a hónapok. A mesében gyorsan szalad az idő. A királyné lebetegedett, és fiút szült. Az udvarhölgy is lebetegedett, és ugyancsak fiút szült. A királyné fiát Pippínunak, az udvarhölgyét Gaitaninunak keresztelték.

No, az udvarhölgy elküldött valakit a királynéhoz, és azt izente neki: — A hercegné nem akarja, hogy a királyfi mellé dajkát fogadjanak. Ő szeretné szoptatni. Ha egy gyereket táplál az emlőjén, táplálhat kettőt is. — A királyné megörült az ajánlatnak, el is fogadta.

A két fiúcska nőtt, növekedett. Úgy nevelkedtek, mintha testvérek volnának. Szerették is egymást, akár a szemük fényét. Ugyanabban a jómódban nőttek fel. Ami a királyi sarjadéknak kijár, abból mind kivették a részüket. Egyazon mesterek ugyanazokra a tudományokra oktatták őket. Ugyanazokat a nyelveket tanulták, egyforma betűkkel írtak. Derék két lovag vált belőlük. Egy szép napon a herceg így szólt a fiához: — Gaitaninu, nem illik már a királyfit tegezned, hiszen ő királyi vérből való, te meg csak hercegi családból születtél. Add meg neki a tiszteletet, szólítsd *királyi fölségnek*. — A hercegfői szófogadóan rászokott a tisztelettudó megszólításra, hogy királyi fölséged így, meg királyi fölséged úgy. A királyfi furcsállotta ezt az új szokást, és véget akart vetni neki, de hiába erősködött, nem tudta eltéríteni pajtását a szándékától. No, azért testi-lelki jó barátok maradtak. Mindenbe együtt fogtak bele, ha az egyik ment valahová, a másik vele tartott. Ha egyiküknek kedve támadt valamire, másikuk sohasem ellenkezett.

Amikor olyan tizenhat éves formák voltak, puskát fogtak mind a ketten, és elmentek vadászni. Jární kezdtek a vidéket. Egyik nap bevetődtek egy erdőbe. Addig-addig cserkésztek benne, míg a királyfi el nem fáradt. Le is heveredett a földre a lova lába mellé. Elaludt. Gaitaninu azonban ébren maradt, vigyázott a királyfira. Egyszer csak oda vetődött két galamb, az egyik kelet felől, a másik napnyugatról. — Hogy megy sorod, komámasszony? — kérdezi az egyik galamb. — Nekem jól, hát neked? — Nekem is jól. — No és az otthoniak? — Azok is megvannak. — Tudod-e, mit mondok? — kérdezte az egyik galamb. — Itt alszik ez a királyfi. Hát ennek meg kell halnia. — Ugyan miért? — Azért, mert amint fölébred, hazamegy az apjához, és megkéri, csináltasson neki gyémánttal meg

drágakővel kiveret kardot. Amikor meghozzák a kardot, fölpróbálja. Mihelyt fölpróbálja, szörnyethal.

Aki ránk árulkodik, Márványkővé változik.

— No és nincs mentség? — De nincs ám, komámasszony, meg kell halnia, meg is hal.

A királyfi fölébredt. — Menjünk haza Gaitaninu. Gondoltam egyet. Megkérem apámat, csináltasson nekem olyan gyönyörű szép kardot, aminek párját nem látta még a világ. — Ejnye no! Hát így volnánk — felelte Gaitaninu. Elindultak a palotába. Amint odaértek, a királyfi szólt, hogy szeretne egy kardot. Elhivatták az ország legeslegjobb fegyverművését, olyan szép, olyan pompás kardot csináltattak vele, hogy az ember szeme belekápázott, ha ránézett.

No de Gaitaninu egy szempillantásra se tágított a királyfi mellől. Amikor a kardot meghozták, Gaitaninu arra kérte a királyfit, engedje meg, hogy ő kösse föl elsőnek. — Nem bánom — felelte a királyfi. Gaitaninu fölpróbálta a kardot, úgy illett rá, mintha festő pingálta volna oda. Mivelhogy ő kötötte föl elsőnek, megtört a varázslat, és amikor a királyfi övezte föl magát vele, nem változott márványszoborrá.

Folytatták mulatságaikat. Gaitaninu hallgatott, mint a sír, semmit se mondott el a királyfinak.

Hat hónap múltán ugyan mi jutott a királyfi eszébe? Az, hogy menjenek vadászni, és pedig ugyanabba az erdőbe, ahol elsőben voltak. Gaitaninu mit se tudott ellene vetni, így aztán útnak indultak. Beértek az erdőbe. A királyfi belefáradt a vadászatba, no és hol heveredett le? Ugyanazon a helyen, ahol hat hónappal azelőtt. Gaitaninu meg őrködött, mert várta, hogy lesz valami, amint elsőben is történt. Kisvártatva előkerült a két galamb, az egyik kelet felől, a másik napnyugatról. — Mi hír járja, komámasszony? — Mi járná? Az, hogy ennek a legénynek meg kell halnia. — No és nincs mentség? — Nincs bizony, komámasszony. Meg kell halnia, meg is fog halni. Nemsokára fölébred, hazamegy az apjához, és azt mondja, olyan szép ruhát szeretne, amilyent csak lehet. Amint fölpróbálja a ruhát, szörnyethal.

Aki ránk árulkodik, Márványkővé változik.

A királyfi fölébredt, és tüstént indult vissza a palotába. Az járt a fejében, hogy olyan gyönyörű szép ruhát csináltat, amilyen még nem akadt a földkerekségen. Odaállt az apja elé: — Édesapám, nyomban hívassa el az ország legeslegjobb szabóját, mert ilyen meg ilyen ruhát szeretnék.

Jött az ország legeslegjobb szabója, és olyan ruhát varrt a királyfinak, hogy gyönyörűség volt ránézni. Gaitaninu egyetlen szempillantásra se tágított a pajtása mellől: — Engedje meg, királyfi fölséged, hadd próbáljam meg egy kicsit, hogyan illik rám ez a ruha. — A királyfi megengedte, és mihelyt Gaitaninu fölvette a ruhát, megtört a varázslat. Amikor a királyfi próbálta föl. nem változott márványszoborrá.

Hat hónap múlva a királyfinak megint kedve támadt vadászni. No és melyik vidéken? Hát azon, amelyen már két alkalommal is jártak. Útnak indultak. Addig-addig cserkésztek, míg a királyfi holtfáradtan le nem heveredett a szokott helyen. Miközben aludt, előkerült a két galamb, az egyik kelet felől, a másik napnyugatról. — Mi hír járja, komámasszony? — Mi járná? Az, hogy hiába menekült meg két alkalommal is a királyfi, harmadszorra meg kell halnia, és meg is fog halni. Majd ha fölébred, hazamegy az apjához, és azt mondja, házasodni szeretne. Apja nem ellenzi, szerez neki menyasszonyt. A nászéjszakán, amikor lefekszenek, az ágy alól előbújik egy kígyó és fölfalja mindkettejüket. — No és nincs mentség ez ellen a szörnyűség ellen? — Van, de a királyfinak mindenképpen meg kell halnia. — Hát hogyan menekülhetne meg? — Úgy, hogyha egy igaz jó barátja meglesné, amikor a kígyó előbújik, és mázsás ólmosbotjával bezúzná a fejét. Akkor éppenséggel a kígyó pusztulna el.

Aki ránk árulkodik, Márványkővé változik.

A királyfi fölébredt. Eltökélte, hogy nyomban hazasiet. Az járt a fejében, hogy megházasodik. Így is történt. Amint hazaért, odaállt az apja elé. A király semmit se tudott megtagadni a fiától. Elhozatta a portugál királykisasszony arcképeit. A lány megtetszett a királyfinak, kitűzték az esküvőt.

Megjött a királykisasszony. Nagy lakomát csaptak. Pippínu sugárzott örömeiben, bezzeg Gaitaninu halálosan gyötrődött.

Csináltatott egy nagy ólmosbotot, és bebújt Pippínu ágya alá. A fiatalok lefeküdtek, javában folyt a nász. Egyszer csak előbújt a kígyó. Gaitaninu résen volt, rácsapott az ólmosbottal, agyonütötte. Igen ám, de a kígyó rettentő nagyot üvöltött.

Hát vajon ki szaladt oda az ordításra? Az egyik udvarnok az, amelyik folyton Gaitaninu nyomában járt, mert irigykedett, hogy a legény olyan jó barátságban van a királyfival. Fölemelte az ágyterítőt, meglátta Gaitaninut. — No, ez derék! — kiáltott föl, és máris sietett a királyhoz. Elmondta őfelségének, hogy Gaitaninu, a híres jó barát, bebújt a királyfi ágya alá. Biztosan meg akarta ölni, hogy a királynéval hálhasson, király lehessen. Képzelmek, hogy fogadta e szavakat a király. — Nyomban fogjátok el azt az istentelen Gaitaninut! Kötélre vele! — Szegény Gaitaninut be zárták a kápolnába és halálra ítélték.

Harmadnapon Gaitaninu azt kérte, engedjék meg, hogy szót váltson a királlyal meg a királyfival. Megengedték, őfelségeik megjelentek az elítéltnél. Amikor beléptek a kápolnába, Gaitaninu *így* szólt: — Emlékszik-e felséged, hogy amikor egy éve vadászni támadt kedve, elaludt? Meg kellett volna halnia, de ehelyett most én halok meg. Odaröpült akkor mellénk két galamb, és ezt meg ezt beszéltek. — Gaitaninu elismételte az egész beszélgetést, egészen az utolsó szavakig, odáig, hogy

Aki ránk árulkodik, Márványkővé változik.

Alighogy ezt kimondta, térdig márványkővé változott. A királyfi meghallgatta, látta, hogy megkövült, ebből megtudta az igazságot. Nem akarta, hogy Gaitaninu folytassa a mondókáját. — Pedig mindent el kell mondanom — felelte Gaitaninu, és nem hagyta abba. Amikor elmesélte, hogy is volt a ruhával, és kimondta, azt, hogy „aki ránk árulkodik”, melléig márványkővé változott. A királyfi rákiáltott: — Az isten szerelmére, ne folytasd! — Dehogynem folytatom! Inkább váljak merő márvánnyá, mintsem áruló hírébe keverve haljak meg! — felelte a legény, és rátért az esküvő dolgára. A királyfi kérve kérte, hagyja abba, de Gaitaninu megmakacsolta magát, és nem hallgatott el, míg a végére nem ért. Alighogy befejezte mondókáját, minden porcikájában márványkővé változott.

Pippínu elkeseredésében a haját tépte, annyira sajnálta hűségese barátját. Keserű bánatában bezárkózott szobájába, senkit se akart látni, egvire csak sírt. No de hat hónap múltán mi jutott az eszébe? Mulatságra vágyódott. És ugyan merre vette útját? Arra a régi helyre, ahol a galambok szoktak beszélgetni. Elfogta a fáradtság, lehevert a nyárfa alá, de semmiképpen sem akart elaludni. Egyszer csak megjelentek a galambok. — Mi hír járja, komámasszony? — Mi járná? Az, hogy a királyfi megmenekült. A barátja helytállt érte, és márványkövé változott, mert elmondta a titkunkat. — No és nem lehet segíteni rajta? — Éppenséggel lehetne. Az kellene hozzá, hogy valaki egyetlen lövéssel mindkettőnket lepuffantson, és a vérünkkel bekenje Gaitaninut. Akkor mindjárt visszaválna emberré. — No, akartok-e ennél többet? Pippínu nyílsebesen fölugrott, kapta a puskáját, rásütötte a galambokra, megölte mind a kettőt. Fogta a tetemüket, bedugta a köpenye alá, és hazasietett a palotába. A márványszobrot bekente a galambok vérével. Gaitaninu nyomban visszaválna emberré.

Amint a legény életre kelt, örömnepet ültek a királyi udvarban. Pippínu majd eszét vesztette, annyira megörült, hogy jó barátját megint életben látja. Gaitaninu elmesélte, hogy az egész kalamajkát az udvarnok csinálta. De mivelhogy angyali jó lelke volt, kérte a királyt, ne ítélje halálra a bűnöst. Ezután is, éppúgy mint azelőtt, sülve-főve együtt voltak, és a királyfi felesége is úgy bánt Gaitaninival, akár az édesbátyjával.

*Vígan élnek, boldogok,
Nekünk meg a szemünk kopog.*

UTÓSZÓ

Különös és ragyogó kertbe lépünk: Szicília népe szól hozzánk meséin keresztül. Varázslók és csodák szigete volt, az ellentmondások szigete ma; a tájék hol vad és kérlelhetetlen: kopár, tuskés, vérzön vörös, feketébe szürkellő hegyek és sziklák világa, melyre ráragyog mélyzöld és kék fényeivel a tenger, hol meg enyhe aranyba-zöldbe tündöklő völgyek, halmok sorozata, a kertekből, ligetkből gyümölcsök ezrei fénylenek, olajfa-erdők ezüstös fénye leng, mint egy női fátyol, illanó felhő. S a sziget története mennyi

ellentmondást hordoz, csak a közelmúlt is! Az olasz nemzeti egységmozgalmak, a Risorgimentónak egyik legszentebb helye, Garibaldi győzelmeinek kiindulópontja (s csak zárójelben hadd említsük: ezen a földön fonódott össze Garibaldi neve a Risorgimento névtelen olasz és magyar harcosaiéval (Türr István meg Tüköry nevével is), de ez a Szicília hirdette csak nemrégiben a különválás politikai gondolatát is. S mennyi ellentmondás szövi át népének nehéz életét: sokan azt gondolják, hogy könnyelmű, vidám élet az övék — minden ád az adakozó természet, holott kisvárosok, faluk üresednek ki, mert a kísérteti-hallgatag házakból északra, az iparvidékekre rajokban húzott el a munkát kereső szicíliai nép, s bizony ez a föld, ez a tenger kemény munkát kíván kertésztől, halásztól, még a lármás piaci árustól is, hogy megéljen. S arról ne is beszéljünk, milyen csalódás éri azt, aki csak a külsőséges kuriózumok után vadászik Szicília évezredes hagyományokat őrző földjén. Egyik emlékezetes tanulmányában a nagy olasz folklorista és etnológus, Giuseppe Pitré művének folytatója: Giuseppe Cocchiara gúnyosan ír azokról, akik csak a színes-festett kordék, másutt ismeretlen bábjátékok és viseletek után kutatnak, és helyette mintegy csalódottan találnak modern, iparosodó népet, hallatlan kemény munkában. (Ez a tanulmány, *Bevezetés a szicíliai folklórhoz*, magyarul is megjelent: *Ethnographia*, 74 (1963): 342.) Cocchiarának ez a jeles tanulmánya tömör összefoglalásban végigkíséri — néhány kiemelt hagyományon át — a szicíliai nép évezredeit. Akár hazánkat, akár egész Európát tekintjük, szinte minden nép, minden nemzet felmutathatja az egymásra rétegeződő kultúrákat, az évszázadok, évezredek bonyolult ölelkezését. Közép-Európa kis népeinek története különösen gazdag e tanulságokban. Mégis, alig versenyezhet nép, etnikai egység, az egymásba fonódó, ellentéteiben is egységessé váló változatok, történeti áramlatok gazdagságában a szicíliaival. Időszámításunk előtt háromezer évvel a sículusok törzse foglalja el a szigetet, hogy majd a sicanusok szorítsák őket a nyugati részbe — e törzsek, mint az Égeai tenger szigeteinek népei, pásztorok voltak és halászok, s Cocchiara kimutatja, hogy vallásos-mágikus világképüknek nem is egy eleme elevenen él ma is a szicíliai nép gondolkodásában. S a történelem

gyűrűző mélyének ezt az eddig megismert legősibb rétegét újabb meg újabb történeti-társadalmi-etnikai hullámok öntik el. A szicíliai törzsek világába lépnek majd a görögök, s nemcsak templomaik monumentális, tiszta geometriájú romjait hagyják a szigetre, hanem gondolkodásuk villogó fényét és egyetemességét, vallásos mentalitásuk szokásokban megőrzött mai mozdulatait is. S megszervezi a szigetet a latinitás, majd fölé nehezedik az arab hódítás uralma, de engesztelésül azóta Szicília költészetét beragyogja fényével a nyáréji „luna arabica”, építészetének motívumai beleóvakodtak a kövekbe, ahogy a normann hódítás merev szentjeinek arany ragyogása is él a szicíliai kultúrában, s mondáikban otthonossá vált a breton és a karoling mondakör. A spanyol jezsuita barokk ott öröklik komor, racionális és díszes nagyságában városkáinak főterein, s kisugárzó hatására a vallás, a mindennapi élet stílusa, az ünnepi viselet fekete-fehér ellentéte is rávall. Kultúrák, s ami mögöttük van; véres és kegyetlen hódítások, a nép új meg új leigázása és e nép újra való feltámadása, ez az életük, s ezt a bonyolult történeti helyzetet talán egy nép története sem tanítja annyira, mint a szicíliai népé. Ezért érezni a lágy dallamok mögött is néha éles, fekete fény villanását, a hasonlatok derűje mögött a véres fájdalom keserű ízét. Évezredek történelme elevenen hullámzik itt, s egyetlen egységbe olvad, szétválaszthatatlanul. Jogosan írja Cocchiara: „A szicíliai nép lelkivilágát az egymást váltó hódítások alakították ki. Tehát a szicíliai — itt a bökkenő — tulajdonképpen sículus-sicanus, görög, arab, normann, vagy amit akartok. A szicíliai mindez, s mégsem mindez. Amikor görög volt, a sicanus-sículus nosztalgia úgy működött benne, mint már asszimilált erő. Arab lett, de megmaradtak benne a görögség legértékesebb jegyei. Normann volt, s erősen éltek benne valamennyi elmúlt uralom emlékei. A bódítások, a dúlások, a fosztogatások nem alázták meg, a szicíliai ember éppen olyan, mint az Etna lávája, amelyben rekettyebokor ver gyökeret, s a láva új termőföldre változik. A szicíliai ember is mindig új életre születik a kopár rögön.”

Ez a szicíliai nép és történelem szólal meg a szicíliai népmesékben is, bár tudjuk, hogy elválaszthatatlanok ezek a

varázsmesék, lovagi novellák, kaján trufák az olasz mesék, a földközi-tengeri népek meséitől, elválaszthatatlanok Európától. A szicíliai folklór legnagyobb mestere, a rendszerező és gyűjtő, Pitré írta a *Biblioteca delle tradizioni popolari* (Népi Hagymányok Könyvtára) első kötetének előszavában a következőket: „Szicíliában a múlt nem halt meg, bennünk él, és együtt él velünk, elkísér bennünket, és megnyilatkozik a menyegzői ágyon, a bölcsőnél és a ravatalon, az ünnepeken és a játékok közben, a népi színjátékokban és a templomban, az úton és a mezőkön — egyszóval, mindenütt él és hallatja szavát.” Valóban, a szicíliai folklórba ágyazottan maga a történeti múlt és a változó jelen ölelkezik együtt, s különös színességgel s gazdagon mondja vallomásait a népmeséken keresztül. Az itt közölt mesék java részét Giuseppe Pitré gyűjtötte, aki annak a romantikus és tiszta nemzedéknek volt egyik utolsó európai tagja, amely az elnyomott paraszti népben felfedezte az európai humánus szépségét is, de a társadalmi elnyomottságot is, a kettőt együtt látta meg, s hitt elnyomott, szenvedő népe erejében, teremtő energiáiban. Politikailag radikális ez a Grimm testvérekkel kezdődő nemzedéksor, plebejus önérzet, népi forradalmi vágy és nemzeti érzékenység dolgozik bennük, köztük tartozik a mi Krizánk, Erdélyi Jánosunk is, és sorolhatnók e romantikus korszak nagy folklorista gyűjtőit, tudósait Európában, de különösen Kelet- és Közép-Európában. Ismétlem, az utolsó hullámhoz tartozott Pitré, aki a Risorgimento forradalmi gondolatvilágát vallotta a magáénak, s ezért nem kuriózumok gyűjtésére vállalkozott mint folklorista, hanem népe értékeit akarta fölemelni, és a világ elé tárni — szenvedéseivel, erényeivel együtt. A folkloristáknak ahhoz a részéhez tartozott, akik a társadalmat, a nép életét, a politika harcait és a kultúra alkotásait egységben látták. Ezért fedezte fel a mesék mögött népe történetét, örömeit és szenvedését, s ezért hallotta meg a mese bűvös mondatai mögött a szegény mesemondó asszonyok dallamos hangját, őrizte meg személyiségüket, mert nemcsak a mesét, hanem a mesék őrzőit, újraalkotóit is fontosnak tartotta, mert az alkotást és az alkotást őrző alakító társadalmat és személyiséget is meg tudta látni. Ez Pitré egyik nagy történeti érdeme, szervező, gyűjtő, múzeumot alkotó munkássága mellett.

Magukról a szicíliai mesékről szinte kevesebbet kell elmondanunk: a mesék „elmondják” magukat, elmondják titkaikat, olyan természetesen s annyira magyarázatot nem igénylő egyenességgel, mint a legáttetszőbb lírai vers. Az egyik kis mesei történet mintegy jelképesen magáról a szép Szicíliáról szól (*Szicília*), eredetmonda, de hiszen a mesék mind erről a szép és kegyetlenül kemény Szicíliáról szólnak. Hadd kezdjük mindjárt azzal, hogy a tündérmeséket, a lovagi kalandokat élesen csattanó verssorok zárják rendszerint. A királyok, lovagok, királyleányok szerelmi történetei végén, ahogy a mesezáró formula rendre elmondja, a királyoké a boldogság, de a mesemondó csak azt sóhajtja el kis versben: *Nekünk meg a gyomrunk korog.* A varázsos, kalandos mesét mindegyre ez a fanyar humorú, keserű formula zárja. De nemcsak a realitásnak és a varázsnak ez a kettőssége jellemzi meséiket, hanem a történeti rétegeknek páratlan gazdagsága is — igaz, ez a történeti rétegeződés, más és más arányban, jellemzi mind az európai meséket. De ezek a szinte kitapintható történeti rétegek kiemelkedően jellemzik a szicíliai meséket. Mitikus hiedelmek, mágikus formulák szívódtak fel a lovagi novellák, tündéri varázsmesék hármass szerkezetébe, másutt szinte naiv egyszerűséggel szólal meg a Gesta Romanorum története Szent Gergely pápáról (Thomas Mann is regénybe foglalta, a magyar paraszti mesészó is elmondotta), az arab világ, a kegyetlen francia zsoldosok elleni gyűlölet is felcsap, s előlép Vergilius, a varázsló — íme, az író, mint a magyar paraszti mesékben, itt is a varázsló szerepét veszi fel. Egyszerre mondják el ezek a mesék a maguk jelképein, általánosításain keresztül a nép történetét, és tesznek vallomást a formák, szerkezetek, motívumok során keresztül európai, különösen földközi-tengeri kapcsolataikról. Nekünk egyszerre ismerős és idegen ez a mesei világ. A széphistóriáink világával rokonabbak e mesék udvari, lovagi történetei, szerelmi intrikái, mint a paraszti meséink fogalmazásával. Ugyanakkor, nem mintha mindig a rokon vonásokra vadásznánk, az egyik mese (*A három kutya*) szinte bármelyik magyar gyűjtésben is helyet kérhetne bizonyos különbözőségek ellenére is, s nem tanulság nélkül való a kegyetlen, bosszúálló kedvű suszter története sem — aki a mi Ludas

Matyink dél-európai rokona —, ez a kapzsi szerzeteseket kigúnyoló trufa is világosan bizonyítja, hogy a téma alapvető azonossága milyen eltérő variánsokat teremt. A szicíliai mesék háttérében a Földközi-tenger, a sziklás vidék, szikrázó gyümölcsösök sora áll, s főként eltéréseiben jellemző társadalom. Nemcsak a palermói paloták, titkos szobák és földalatti folyosók, hanem a polgárság és arisztokrácia más rendje, szokásainak másféle szigora, tempója, a paraszti élet mienkétől eltérő formái — ezek mind előlépnek a mesék azonosnak tűnő témái mögül. Az európai, az euráziai népmese mindegyre megteremti ezt a csodát: ugyanaz a téma, ugyanaz a motívum más világba, más társadalomba visz, felölt! a mesét mondó nép öltözékét, annak a hangján, annak a dialektusában beszél — azonos, és mégis merőben megváltozik. S ez a változás nemcsak a szicíliai vecsernye népmondai előadásából, Vergilius ördögi mesterkedéseiből, Mohamed gonoszságából derülhet ki, ami könnyen érthető, hanem Giufá truffáiban is egyszerre benne van a közös európai, s az a mozzanat, amin igazán Palermo zsbongó piacain nevettek először.

Mint említettem, Pitré a mesék mellett a mesemondóira, is ügyelt, s ezzel az orosz kutatók, Hilferdingék által a múlt században kezdeményezett módszer jó vonásait követte. Egyik legkitűnőbb mesemondónőjéről, Messia Agatuzzáról többször is lelkesült beleéléssel ír. Messia ott volt Pitré születésénél, dajkálta őt, és gyermekségétől így lett ennek a csodálatos tehetségű szegény mesemondóasszonynak bizalmasa, így jegyezte le számtalan meséjét. Megfigyeli nemcsak mesemondását, hanem élénk kifejező gesztusait, előadásmódjának legkülsőségesebb vonását, hagyományos szokásait, mimikáját, s tudja, már akkor tudta, hogy mindennek a mesemondó, a hallgatók, s az éppen előadott mese szempontjából is fontossága van. Így jellemzi kedves Messia Agatuzzáját: „Más, nem kevésbé értékes szicíliai mesék kerültek most birtokomba ... Micsoda szépség! *Meg kell érteni és át kell érezni a szicíliai dialektust ahhoz, hogy megértsük és átérezzük a finomságait ezeknek a meséknek, amelyeket egy mesemondóasszony elbeszéléséből sikerült gyűjtenem.* Agatuzzának hívják, ritkán található típus: szinte megsemmisülök

előtte. Mondatszerkesztése jellegzetesen szicíliai, szókincse oly gazdag és sajátos, hogy nincs olyan művészet, mesterség vagy életkörülmény, amelyet ne tudna megfelelő hangon elmondani vagy felvázolni. Mindez csodálatot kelt bennem iránta, de nagy zavarban is vagyok, mert lépten-nyomon olyan szavakra és kifejezésekre bukkanok, amelyek teljesen újak a mi szavainkhoz képest..." Majd másutt így ír róla: „Igen kell ügyelni... az elbeszélést kísérő mimikára; s bizonyosak lehetünk benne, hogy ha figyelmen kívül hagyjuk a mimikát, az elbeszélés elveszti fele erejét és hatását. Szerencsére a nyelv változatlan marad, tele természetes ihlettel, képeit mind külső körülményekből veszi, ennek következtében az elvont dolgok konkréttá válnak, az érzékelés határán kívül esők megfoghatókká, s élettel telítődik, megszólal mindaz, ami soha nem élt, vagy csak egyszer." Kötetünkben tizenegy mesét közlünk Pitré szelíd, szép szavú dajkájától, s ha ennyi mese nem is elegendő egy mesemondó személyiség önálló jellemzésére, annyi bizonyos, hogy e meséket mégis összeköti egyazon személyiség belső ereje, teremtő kedve. Pitré meglátta, helyesen, ezekben a mesékben azt is, ami ősi hagyomány, nemzedékek kincse, s azt is, amit a szegény varróleány, paplankészítőasszony, a dajka Messia a maga tehetségéből beleszótt a mesék szőttésébe. S így figyeli mind a többi mesemondóasszonyt meg a vak koldust, a mesemondó szegény szicíliai népet. Hogyan ismételtetik a régi-régi meseszót, s hogyan mondják el a maguk mindennapi örömét, bánatát ezeken a történeteken keresztül.

Így szól Szicília hozzánk, Messia Agatuzza és Rosa Brusca, s annyi más mesemondó szavával.

ORTUTAY GYULA

JEGYZETEK

A kötetben szereplő mesék Giuseppe Pitré gondozásában jelentek meg az alábbi gyűjteményekben: Giuseppe Pitré *Fiabe novella e racconti popolari siciliani*, Palermo, 1875, I-IV. kötet (FNR); Giuseppe Pitré *Fiabe e leggende popolari siciliane*, Palermo, 1888 (FL); Giuseppe Pitré *Cartelli, pasquinate, canti, leggende, usi del*

popolo siciliano, Palermo, 1913 (CLU). Egy mesét (Uzonyos Cola) Italo Calvino *Fiabe italiane* (FI) című munkájából vettünk át.

Pitré a mesék túlnyomó részét szicíliai tájszólásban tette közzé, csak két esetben (A szép Angiolina, Szent Márton és az ördög) közli a szöveget olasz irodalmi nyelven.

A következő jegyzetek az egyes mesékkal kapcsolatos fontosabb bibliográfiai és egyéb tudnivalókat tartalmazzák:

A papagáj három meséje (Lu pappagaddu chi cunta tri cunti, FNR, I. 2). Mesemondó: Agatuzza Messia, hetven éves paplanvarrónő, Palermo. — *Cássaru* — körút Palermo belvárosában. — *Forgó tátika* — elfordítható kisablak a börtönök és kolostorok celláinak ajtaján. — *Uncia* — régi tizenkét-lírás aranypénz.

A bölcs Catarina (Catarina la Sapienti, FNR, I. 6., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *Jött a király meg a királyné jó reggelt kívánni*. — Régi szokás Szicíliában, hogy a nászéjszaka után a rokonság jó reggelt kíván az ifjú párnak.

A gróf húga (La soru di lu Conti, FNR, I. 7., Borgetto). Mesemondó: Francesca Leto; Salvatore Salomone Marino gyűjtése.

A rabló, aki királylányt vett feleségül (Lu spunsaliziu di 'na Riggina c'un latra, FNR, I. 21., Polizzi-Generosa). Vincenzo Gialongo gyűjtése. - *Hetedszülött fiú* — a szicíliai néphit szerint a hetedik fiú varázsló, és gyógyító erővel van felruházva.

Világjáró Peppi (*Peppi*, spersu pri lu munnu, FNR, I. 27., Salaparuta). Mesemondó: Antonio Loria; Leonardo Greco gyűjtése.

Az erszény, a köpeny meg a bűvös kürt (La vurza, lu firriolu e lu comu 'nfatatu, FNR, I. 28., Mángano). Salvatore Pasquale Vigo di Lionardo gyűjtése.

A bűvös golyók (Li palli magichi, FNR, I. 38., Acireale). Salvatore Pasquale gyűjtése.

A bűdös farkú kiséger (Lu surciteddu cu la cuda fitusa, FNR, I. 40., Palermo). Mesemondó: Maria Giuliano caltanissettai születésű kislány, a mesét szülőhelyén tanulta.

Vergilius, a varázsló (Lu Magu Virgillu, FNR, II. 53., Borgetto). Mesemondó: Ninfa Lobaido; Salomone Marino gyűjtése. *Farfareddu, Camazza* — főördögök.

Cicero (Ciciruni, FNR, II. 60., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. - *Mert ezek az előkelő emberek nem alszanak egy ágyban.* — A szicíliai parasztember és felesége mindig együtt hál a széles családi ágyban.

Burdilluni (Burdilluni, FNR, II. 61., Palermo). Agatuzza Messia egyik legkorábbi meséje. — *Vucciria* — piac Palermóban. — *Menzumurriali* — helység körülbelül félúton Palermo és Monreale között. — *Akár megégette a szoknyáját, akár nem* — akár szűz, akár nem.

A halász (Lu Piscaturi, FNR, II. 69., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *Santa Catarina kolostor* — apáca-rendház Palermóban, a Municipio téren. - *Alkímia* — a mesemondó asszony szavai szerint olyan föld, ami érintésre arannyá változik. — *Balalicchi* — a mesemondó asszony szerint így hívják a török szultánokat.

A küklopsz (Lu Ciclopu, FNR, II. 71., Cianciana). Mesemondó: Vincenzo Restivo foltozóvarga. — *A királyné erre így felelt* — a tündérek jó tanácsa szinte észrevétlenül cselekvésbe „tűnik át”; gyakori műfogása a szicíliai népmesének.

Ürmöske (Ervabianca, FNR, II. 73., Palermo). Carmelo Pardi gyűjtése. — *Munti Piddirinu* — Monte Pellegrino, hegy Palermó- tól két mérföldnyire. — *Santa Rusulio* — kápolna, zarándokhely a Monte Pellegrino oldalában.

A csizma (La stivala, FNR, II. 75). Mesemondó: Rosa Brusca 45 éves vak asszony volt szövőnő. — A mesélő primitív földrajzi szemlélete szerint Palermo Portugáliában van.

A balkezes fegyvernők (Lu Bracceri di manu manca, FNR, II. 76., Palermo). Pitré jegyezte le egy parasztaasszonytól, az pedig Agatuzza Messiától hallotta.

A kergesszívű császár (Lu'Mperaturi Scursuni, FNR, II. 82., Palazzo-Adriano). Antonio Rasti odavalósi görög lakos gyűjtése.

- *Palazzo-Adriano* - kétnyelvű albán község Szicíliában. A gyűjtő szicíliai olasz tájszólásban jegyezte le a mesét

Sfurtuna, az elátkozott leány (Sfurtuna, FNR, II. 86., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia.

A messinai herceg (Lu Principi di Missina, FNR, II. 92., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *Tarí* - régi szicíliai és nápolyi

váltópénz.

Giumentu, az izmaelita kereskedő (Lu mircanti 'smailitu Giumentu, FNR, II. 100., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia.

A galamb (La Palumma, FNR, II. 101., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia.

A három kereskedőfi mesél (Li tri cunti di li tri figghi di mircanti, FNR, II. 103., Palermo). Mesemondó: Rosa Várrica rojtkötőnő.

A finnyás királykisasszony (La Riginotta sghinfignusa, FNR, II. 105., Erice). Ugo Antonio Amico tanár gyűjtése.

Gergely pápa (Grigóliu Papa, FNR, III. 117., Palermo). Mesemondó: Giovanni Patuano, vak ember. — A mese nyilvánvaló forrása Elimandus középkori szerzetes *Gesta Romanorum*-ának egyik legendája (Isten csodálatos kegyelméről, és a boldog Gregor pápa születéséről). Számos irodalmi feldolgozását ismerjük, közöttük leghíresebb: Thomas Mann *Der Erwählte* (A kiválasztott) című regénye.

Hakapeszik Pranciscu mester (Mastru Franciscu Manciaci-esedi, FNR, III. 127., Borgetto). Mesemondó: Francesca Leto, Salvatore Salamone-Marino gyűjtése.

A szicíliai és a nápolyi rabló (Lu latru di Sicilia e lu latru di Napuli, FNR, III. 154., Borgetto). Mesemondó: Giuseppa Giambrone mosónő; Salvatore Salomone Marino gyűjtése.

A suszter és a barátok (Lu scarparu e li monaci, FNR, III. 162). Vincenzo Gialongo gyűjtése.

Giufá és a bíró (Giufá e lu Judici, FNR, III. 190/3., Casteltermeni). Mesemondó: Giuseppe La Dúca,- Giuseppe di Giovanni gyűjtése.

Giufá és a sapkás (Giufá e chiddu di la birritta, FNR, III. 190/4., Palermo). Mesemondó: Rosa Brusca. — *Mint Michilazzu*
— mint Marci Hevesen.

Giufá és a mosott pacal (Giufá e la ventri lavata, FNR, in. 190/7, Palermo). A Fonderia Orateo öntöde egyik szerelőjének meséje.

A kapitány meg a generális (Lu Capitanu e lu Ginirali, FNR, IV. 202., Casteltermeni). Mesemondó: Agostino Vaccaro kénbányász; Gaetano Di Giovanni gyűjtése. — *Egy messzi országban* — a mesemondó következetlenségéből eredő ellentmondás; tulajdonképpen Nápolyban.

A Tonhalas alkirály (Lu Vicerré Tunnina, FNR, IV. 203., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *Ezekből az indiai országokból* — a mesemondó naiv földrajzi szemlélete szerint Pignatelli és Muntiliuni Indiában van.

Mohamed (Maumettu, FNR, IV. 206., Borgetto). Mesemondó: Giuseppa Giambrone; Salvatore Salomone Marino gyűjtése.

Rossz Gugghiermu (Lu malu Gugghiennu, FNR, IV. 207., második variáns, Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *Muriali* — Monrcale. — *Viktor Emánuel* — II. Viktor Emánuel az egyesült Olaszország első királya. — *Rossz Gugghiermu* (1154—1166), Jó Gugghiermu (1166—1189) - normann hódítók, Szicília királyai. — *Quattru Cantuneri* — útkeresztződés Palermóban.

A szicíliai vecsemye (Lu Véspiru sicilianu, FNR, IV. 210., Borgetto). Mesemondó: Vincenzo Rappa mezőőr; Salvatore Salomone Marino gyűjtése. — *Szicíliai vecsemye* — a palermóiak híres felkelése Anjou Károly ellen. A lázadók 1282 húsvét hétfőjén az esti litánia alatt Giovanni Procida vezetésével megrohanták és lemészárolták a francia megszállókat.

A szép Angiolina (La bella Angiolina, FNR, IV. 214., Castiglione-Etrea). Lionardo Vigo gyűjtése.

A Bírák lejtője (La Calata di li Judici, FNR, IV. 217., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. — *A Bírák lejtője, A Haldoklók sikátora, Király köz* — régi palermói utcanevek. — *Chiavitteri* — a Lakatosok utcája Palermóban. — *Catolica* — palermói főnemesi család. — *Nézd a cserfes papocskát* — Szicília- szerete ismert papcsúfoló. — *Airoldi elnök úr* — Monsignore Alfonso Airoldi.

Az énekesmadár koma (L'Aciduzzu, FNR, IV. 278., Termini-Imerese). Mesemondó: Ignazio Cumella halász; Giuseppe Patiri gyűjtése.

A három kutya (Li tri cani, FL., 3., S. Lucia di Méla). Mesemondó: Maria Scoglio, 22 éves paraszttasszony.

Donna Peppa és donna Túra (Donna Peppa e Donna Túra, FL., 6., Ragusa-Inferiore). Carlo Simiani tanár gyűjtése. — *Este négy óra tájban* — az Ave (esti harangszó) után négy órával.

Ádám és Éva (Adamu ed Éva, FL, 19., Modica). Mesemondó: Emanuela Santaera paraszttasszony.

Szicília (La Sicilia, FL, 93., Partinico). Mesemondó: Ninfa Lobáido,- Salvatore Salomone Marino gyűjtése.

Szent Márton meg az ördög (S. Martino e il diavolo, CLU, 32.,, Catania).

Uzonyos Cola (Cola Pesce, FI, 147., Messina).

A két bűvös galamb (Li dui palummi 'nfatati, FL, 40., Palermo). Mesemondó: Agatuzza Messia. 1882. február 4.

Agatuzza Messia utolsó nyomtatásban közölt meséje. A nagy mesemondóasszony 1888. március 19-én már nem élt. — *Ugyanazokat a nyelveket tanulták, egyforma betűkkel írtak* — a szicíliai nép azt tartja, hogy a nyelv- és írástudás teszi a tanult embert. A néphit szerint hét nyelv van, és aki mind a hetet tudja, annak nem kell többet tanulnia.

Agatuzza Messia és Rosa Brusca valamennyi meséjét Giuseppe Pitré jegyezte le.

TARTALOM

A papagáj három meséje	5
A bölcs Catarina	19
A gróf húga	27
A rabló, aki királylányt vett feleségül	32
Világjáró Peppi	37
Az erszény, a köpeny meg a bűvös kürt	46
A bűvös golyók	54
A büdös farkú kiséger	59
Vergilius, a varázsló .	64
Cicero	67
Burdilluni	74
A halász	82
A küklopsz	88
Ürmöske	93
A csizma	100
A balkezes fegyvernök	106
A kérgesszívű császár	111
Sfurtuna, az elátkozott leány	117
A messinai herceg	123
Giumentu, az izmaelita kereskedő	127
A galamb	133
A három kereskedőfi mesél	138
A finnyás királykisasszony	144
Gergely pápa	150
Hakapeszik Franciscu mester	154
A szicíliai és a nápolyi rabló	157
A suszter és a barátok	159
Giufá és a bíró	169
Giufá és a sapkás	171
Giufá és a mosott pacal	174
A kapitány meg a generális	176
A Tonhalas alkirály	181
Mohamed	183
Rossz Gugghiermu	185
A szicíliai vecsernye	187

A szép Angiolina	189		
A Bírák lejtője	191		
Énekesmadár koma	194		
A három kutya	198		
Donna Peppa és donna	Tura	210	
Ádám és Éva	214		
Szicília	215		
Szent Matton meg az ördög	219		
Uzonyos Cola	220		
A két bűvös galamb	223		
Utószó (<i>Ortutay Gyula</i>)	229		
Jegyzetek	235		

NÉPEK MESÉI

Szerkeszti

KARIG SÁRA

64.5167 — Kossuth Nyomda, Budapest — A kiadásért felel az Európa Könyvkiadó igazgatója — Felelős szerkesztő: Lontay László — Képszerkesztő: Láng Pálné — Műszaki vezető: Siklós Béla — Készült 4600 példányban, 12.2 (A/5) ív terjedelemben, az MSZ 5601-59 sz. szabvány szerint — EU 49 — d — 6567